

23.949

DOC.

SOCIETATEA GEOGRAFICĂ ROMÂNĂ

03/5478

DICTIONAR GEOGRAFIC ȘI STATISTIC

AL

JUDEȚULUI COVURLUI

DE

MOISE N. PACU

PROFESOR LA SEMINARIUL DIN GALAȚI

125228
*Lucrare premiată de Societatea Geografică Română, în ședința
adunării generale din 8 Martie 1892*

GALATI

TIPO-LITOGRAFIA I. SCHENK

17, STRADA DOMNEASCA, 17

1892

R. P. R.

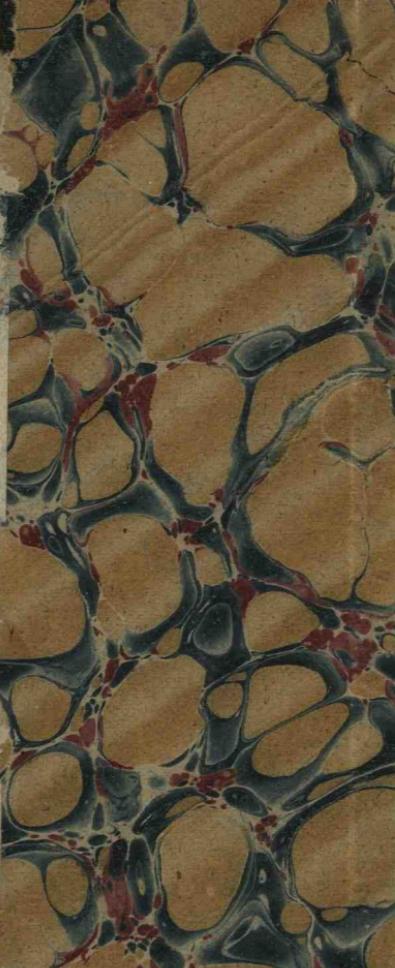

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
DIN
BUCUREŞTI

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
Bucureşti

Cota III 469128
Inventar 195228

D-lui

GENERAL GEORGE MANU

FOST PRIM-MINISTRU, ACTUAL PREŞEDINTE AL CAMEREI, VICE-PREŞEDINTE AL SOCIETĂȚEI GEOGRAFICE ROMÂNE
ETC. ETC. SI

D-lui

GEORGE J. LAHOVARI

CONSILIER LA ÎNALTA CURTE DE COMPTURI, SECRETAR-GENERAL AL
SOCIETĂȚEI GEOGRAFICE ROMÂNE
ETC. ETC.

*În semn de înaltă stimă și nemărginită admirăriune pentru
neobosită, cu care lucrează la propășirea studiilor geografice în
România,*

Închin această modestă lucrare a mea.

Autorul.

SOCIETATEA GEOGRAFICĂ ROMÂNĂ

EXTRAS

DIN PROCESUL-VERBAL ASUPRA LUCRĂRILOR PUSE LA CONCURS

Astă-dăi, la $\frac{5}{17}$ Martie 1892, sub-semnații întrunindu-se din nou în comisioane spre a decide asupra manuscriselor presentate la concurs pentru cele mai bune dicționare geografice pe județe;

Având în vedere că prin publicațiile făcute de bioul Societăței s'aș fixat următoarele premii:

1. Premiul „**Principale Ferdinand**“ (1.000 lei), pentru cel mai bun dicționar al județului „**Bacău**“.
2. Premiul „**Mihail Balș**“ (500 lei), pentru cel mai bun dicționar al județului „**Tecuciū**“, și
3. Premiurile : „**Dacia-România**“ (două premii a câte 500 lei unul); premiul „**Clubul Regal**“ (500 lei); premiul „**Maior Mareș**“ (500 lei), și premiul „**Solomon Halfon**“ (500 lei), pentru cele mai bune dicționare pentru județele nepremiate încă.

Având în vedere că până în ziua de 31 Decembrie 1891 s'aș prezintat următoarele manuscripte în ordinea primirilor :

A) Pentru premiul „**Printului Ferdinand**“ (județul Bacău) :

1. Un manuscript cu moto : „*Ochii văzănd, pricpează lucrul mai bine.*“
2. Un manușcript cu moto : „*Patience et longueur de temps font plus que force ni que rage.*“
3. Un manuscript cu moto :

„*E l'occhio riposato, intorno mossi
Dritto levato, e fiso riguardai
Per conoscer lo loco dov' io fossi.*“

Dante, Inferno, Cant. V).

4. Un manuscript cu moto : „*Carpații.*“

B) Pentru județul „**Muscel**“, un manuscript cu moto „*Jidova.*“

C) Pentru județul „*Covurlui*“, un manuscript cu moto ; „*Emporium totius Danubii celeberrimum.*“

D) Pentru județul „*Botoșani*“, un manuscript cu moto : „*Orașul și Satul*“, în sfîrșit

E) Manuscrisul județului „*Prahova*“ cu moto : „*Conosci la Tera che ti è madre, e più l'amerai.*“

Având în vedere că aceste manuscrispe s'aș cercetat cu toată scrupulositatea de către fie-care din noi în parte și observațiunile ce fie-care a găsit de cuviință a face, s'aș notat și s'aș consemnat în raportul d-lui raportor Gr. Tocilescu.

In ceea-ce privesce cele-lalte patru manuscrípte, comisiunea are onoare a vă propune să bine-voiți a acorda premiul al III-lea, autorului dictionaruluă județuluă „*Corvuluiă*“ cu moto : „*Emporium totius Danubii celeberrimum.*“

Semnații : { G. I. LAHOVARI
 GR. TOCILESCU
 M. BRĂTILA

PRECUVÂNTARE

„Emporium totius Danubii cetererrimum“.
(Dim. Cantemir, D. M.).

Spre a putè răspunde și eu, în marginile slabelor mele puțeri, măreței și laudabilei întreprinderi ce urmărește *Societatea Geografică Română*, aflată sub înalta protecțjune a Majestăței Sale Regelui nostru Carol I și sub luminata și neobosita conducere a Comitetului Societăței, îu special a D-lor general G. Manu vice-președinte, și G. I. Lahovari secretar-general, am alcătuit dicționarul geografic și statistic al județului Covurlui, lucrare care a avut onoarea să fie premiată de către Societate în ședința adunărei generale de la 8 Martie 1892.

Este drept că materialul din acest dicționar l-am luat în mare parte din o altă lucrare a mea apărută anul trecut sub numele *Cartea județului Covurlui*, care și aceea a avut o destul de frumoasă primire atât din partea Societăței Geografice cât și a publicului în general.— Cu toate acestea, chiar numai întocmirea acestui material în formă lexiconică, fără a ținè seamă de alte complectări și date noue introduse, mi-a dat îndeajuns de lucru și cred că merită atențjunea bine-voitoare a tuturor persoanelor iubitoare de progres și doritoare a cunoasce județul ce descriu.

Covurluiul fiind unul din cele mai mici județe ale României, firește că dicționarul său geografic nu poate fi aşa voluminos.— Am ținut însă să corespund programului tras de Societatea Geografică, insistând cu deosebire asupra datelor statistice, ceea ce socot că este de o importanță capitală în aseminea lucrări.

Dar dacă acest județ e mic ca teritoriu și populație rurală, însămnătatea economică, comercială și chiar culturală a capitalei sale, a orașului Galați, ântîiul și cel mai cunoscut port al României, îl pune pe aceeași linie cu județele mari ale Țerei; și asupra acestui punct m' am silit a da toate disvoltările, cără puteau intra în cadrul unuī dicționar.

Pot încredința că isvoarele, de cără m' am servit în alcătuirea acestui dicționar, sunt dintre cele mai temeinice și datele statistice din cele mai nouă. — În privirea datelor privitoare la Biserică și cler, am pus pe cele normale stabilite de Sf. Sinod în 1888, cu toate că corespunderea deplină a realităței cu ele se face treptat. — Circumscripțiile administrative sunt chiar cele întocmite după noua organisare, făcută conform legei din 1 Noembrie, anul curent. Aseminea am trecut în lucrarea mea și stațiile (gările) liniei ferate Galați-Berlad, cu toate că se află diabia acum în construcție; în vedere însă că această linie va fi pe deplin terminată până în două ani, cred că n' am făcut rău descriind traseul său și punctele de stațiune. Cu un cuvînt n' am negligeat nimica spre a face din această lucrare ceva sistematic și folositor.

Așa fiind, sper că dicționarul meu va putea forma una din petricelile, cu cără Societatea Geografică Română zidește frumosul edificiu al *mareluī Dicționar Geografic al României*.

Galați, 10 Noembrie 1892.

Moise N. Pacu.

ISVOARELE PRINCIPALE ALE LUCRAREI

NOTITE STATISTICE ASUPRA MOLDOVEI de prințul N. Șuțu,
(Iași, 1849).

DUNAREA DE LA ORȘOVA LA MARE ȘI COASTELE MAREI DE LA
VARNA LA CETATEA-ALBĂ, de lt.-colonel de flotilă M. Drăghicescu,
(Galați, 1884).

RAPORTUL SF. SINOD PENTRU FIXAREA PAROHIILOR URBANE ȘI
RURALE DIN REGATUL ROMÂNIEI, votat în ședințile de la 8 și 9 Decembrie 1888 (Bucurescă).

STATISTICA ȘCOLILOR PRIMARE (rurale și urbane) și SECON-

DARE DE AMBELE-SEXE PE ANUL ȘCOLAR 1888—89, lucrare apărută
sub auspiciile Ministeriului Cultelor și Instrucțiunei Publice în 1890.

HARTA JUDEȚULUI COVURLUIU de inginerul A. Mănciulescu
(Galați, 1886).

CARTEA JUDEȚULUI COVURLUIU, note geografice, istorice și în
deosebi statistice de autorul acestuia dicționar (Bucurescă-Galați,
1891).

În fine diferite publicațiuni statistice apărute sub auspiciile
ministerierilor de finance, domenie și externe ale României, diferite
dări de seamă ale autorităților locale și alte scrieri citate la păr-
țile respective. Multe din date însă sunt culese de mine direct la
fața locului în călătoria ce am făcut în fie-care comună sau mi
s'aș trimes de invățătorii sătești.

PRESCURTĂRI DE CUVINTE

Cot.	cotună	k. m.	kilometri
com.	comună	l.	lei
pl.	plasă	b.	bană
jud.	județ	v..	vedî
h. r.	hectare	v. n. r.	vedî numele arie respectiv sau respective.
ar.	arie		
h. l.	hectolitri		

A.

Aldești: sat, în com. Berești, pl. Horincea, așezaț în partea nord-estică a comunei, la depărtare de vr'o 4 k. m. de ea; cuprinde 122 case, cu 104 contribuabili, 121 familii și 491 suflete. Locuitorii de aice sunt toți români răzași. Mai înainte cu câțiva ani, Aldești constitua un comună aparte, de care atârnau și sătisoarele *Sipotele și Pănașestii*.

In acest sat e o biserică, ce

posedă 8 fâlcă pămînt provenit de la sătișorul Pănașestii; Aldești bisericește face parte din parohia Prodănești, cu un preut ajutor și 2 cantăreți. Asemenea e o școală mixtă (v. *Berești* com.)

Armeneasca: moșie particulară de 243 hr. pe teritoriul com. Bujor, pl. Prut.

B.

Baba-Draga: deal în partea sud-estică și pe teritoriul com. Foltești, pl. Prut, la depărtare de 33 k. m. de la Galați. De la acest punct calea județeană, începută din strada Traian a orașului Galați, se împarte în două: linia Galați-Fâlcii pe malul Prutului și Galați-Bârlad prin mijlocul județului Covurlui.

Bacal-Bâsa: vechi han și rateș pe teritoriul com. Tulucești, pl. Siret, pe șoseaua județeană, la depărtare de vr'o 12 k. m. de la Galați. Numele îl are de la fostul proprietar al moșiei respective *Bacal-Bâsa*. De la acest punct drumul se împarte în două: către Bârlad-Fâlcii și către Cuca.

Baleanu : deal în com. Băleni, pl. Zimbru, spre E., în pădurea respectivă, lângă drumul mare.

Baleanu : podiș în com. Băleni, pl. Zimbru, în direcție spre Puțchioea.

Balintestî : com. rurală, în pl. Horincea, aşedată pe valea Chineja, la depărtare de 75 k.m. de la Galați; se mărginește la N. cu teritoriul com. Berești, la N. E. cu com. Slivna, la S. cu Băneasa și la V. cu Jorăști; e udată de pârâul Chineja, pârașul Cioinagi și Iazul-Miclescului sau Chișteala-Vechia.

Această comună e formată din patru cotuni cari, în ordine nord-sudică, sunt : Cioinagi, Balintestî (reședința), Ghibărteni și Pochișcani. Dintre cotuni, cele dintei depărtate de reședința comunală cu vr'o 800 metri, iar Pochișcanii cu 2 kmetri.

Sătenii de aice sunt foști clăcași improprietări; în întreaga comună se găsesc 165 case, locuind în ele 137 contribuabili sau 169 familii cu 700 suflete, din cari 343 bărbați, 357 femei, 359 necasătoriți, 309 căsătoriți, 32 văduvi, 80 cu scință de carte și 620 fără. Ca săraini sunt 2 familii de evrei cu 10 suflete.

Comuna Balintestî este cea

mai mică în privirea populației din tot jud. Covurlui.

Suprafața teritoriului acestei comuni se cifrează la 5.146 hectare, din cari 4.547 $\frac{1}{2}$ hr. aparțin proprietăței mari și restul sătenilor. Proprietatea mare e împărțită în patru moșii cu același nume ca al cotunilor.

Plugăria și crescerea vitelor e ocupăția principală a locuitorilor. Producția totală agricolă e de 25.911 hectolitri pe an; recolta mijlocie 3—3 kile pe hecitar; pluguri 70, din cari 20 sistematice. Crâșme 5; femeile lucrează cănepă, lână și cultivă vermi de mătase; albinele se cultivă prea puțin.

Vitele se cifrează astfel: 5 tauri, 388 bou, 355 vaci, 124 viței și 26 caii.

Veniturile comunale se urcă la 3.119 lei 40 bani pe an și cheltuielile la 2.653. Dările directe către Stat, județ, comună și camera de comerț sunt în total de 6.874 lei 16 bani.

Sunt două biserici în această comună: una *Sf. Gheorghe* în Balintestî, construită din bârne în 1828; alta *Înălțarea Domnului* în Ghibărteni, zidită în 1843 de reposatul Manolache Cârjă; ântăia posedă pămînt rural ($8\frac{1}{2}$ falcă), a doua nu, fiind întreținută de proprietarul respectiv. După noua alcătuire parohială, com. Balintestî for-

mează o parohie cu catedrala Sf. Gheorghe, un preot paroh și 3 cântăreți.

Scoală una singură, mixtă, cu 52 elevi înscriși, din cari urmează regulat 42; se învață în ea și facerea pălăriilor de paie; de la 1879 a dat 8 absolvenți, cari s'au dedat parte plugăriei parte meseriilor; școala n'are pămînt.

Prin Balinesti trece calea vecină-comunală spre Berești, pe o întindere de 4 k. m.; asemenea trece linia ferată Galați-Berlad.

Balinesti : satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Horincea, cu 108 case; are o biserică și o școală (v. *Balinesti* com.)

Balinesti : moșie particulară de 321 hect., în comuna omonimă.

Balta-Bădălanului : moșie a Statului, foastă pendinte de Mitropolia Moldovei, aflătoare lângă Galați, în partea sud-estică, dar aparținând comunei Șivița, pl. Prut. Această moșie constă din baltă de pescuire și pămînt cultivabil; arenda sa anuală 52.000 lei.

Balta-Brates : moșie a Statului, foastă pendinte de Mitropolia

Moldovei, în com. Șivița, pl. Prut, formată din 1.500 hr. baltă cu pește și stuf, 3.375 hr. arabile și $314\frac{1}{2}$ hr. pădure; arendă 96.000 lei pe an.

Balțatu : moșie a Statului, în com. Sl. Conachi, pl. Siret; arendă 19.112 lei pe an.

Bazanulu (-*Valea*) : în cuprinsul com. Berești, pl. Horincea. Această vale începe din pădurea particulară cu același nume și e seacă până aproape de satul *Merea*, din aceeași comună; de aice isvorăște pârâeșul *Merea*, care dă numele său și văieții ce se prelungescă în jos (v. n. r.).

Bazanulu (-*Pădurea*) : aflătoare pe dealul răsăritean al văiei cu același nume, în com. Berești, pl. Horincea; aparține răzășilor din *Merea* și *Berești*.

Bazanul : podiș spre N. de valea omonimă, la zarea dealului de E., formând hotarul între com. Berești și Prodănești, Berești-Merea de o parte și Slivna de alta. De aice același podiș continuă între com. Slivna, Prodănești, Slivna-Gănești și Slivna-Cavadinești, formând un fel de semi-cerc fundul văilor Slivna și Bazan.

Bazan-Caușan : moșie particu-

lară de 858 hr., în com. Be-
rești, pl. Horincea.

Băleni: com. rurală în pl. Zim-
bru, la depărtare de 50 k. m.
de la Galați, e udată de pâ-
răele *Suhuluiul-sec* și *Suhuluiul-
cu-apă*; se mărginește la E.
cu s. Puțchioaea (com. Bujor),
la V. cu Cudalbi, la N. cu Vîr-
lezii și la S. cu Cuca.

Are două cotuni: *Băleni* (re-
ședința) și *Zăgancea*, această
din urmă situată ceva mai jos
și în partea nord-vestică a ce-
lei dintâia. Locuitorii sunt ro-
mani, foști clăcași împroprie-
tăriți la 1864, afară de vr'o 20
lucrători străini în serviciul pro-
prietăței mari și de 2 familiile
de armeni comercianți (cu 12
suflete); în ambele cotuni se
află 387 case, locuite de 336
contribuabili, familiile fiind 392
cu 1.747 suflete, din cari 914
bărbați, 833 femei, 891 necă-
sătoriți, 707 căsătoriți, 149 vă-
duvi, 121 cu scîntă de carte,
1.626 fără.

Înținderea teritoriului acestei
comuni se socoate la 8.065 h. r.,
specificate după întrebunțare
astfel: 5.741 hr. arabile, 776
emas, 858 pădure, 321 fenețe,
114 vii, 51 vatra satului și res-
tul pămînt netrebnic. Din teri-
toriu, 1.278 hr. aparțin săteni-
ilor, iar ceea-l-altă parte pro-
prietăței mari, formată din două

moșii cu același nume ca și
satele.

Se seamînă în com. Băleni
cu deosebire grâu, secară, orz,
ovăz, păring și popușoi. Pro-
ducția agricolă totală în termin
mijlociu e de 24.076 hectolitri,
iar pe specii: grâu 3.476 hl.,
orz 2.154, ovăz 535, secară 7.163,
malaiu (meiū) 24 și popușoi
10.724. Recolta mijlocie pe hec-
tar e de 4 kile.

Numerul total al vitelor e de
5.594 capite, și anume: boui
677, vaci 404, junci 54, junce
8, mânzați 124, mânzate 145,
viței 151; caii 85, epe 187; ber-
beci 102, ouă și capre 3.654.

Crâșme sunt 8, prăvălii cu
alte mărfuri 2; mașini agricole
5, pluguri sistematice 40; se află
și o moară cu vapor a propri-
etarului moșiei Băleni, prințul
G. M. Cantacuzino, înființată în
1864 și care macină anual 3.456
hectolitri.

Veniturile comunei se cifrează
la 7.897 leî pe an, iar cheltui-
elile 7.697. Totalul contribu-
țiilor directe către Stat, județ,
comună și camera de comerț
se ridică la 13.314 leî 06 bani.

În această comună, și anume
în reședința ei, este o singură
biserică cu hramul *Sf. Arhan-
gheli* (Voevodă), zidită între ani
1870 (Iunie 1) și 1871 (Noem-
brie 14), care are ca înzestrare
17 fâlcii pămînt; după întoc-

mirea sinodală din 1888, com. Băleni formează o parohie cu un preut paroh, 1 preut ajutor și 2 cântăreți.

Asemenea funcționează aice o singură școală mixtă, înființată în 1864, cu 58 elevi; școala are 3 fâlcii pămînt; de la înființare până adî a scos 40 absolvienți.

Băleni: satul principal și reședința comunei Băleni, pl. Zimbru, situat pe o colină cu poziție frumoasă; are 322 contribuabili, 378 familii cu 1.699 suflete, o biserică și o școală (v. *Băleni* com.).

Băleni: pădure în comuna omonimă.

Băleni: șes întins în comuna cu același nume, în direcția drumului spre Pechea.

Băleni: moșie particulară de vr'o 4.000 hectare, în cuprinsul com. Băleni, pl. Zimbru.

Băleni-Cuca-Galați: drum vicinal însennat, ce trece prin dealul Poleitul, străbătând punctele Băleni, Cuca, Poloboc, Mogoș, Poleitul, Ghibanu, Tatarca, Traian, Bacalbașa și Galați (v. n. r.).

Băltătei: deal spre Apus în com.

Băleni, pl. Zimbru, între părăele Suhuluiul-sec și Suhuluiul-cu-apă.

Băltătei: vale corespondentă dealului omonim, în com. Băleni, pl. Zimbru.

Băneasa: com. rurală, în pl. Prut, pe valea Chinejei, la 64 k. m. de la Galați; se hotărăște la N. cu com. Balinesti, la E. cu Vlădești (cot. Roșcani), la S. cu Bujor (cot. Moscu) și la V. cu Joraști.

Comuna aceasta, propriu dis, n'are cotuni, ci numai niște simple mahalale, o-dini-oară deosebite, adî aproape împreunate, cari poartă numele de *Băneasa*, *Bucșeneasca*, *Fulgerești* și puțin mai în sus *Slobozia-Băneasa*; ceastă din urmă e singura recunoscută oficial că cotună.

Locuitorii de aice, și anume din mahalaua Băneasa și parte din Fulgerești sunt rezăși, iar cei din Bucșeneasca și Sl. Băneasa foști clăcași; capi de familie 345 cu 1.557 suflete, din cari 625 bărbați, 630 femei, 654 necăsătoriți, 523 căsătoriți, 78 văduvi, 243 sciu cartei, 1.012 nu; străini nu sunt de cât două evrei, ce țin prăvălii de băcănie și măruntișuri.

Situată teritoriului e mai mult dealuri, rîpi și văi, prea puțin loc șes; suprafața sa e

de 3.748 hectare, din cari trei părți arabile, 57 hr. păduri, 715 emaș, 57 fenețe, $60\frac{1}{2}$ vii; în vatra satului sunt păduri și lunci de salcie; proprietăței mari aparțin 1.591 hr. 24 ar., împărțite la trei moși: *Sl. Băneasa*, *Boereasca* și *Bucșeneasca* (v. n. r.).

Numărul total al vitelor din com. Băneasa e de 2.135 capite, și anume: 580 boui, 260 vaci, 70 mânzați, 8 mânzate, 185 vitei, 8 ca și epe, 700 ou și miei, 30 berbeci, 50 țapă și capre, 100 rîmători.

Obișnuit se seamănă în această comună popușoi, secără, orz, ovăz și grâu, a caror producție mijlocie este: popușoi 4—5 kile de falce, secără 3—4, orzul și ovăzul 4—5 și grâul 2—3.

Crășme sunt 4 și 2 prăvălii de alte mărfuri; mori de vînt 4, ce produc anual câte 150—200 lei; o mașină agricolă, pluguri sistematice 10; se cultivă în bună parte cânepa, inul și gândaci de mătasă, albinele însă puțin.

Veniturile comunei se ridică la 6.931 lei pe an, iar cheltuielile la 3.519; dările directe în total se cifrează la 7.160 lei 16 bani.

Biserici 4: *Buna-Vestire* în mahalaua de jos Băneasa, zidită la 1814; *Sf. Atanasie* și

Chiril (se dice că ar fi existând din 1790) în Bucșeneasca; *Prea-Cuvioasa Paraschiva* în Fulgerești, din 1844; și *Sf. Gheorghe* în Sl. Băneasa, din 1803. Dintre acestea, Sf. Gheorghe și Sf. Atanasie și Chiril sunt închise, din cauza că se află în ruină; celelalte două funcționează; bisericile închise au pămînt rural, care este dat spre folosința întregiei comuni; toata comuna Băneasa formează o parohie, cu catedrala *Buna-Vestire*, un preut paroh, un preut ajutor și 4 cantăreți.

Școală una singură, mixtă, cu 45 elevi regulați din 75 înscriși, fără pămînt; a scos de la înființare până adă 12 absolvenți.

Prin Băneasa, pe o întindere de 5 k. m., trece calea vecinală *Bujor-Berești*; asemenea căi vecino-comunale mai mici sunt spre *Jorăști* la V. de 7 k. m., și spre *Roșcani* la E. de 5 k. m.—Pe aceea trece și linia ferată *Galați-Berlad*.

Tradiția populară susține că numele de *Băneasa* ar veni de la soția unui *ban*, căria își dicea *bănoaia* sau *băneasa*; probabil că era proprietarea sa vr' unei moși de aice. Se mai povestește din bătrâni că în Băneasa ar fi existat în vechime un târg mare; iar povestirea aceasta se intemeiază pe urmele (cărămidă, oale etc., de format vechi) și

cu totul străin), ce se găsesc cu ocazia săpăturilor făcute în localitate.

Băneasa : satul său mai bine din mahala principală din comuna cu același nume, pl. Prut (v. *Băneasa* com.).

Băneasa : vale, care începe din teritoriul com. Berești, pl. Horincea, și se termină la satul Băneasa, comuna omonimă, de la care și-a luat numele.

Băneasa : deal corespondent văiei respective.

Bănești : deal pe teritoriul com. Băneasa, pl. Prut; el apucă din valea Băneasa și merge spre Jorăști.

Bărboși : sat în com. Filești, pl. Siret, în apropierea gării cu același nume; are 57 familii cu 182 suflete, biserică și școală (v. *Filești* com.).

Bărboși : moșie particulară de 560 hectare, în com. Filești, pl. Siret.

Bărboși : gară de drum de fer de triagiū, în com. Filești, pl. Siret, unde se despart liniile de Roman și de București. Distanța directă de la această gară până la Galați e numai de 5

kilometri; din cauza curbei numite *de la Bărboși* însă, se percurge cu linia ferată 19 k. m.; prin varianta și tunelul construite nu de mult, această distanță s'a mai scurtat cu vr' 0 7 kilometri.

Bărboși-Galați : variantă de linie ferată, menită a scurta cu 7 k. m. curba dintre Bărboși și Galați, care e de 19 k. m., pe când distanța directă între Galați-Bărboși e numai de 5 k. m. Această variantă, lungă de 4 kilometri, servește și spre a depărta linia ferată de malul Brațeșului, supus într'una năruirei. Deviația de la linia principală începe de la distanța de 6 k. m. și jum. de la stația Bărboși și dă în ea la 1 k. m. și jum. de stația Galați. Intrarea în oraș se face prin un tunel din Nordul Galaților (Vadu-Ungurului), în lungime de 767 metri; la fie-care cap al tunelului este câte o adâncime pănă la 18 m., iar ca lungime cea despre Bărboși are 1.357 metri și cea despre Galați 474, reprezentând amândouă un cub de pămînt de aproape 100.000 metri cubi.

Această variantă, construită în 1882, nu s'a putut întrebunța de îndată, din cauza că talazurile tăieturilor tunelului s'aș surpat mai înainte; în 1890 s'aș făcut noi lucrări de îmbunătă-

tire și rectificare, după care să și dat tunelul circulației.

Bărboși (-*Podul de la*) : pod pe Siret, lângă stația drumului de fer de la Bărboși, care până la construirea liniei ferate Mărăști-Buzău (după răsboiul din 1877/78) era cheia comunicațiilor dintre Moldova și Muntenia. Din punctul de vedere militar, rolul acestuia pod a fost foarte mare : cine dintre beligeranți avea stăpânirea lui, era sigur de mersul înainte al trupelor sale. De aci provine că înțeia preocupare ce așa ayut tot-de-una mai ales Rușii în răsboiele lor contra Turciei, a fost dăsi asigura trecerea pe acest pod. Astăzi, deși importanța strategică a podului de la Barboși a mai scăzut, totuși ea este încă destul de mare, fie din punctul de vedere militar fie economic, fiind că leagă comunicația de uscat între Galați și Brăila și între Brăila cu Moldova.

Podul acesta este tubular, de fier, de 246 metri lung, sprijinit de 10 arcade : opt dintre ele au 19 m. de deschidere, și cele două din mijloc au o enormă lungime de 47 m.

Bătrânu-l-Svoret și Ciudin : trup de moșie particulară de 156 hectare, în com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Bârlădei : gârlă (pârâies), ce isvorăște din jud. Tutova și se varsă în Siret la V. de Șerbești, com. Braniștea, pl. Siret.

Bejan (-*Movila lui*) : pe teritoriul com. Cudalbi, pl. Zimbru, pe moșia numită Vatavu, în spre V., la drumul Matcei (j. Tecuci).

Berești (-*Târgul*) : com. rurală, în pl. Horincea, centrul și reședința plășei Horincea, pe valea Chinejei, la 82 k. m. de la Galați ; se mărginește la N. cu Obârșeni (jud. Tutova) și Lupești, la E. cu Slivna, la S. cu Balinestei și Jorăști și la V. Vinderei și Rădești din Tutova. Această comună e udată de părălele Horincea, în marginea răsăriteană a comunei, Chineja ce isvorăște chiar de aice, și părăeșul Merea. Are 5 cotuni : Merea, Târgul-Berești (reședința), Satul-Berești, Aldești și Șipotele, toate aproape unele de altele, afară de Aldești și Șipotele, cari se găsesc mai sus și depărtate de reședința comunală cu 4 kilometri ; mai e apoi lângă Șipotele un grupușor de case cu numele Pânășeni, cari însă nu formează cotună a parte. Dintre cotuni, T. Berești e înființat de vîro 50 ani, celelalte sunt mult mai vechi.

Locuitorii acestei comuni sunt : în T. Berești bezmănarî,

mai mult evrei speculanți și meseriași, prea puțini români și creștini; în cele-lalte cotună, mai mult rezăși și puțini foști clăcași, toții români însă, cărora ocupăție principală e plugaria și crescerea vitelor. Numărul tuturor caselor din com. Berești e de 692, contribuabili 527, familiilor 762 cu 2.922 suflete, din cari 1.492 bărbați, 1.430 femei, 1.494 necăsătoriți, 1.240 căsătoriți, 179 vîduvî, 9 divorțați, 325 sciutori de carte, 2.597 nesciutori. Numărul evreilor din T. Berești e de 78 familiilor cu 412 suflete.

Situatia terenului de aice e mai mult dealuri și văi; puținul șes aflător e neroditor și acoperit cu năsip. Suprafața întreagă a teritoriului se calculează la aproape 3.771 hectare, astfel specificate după întrebuițare: 2.661 pămînt arabil, 401 pădure, 472 emas, 63 fenețe, $168\frac{1}{2}$ vii; restul vîtrele satelor, teren netreburnic și rîpi. Din pămînt, 1.810 hr. aparțin proprietăței mari, împărțită în patru trupuri de moșii; *T. Berești cu Tufele lui Păcuraru, Tercheleni-Voinești-Bazan-Caușan, Voinești-Topeni și Călugăreasca*; iar 1.961 hr. sătenilor.

Se seamîna de ordină: grâu-Banat, orz, ovăz, secară, popușoi. Producția mijlocie totală

se socoate: 1.000 kile grâu, 1.800 secară, 1.800 orz, peste 2.000 popușoi și 700 ovăz. Recolta mijlocie pe falce e: grâu, secară și orz 4 kile, popușoi până la 5. Fasole, bob, mazere, cartoafe, varză și alte legume se cultivă în-deajuns. Sătenii se mai ocupă cu viile, liveile, cărăușia, scoaterea petrei și tăietul pădurilor.

Mașini agricole 5, pluguri sistematice 20; mori cu abări 3; crășme 21, osebit de alte prăvălii de băcănie, lipscănie etc.; meseriași diferiți există cu deosebire în T. Berești, aice se află și o fabrică de luminări de ceară, proprietatea unui evreu; femeile se ocupă cu cultura gândacilor de mătasă, a inului și cânepel; în reședința comunală e o baie evreiască în bune condiții precum și o mică baie rece la fruntașul local Manole Dima, făcută această din urmă prin canalisarea și înmagasinarea într'un basen a apei unui isvorăș din partea apusă a târgului. În T. Berești se face bâlcuș săptămânal în fie-care Duminică.

Vitele comunei Berești se cifră astfel: 800 boui, 600 vaci, 200 ca și 600 ouă.

Veniturile comunale se ridică la 10.049 lei 42 bană, iar cheltuielile la 9.046 lei 12 bană. Dărurile directe totale se calculează 19.762 lei 68 bană.

Biserici 4: *Sf. Gheorghe* în T. Berești, datează de vîr'o 30 ani; *Sf. Voivodă* în S. Berești, iarăși nu de mult construită; *Sf. Nicolau* în Merea; și *Adormirea M-cel Domnului* în Aldești. Afără de biserică din Aldești, care are pămînt rural și e alipită de parohia Prodănești, cele-l-alte biserici n'au pămînt și populația respectivă formează o singură parohie, cu catedrala *Sf. Voivodă*, 1 preut paroh, 1 preut ajutor și 4 cântăreți.

Evrei au în T. Berești o sinagogă, care e una din zidirile principale de aice.

Școli iarăși 4, una de băieți, două mixte și una de fete; înțeia, de băieți, în T. Berești, cu 40 elevi regulați din 70 înscriși, se învață în ea și înpletitul păläriilor de paie; a doua, de fete, tot în T. Berești, cu 40 eleve cari urmează regulat din 45 înschise; a treia, mixtă, în S. Berești, cu 21 școlari regulați din 54 înmatriculați, și aice se învață înpletitul păläriilor; a patra, tot mixtă, în Aldești, cu 35 elevi înscriși, din cari urmează regulat 12—15. Numărul absolvenților băieți de curs complect de la toate școlile, de la înființarea lor până adî, e de 30; fetele prea puține urmează și mai puține termină întregul curs.

In com. Berești, și anume în T. Berești, e reședința uneia din cele două judecătorii de pace rurale ale județului Covurlui, precum și sediul medicului plășei Horincea.

Prin com. Berești trece linia ferată Bârlad-Galați, având aice o stație cu numele comunei.

Berești (-Târgul): târgușor rural, cel mai mare de acest fel din jud. Covurlui, în com. Berești, pl. Horincea. Numără 197 case aședate aproape în sir și cele muți multe lipite una de alta de ambele laturi ale unei străde, după modelul tuturor târguoarelor rurale din țară; contribuabilă 173, familiă 194 cu 844 suflete. Aproape jumătate din populație e compusă din evrei, cari trăiesc din specularea sătenilor din împrejurimi. Mai înainte numai T. Berești singur forma o comună aparte.

Terenul (215 hectare), pe care e aședat Târgu-Berești, e susținut bezmanulu (enphiteosei); actul în virtutea căruia fințează acest târg datează de la 15 Februarie (pus însă în aplicare la 1 Septembrie) 1844; proprietarul său actual e Epitropia Casei Sf. Spiridon din Iași, căreia i-a revenit în 1879 în urma dăniei făcută de către Dimitrie Sucevanu, fostul pro-

topsalt al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, cunoscut mai bine sub numele de *Psaltul Dimitriță*.

In T. Berești se află o biserică, o sinagogă evreiască, două școli, o judecătorie de pace, un medic de plasă, o baie etc. (v. *Berești-com.*).

Berești (-Satul): sat în comuna Berești, pl. Horincea, aşedat ceva mai sus de târgul omónim, cu 211 contribuabili, familiile 284 cu 1.159 suflete. Mai înainte împreună cu cotuna Mereea forma comună aparte; are o biserică și o școală (v. *Berești-com.*).

Bezman: moie particulară de 179 hectare, în com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Bișericicei (-Valea): între cot. Oasele (com. Cuca) și com. Băleni, pl. Zimbrul; această vale aparține teritoriului Bălenilor.

Bisericei (-Dealul): o ramificație a dealului (mare) dintre șesul Prutului și valea Parulu, com. Măstăcani, pl. Prut.

Bobisoarele: baltă în com. Foltești, pl. Prut, formată din văsăturile Prutului.

Boereasca: moie particulară de

233 hectare, 24 arii, în com. Băneasa, pl. Prut.

Boeresc (-Dealul): o ramificație a dealului dintre părăiele Covurlui și Suhului, com. Măstăcani, pl. Prut.

Bogdan-Prosie și Potrocă: mic trup de moie particulară, de 143 hectare, în com. Crăești, pl. Zimbru.

Boldului (-Movila): aflătoare pe moiea Cudalbi, pl. Zimbru, pe grindul stâng al părăului Geru.

Boțulu (-Movila): situată pe valea Gerulu în spatele comunei Cudalbi, pl. Zimbru.

Brăilei (-Dealul): corespondent *Drumului Brăilei* (v. n. r.). Pe capul acestuia deal e satul Rogojeni; el ține până aproape de Huși.

Brănești: sat în com. Vlădești, pl. Prut, cu 142 case, 143 familiile și 570 suflete, o biserică și o școală. Teritoriul ce-i aparține este în întindere de 2.166 hectare și 45 arii în total, din care 1.716 aparțin proprietății mari și 450 hr. 45 ar. sătenilor (v. *Vlădești* com.).

Brănești: moie particulară de

1.716 hr., în com. Vlădești, pl. Prut. După întrebuițare, terenul acestei moșii se specifică astfel: 513 hr. 36 ar. pămînt arabil, 217 hr. 36 ar. emaș, 27 hr. 17 ar. vii, 85 hr. 80 ar. pădure, 42 hr. 90 ar. luncă, 37 hr. 18 ar. fenețe și 802 hr. 23 ar. baltă.

Braňna : sat în com. Independența, pl. Siret, în partea nordică și aproape de reședința comunala. De acest sat sunt alipiti și parte din vechi locuitorii ai foastei cotuni megieșe Peneu, disfințată adă din cauza inundatiilor Siretelui. Braňna numără 38 familii cu 177 suflete și o biserică. Teritoriul ce aparține acestui sat e în întindere de 642 hr. 11 ar. (v. *Independența* com.).

Braniștea : com. rurală, în pl. Siret, la 18 kilometri spre V. de la Galați și la 3 k. m. de la malul Siretelui; se mărginește la N. cu teritoriul com. Sl. Conachi și cot. C. Negri (com. Tulucești), la E. cotuna Smârdan (com. Filești), la S. riu Siret (com. Cotu-Lung, jud. Brăila) și cot. Serdaru (Filești), și la V. com. Independența și parte din Sl. Conachi. Această comună este una dintre cele mai bine condiționate ale jud. Covurlui, atât din punctul de

vedere al poziției firești cât și al împrejurărilor datorite activităței omului. Prin ea trece drumul de fer ce merge spre Roman (gara *Serbești*) și șoseaua națională Galați-Tecuciū.

Apele ce udă com. Braniștea, pe lângă Siret, sunt pârâiașele *Lozova*, *Bârlădeșelul* și *Greaca*, precum și balta *Lozova*. Numărul cotunilor ce formează e de 4, și anume: *Braniștea*, (reședința), *Traian*, *Serbești-Vechi* și *Lozova*; cea mai deosebită de reședință e *Serbești-Vechi*, la distanță de $4\frac{1}{2}$ k. m. Locuitorii din Braniștea și Serbești-Vechi sunt foști clăcași, improprietarii la 1864; cei din Traian și Lozova foști insurătei, improprietarii la 1879. Numărul total al caselor e de 353, contribuabili 247, familii 348 cu 1.423 suflete, din cari bărbați 713, femei 710, necăsătoriți 876, căsătoriți 492, văduvi 54, divorțat 1, cu sciință de carte 258, fără 1.165.

Intinderea teritoriului com. Braniștea se calculează la 11.655 hectare cari, după întrebuițare, se specifică în 6.478 arabile, 2.017 emaș, 2.793 fenețe, 383 pădure, 109 vii, 150 balti și eleșteie, restul locuri de niciodată folos. Din pămînt, 7.648 hr. 7.850 m. p. aparțin proprietății mari, reprezentată prin trei moșii particulare numite *Ser-*

beștii-Vechi, Isgon și Traian, precum și două ale Statului cu numele *Braňștea și Tipești-Serbești*; restul e al sătenilor.

Se cultivă aice tot felul de cereale; producția agricolă mijlocie pe specii se cifrează: grâu 10.928 hectolitri, secară 14.832, orz 3.096, ovăz 616, porumb 10.160 etc.; cantitatea medie pe hecitar 16 hectolitri pentru toate speciile de cereale. Pe teritoriul Braňștei, în deosebi pe lunca Siretului de pe moșia Isgon, se produc fenețuri multe și de bună calitate; de aice se alimentează cu fén mai întreaga piață a Galațiilor.

Vitele se cifrează: 15 tauri, 870 boi, 736 vaci, 172 junci, 119 junce, 147 gonitori, 121 gontoare, 176 mânzați, 164 mânzate, 123 viței; 2 harmasari, 111 epe, 222 cați, 45 mânzi; 6 asini, 4 catări; 189 berbeci, 3.768 ouă, 23 capre; 36 purcei, 68 scroafe, 19 vieri, porci 50.

Pe lângă plugărie și crescereea vitelor, sătenii din com. Braňștea se ocupă cu facerea de haragi și rogojini, precum și cu tăietul stufului; pluguri de fer au mai toți locuitorii; femeile cultivă puțin vermi de mătasă, ele lucrează apoi mai toate obiectele casnice și chiar îmbrăcămîntea necesară; în această comună se găsesc scoarte frumoase, chilimuri, perine și

alte obiecte casnice, lucrate cu mult gust și îndemnare de către femeile locale.

Veniturile ordinare comunale se ridică la 12.716 lei 61 banii, iar cheltuielile la 12.421 lei 98 banii; veniturile drumurilor sunt 827 lei 26 banii, cheltuielile 644 lei 20 banii. Contribuțiiile directe în total se cifrează la 11.908 lei 40 banii.

Biserici două în funcționare și una în construcție: *Sf. Vovodă* în satul Braňștea (Serbești), construită de Stat în 1863; *Nascerea M-cii D-lui* în Lozova; cea în construcție la Traian. Tus-trele bisericile aș pămînt rural: cea din Braňștea $25\frac{1}{2}$ fâlcii, iar celelalte două câte $8\frac{1}{2}$ fâlcii. După noua alcătuire sinodală, com. Braňștea împreună cu cot. Costache Negri (com. Tulucești) constituie o parohie, cu catedrala *Sf. Vovodă*, 1 preut paroh și 5 cîntărești.

Școli 2, una de băieți și una de fete, amândouă în reședință comunală; școala de băieți există din 1858, cu 69 elevi regulați din 72 înmatriculați, absolvind cursul întreg numai de la 1879 vr'o 25 școlari; cea de fete, înființată în 1883, cu 39 eleve înscrise, din cari cu frecuență regulată 19.

La gura bălței Lozova s'aș găsit rămășițile unui pod de piatră cu stâlpă de stejar, de

dată vechiă necunoscută. Piatra de aice s'a pus la șoseaua națională, ce trece prin apropiere; o lespidă de o piatră mai mare de la acest pod este la biserică din Braniștea.

Braniștea: sat ce-i dice și *Serbești*, reședința com. Braniștea, pl. Siret. Întinderea moieiei ce aparține acestui sat e de 8.687 hectare; numără 260 case, 350 familii cu 1.044 suflete, o biserică și două școli (una de băieți și una de fete); aice e stația *Serbești-Hanu Conachi* (v. *Braniștea* com.).

Braniștea: vale în com. Băleni, pl. Zimbru, între dealul Valea Rea și Cudalbi.

Braniștea - Țipești - Serbești : moieie a Statului, din carea s'a dat și foștilor clăcași din com. Braniștea, pl. Siret. Partea rămasă adăugată are o întindere de 5.698 hectare și 7.850 m. p., din cari pădure 486 hr.; arenda anuală 75.000 lei.

Brates: lac, lângă Galați, în partea sud-estică, cel mai mare lac al jud. Covurlui și chiar al României întregi, proprietatea Statului, atârnând din punctul de vedere administrativ de com. Șivita, pl. Prut. Acest lac e format din vîrsăturile guriei Prutului și ale Dunărei; lungimea

sa e de 2 mile, lățimea maximă o milă și jumătate, iar minimă 200 metri. Brateșul are în el pește și raci în mare câtime; asemenea bălțile ce-l înconjoară sunt pline de stuf și papură.

Brateșul e cunoscut istoric este de pe la 1088 după Christos; s'a numit în vechime *Ozolimna* (*Sincaș*, p. 209). Numele de Brateș, după Dimitrie Cantemir (*Descriptio Moldaviae*) vine de la vechiul *Brythologi*; mai probabil însă, cum susține d. I.-colonel de flotilă M. Drăghicescu în lucrarea sa *Dunărea și Coastele Mărci Negre* (p. 172), Brateșul și-ar trage numele de la *Brataci*, numire ce italienii comercianți ar fi putut da în timpul sederei lor la Dunărea pe la începutul mileniu actual, în viderea marei cantități de broaște ce conținea.

Locul ocupat de Brateș e un vechi și lung golf marin, scurtagă cu timpul prin aluvioanele depuse la gură de Prut. Bara, ce desparte acest lac de Dunărea, este de o natură ce arată destul de lămurit sederea mărei în aceste regiuni; ea este de o formă nouă. După șocotința unora, Brateșul tinde să se astupă, din cauza depozitărilor apelor Prutului și ale Dunărei.

Intre Brateș și partea din vale a orașului Galați, traversă sează șoseaua națională numită

Calea Prutului, care servește și ca zăgaz, în cas de inundare. Ceirul Brateșulu din partea despre oraș conține un pămînt foarte bun pentru cărămidă.

Brosecaru: baltă formată de vărsăturile Prutului, în com. Rojojeni, pl. Horincea.

Bucșăneasca: sat (mahala) în com. Băneasa, pl. Prut, cu vr'o 35 familii; numele îi vine de *Bucșunescu*, fostul proprietar al moiești respective.

Bucșăneasca: moie particulară de 194 hr., în com. Băneasa, pl. Prut.

Bugeanu: dealul răsăritean, pe care e aşezaat satul Vărlezi, pl. Zimbru.

Bugeanu: iezișor pe valea pârăului Covurluiul-sec, între com. Vărlezi și Jorăști; acest iezișor se usucă la secetă.

Buhociu: deal în com. Băleni, pl. Zimbru, aflător între cot. Oasele (com. Cuca) și satul Băleni

Bujor: com. rurală, în pl. Prut, reședința acestei plăși, la deparțare de 54 kilometri de la Galați. Situată în mijlocul jud. Covurlui, pe văile Chinejei și

Covurluiului, această comună se mărginește la N. cu com. Băneasa și Jorăști, la E. comuna Vlădești, la S. Fărțănești și la V. Băleni și Vărlezi.

Pe teritoriul Bujorului curg pâraiele *Covurluiul-sec*, *Covurluiul-cu-Apă* și *Chineja*, cărora le corespund văile respective. Mai sunt și alte văi mai mici, precum *Rădiciul*, *Miloaca*, *Bujorului*, *Velichea*, *Vălcica-Draga* etc. Dealul cel mai însemnat e *Piscul Serei*.

Bujorul este una din cele mai importante comuni rurale ale jud. Covurlui, atât în privirea întinderei teritorială cât și a populației, precum și a instituțiunilor ce posedă. Ea numără 5 cotuni cari, după așezaarea lor în direcție sud-nordică, sunt: *Puțichioaia*, *Umbrărești*, *Târgu-Bujor* (reședința), *Golășei* și *Moscu*. Locuitorii se împart astfel: în T.-Bujor bezmănară, în Puțichioaia și Golășei foști clăcași, în Umbrărești parte foști clăcași parte răzași, în Moscu numai răzași. Numărul total al contribuabililor e de 492, familiile 743 cu 2.747 suflete, din cari 1.411 bărbați, 1.336 femei, 1.365 necăsătoriți, 1.247 căsătoriți, 133 văduvi, 2 divorțați, 276 cu scînță de carte, 2.471 fără. Populația israelită se cifrează la 77 suflete.

Suprafața întreagă a terito-

riului acestei comuni se socotește la 10.918 hectare, din căr 4.730 hr. 44 ar. pămînt arabil, 2.742 hr. 75 ar. emaș, 188 vii, 2.288 pădure, 107 hr. 25 ar. vetele satelor și 67 hr. 21 ar. teren netrebnic. Din teritoriū, 7.430 hr. aparțin proprietăței mari, reprezentate prin moșile particulare *Golășei* (*Pităroaca*), *Puțichioaea*, *Urechești*, *Umbrărești* (aceasta în 4 trupuri apartinând la 4 proprietari) și *Armenecasca*; restul de 3.389 hr. sunt ale sătenilor. Dintre instalațiile gospodărești ale proprietarilor mari, se disting între primele ale județului Covurlui cele de la moșile Golășei (ale d-lui Lascăr Catargiu, prim-ministrul și fost locotenent Domnesc), Puțichioaea (ale d-lui Paraschiv Sechiari) și Moscu (ale d-lui G. Fulger). Osebit de aceasta, la Golășei, alăturaea chiar cu târgușorul Bujor, ce aparține aceleiași moșii, pe o colină încântătoare ce dominează întreaga regiune este un castel prea frumos al d-lui și d-nei Lascăr și Eufrosina Catargiu, cu admirabile grădini și lac artificial, cari toate constituiesc un adeverat monument al jud. Covurlui. Castelul cu grădina ocupă o întindere de teritoriū de 12 fâlcă; lacul artificial se găsește în partea din valea apusana a grădinei; lacul e for-

mat din apele pâraielor și isvoarelor vecine, are pește și se poate umbla pe el cu barca, iar în mijlocul lui se află o micuță insulă legată cu podeț de uscat.

Terenul acestei comuni în multe părți e năsipos; în Puțichioaea e chiar o carieră de petriș, exploatață de județ.

Producția agricolă se cifrează în total la 93.059 hectolitri, iar pe specii: 21.792 hl. grâu, 22.500 secără, 12.042 orz, 2.784 răpiță, 28.878 porumb, 4.186 ovăz, 624 malaiu, 72 cânepă și 180 in-

Statistică vitelor prezintă cifrele următoare; boui 1.353, vaci 1.151, că 182, armăsari 13, oi 7.740, capre 180, porci 428; total 10.747 capete.

Pe lângă agricultură și crescereea vitelor, locuitorii de aice se ocupă și cu cultivarea viilor; în T.-Bujor însă sunt mai mulți neguțători mici, în majoritate evrei. La Moscu este o moară cu foc; mori de vînt sunt foarte rare.

Bugetul comunei se balanșează la venituri cu 12.519 lei 65 banii și la cheltuieli cu 11.506 lei 44 banii. Dările directe anuale către Stat, județ, comună și camera de comerț se ridică în total la 18.833 lei 40 b.

Biserici 4: *Adormirea M-cel Domnului* (vechia și deteriorată) în Golășei, *Sf. Dimitrie* în Um-

brărești (tot vechiă), *Sf. Gheorghe* în Puțchioaea (de curând construită) și *Sf. Voevodă* în Moscă (zidită în 1882); bisericile au pămînt rural, afară de cea din Moscă, ca una ce e într-un sat rezănesc. După împărțirea parohiilor din 1888, comuna Bujor, afară de cot. Puțchioaea care e alipită la Fărțănești, formează o parohie, cu catedrala *Adormirea*, un preut paroh, un preut ajutor și 5 cantărești.

Scoli aseminea 4: 1 de băieți în Golășești, 2 mixte în Puțchioaea și Moscă și 1 de fete în T. Bujor; cea din Golășești cu 46 elevi regulați din 64 înscriși, cea din Puțchioaea cu 29 școlari regulați din 32 înmatriculați, cea din Moscă cu 35 elevi regulați din 45 înscriși și cea de fete din T. Bujor cu 21 eleve ce urmează regulat din 30 înmatriculate.

Pe lângă reședința sub-prefecturei plășei Prut și a medicului respectiv, în T. Bujor se află și un biurou telegrafo-postal, întreținut de județ, un spital rural al Statului cu 40 paturi, înființat în 1890, în locul unei infirmerii județene de 15 paturi, ce a existat mai înainte.

Bujor (-*Târgul*): târgușor, reședința com. Bujor, pl. Prut, for-

mat din două șiruri de căsișoare lipite în mare parte una de alta și aşedate de ambele laturi ale șoselei județene ce-l străbate; numără 29 familii cu 156 suflete, din cari 17 familii cu 77 suflete evrei, restul români și creștini.

Terenul, pe care e situat acest târgușor, aparține moșiei Golășești; pentru acest teren locuitorii plătesc bezmaru; are o școală de fete, biurou telegrafo-postal, un spital și e reședința sub-prefecturei și a medicului plășei (v. *Bujor-com.*).

Bujoruluș (-*Valea*): aflătoare în comuna omonimă.

Bujorăștilor (-*Valea*): în cuprinsul teritoriului com. Cudalbi, pl. Zimbru; e acoperită cu vii numeroase și de bună calitate.

Bujorăștilor (-*Dealul*): corespondent văiești cu același nume, în com. Cudalbi.

Bulhacu: băltiță formată de versăturile Prutului, pe teritoriul com. Măstăcani, pl. Prut.

Burla-Mare: o ramură a dealului mare dintre șesul Prutului și Valea Parului, în com. Măstăcani, pl. Prut.

Bursucani: com. rurală în pl.

Zimbru, la frontiera nord-vestică a jud. Covurlui, depărtată cu 72 kilometri de la Galați. Situată într-o poziție quasi-pitorească, pe o culme de deal, la o înălțime de aproape 80 metri d'asupra nivelului mărești, și încurjurată cu păduri, această comună se mărginește la N. cu teritoriul com. Bălăbănești, la E. cu com. Rădești și la V. cu Adam, toate aceste din județul Tutova, iar numai la S. cu teritoriul com. T. Dragușeni și Craești, din jud. Cuvurlui. Se poate dice dar că com. Bursucană are forma unei peninsule întrate în jud. Tutova în trei direcții, ținându-se de Covurlui numai în partea sudică.

Prin mijlocul Bursucanilor trece pârâul Suhuluiul-sec. Această comună are două satuși: *Bursucană* (reședința) și *Zimbru* sau *Schitul Zimbru*, ceasta din urmă în direcția nordică și la depărtare de un kilometru de cea dințeia. Locuitorii din Bursucană sunt rezăși, cei din Zimbru foști clăcași, toți români; în întreaga comună sunt numai 190 case, 121 contribuabili, 187 familiile cu 618 suflete, din cari 317 bărbați, 301 femei, 274 necăsătoriți, 308 căsătoriți, 36 văduvi, 113 sciuri carte, 505 nu-

Pămîntul acestei comuni e năsipos și calcaros; întinderea

sa totală e de vr'o 1.800 hectare, din cari 900 arabile, 750 pădure, 45 emaș, 91 vii, 6 feneață, $1\frac{1}{2}$ grădinarii, 12 liveđi și restul vatrami satului și pămînt netrebnici; 483 hr. aparțin proprietăței mari și 1.317 proprietăței mici (sătenilor); proprietatea mare e reprezentată prin moșia particulară Zimbru și în Bursucană o parte a Statului.

Producția agricolă totală se cifrează la 5.900 hectolitri cereale, din cari 2.500 secără, 2.000 porumb, 700 grâu, 500 orz și 200 ovăz. Un folos mai simțitor alocă locuitorii de aice din cultura viilor, liveđilor și a grădinărilor. Producția vinicolică se calculează la 12.000 vedre, calitate destul de bună.

Numărul vitelor este: 200 boui, 200 vaci, 50 ca și 150 capre, 200 ouă și 400 porci.

În com. Bursucană sunt 3 crâșme și o mică prăvălie cu alte mărfuri; se afilă aice și 6 cazane de fabricat rachiū de drojdii; inul, cânepa și gândaci de matasă mai nu există; asemenea și albinele; ca meseriașii sunt 3 cismari și 3 stoleri.

Veniturile comunale se ridică la 2.347 lei și cheltuielile 2.327 lei 27 bani; în această privire dar Bursucană e una din cele mai săracăcioase co-

munii ale jud. Covurlui. Dările directe totale se cifrează la 5.811 lei 10 bani.

Biserici 2 : *Sf. Arhangheli* (Voevodî) în Bursucanî și *Sf. Gheorghe* în Zimbru, ambele construite de pe la 1825 ; nici una din biserici n'are pămînt; după întocmirea sinodală a parochiilor, com. Bursucanî formând o parohie, cu catedrala Sf. Arhangelî, e deservită de un preut paroh și 3 cântăreți.

Scoală e una singură, mixtă, fără pămînt, cu 50 elevi înscriși, din cari nu urmează regulat de căt vr'o 20—30.

Prin această comună trece, pe o întindere de 7 kilometri, calea județeană Galați-Bârlad.

După legendă, Bursucanî și ar fi având existența de pe la 1760, și formațiunea sa se explică astfel : pe aice, fiind păduri mari, între animalele sălbaticice, se încribase mai mulți bursuci; adunându-se în partea locului din diferite puncte oa-

menii și făcîndu-și case de sălășuire, — căci pe aice e drumul mare (calea județeană) dintre Galați și Bârlad, — satului i se dădu mai ântîi numele de *Bursuc*, apoi de *Bursucanî*. D'altfel, împrumutarea numelor de animale se obsevă aice și la alte localități de prin prejur; aşa se găsesc numirile *Zimbrul*, *Lupoaea*, *Ceoara*, *Uliu* etc. (v. n. r.).

Bursucanî : sat, reședința comunei cu același nume, pl. Zimbru, cu 170 case, 134 familii și 849 suflete, o biserică și o școală (v. *Bursucanî-com.*).

Bursucanilor (-Dealul) : aflător în com. omonimă.

Bursucanilor (-Valea) : corespondentă dealului cu aceeași numire.

Busniaca : (v. *Pășcanî-sat*).

C.

Cailor (-Valea) : cracul sudic al unei văi mici, în direcțione sud-estică, com. Braniștea, pl. Siret.

Calica : (v. *Filești* sat).

Carasu : baltă în com. Măstacanî,

pl. Prut, pe șesul Prutului și formată de vîrsăturile acestuia.

Carpinei (-Valea) : în cuprinsul teritoriului com. Rogojeni, pl. Horincea.

Cavadinești: com. rurală, în pl. Horincea, la distanță de 80 k. m. de la Galați și mergând de la Sud spre Nord, întreia comună aşedată pe valea Horincei. Ea se hotărăște la N. cu com. Gănești, la E. și S. cu Rogojeni și la V. cu Slivna. Teritoriul seu e udat de părăul Horincea și părăeșul *Liscovul*. Are 3 cotuni: Grăpeni, Cavadinești (reședința) și Rugineni cu Oncști; cea dintea la deparțare de vîr' o 800 metri de reședința comunală, iar celelalte două mai lipite una de alta. Localitatea este frumoasă: plantațiile dese, vii, arbori rodi tori (în deosebi nuci mulți și mari) împodobesc teritoriul Cav adineștilor. Sătenii de aice sunt toți Români, rezăși, afară de puțini foști clăcași și însurătei în Grăpeni. Numărul total al caselor e de 501, contribuabili 403, familiile 523 cu 2.142 suflete, astfel clasificate: 1.122 bărbați, 1.020 femei, 1.130 necăsatoriți, 908 căsatoriți, 104 văduvi 209, cu sciință de carte, 1.933 fără.

Pământul Cav adineștilor e năsipos, argilos și calcaros; suprafața sa aproximativă e de 3.446 hectare, din cari 285 hr. arabile, 75 pădure și luncă, 150 emaș, 65 fenețe, 160 vii, 10 grădinării, 45 livezi și 120 vatra satului și netrebnic. Tot ter-

toriul aparține proprietăței mici și mijlocii; dintre săteni, sunt fruntași cari posedă până la 40 fâlcii pămînt.

Se seamănă aice: popușoi, grâu, secară, orz, ovăz, malaiu etc. Producția agricolă totală în termin de mijloc e de 26.505 hectolitri, iar pe specii: 8.200 hl. popușoi, 1.460 grâu, 9.360 secară, 6.225 orz, 900 ovăz și 360 malaiu; recolta mijlocie pe hectar în 1889 a fost: secară 12 hectolitri, grâu 8, orz 12, popușoi 8, ovăz 16.

Numărul vitelor e de 3.165, din cari 577 boui, 191 vaci, 134 junci, 30 junce, 3 tauri, 129 gonitori, 87 gonitoare, 283 mâncăți, 273 mâncate, 109 viței; 301 caii; 1.003 ouă, 40 berbeci și 6 capre; osebit de rîmători, din cari are câte unul cel puțin fie-care locuitor.

Pe lângă agricultură, viticultură și crescerea vitelor, sătenii acestei comuni cultivă numeroase grădinări de zarzavaturi, lucru nu prea obișnuit printre Români. O singură crâșmă e în Cav adinești, prăvălii de alte mărfuri 2; se lucrează aice rogojini și cărămidă; funcționează o moară cu aburi (înființată în 1880), cu venit anual de 2.000 lei; mori de vînt 8, producând fie-care până la 80 lei venit pe an; sunt ca la 150 femei, cari cultivă duzi și vermi de mă-

tasă, cânepă și in; mai toate cavadinencele lucrează singure obiectele casnice; cultivatorii de albine sunt prea puțini; pluguri 251, nici unul însă de sistemul nou.

Veniturile comunale se urcă la 6.242 lei 35 bani pe an, iar cheltuelile la 4.435 lei 05 bani. Contribuțiile directe în total ajung la 10.865 lei 17 bani.

Biserici 4: *Sf. Voevodă* în Rugineni, *Sf. Gheorghe* (Posada) și *Adormirea M-celui Domnului* în Cavădinești, precum și *Prea Curioasa Paraschiva* în Grăpeni; cele trei dintări funcționează în stare bunăsoară, a patra în ruină și închisă; toate sunt vechi, cea mai nouă *Adormirea* din 1848; numai biserică închisă din Grăpeni are pămînt 12 hectare, ce revin clerului întreg. După alcătuirea parohiilor din 1888, com. Cavădinești formează o parohie, cu catedrala Sf. Gheorghe, un preot poroh, un preot ajutor și o cantăreță.

Școli 2, una de băieți și alta de fete; cea de băieți înființată în 1866, numără 76 elevi regulați în 1889 din tot atâtia înscrisi, absolvenți de la înființare până acum vr'o 60; cea de fete datează de la 1884, cu 17 eleve înmatriculate, din cari cu frecuență regulată 12; nici o școală n'are pămînt.

Cavădinești: sat, reședința comunei cu același nume, pl. Horincea, cu 364 familii și 1.212 suflete, 2 biserici și 2 școli (v. *Cavădinești-com.*).

Călugăreasca: moșie particulară de 165 hr., în com. Berești, pl. Horincea.

Căpătina (-Piscul): deal în partea vestică a văii Lozova, com. Branăștea, pl. Siret.

Căprioara: pădure de salcie pe malul Siretului, în com. Piscu, pl. Siret. În vechime aice era un sat, care să a disfițat, iar locuitorii lui să au adaugat la formarea satului Piscu (v. *Piscu* com.).

Cătușa: pârău în com. Filești, pl. Siret. El începe a isvorii din Satu-Costi și e format din alte patru pârăeșe, ce curg prin văile Dancăi, Satu-Costi, Sl. Conachi și Filești; apoi, străbătând valea cu același nume sau a Fileștilor, formează la capăt spre S. lângă Siret balta Cătușa.

Cătușa: vale în com. Filești, pl. Siret. Ambele coline ale acestei văi sunt împodobile cu vii frumoase și de bună calitate, aparținând cele mai multe gălățenilor. Pe partea resăriteană, a

a văiei Cătușa trece drumul de fer, iar prin partea apusănă linia fortificațiilor Galați-Nămo-loasa-Focșani.

Cătușa : baltă lângă Siret și stația Bărboși, în com. Filești, pl. Siret; ea este formată de pârăeșul cu același nume și conține pește, aseminea stuf și papură în deajuns.

Căcacea : baltă aflătoare în marginea de sus a satului Vădeni, com. Rogojeni, pl. Horincea.

Calmățuiului (-Valea) : începe din jud. Tecuci și se prelungeste pe teritoriul com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Cântarului (-Piscul) : deal în partea estică a văiei Lozova, com. Braniștea, pl. Siret.

Cealmău : vale mlăștinoasă în com. Foltești, pl. Prut, lângă dealul *Babu-Draga*, aproape de Prut.

Ceoara : numire dată unei părți de teritoriu cu pădurice din com. Bursucană, pl. Zimbru.

Ceoara-Elena : moie particulară de 1.073 hr., în com. Pechea, pl. Siret.

Cetățuia : loc cu tradiție istorică

populară neprecisată, în com. Pechea, pl. Siret; aici se observă urmele unui sănț de întărituri.

Chiciura : deal pe lângă satul Rugineni, com. Cavadinești, pl. Horincea; el merge spre Sud și trece spre Apus din com. Rogojeni.

Chineja : pârău ce isvorăște din pădurea Voineștilor, teritoriul com. Berești, pl. Horincea; apoi la punctul Braniștea unindu-se cu pârăeșul Merea, tot din aceeași comună, percurge valea Chinejei pe o distanță de vr' 0 30 kilometri și se varsă în rîulețul Covurlui lângă satul Umbrărești (com. Bujor). În Chineja se varsă la satul Moșcu și pârăeșul *Slivnei*.

Chineja : vale însemnată, udată de pârăul cu același nume, începând de pe teritoriul com. Berești, din partea nordică a S. Berești, și ține până la Umbrărești, pl. Prut. Pe această vale sunt aşezate de sus în jos următoarele sate: S. Berești, T.-Berești, Cioinagi, Balinesti, Ghibărteni, Pochișcani, Sl. Băneasa, Băneasa, Moscu, Golăsei, T. Bujor și Umbrărești.

Chinejei (-Fundul) : pădure în com. Berești, pl. Horincea.

Chiraftei: sat, în com. Măstăcani, pl. Prut, depărtat cu vr'o 300 metri în spre Apus de reședința comunală. Teritoriul întreg al moiei pe care se află acest sat este de 2.431 hectare, astfel răpărțite după întrebuițare: 1.144 hr. arabile, 59 vii, 49 fenețe, 229 emaș, 96 vatra satului, 597 pădure și 257 tufăriș; dintr'acestea, 401 hr. aparțin foștilor clăcași improprietări, locitorii în sat, iar restul proprietăței mari reprezentată prin o moie cu același nume.

În Chiraftei sunt 167 case, locuite de 687 suflete, o biserică zidită în 1823 de ascendenții d-lui Alecu Codreanu, proprietarul moiei (v. *Măstăcani* com.).

Chiraftei: moie particulară de 2.145 hectare, în com. Măstăcani, pl. Prut.

Chiraftei: numele ce se dă pârăului *Parulu* sau *Valea-Parulu* numai la versarea sa în lacul Covurlui, unde desparte cotunele Chiraftei de Măstăcani.

Chirilești: sat ce-i dice și *Oarba*, în com. Rogojeni, pl. Horincea, în partea vestică și la depărtare de vr'o 5 kilometri de reședința comunală; numără 250 case, 226 familii cu 1.115 suf-

lete, e cea mai mare cotună din com. Rogojeni; locitorii foști clăcași improprietări, cari posed vr'o 520 hectare pămînt, iar restul moiei aparține proprietăței mari. În acest sat e o biserică (Sf. Spiridon) și o școală; bisericește, cotuna Chirilești e dislocată de com. Rogojeni și constituie o parohie a parte, cu un preut paroh și 2 cântăreți (v. *Rogojeni* com.).

Se susține că satul Chirilești e înființat pe la anul 1770; legenda populară spune că vechia-i numire de *Oarba* i-ar veni de la o fată *oarba*, ucisă de Turci într'o pădure numită și adă *Rădiu-Turci*; d'atunci numele infortunatei tinere să dat și satului și pârăului ce trece prin el.

Chirilești: pădure în spre Apus de satul cu același nume, com. Rogojeni, pl. Horincea.

Chirileștilor (-*Valea*): pe care e așediat satul Chirilești.

Chișteala-Vechiă: iaz cu balta și pește, ce-i dice și *Iazul-Miclescului*, de la numele proprietarului moiei respective C. Miclescu, între satele Ghibărteni și Pochișcani, com. Balinestei, pl. Horincea. Aceast iaz aparține moiei Pochișcani și e în mărime de vr'o 5 hectare.

Chiscu-luă-Donici: o ramură de deal dintre şesul Prutului și Valea-Paruluă, com. Măstăcani, pl. Prut.

Christești: vechi sat din com. Gănești, pl. Horincea, adă lipit și constituind un trup cu Gănestii.

Cioinagă: pârăeș pe teritoriul com. Balinetești, pl. Horincea, care se varsă în pârăul Chineja.

Cioinagă: sătișor, cu vr'o 8–10 case, în comuna Balinetești, pl. Horincea (v. *Balinetești-com.*).

Cioinagă: moșie particulară de 325 hectare, com. Balinetești, pl. Horincea.

Cișmelele: sat în com. Tulucești, pl. Siret, cu 138 famili; biserică face parte din parohia *Odaia-Manolachi*, tot din com. Tulucești (v. *Tulucești-com.*).

Cișmelele: moșie a Statului de vr'o 1.000 fâlcăi, foastă pendinte de Madona (Precista) din Galați, în com. Tulucești, pl. Siret.

Cișmelele-mică: moșie particulară de 386 hr., în com. Filești, pl. Siret.

Cincuveni: pădure în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Ciuhuiă: o ramură din dealul dintre şesul Prutului și Valea-Paruluă, com. Măstăcani, pl. Prut.

Ciulinețu: baltă formată din vărsăturile Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Ciungilor (-Valea): pe teritoriul com. Cudalbi, pl. Zimbru, între Cudalbi și com. Măcișenii, cu direcție spre răsărit către com. Mânjina.

Cojocu: baltă formată din vărsăturile Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Comănești: sat, în com. Gănești, pl. Horincea, aproape lipit de reședința comunală, cu 98 case și 445 suflete (vedă *Gănești-com.*)

Corni: deal în pl. Zimbru, ce se perde din ce în ce între pârăele Suhului și Gerulu până la Pechea.

Corni: sat, aședut pe valea Smulților, pe unde curge pârăul Suhului, în com. Măcișenii, pl. Zimbru; teritoriul său are o întindere de 1.633 hectare, din cari 479 aparțin proprietăței mică, iar restul proprietăței mari. Acest sat are o bis-

rică, o școală și o moară cu aburi (v. *Măcișeni*-com.).

Corni : moie particulară de 1.144 hr., în com. Măcișeni, pl. Zimbru.

Costachi Negri : sat, în com. Tulucești, pl. Siret, în partea apusană și cea mai depărtată de reședința comunală, în proprietate de com. Sl. Conachi, Independența și Braniștea. Acest sat e format din însurătei înpămînenite la 1879 și poartă numele marelui patriot și bărbat de Stat Costachi Negri, original din jud. Covurlui; numără 114 familii, fără biserică și fără școală până acum; bisericește atârnă de parohia Braniștea, pl. Siret (v. *Tulucești* și *Braniștea*-com.).

Cotros : sat, în com. Cuca, pl. Siret, foarte apropiat de reședința comunală, format din foști clăcași improprietări; are 34 familii cu 108 suflete, o biserică și o moară cu vaporă (v. *Cuca*-com.).

Cotros : moie particulară de 2.002 hectare (cuprinzând și pădurea cu același nume), în com. Cuca, pl. Siret.

Covurlui : pârău, format din alte două pârâeșe numite *Covurluiul-cu-apă* și *Covurluiul-*

sec; cel ântîi isvorând de la Hulești (com. Jorăști), iar al doilea începînd mai din spre Apus (dintre Vîrleze și Jorăști), se împreunează amândouă la Puțichioaea (com. Bujor) și la vîrsătura lor formează lacul *Covurlui*. În pârăul Covurlui se varsă la Umbrărești și *Chineja*, care vine din sus; ambele aceste pârae udă inima și parte cea mai întinsă și mai populată a județului Covurlui, pe o distanță de aproape 50 kilometri.

Covurluiul (-*Valea*) : ce-i dice și a *Jorăștilor*, corespondentă numai pârăeșului *Covurluiul-cu-apă*.

Covurluiul (-*Valea*) : corespondentă pârăului cu același nume unit în ambele sale ramuri. Pe această vale, în direcție nord-sudică, se află aședate următoarele sate: Hulești, Zérnești, Jorăști, Lunca, Bujor și Umbrărești (în ramura *Covurluiul-cu-apă*), Puțichioaea Fărănești, Chiraftei, Măstăcani și Foltești (la *Covurluiul* împreunat).

Covurlui : lac, între satele Foltești și Măstăcani, pl. Prut, format de pârăul Covurlui; e proprietate particulară și atârnă de teritoriul com. Foltești. Acest lac e al doilea în mărime din

jud. Covurlui și conține în el pește, raci și baltă cu stuf și papură.

Covurlui : unul dintre cele 32 județe ale României, face parte din vechia Moldovă de jos și servește ca hotar al Țării în direcția est-sudică. Numirea acestui județ vine de la pârăul Covurlui, ce-l străbate prin mijloc pe o întindere de 40 kilometri — de la Hulești până la Foltești. El are ca marcă o ancoră, în semn că la Galați, capitala județului, ancorează multe vase plutitoare spre încărcare și discărcare.

Situatia și hotarele. — Județul Covurlui este așezat între $45^{\circ} 25' 50''$ de latitudine nordică și $25^{\circ} 41' 10''$ de longitudine estică [după meridianul Parisului; vedă *Buletinul Soc. Geografice Române*, anul XII, trim. 2. din 1891, p. 253-54].

Teritoriul acestui județ este cuprins între rîurile Prut, care îl udă în partea răsăriteană pe o lungime de 80 k. m., și Siret ce-l atinge la V. pe o întindere de 32 k. m., precum și fluviul Dunărea la S., în lungime de 15 k. m.; în partea apusenă, de la Vameș până la Cudalbi, pămîntul acestui județ se îndreaptă de la valea pârăului Geru spre E., iar d'acolo merge tot îngustându-se spre N. pe dealurile și văile,

din cari cele mai multe își au începutul în județele Tecuci și Tutova.

Hotarele Covurlui sunt : la S. jud. Tulcea (Dobrogea), de care îl disparte Dunărea, între gurile Siretului și ale Prutului; la E. Basarabia, dispărțită prin rîul Prut de la satul Vădeni până la gura Prutului; la N. V. ținutul Tutova, începând linia de hotar din malul drept al Prutului (com. Cârja, jud. Tutova) și merge înclinându-se spre N. până la punctul extrem Ghreasca (com. Lupești); apoi teritoriul jud. Tutova intră în Covurlui în partea nord-vestică printr'un unghi destul de mare, ale cărui laturi încep de la Lupești și Schitu Zimbru și se întrelăie la Berești; iar la Vest și Sud ținutul Tecuci, precum și rîul Siret, care îl disparte de jud. Râmnicu-Sărat (cu acesta numai se atinge mai jos de cot. Vameș, com. Piscu, pl. Siret, în dreptul com. Corbu din R.-Sărat) și jud. Brăila.

Topografia și orografia. Forma teritoriului jud. Covurlui e lungă și ascuțită, asemănindu-se unui pentagon. De la Galați, punctul cel mai sudic până la Ghreasca, punctul nordic cel mai departat, sunt aproape 100 kilometri; de aice până la Bârlad nu sunt de cât vr'o 10 k. m.

Suprafața totală a județului e de 286.351 hectare, din cari 37.237 hr. pămînt înpădurit, restul fără păduri. Poziția terenului se caracterizează astfel: ridicat și presărat cu dealuri în partea superioară (nord și nord-estică) și plecat (jos) sau format din șesuri în partea inferioară (sud-vestică și sud-estică), adică în văile Siretului și ale Prutului. Punctul cel mai înalt e acel de la Ghreasca, d'aproape 184 metri d'asupra nivelului Mărei Negre; iar punctul cel mai jos e partea din vale a orașului Galați și malul Dunării: cu 6.^m. 560—7.^m. 136 d'asupra nivelului Mărei.

Natura și calitatea solului variază după localități: argiloasă, calcaroasă, vegetală și mlăstinoasă. După plași, se precisează astfel: Horineu și Zimbru în parte accidentată, argiloasă și arinoasă, prea puține locuri calcaroase, ceea ce face că grâul reușește aice foarte rar; Prut: mai puțin accidentată, calcaroasă, prea puțin arinoasă, de aceea pămîntul produce bine tot felul de semenături, afară de malul Prutului, unde semenăturile sunt expuse la neguri și pălituri, dar în schimb aice cultura viilor e mai în floare; Siret: prea puțin accidentată, pămîntul calcaros și argilos în parte.

În jud. Covurlui nu sunt munți; se află însă numeroase dealuri și văi. Dintre dealuri, cele mai principale sunt: *Poiletitul*, *Brăilei*, *Piscul-Serci*, *Chi-ciura*, *Corni*, *Tuțcanilor*, *Slivnei* etc. Văile cele mai însemnate sunt: *Prutului*, *Ijdilenilor*, *Horincei* (în care dau văile *Lis-covulu* și *Tuțcanilor*), *Parulu*, *Oarbei* (*Chirileștilor*), *Slivnei*, *Chinei*, *Covurluiului* (*Jorăștilor*), *Covurluiului-sec*, *Porcului*, *Roșieci*, *Rădeștilor*, *Bursucanilor*, *Suhuluiului*, *Măcișenilor*, *Gerulu*, *Potârnichei*, *Mălinei*, *a lui Manolachi*, *Filioarei* sau *Făloaci* (*Filești-Calica*), *Siretului* etc. (v. n. r.).

Clima. — Clima este potrivită și variabilă, în general sănătoasă; maximul căldurei e până la + 39 grade, iar al frigului până la — 25.

Dintr'o serie de observații meteorologice, culese de diferite persoane de știință (Iernich, Dr. A. C. Hepites și I. Vlasopulo), în diferite intervale, între anii 1859—1889, asupra orașului Galați, cari observații se pot aplica cu mici deosebiri și asupra întregului județ Covurlui, resultă următoarele date resumative:

Presiunea atmosferică:

Minimum la 4	7 ani de obser-
Martie 1886. 739. 4	
Maximum la 2	văii de la 1882— 88; trei observații
Fevr. 1882 . 785. 5	
Medium . . . 761.13	dilnici: 8 ore a. m., 2 și 8 p. m.

Temperatura:

Minimum la 8	25.0	20 ani de obseruații : 1859—
Martie 1875..		
Maximum 12	39.4	1863, 1870—77 și 1882—88.
August 1859..		
Media		
^{8a. + 2 p. + 8 p. + min. 11.75}		
	4	

N. B.— Media 8a. + 2 p. + 8 p. + min. m. s'a obținut numai la intervalul de 7 ani (1882—88).

Vînturile, ce bat mai adeseori, sunt: N.E. S.W. N., forța lor medie fiind 2.3

Umedeala medie, absolută m. m. 8.0 (3 ani de obs. 1886—88).

" relativă % 73.44 (5 ani de observații 1884—88).

Evaporația în timp de 5 ani: 1884—88 m. m. 4.876.6.

Ploaie în timp de 5 ani: 1884—88 m. m. 2.256.9.

Stratul zăpezei în timp de 3 ani: 1886—88 m. m. 3.312.3.

Ozonul în timp de 4 ani: 1885—88 media... 8.3.

Nebulositate:

1.148	dile senine
1.464	" puțin nouroase
1.158	" foarte nouroase
1.077	" acoperite
289	" de ploaie la anii 1886—88

86 " de zăpadă (omêt) la anii 1886—88.

Hidrografia. — Apele ce udă jud. Covurlui sunt următoarele: *curgătoare*: fluviul *Dunărea*

la S., râurile *Prut* la E. și *Siret* la V., iar în direcție est-vestică pâraiele *Horincea* (Hurmuz), *Covurluiul-cu-apă*, *Covurluiul-sec*, *Chineja*, *Suhuluiul-cu-apă* și *Suhuluiul-sec*, *Geru*, *Bârlădești*, *Lozova*, *Cătușa* etc., precum și pâraieșele *Oarba*, *Zoiană*, *Elanul*, *Recea*, *Oancea*, *Prutești*, *Mereea*, *Slivnei*, *Gologan*, *Mălinei* etc.; stătătoare: lacurile *Brateș*, *Covurlui*, *Sovărca*, iazurile *Lacu-Mare*, *Bugeanu*, *Siretul-stătător*, *Iazul-Miclescului* (Chișteala-Vechiă), lacul artificial de la *Bujor* și lăcușorul de pe dealul dintre *Mălușteni* și *Tuțcani*, băltile *Rădeanu*, *Cătușa*, *Gheboasa*, *Lozova* etc., precum și altele mai mici formate mai ales de vărsăturile Prutului (v. l. r.).

Populația. — Între anii 1840 până la 1849, numărul total al populației jud. Covurlui era de 15.649 familii cu 78.470 sufltele. Întinderea teritoriului se cifra la $165 \frac{1}{4}$ leghe pătrate, având deci câte 475 locuitori de leghe, cu 3 orașe și 82 sate. Locuitorii se clasificau așa: a) *scutini de dări*: 4.825, din cari 187 boeri sau fi de boeri, 37 amplioați fără rang, 517 clerici și servitori bisericesti, 19 profesori și medici, 312 străini, 770 intendenți și servitori, 306 privilegiați, 530 slujbași, 71 tiganii monastirești, 300 tiganii

particulari, 491 soldați, 176 slujitori, 1.118 infirmi; b) *contribuabili (birnici)*: neguțitorii și meșteșugari 1.098, mazilo-rupătaci 2.156, săteni cultivateori 5.842, fără domiciliu fix 293, emigrați 233, evrei 238, străini traficanți 1.011, țiganii ai Statului 55; totalul familiilor 10 mihi 871.

Satele ținutului se împărțiau astfel: 14 monastirești, 22 răzășești, 46 particulare; iar populația: 9.513 aparținând monastirilor, 22.803 de răzăși și 46.156 de particulari. Biserici 103, orașe 3, sate 82. Dintre sate, 31 cuprindeau mai puțin de 50 locuitori, 23 de la 50—100, 20 de la 100—200, 5 de la 200—300, 2 de la 300—400 și 1 de la 400—500.

Tinutul Covurluiului făcea atunci parte din zona a treia (toată Moldova era împărțită în trei zone), compusă din județele Fălcău, Tutova, Tecuci, Putna și Galați, zonă mai puțin populată din cauza apropierei fortărețelor și a lipsei pădurilor (*Notițe statistice asupra Moldovei de prințul N. Șuțu, Iași, 1849*).

În anul 1865, adică îndată după aplicarea legei comunale din 1864, se găsiau în acest județ 44 comuni, din care una urbană și 43 rurale, comuni erau 101, case 13.588, fa-

mili 21.804, biserici 110, care se repărtau pe plăși în modul următor: *Siret*: 14 com., 32 cot., 6.528 case, 14.098 fam. și 42 bis.; *Prut*: 12 com., 31 cot., 3.288 case, 3.780 fam. și 29 bis.; *Horincea*: 18 com., 38 cot., 3.772 case, 3.930 fam. și 39 bis. (*Indicatorul comunilor Români, 1865*).

În fine, după cel din urmă recensămînt din Aprilie 1890, în întreg județul Covurlui se află 30.667 capi de familie cu 127.047 suflete, din cari 66.848 bărbați și 60.192 femei, 69.709 necăsătoriți, 48.277 căsătoriți, 8.727 vîdui și 327 divorțați, 30.973 cu sciință de carte și 96.076 fără a sci cel puțin a ceti și scrie. Numărul contribuabilor e de 17.315.

Din această populație, 5.282 contribuabili, 12.913 capi de familie cu 59.143 suflete sunt în orașul Galați; și 12.033 contribuabili, 17.754 capi de familie cu 67.897 suflete în comunile rurale.

Cu privire la suprafața teritorială, avem dar 44 locuitori la o sută de hectare pămînt sau câte 2,25 hectare de om.

După religiună, locuitorii Covurluiului se împart: ortodoxi 107.107, gregoriani (armeni) vr'o 300, lipoveni 36, catolici 4.418, protestanți 499, israeliți (mosaiici) 14.577 și mohamedani

115. Dintre israeliți, 13.442 sunt în Galați și 1.135 în comunitatele rurale; iar dintre creștinii ortodoxi și mohamedani, mai toți sunt în capitala județului.

Cu privire la naționalitate, marea majoritate a locuitorilor fiind români și străini locuind mai mult în orașul Galați, a se vedea la locul cuvenit.

Mișcarea populației acestui județ pe anul 1888 prezintă următoarele cifre: căsătorii 757, nasceri 5.077 și morți 3.698; morți-născuți 64. Din acestea, 269 căsătorii, 1.769 nasceri, 1.565 morți și 37 născuți-morți au fost la populația urbană; iar 488 căsătorii, 3.308 nasceri, 2.133 morți și 27 născuți-morți la cea rurală.

După religiune, au fost 1.359 căsătoriți ortodoxi, 28 catolici, 2 armeni și 120 israeliți. După instrucție, 341 bărbați însurați au sciat îscăli, 146 nu; dintre femeile măritate, 159 cu sciința îscălirei, 598 fără; iar după aceeași însușire, la oraș au fost 206 bărbați cărturari și 63 necărturari, 130 femei cu sciință de carte și 139 fără, pe când la sate 135 bărbați au sciat îscăli și 353 nu, femei cu sciință de carte 29 și fără 459.

Nascerile, după religiune, se împart în: 4.411 din părinți ortodoxi, 134 catolici, 21 protestanți, 5 armeni, 1 lipovan, 1

mohamedan, 504 israeliți; după protecțiune: 4.763 români, 5 italieni, 2 francezi, 124 austro-ungari, 16 germani, 14 ruși, 28 turci (supuși), 103 greci, 4 sârbi, 7 bulgari și 9 de alte protecții. Dintre născuți, sunt 4.775 copii legitimi, 291 naturali (nelegitim), 11 găsiți; nasceri gemini 79, și anume: 77 îndouite și 2 întreite.

Dintre morți, sunt 1.934 bărbați și 1.759 femei; 759 cununați (din cari 445 băr. și 314 fem.), necununați 2.346 (din cari 1.246 b. și 1.102 f.), văduvi 541 (209 b. și 332 f.), și cu stare civilă necunoscută 52 (41 b. și 11 f.); după religiune: 3.291 ortodoxi, 117 catolici, 14 protestanți, 11 armeni, 7 lipoveni, 3 mohamedani, 249 israeliți, și 6 de alte religii. După causele producătoare, morțile au provenit: 3.612 din boală, 63 din accidente și 23 prin sinucidere.

Ocupația locuitorilor. — Locuitorii județului Covurlui se ocupă în genere cu cultura cerealelor și a viilor, cu creșterea vitelor, transportul, lucrul de mână, pescăria și, în deosebi în capitala județului, cu negoțul și industria (meseriile). După ocupăție, cei 30.667 capi de familie ai acestui județ se specifică așa: 26.894 plugari, carăuși și muncitori cu brațele,

2.117 comercianți, 796 industriali (meseriași) și 860 funcționari de diferite categorii și profesii liberale.

Proprietatea fonciară.—Proprietatea fonciară în tot județul Covurlui, fie rurală fie urbană, se evaluează la 58.686.029 lei 50 b., din cari 30.745.858 lei proprietatea rurală și 27.940.171 lei 50 b. cea urbană.

Veniturile tuturor proprietăților din județ se estimează la 5.868.602 lei 95 b. astfel desfăcute:

De la clădirile din tot județul.....lei 2.948.353

De la proprietățile rurale cultivate de însiși proprietariilei 2.081.846,76

De la proprietățile arendate, iar proprietarii lor locuind în Țară ..lei 718.040,73

De la proprietățile arendate și proprietarii locuind în străinătate.....lei 120.362,31

Din 37 comuni rurale, adăpostite în acest județ, 12 sunt locuite numai de răzăși, 7 amestecătură răzăși și foști clăcași și 18 numai foști clăcași și însurătei înprietăriți la 1864 și 1878. Dintre plăși, Horincea e mai toată formată din

sate răzășești, ale căror proprietăți său micșorat foarte mult prin moșteniri; pl. Prut are numai patru sate de răzăși: Oancea, Fărțănești, Măstăcani, Moscu (și parte din Umbrărești); iar în pl. Siret nică un sat răzășesc; în pl. Zimbru cinci: Bursucani, Crăești, Cudalbi, Smulți și Vărlezi.

Numărul foștilor clăcași înprietăriți la 1864 e de 4.667, iar al însurăteilor cărora li s'a dat pămînt de la 1878 până la 1880 de 1.295 însă.

Pentru antiea aplicare a legiei de vîndarea bunurilor Statului în loturi mici din 1 Aprilie 1889, adică la cei ce n'au de loc pămînt sau au mai puțin de o jumătate hecatar, său încris pe tablourile respective în jud. Covurlui 4.199 români muncitori de pămînt, din cari 3.521 în comunitate rurale și 678 din părțile mărginașe ale orașului Galați. Toate înscrierile din sate sunt pentru loturi de 5 hectare; cele din oraș variază astfel: 519 loturi de 5 hr., 100 de 10 hr., 32 de 15 hr., 2 de 20 și 15 de 25.

Numărul proprietarilor fonciari, ale căror moșii sunt mai mari de 143 hectare (100 fâlcii), este de 95; sau în total 114.765 hr. 43 ar. aparțin proprietăței mari.

Aceste moșii sunt: *Băleni*

și Zagancea în comuna Băleni; Șerbești-Vechi și Isgon în Braniștea; Slobozia-Ventura, Cotros și Zăvoiu în Cuca; Gologanu, Bezmanu, Bâtrânlul-Isvoreț și Ciudin, Murgociu și Pleșești (2 trupuri) în Cudalbi; Satu Costi, Filești (Calica), Movileni, Șendreni (2 trup.), Gheboasa, Cișmălile-mică, Tiglina, Serdaru (Şendreni), Bărboși, Rusca-mare și Rusca-mică în com. Filești; Măcișenii, Urlești și Corni în Măcișenii; Mânjina, Potârnichea-Cocorași, Fântâna Gerului (2 trup.) în Mânjina; Pechea, trupul din Pechea, Cioara-Elena, Lupa și Oticu în Pechea; Vameș (2 trup.) în Piscu; Slobozia-Conachi în comuna cu același nume; Gornești în Smulți; Balințești, Cioinagi, Ghimbăreni și Pochișcani în com. Balințești; Slobozia-Băneasa, Bucșeneasca și Boereasca în Băneasa; Golășei, Urechești, Umbrărești (4 trup.) Puțchioae și Armeneasca în Bujor; Terchileni-Voinești-Bazan-Caușan, Voinești-Topeni, Călugăreasca și Târgu-Berești în Berești; Bogdan-Prosie și Potrocă, Sora și Prosie și Călugăreasca în Crăești; Drăgușenii și Diochești în Drăgușeni; Foltești în comuna omonimă; Frumușita (2 trup.) și Ijdileni în Frumușita; Lunca, Hulești și Roșia în Jorăști; Chiraftei

și Drăculești în Măstăcani; Slobozia-Oancea și Oancea (3 trup.) în com. Oancea; Rogojeni-Chirilești în Rogojeni; Onciu în Slivna; Tatarea, Șișitele Galata și Frumoasa în Șișita; Odaia-Manolachi, Slobozia-Movilă, Ibrian (2 trup.) și Movila-Turcului dină și Monete în Tulucești; Vîrleaza-desus și de-jos, Vîrleaza-Itetești în Vîrlezii; Pașcani-Vlădești, Fântâna-Tiganului, Pașcani, Brănești și Roșcani în Vlădești (v. n. r.).

Dintre moșiile particulare ale Covurluiului, cea mai mare e Foltești, cu 11.082 hectare întindere; iar cea mai mică (negreșit pănă la măsura luată de 100 fâlcii) Bogdan-Prosie și Potrocă, din com. Crăești, cu suprafață de 143 hr.

Mosiile Statului din acest județ sunt: Oasele și Mavromol sau Cuca-mică în com. Cuca; Balțatu în Sl. Conachi; Măxineni, Craciuna sau Viorica în Independența; Braniștea și Tipești în Braniștea; Hliza-Precista în Filești; Zărnești cu trupurile Chiștila și Perișenii în Jorăști; Vladnicu în Măcișenii; trupul Obreja în Cudalbi; Schitul Gherreasca în Lupești; Vădeni în Rogojeni; Mavromol în Fârțănești; Piscu-Hărșești în Piscu; Balta-Brateș și balta cu moșia Bădălanului în Șișita; Tulucești,

Sultanu și Cișmele în com. Tulucești (v. n. r.).

Totalul venitului anual de la aceste moși e de lei 463.493. De la sine urmează însă că ele se vor vinde treptat d'acum înainte, potrivit legei vîndărei bunurilor.

Costul mijlociu al unei fâlcări de pămînt în acest județ, vîndută de veci, este de la 240—300 lei; în foarte rare casuri ajunge până la 350 lei. După tabloul de prețuri întocmit de Ministerul Domeniilor pentru vîndarea bunurilor Statului în loturi mici, moșile din Covurlui sunt clasate de categoria IV (șese fiind categoriile de toate) și prețuite la 300 lei hecitarul.

Agricultura, viticultura etc. — În genere vorbind, pămîntul jud. Covurlui nu se poate califica ca neproductiv, afară de unele localități, unde e foarte usat din cauza neîngrășări și a exploatarei neîngrijite. Sătenii mai ales cultivă cu totul rudimentar ogoarele lor; de aceia nici nu pot aștepta de la ele recolte prea înbelșugate. Lipsa de păduri îndestulătoare, causând lipsa de plouă la timp sau a plouilor prea dese când nu trebnie, aduce apoi mare stânjinire plugăriei și economiei rurale din acest județ.

Semănăturile ce se fac mai mult aice sunt: grâu, secără, popușoř (porumb), orz, malaiuř, (meiū) etc.; se cultivă încă, deși în mică cantitate, rapiță, in, cânepă, fasole, cartofe și alte legume.

Producția agricolă în anul 1886/87 a fost de 934.895 hl., din cari 38.950 grâu, 162.822 secără S-ta Elena, 180.207 secără indigenă, 209.391 popușoř, 26.482 cincuantină, 236.398 orz, 53.365 ověz, 11.752 fasole, 200 rapiță, 6.238 meiū. Din această sumă, 400.203 hectolitri au fost întrebuințați pentru consumația județului, semență, vite etc.; restul s'a pus în comerț (v. *Bursa de Galați*, organul Camerei de Comerț respectiv, din Iunie 1888).

În anul agricol 1887/88 întinderea terenului semenat a fost de 112.971 hectare, cu o producție totală de 1.211.915 hectolitri; iar pe specii: grâu 11.259 hr. cu 143.425 hl., secără 38.246 hr. cu 537.400 hl., porumb 41.434 hr. cu 263.309 hl., meiū 976 hr. cu 10.064 hl., ověz 5.030 hr. cu 58.915 hl., orz 15.284 hr. cu 188.476 hl., rapiță 322 hr. cu 7.240 hl., cânepă 104 hr. cu 544 hl., in 316 hr. cu 2.532 hr. (v. *Raporturi economice etc.*, lucrare oficială a Min. de externe, 1888).

În 1889 întinderea semenă-

turilor a fost de 94.901 hectare 95 arii (66.365 fâlcă), din cari 32.792 hr. 76 ar. séménătura de toamnă și 62.109 hr. 19 ar. de primăvară, producând în total o recoltă de 1.292.753 hectolitri; iar pe specii producția a fost: grâu 155.641 hl., secără S-ta Elena 135.171, secără indigenă 217.277, porumb 364.225, cincuantină 126.225, orz 181.538, ovăz 45.776, fasole 8.831, în 11.863, cânepă 7.855, cartoafe 11.477, meiu 7.187, linte 10.272, mazere 1.150, rapita 8.260.

Din suma de 1.292.753 hl., oprindu-se pentru consumația locuitorilor și séménătă 449.541, escedentul produs s'a vândut și s'a realizat pe el cifra de 5.972.775 leă.

Fată cu numărul populației, rezultă dar că în 1889 de fiecare locuitor s'a séménat câte 1.⁰⁵⁴ falce și s'a produs câte 20,22 hectolitri în total. Adunând acum căpitalul realizat în același an atât din recolta vîndută, cât și din lăptării, lână și vinuri, avem suma de leă 7.093.113 bană 19, și anume: din escedentul recoltei vândute 5.972.775, lăptării 113.013 leă 25 b., lână 145.705 l. 44 b. și vinuri 861.619 l. 50 b.; sau o avere de fie-care locuitor câte 104 l. 50 b.

Arenda de falce în acest județ se plătește de la 28 până

la 50 leă; minimum e în plasa Prut și maximum în pl. Siret.

În primăvara anului 1890 s'a făcut séménături de sătenii din Covurlui 2.666 hr. 20 ar. în ogoare sterpe, 11.824 hr. 95 ar. în porumbiște, 37.756 în mirește, total 52.243 hr. 15 ar.; iar proprietarii și arendași au séménat 2.649 hr. în ogoare sterpe, 5.211,66 în porumbiște, 15.343 în mirește, total hectare 24.302,06. Peste tot pămîntul séménat a fost de 76.545 hr. 21 ar.

Viile Covurluiului sunt în număr de 7.332 și ocupă o suprafață de 3.508 hectare; producția vinicolă în 1887 a fost de 226.011 hectolitri 83 litri, din cari 31.038 hl. 91 litri vin negru și 194.972 hl. 92 l. alb. În 1889 produsul vinului în decalitri a fost de 1.013.670. Prețul mijlociu, cu care s'a vândut, a fost de 85 bani decalitru. Vinul acestuia județ se consumă mai mult în localitate.

Proportia viilor la populație e de 19 locuitori pentru un hectar de vie. Vînurile de aice conțin cele albe 8,44% în volume alcool și 14,91 extract în grame pe litru (v. Raportul directorului Stat. Agron. de la Herăstrău, d. V. C. Munteanu, Mon. Of. din 12 Oct. 1889).

În județ Covurlui se fabrică puțin rachiū; pomă roditoră nu

prea sunt, afară de pl. Horineea, care e mai bogată în această privire, mai ales se găsesc: nuci, zarzări, meri, perji etc.

În 1889 au fost 3.976 stupă de albine, cari au produs 6.995 kilg. miere și 2.420 kilg. ceară.

Vitele.— Numărul vitelor, după datele din 1888, se ridică la 136.411 capite, astfel specificate: boui și vaci 44.552, tauri 199, viței 5.356, bivoli și bivolițe 61, căi și epe 7.390, armăsari 198, mânzi 762, catârî și magari 47, ouă și miei 65.700, berbeci 2.122, țapî și capre 2.007, rîmători 8.036. — În 1889 erau 2.793 capite de vite cornute.— Proportia vitelor cornute față cu populația vine câte o vită la 2,51 locuitorî; iar proporția ouilor, caprelor și berbecilor de fie-care locuitor vine câte 1,119.

În ce se atinge de produsele decurse din crescerea vitelor în același an, ele se cifrează așa: cașcaval 51.850 kilograme, brânză 87.600 și unt 9.293; iar lâna produsă a fost 156.058 kilograme, specificată în chipul următor: albă 53.268, neagră 49.980, țigale 30.560 și turcană 22.250. — Prețul lânei variază de la 65 bani până la 1 leu 25 bani kilogramul.

Pentru suhatul (emașul) vitelor din Covurlui sunt destinate 11.643 hectare 46 ar.;

în multe comuni locul de păsunat e neîndestulător sau chiar lipsește mai cu totul.

Prețul mijlociu al vitelor este: boui de la 40-140 lei de cap, vaci 37-87, tauri 135, viței 13-16, bivoli și bivolițe 110, căi, armăsari și epe ordinare 85-160, mânzi 22-25, catârî și magari 55, ouă și miei 8, berbeci 9,50, țapî și capre 8, rîmători 17-50.

Comerțul și industria.— S'a arătat mai sus că, din recolta anului 1886/87 în sumă de 934.895 hectolitri, s'a pus în comerț 534.602 hl.; asemenea din producția vinului din 1887 s'a pus în negoț 405.534 decalitri. Din 1.292.753 hectolitri, produși în 1889, s'a destinați comerçului 843.212.

Valoarea productelor județului Covurlui, exportate anual, se ridică la $4\frac{1}{2}$ —5 milioane lei.

În ce privește vitele, număr în piața Galați în 1887 s'a tăiat și consumat 17.089 capite, și anume: 16.346 boui și vaci, 51 bivoli și bivolițe, 617 viței și rîmători; asemenea în același interval s'a pus în negoț 35.000 kilograme cașcavaluri, 71.552 kg. diferite brânzeturi și 1.700 kg. unt proaspăt. Tot-o-dată s'a vândut și 80.393 kg. lâna de diferite calități.

În întreg acest județ sunt 2.966 patentari, din cari 2.057 comercianți de diferite ramuri,

796 industriași și meșteșugari și 53 profesioniști liberi. Din aceștia, 2.041 sunt în Galați, iar 925 în comunile rurale. Despre comercianții și industriași gălăteni se tratează mai pe larg la numele respectiv. Patentarii comunilor rurale însă se specifică: a) *comercianți*: crâșmari 344, arendași 103, lipscani bogasieri 53, băcani 46, comerc. de cereale 36, grădinari-zarzavagi 17, comerc. de oale 9, pescari 8, precupeți 4, întreprenori 3, bancheri-imprumutători 3, căruțași 2, cherestigii 2, brașoveni 2, cavafii 1, comerc. de var 1, total 643 cu 16 specialități; b) *industriași*: proprietari de mori de vînt 74, proprietari de poverne și fabrici de spirit (de această din urmă una singură e mai mare) 49, propr. de mori cu aburi 34, cismari 29, ferari-meseriași 26, croitorii 14, brutari 12, măcelari 10, dulgheri 9, cojocari-blânari 8, boiengi 7, mecanici 4, birtași 4, dogari 2, tinichigii 2, fabricanți de cașcavul 2, fabr. de lămănări de ceară 2, plapomari 1, bărbieri 1, curelari 1, total 281 cu 20 specialități; *profesiile libere*: 1 adv. Punând la un loc profesiile comune satelor și orașului, avem în tot județul: *comercianți*: crâșmari 812, băcani 238, lipscani bogasieri 198, comerc. de ce-

reale 71, comerc. de fructe și zarzavaturi 55, precupeți 46, bancheri și imprumutători 41, cherestigii 39, pescari 30, cavafii 18, brașoveni 17, comerc. de oale 14, căruțași (vătafi de ghiociuri) 12, întreprenori de lucrări publice 11, comerc. de var 2 etc.; *industriași*: casapi (măcelari) 79, cismari 61, brutari 60, ferari-meseriași 58, tâmplari-dulgheri 45, croitorii 44, mori cu aburi 43, bărbieri 37, tinichigii 34, birtași 31, dogari 13, cojocari-blânari 11, boiengi 8, plapomari 6, fabricanți de lămănări de ceară 3 etc.

Căi de comunicare. — Comunicarea în jud. Covurlui se face pe apă și pe uscat. Comunicarea pe apă se face prin Dunărea și Prut cu vase plutitoare, ce vin în portul Galați și se duc de aicea, precum și prin Siret, pe care se scoboară numeroase plute de lemnărie aduse în schela Galaților.

Comunicarea pe uscat se face prin șosele și drumul de fer. Șoselele cele mai principale sunt: *Calea națională Galați-Tecuci*, care începe din Galați cu strada Brăilei și de la Bărboși merge paralel cu drumul de fer și cu Siretul, străbătând coasta sud-vestică a acestui județ, pe o întindere de 37 kilometri.

Tot ca cale națională e și

șoseaua *Galați-Bădălan* (spre Reni), în întindere de $3\frac{1}{2}$ k. m.

Căile județene Galați-Bărlad și Galați-Fălcică. — Ambele acestea formează de la Galați (bariera Traian), prin com. Tulucești, Șivița și Frumușita până în apropiere de Foltești, o singură cale județeană, lungă de 35 kilometri, carea e și cea mai vechiă și mai bine întreținută (petruită). De la Foltești, și anume din dealul Baba-Draga și valea mlăștinoasă a Cealmăului, pe unde apa lacului Covurlui are o scursoare în Prut, calea aceasta se ramifică în două: una merge spre inima județului prin com. Foltești, Fărțănești, Bujor, Vărleză, Crăești și Bursucană spre Bărlad; iar alta trece pe malul Prutului, prin Vlădești, Oancea, Rogojeni spre Fălcică.

Aceste căi județene, către cari se unesc la cea dântăia șoseaua vecinală Bujor-Berești-Lupești spre Bărlad pe valea Chinejei, și la a doua Rogojeni-Cavadinești-Tuțcană pe valea Horincei (împreunându-se cu calea județeană Fălcică-Târgu-Murgenă, din jud. Tutova), străbat județul în lungul său și sunt cele mai importante drumuri de uscat ale jud. Covurlui.

Distanța de la Galați la Bursucană, adică la hotarul vest-nordic al jud. Covurlui e de 82 kilometri. Pe această linie

până la Bujor (54 k. m.) șoseaua e complet petruită; de la Bujor la Vărleză e nepetruită; apoi de la Vărleză în sus până la Bursucană (16 k. m.) este iarăși în stare de petruire. Linia vecinală Bujor-Berești-Lupești (40 k. m.) este necomplectată în ce privește petruirea.

Distanța de la Galați-Baba-Drăga-Vlădești-Rogojeni-Cavadinești-Tuțcană până la hotarul nord-estic al județului, adică pe a două cale județeană, e de 96 k. m.; această cale (se înțelege de la Baba-Drăga), pe o lungime de 51 k. m., este aproape în stare primitivă.

Pe lângă căile vecinale de mai sus, cari se găsesc în plășile Prut, Horincea și Zimbru și cari complectează pe cele județene, mai este calea Galați-Pechea-Cudalbi, ce străbate plasa Siret și parte din Zimbru pe o distanță de 54 k. m., începând de la Galați (bariera Tecuciului) și percurgând com. Filești, Pechea, Mânjina și Cudalbi. Ea se află iarăși mai mult nepetruită.

Asemenea mai există un drum vecinal, care vine de la Băleni-Cuca pe dealul Poleiului până la Galați.

In ce privește starea în care se găsesc șoselele din județul Covurlui, ea se resumează astfel în anul 1890: $40\frac{1}{2}$ k. m.

cale națională bine lucrată și întreținută; 67 k. m. 162 m., căi județene sistematice și complect lucrate, cu 52 poduri și podețe, 16 caseuri pavate, 16 case de cantonieri (încăpătoare de 2 familii, la distanță de 4 k. m. unul, și cu loc de un hecitar împrejur pentru grădină); 49 k. m. 700 m. căi vecinale în mod complet terminate, cu 31 poduri și podețe, fără case de cantonieri. De complectat mai sunt 64 k. m. căi județene și 67 k. m. vecinale.

Đilele de prestații județene sunt 33.406 $\frac{1}{2}$ cu carul și 33.548 $\frac{1}{2}$ cu palmele. Pentru facere din nou de drumuri, poduri și podețe, jud. Covurluiu nu dispune anual de cât de 25.000 lei; restul de 18.300 l. din bugetul drumurilor se cheltuiește cu întreținerea șoseelor și serviciul tehnic.

Cât privesce drumul de fer, județul Covurluiu nu este până acum de cât numai atins de linia ferată în partea sud-vestică, pe o distanță de 49 k. m. (între stațiile Galați-Bărboși-Independentă și Vameș), în care intră și curba de la Bărboși, unde s'aș construit 14 k. m. fără nici o nevoie pentru comunicație. Prin varianta Bărboși-Galați și prin tunelul din Nordul Galațiilor se scurtează cu 7 k. m. această linie.

Adevărata linie ferată însă, ce va deservi în mod efectiv acest județ, va fi linia directă Galați-Bârlad, de vî'o 110 k. m., votată de corpurile legiuitoră în 1891, astăzi în lucrare.

Județul Covurluiu a înființat și întreține cu cheltuiala sa 2 biourouri telegrafice: unul la Bujor și altul la Pechea; iar serviciul poștal se indeplinește prin poșta rurală.

Cariere de petriș și de piatră. — În j. Covurluiu se află următoarele cariere de petriș: pl. *Prut*: la Ijdileni, Frumușita, Scânteiești, Foltești, Măstăcani, Dălbâneasa (Fârtânești), Bâneasa, Bujor, Brănești, Moscu și Oancea; pl. *Horincea*: Rogojeni-Prut și Rogojeni-Chirilești, Cioinagă, Pochișcani, Berești și Roșia; pl. *Zimbru*: Ghinghești și Diocheți (în pădure); pl. *Siret*: nu se află până acum, dar se sondează și se crede că se vor descoperi la Cuca.

Carieră de piatră e una singură în com. Slobozia-Conachi, pl. Siret, al cărei produs servește la facerea podurilor județene.

Toate carierile se exploatează de județ.

Starea finanțiară. — Toate veniturile la un loc ale jud. Covurluiu, în care intră venitul com. Galați, ale comunilor rurale și cele proprii județene,

fie pentru serviciile ordinare
fie pentru drumuri, se urcă
anual la lei 2.340.777 banii 8
(bugetul 1890/91), astfel re-
părțite :

<i>Com. Galați</i>	lei 1.496 430,23
<i>Com. rurale</i>	" 379 086,17
<i>Județul</i>	" 465.260,68
<i>Total</i>	" 2.340.777,08

Veniturile ordinare ale jude-
țuluī din decimi (asupra fon-
ciarului, căilor de comunicație,
patentei, licenței etc.) se ridică
pe an la 373.708 lei 09 banii;
iar ale drumurilor se cifrează
la 91.552 lei 59 b.

În 1890 comunitatele rurale aveau
depuși spre capitalisare la casa
de consemnații pentru construcții
publice (biserici, școli
etc.) lei 71.566 banii 60; iar
datoriiile acelorași comuni se
cifrau la 11.558 lei 47 b.

Bugetul județuluī pe 1890/91
se balansază așa:

<i>Bugetul ordinar</i>	<i>venituri</i>	1 373.708,09
	<i>cheltuieli</i>	" 313.996,79
<i>" drumurilor</i>	<i>Escedent</i>	59.711,30
	<i>venituri</i>	1. 91.552,59

<i>" drumurilor</i>	<i>Escedent</i>	8.593,52

Contribuțiiile directe, cu cari
participă acest județ către Stat,
județ, comună și camera de
comerciu, se ridică anual la
1.005.188 lei 92 banii, specifica-
te în modul următor: către
Stat: că de comunicație 103.890,

patente 124.812 lei 39 b., fon-
ciar 359.446 lei 33 b., transmi-
ttere 4.909 lei 80 b., taxa de 5%
pe salar 15.862 lei 35 b. (aceasta
de la 1 Iulie 1891 s'a disfițat),
pentru percepare 58.971 lei 73 b.;
județ: decimi adiționale 143.805
lei 14 b., drumuri 51.021 lei 76 b.;
comună: decimi 136.282 lei 98 b.;
camera de comerciu: decimi
6.186 lei 60.

Întocmiri administrative. —
jud. Covurlui cuprinde 111
sate sau cotuni și un singur
oraș (Galați), constituind toate
38 comuni, din cari una urbană
și 37 rurale; în comunitatele ru-
rare sunt și 5 târgușoare: Be-
rești, Bujor, Drăgușeni, Foltești
și Pechea. Comunitatele rurale se
grupează în plăși. Cârmuirea
generală o are prefectul care,
pe lângă primari, este ajutat
în îndeplinirea sarcinei sale și
de sub-alterni direcți ai săi;
acesteia sunt șeful poliției în
oraș și sub-prefecții în comunitatele
rurale.

În jud. Covurlui, până la
noua lege pentru organizarea
administrativă din 1 Noembrie
1892, erau numai două sub-pre-
fecturi sau plăși: de Siret, cu
prințend 12 comuni cu 31 co-
tuni (precum și orașul Galați),
cu reședință în T.-Pechea; Prut-
Horincea, cu 25 comuni și 77
cotuni, având reședință în T.-
Bujor. Până la 1 Aprilie 1882

plășile Prut și Horincea erau despărțite; d'atunci, pentru motive de economie, s'aștăruit. Astă-dî însă sunt patru plăși, și anume:

I) *Siret*: cuprinđând, afară de orașul Galați, și comunitatele rurale: *Branıştea* cu cotaunile (satele) Branıştea, Lozova, Șerbești-Vechi și Traian; 2) *Cuca* cu Cotros, Cuca, Mavromol, Oasele, Plevna și Sl. Ventura; 3) *Filești* cu Bârboști, Filești, Movileni, Satul Costi, Șendreni sau Serdaru și Smârdan; 4) *Independența* cu Braňa, Independența și Vasile Alexandri; 5) *Mânjina*; 6) *Piscu* cu Piscu și Vameș (Odaia-Popii); 7) *Slobozia-Conachi* cu Cuza-Vodă și Sl.-Conachi; 8) *Târgul-Pechea* cu Satul și T.-Pechea; 9) *Tulucești* cu Cișmele, Costache-Negri, Fântânele (Soltanu), Odaia-lui-Manolachi, Sl. Movilei, Tulucești și Vînători. Total 10 comuni, 33 sate și un oraș; reședința plășei la T.-Pechea.

II) *Prut*: comunitatele 1) *Băneasa* cu Băneasa și Sl. Băneasa; 2) *Bujor* cu Golășe, Moscu, Puțichioae, Târgu-Bujor și Umbrărești; 3) *Fărănești*; 4) *Foltești* cu Fântânele, Foltești și Stoicanî; 5) *Frumușia* cu Ijdilene, Frumușia, Scânteiești și Tămăoani; 6) *Jorăști* cu Lunca, Jorăști și Zîrnești;

7) *Măstăcani* cu Chiraftei, Drăculești și Măstăcani; 8) *Oancea* cu Sl. Oancea și Oancea; 9) *Şiviu* cu Șivita și Tatarca; 10) *Vlădești* cu Brânești, Pășcani, Roșcani și Vlădești. În total 10 comuni cu 29 sate; reședința plășei în Târgu-Bujor.

III) *Horincea*: comunitatele 1) *Balinesti* cu Cioinagî, Balinestî, Ghibărteni și Pochișcani; 2) *Cavadinești* cu Grăpeni, Cavadienești și Rugineni; 3) *Gănești* cu Comănești și Gănești; 4) *Lupești* cu Ghereasca, Lupești și Mânzărești; 5) *Mălușteni*; 6) *Prodănești* cu Puricanî, Prodănești și Săseni; 7) *Rogojeni* cu Chirilești, Rogojeni și Vădeni; 8) *Slivna* cu Onciu și Slivna; 9) *Târgul-Berești* cu Aldești, Mereea, Satul-Berești, Șipotele și T.-Berești; 10) *Tuțcani* cu Mănăstireni, Sipeni și Tuțcani. În total 10 comuni cu 29 sate; reședința T.-Berești.

IV) *Zimbru*: comunitatele 1) *Băleni* cu Zagancea și Băleni; 2) *Bursucanî* cu Schitul Zimbru și Bursucanî; 3) *Crăești*; 4) *Cudalbi*; 5) *Măcișeni* cu Corni, Măcișenî și Urlești; 6) *Smulți* cu Gornești și Smulți; 7) *Târgul-Drăgușenî* cu Diochești, Drăgușenî-Târg și Ghinghești; 8) *Vîrlezi*. În total 8 comuni cu 16 sate; reședința T.-Drăgușenî.

Comunitatele se administrează direct de către consiliile comu-

nale și primarii aleși din sinul lor; iar în cotuni se află câte un delegat al consiliului comunal.

Pentru serviciile speciale sunt întocmiri administrative aparte. Astfel, în privirea sănitară, jud. Covurlui face parte din circumscripția a IV de inspecție; acest serviciu în oraș se face de către medicii respectiv, iar în comunile rurale de un medic primar al județului, ajutat de trei medici de plăși cu reședința la Pechea, Bujor și Berești, precum și de medicii spitalului rural din Bujor și infirmeriei din Pechea.

Serviciul viterinar se îndeplinește de un medic-viterinar al județului; iar pentru poliția viterinară a Statului, Covurlui face parte din reionul al 3-lea al zonei preventive și serviciul respectiv are un personal deosebit.

Pentru lucrările publice (șosele) de Stat, acest județ aparține circumscripției a VII; iar serviciul tehnic județan este condus de un inginer-șef, ajutat de personalul inferior necesar.

Afacerile bisericești, în afară de privigherea superioară a episcopului eparchiei Dunărei-de-jos, din care face parte județul Covurlui, sunt încredințate unui protoiereu, care are ca ajutoare

3 sub-protoierei: unul la Galați și două în comunile rurale.

Inspecția școlilor primare, mult timp făcută de un singur revisor școlar al circumscriptiei Covurlui-Tecuci, de la 1 Iulie 1891 formează un revisorat a-partea numai pentru acest județ.

Justiția, — pe lângă judecătoriile comunale și instanțile judecătoriilor de pace, tribunal și Curtea de apel din Galați, — se împarte în comunile rurale de două judecătorii de ocol: una la Pechea și alta la Berești.

Din punctul de vedere militar, Covurlui face parte din corpul al III de armată, divizia V. În arma infanteriei formează regimentul 11 de Siret, compus din un batalion permanent și două teritoriale. În privirea armatei teritoriale, din regimentul de Siret fac parte și companii din jud. Brăila, și din contra companii din Covurlui sunt alipite la regimentul 24. Așa fiind, companiile teritoriale ale reg. de Siret sunt: 1) Pechea, 2) Tulucești, 3) Galați, 4) Cazasu, 5) Brăila, 6) Ianca, 7) Viziru și 8) Cireșu (osebit de două permanente la Galați și Brăila); iar la reg. 24 sunt alipite companiile: 6) Smulți, 7) Oancea și 8) Gănești. În arma cavaleriei, Covurlui are un escadron din regimen. 5 de călărași;

asemenea se găsesc aicea de-
tașamente de artilerie, un ba-
talion de vânători și adminis-
trația cu statul major și gar-
nizoana întregei flotile române.

În privirea telegrafo-postală,
Covurlui face parte din cir-
cumscripția a IV de inspecție.
Pentru administrația vamală,
în acest județ e sediul uneia
din cele șese circumscripții
ale Terei, și anume circumscripția
a IV, cu vămile : Galați,
Brăila, Gura-Ialomița,
Cernavoda, Constanța, Sulina și
Tulcea.

Cultele. — În tot județul Co-
vurlui nu e nicăi o monastire;
sunt însă 119 biserici ortodoxe
și 5 eterodoxe, din cari 97 orto-
doxe în comunitatele rurale, cele-
lalte în Galați; preuți 108, din
car 79 în sate și 29 în oraș;
diaconi 3, toți în Galați; cântă-
reți 181, din car 141 la sate
și 40 în oraș; paraclisi 21
în Galați.

După împărțirea sinodală a
parohiilor din 1888, în Covur-
lui sunt 53 parohii bisericestă,
din car 12 urbane și 41 rurale,
cu 18.738 familii ortodoxe și
70.007 suflete. Din acestea,
5.006 familii cu 19.707 suflete
în oraș și 13.732 f. cu 52.300
s. în sate; preuți parohi 12 și
ajutori 14 în parohiile urbane;
preuți parohi 41 și ajutori 14

în parohiile rurale; 3 diaconi în
parohiile urbane; 40 cântăreți
și 21 paraclisi ști în oraș, 151
cântăreți în sate; preuți în plus
adă 68; numărul parohiilor fără
pămînt bisericesc 13. Despre
numele parohiilor urbane a se
videla descrierea orașului *Galați*.
Parohiile rurale cele mai multe
coincid cu înseși comunitatele, a-
fară de patru în plus, și anume : Serdaru, Scântești, Chi-
rilești și Odaia-Manolachi (v.
Statistica și fixarea parohiilor
de *Sf. Sinod*, 1888).

Starea bisericilor și a cle-
rului în genere e mediocată,
din lipsă de mijloace de între-
ținere. Preuți săteni cu deose-
bire se întrețin cu munca câmpului,
cu mici învoielă (taxe be-
novole) în bani sau în produse,
car și acestea în multe părți
se execută anevoie, iar de cât-
va timp primesc și modeste sub-
venții comunale; acestea variază
de la 10 – 20, 25 și rar până
la 30 lei pe lună. În Galați,
pentru bisericile comunale, pri-
măria plătește câte 50 lei lunar
de preut și diacon și câte 15
de cântăreți; iar pentru bise-
ricile foarte monastirești, Statul,
care le întreține, plătește câte
100 lei de preut, diacon și cân-
tăreți, osebit de cheltuielile epis-
copiei și ale protoieriei.

Instrucția. — În acest județ
sunt 104 școli publice, din car

75 în comunitățile rurale și 29 în Galați, 97 primare și 7 secundare, 39 de băieți (22 primare rurale, 11 prim. urb. și 6 secundare), 28 de fete (18 prim. rur., 9 prim. urb. și 1 secundară) și 37 mixte (toate în comunitățile rurale).

Școlile secundare sunt: liceul, școala comercială, seminariul, școala normală primară, școala copiilor de marină, școala de meserii și școala secundară de fete.

Instrucțiunea privată se dă în mai multe instituții de băieți și de fete, toate în Galați.

Corpul învățător public e format din 214 membri, din cari 76 în com. rurale și 138 în Galați; 134 dascăli primari (76 învățători și învățătoare rurali și 58 institutori urbanii de ambele sexe) și 80 secundari; 160 bărbați (58 învățători rurali, 32 institutori urbanii și 70 profesori secundari) și 54 femei (18 învăț. rur., 26 inst. urb. și 10 prof. second.).

În anul școlar 1889 au fost în judecata Covurluiu 13.031 copii în etate (de la 6—12 ani) d'au urma școala primară, și anume: 9.286 la sate, din cari 4.736 băieți și 4.550 fete; 3.745 la oraș, din cari 1.911 băieți și 1.834 fete. Din aceștia, au fost înscrise să învețe 3.969 copii, astfel clasificați: 2.268 la țară,

din cari 1.873 b. și 396 fete; 1.701 la oraș, din cari 1.139 b. și 562 f. Înscriși după confesiuni în oraș au fost: 968 b. ortodoci, 155 mosaici și 16 de alte confesiuni; 419 f. ortodoxe, 134 mosaice și 9 de alte confesiuni.

Față cu numărul total al copiilor în etate de școală, media generală a înscriselor în tot județul au fost de 34,61%; în ce privește însă satele în special au fost 39,54% băieți înscrise și 8,68% fete, sau media totală de înscrriere 24,11%; iar în oraș înscrise 59,60% b. și 36,64% fete, sau media totală 45,12%.

Dintre elevii înscrise, au promovat clasele la finitul anului 65,52%, și anume: 62,56% la sate, din cari 64,67% băieți și 60,45% f.; 68,48% în oraș, din cari 65,55% b. și 71,41% f. Media generală a absolvenților e de 5,34%, și anume: 1,79% la sate, din cari 2,28% b. și 1,30% f.; 8,80% în oraș, din cari 9,38% b. și 8,22% f.

Având în vedere populația districtului Covurluiu, nivelul culturii primare se cifrează așa: la mia de locuitori este 0,763 cantitatea de școală, procentul înscriderilor e de 34,61, procentul promovărilor 65,52, procentul absolvenților 5,34, media culturală 26,558%. În această

priyire, Covurluiul e clasificat al 19-lea intre cele 32 jude^e ale Terei.

În 1888/89 învă^țmîntul primar rural și urban din acest jude^t a costat 285.132 leⁱ 46 b., din cari 104.458 cel rural și 180.674 leⁱ 46 b. cel urban. Astădⁱ cifrele sunt mult mai urcate.

În ce privește instruc^ția secundară, în același an, din 10.920 copii în vrâstă d^a învă^țea (între 12—21 ani), a^u fost 5.460 băe^t și 5.460 fete. Dintre băe^t s'a^u inscris în școli diabia 363, adică 6,64 % din num^rul celor în vrâstă d^a urma școlile secondare; dintre inscri^s, a^u fost prezent^l la examin 329 b., din cari a^u promovat 191 sau 56,34 % și a^u absolvit cursul 29 adică 15,18 % din promova^t. (Se notează că aice nu e vorba de cât de școlile atârnate de Ministeriul instruc^ției, adică liceul, seminarul și școala normală).

Nivelul culturei secondare în Covurluiul se cifrează astfel: 0,116 cantitatea de școală la 1000 locuitorⁱ, procentul inscrierilor 6,64, al promovărilor 56,34, al absolven^tilor 15,18, media culturală 19,539 (v. *Statistica școlilor primare și secondare* pe anul 1888/89, lucrare oficială a Ministeriului instruc^ției și cultelor).

Cu instruc^ția secondară de ambele sexe cheltuielile făcute anual se ridică la 366.831 l. 95 b., la cari adaugându-se și cei 285.132 l. 46 b. pentru instruc^ția primară, totalul cheltuielilor învă^țmîntului în jud. Covurluiul e de 651.964 l. 41 b. Aceste cheltuieli se fac în cea mai mare parte de către Stat, în parte mică însă contribuiesc și jude^tul și comunile.

Popula^ția școlară de ambele sexe și în ambele cursuri în întreg jud. Covurluiul se ridică la 5.427 copii, din cari 3.062 în școlile urbane și 2.365 în cele rurale; 4.565 în cursul primar (din cari 2.200 în cel urban) și 862 în cel secundar; 4.071 b. (1.973 în șc. rur., 1.385 în cele prim. urb. și 713 în cele secund.) și 1.356 fete (392 în șc. rurale, 815 în cele prim. urb. și 149 în cea secundară).

În fine, având în vedere persoanele ce sci^u cel puțin a cete și scrie, gradul cultural în acest jude^t se cifrează așa: din popula^ția întreagă cu sciin^tă de carte, precum să vădut deja mai înainte, sunt 30.973 persoane sau 24,38%; din acestea, 22.500 sau 38,04% sunt în Galați și 8.473 sau 12,47% în sate.

După proba iscăliturei de la cununile săvârsite în 1888, căsori^t cărturarⁱ după sex se

clasifică: bărbați în tot județul 45,05 %, femei 21 %; iar după populația urbană și rurală, la Galați bărbați cu carte dintre căsătoriți 76,58 %, femei 48,03%; la sate bărbați cărturari 27,66 %; femei diabia 5,94 %.

Starea sanitară. — De și, precum s'a spus mai sus, clima Covurluiului e sănătoasă, totuși bântuite aice, mai ales la sate, diferite molime, din cauza relei nutririi, a defectusităței locuinților (fără lumină îndeajuns și cele mai de multe ori fără plantații prin prejur), a necurăteniei curților și a gunoaelor ce stațiu morbane prin preajma caselor și în mijlocul satelor. Cu deosebire pelagra, paludismul, disenteria, tusea convulsivă (măgăreasă), angina difterică, conjuctivele catarale și granuloase, în multe locuri și sifilisul, sunt boala cele mai frecuente și care decimează mai mult.

Dintr'un tablou al depositului de recrutare din acest județ, se constată că în cursere de 5 ani, de la 1886—90, din 5.921 tineri înscrîși pentru armată, au fost găsiți incapabili pentru serviciul armatei, fie provisor fie definitiv, pentru neajunsuri fisice, 1.648 însă, cifră destul de mare. Talia mijlocie la recruții de aice e de 1^m. 65, adică numai cu 0,11^{c.m.} peste minimum cerut de 1^m. 54.

Pentru a veni în ajutorul su-

ferinților în comuniile rurale, pe lângă medicul primar al județului și cei 3 medici de plăș (căci de punctul de vedere sanitar vechile plăși Horincea și Prut nău fost întrunite nici o dată, ci și-a avut fie-care medicul seu), se mai află și 3 vaccinatori, 3 moașe de plăși și 16 moașe comunale. În fie-care comună e câte un dulap cu medicamentele cele mai neapărate. În T.-Bujor e un spital rural al Statului, înființat și construit în 1889, cu 40 paturi, cu un medic special; iar la Pechea e o infirmerie de 16 paturi, întreținută de județ și clădită în 1890/91 pe locul (5 hectare) hărăzit de filantropii soții Paraschiv și Maria Vasiliu, proprietari în j. Covurlui, cară afară de acest loc, au mai dăruit și 300 fâlcă pămînt destinate pentru întreținerea infirmeriei, în special pentru cauzarea bolnavilor de pelagră.

Locuri și persoane istorice. — În jud. Covurlui, lângă stația liniei ferate Bărboș, se află urmele unei cetăți romane numită *Gherghina* (*Ghertina*, *Tirighina*, *Tiglina*); asemenea și prin acest județ trece *Valul-lui-Trăian* sau al lui *Atanarie*, cum susțin unii istorici; nu mai puțină însemnatate istorică are și *Podul de la Bărboș* pe apa Siretului (v. n. respect.).

În județul acesta își așează obârșia sau așezământul principal un număr de persoane, cari au jucat un rol însemnat în istoria modernă a Țării. Între acestea se prenumera mai ales: anțeiul Domnitor al României-Unite, Aleșandru Ioan Cuza (născut la 1820, Domnitor de la 5/24 Ianuarie 1859 — 11 Februarie 1866, mort la 2 Mai 1873); agerul și virtuosul bărbat de Stat Costache Negri, consilierul și cooperatorul cel mai aproape a lui Cuza-Vodă (nasc. 1812, mort 1 Octombrie 1876); prințul Alexandru Moruzi Pecheanul, fost deputat și primar al Galațiilor (nasc. 1820/21, mort la 1878 Februarie 6). Iar dintre cei în viață: d-niț Lascăr Catargiu, prim ministru și fost locotenent domnesc (nasc. în Noembrie 1823) și general de divisie Alexandru Cernat, fost ministru de resboiu și generalissim al armatei române în timpul resboiului pentru neînălțare din 1877/78 (nasc. la 17 Ianuarie 1828).

Covurluiul-cu-apă : pârăeș ce curge pe valea omonimă sau a Jorăștilor (v. Covurlui-pârău),

Covurluiul-sec : pârăeș ce afflu-ează în pârăul Covurlui (v. n. r.).

Covurluiul-sec (- Valea) : co-respondențe pârăeșulu cu același nume dintre Vîrlezii și Jorăști.

Crăciuna sau Viorica : moșie a Statului, foastă pendinte de monastirea Adam, de 804 hectare (din cari 77 păduri și 9 vii), în com. Independența, pl. Siret; arendă 16.700 lei.

Crăești : com. rurală, în pl. Zimbru, la vî' o 10 k. m. în partea apusă de la Bujor și la 65 k. m. de la Galați, se mărginește la E. și N. E. cu teritoriul com. Jorăști, la S. și S. E. cu Vîrlezii, la V. cu Smulții și la N. și N. E. cu Drăgușeni. Situată pe dealul Crăeștilor, această comună e formată din un singur sat vechi rezășesc; numără 271 case, cu 221 contribuabilă, 318 familii și 1.073 suflete, din cari 555 bărbați, 518 femei, 508 necasătoriți, 478 căsătoriți, 81 vîduvi, 6 divorțați, 241 cu sciință de carte, 832 fără. Ca străină, sunt aicea 4 familii israelite cu 18 suflete.

Suprafața teritoriului comunei Crăești e de 2.736 hectare, din cari 2.162 arabile, 50 pădure, 30 tufăriș, 280 emaș, 15 feneață, 114 vii și 85 vatra satului cu grădină, rîpi și pământ netrebnic.

Fiind teritoriul rezășesc, nu

se află în localitate proprietari mari; Statul însă posedă trupul de moie *Uncanii* (v. n. r.).

Numărul total al vitelor e de 1.866 capite, și anume: 3 tauri, 305 boui, 198 vaci, 47 juncăi, 29 juncăi, 15 gonitorii, 14 gonitoare, 45 mânzați, 38 mânzate, 149 vițe; 2 armăsări, 64 epe, 92 cai, 18 berbeci, 942 ouă și 5 capre.

Se seamănă aice cu deosebire grâu, secără, popușoi și orz. Producția agricolă în total se socotește la 24.239 hectolitri, iar pe specii: 1.930 hl. grâu, 2.000 secară S-ta Elena, 2.956 secară indigenă, 8.090 popușoi, 1.589 popușoi cincuantină, 7.128 orz, 336 malaiu și 180 fasole. Recolta mijlocie se cifrează la 16 hectolitri pe falce grâu de toamnă, 14 grâu de primăvară, 12 secară, orz și popușoi. Producția vinicolă e de 18.000 de calitri pe an.

În Crăești sunt 130 pluguri de sistem vechi, 5 crâșme și o prăvălie de alte mărfuri, vr'o 7 meseriași ordinari, 4 mori de vînt; industria casnică este neigleată, mai toate obiectele necesare se cumpără din târg; inul, cânepa și gândaciile de mătasă nu se cultivă de loc, stupi de albine sunt vr'o 40; starea generală însă a crăeștenilor e bunășoară.

Veniturile acestei comuni se

urcă la 5.965 leă 40 bani, iar cheltuielile la 4.197 l. 62 b. Contribuțile directe în total 11.129 l. 65 b.

Biserici 2: *Sf. Voevodă*, zidită în 1836, și *Sf. Nicolai* rezidită în 1838; ambele fără pămînt; Craești formând o parohie, are un preot paroh și 2 cântăreți.

Școală e una, mixtă, din 1868, cu 59 elevi înscrisi, din cari urmează regulat 41.

Prin teritoriul acestei comuni, nu însă prin sat, trece calea județeană Galați-Bârlad, pe o întindere de 4 km.

Legenda populară spune că numirea de *Crăești* ar veni de la un *crai*, așediat aice în tim-purile vechi, ce ar fi avut un fiu cu numele *Bârbante*, care se căsătorise cu *Sîța*, una din ficele *bânesei* din Baneasa (v. n. r.). Altă versiune însă atrăbie intemeierea satului Crăești la trei bătrâni: Prosie, Sora și Bogdan, ce aveau porțiuni însemnate de pămînt, ale căror hotare se cunosc și astăzi.

Crăeștilor (-Dealul): merge în direcție nord-sudică și, aproape de jumătatea căieř dintre Crăești și Vîrleză, se termină în valea Rădeștilor (v. *Crăești-com.*).

Cuca: com. rurală, în pl. Siret, la 35 km. spre N. V. de la Ga-

lați, se mărginește la N. cu Băleni și Puțichioaeă, la S. Pechea, la V. Cudalbi și Mânjina și la E. Fărțănești, Măstăcani și Foltești. Are șesă cotuni: Cuca (reședința), Slobozia-Ventura (Vînturoaă), Mavromol, Cotros, Oasele și Plevna. Dintr'acestea, numai Oasele (la 3 km. de la reședință) și Plevna sunt mai depărtate, iar Oasele și cea mai mare; aseminea toate sunt vechi și formate din foști clăcași, afară de Plevna formată din însurătei la 1882, și de cătă-va răzăși în Oasele.

Numărul contribuabililor e de 347, familii 426 cu 1.914 suflete, din cari 992 bărbați, 922 femei, 1.024 necasatoriți, 776 casatoriți, 105 văduvi și 9 divorțați, 107 cu sciință de carte și 1.807 fără.

Pământul acestei comuni e mai mult argilos și năsipos; situația e caracterisată prin munți și dealuri numeroase. Suprafața teritorială se socoate aproximativ la 9.295 hectare, din cari 4.433 hr. arabile, 2.860 păduri și emaș, 72 vii și liveđi, restul vatra satului, dealuri, drumuri și rîpi. Din acest pământ, 6.435 hr. aparțin proprietăței mari, iar 2.860 proprietăței mici (sătenilor). Proprietatea mare e reprezentată prin următoarile moșii: Cotros, Sl. Ventura și Zăvoiū; Statul aseminea posedă

o hiză din moșiiile Mavromol și Oasele.

Pe lângă agricultură și crescere vitelor, sătenii din com. Cuca se ocupă și cu cultura viilor, mai ales în cotuna Oasele; iarna scot rădăcină și le duc la targ spre vîndare. Se seamănă aice: popușoi, secără, orz, ovăz, grâu Banat (acesta cultivat numai de proprietarii mari și arendași). Recolta mijlocie e de 4½ chile la falce.

Statistica vitelor înfățișază cifrele următoare: 11 tauri, 1.504 boui, 511 vaci, 58 junci, 55 junce, 70 gonitori, 56 goni-toare, 115 mânzați, 88 mânzate, 169 viței; 18 hărmăsară, 207 epe, 161 caи, 5.697 ouă, berbeci și capre.

Crâșme sunt 9 și o prăvălie cu mărfuri diferite; se află o moară cu aburi și una de vînt; femeile se ocupă mult cu țesăturile casnice și cu crescerea paserilor; mașini agricole 5 (la proprietarii mari), pluguri sistematice la locuitorii 56.

Bugetul comunal se balan-sează la venituri cu 8.925 lei și la cheltuieli 8.816 pe an. Contribuțiile directe totale se ridică la 12.682 lei 29 bani.

Biserici 4: Sf. Voevodă în Cuca, zidită din 1863; Sf. Împărați în Sl. Ventura, din 1840; Sf. Pantelimon în Cotros, din 1851; și Sf. Voevodă

în Oasele, construită în 1839. Fie-care biserică are câte $8 \frac{1}{2}$ fâlcă de pămînt; întreaga comună Cuca formează o parohie, cu catedrala Sf. Voevođi din reședința comunală, un preut paroh și 3 cântăreți.

Școli 2, amândouă mixte, în Cuca și Oasele; fie-care are câte 3 hectare pămînt; totalul elevilor de la ambele școli în 1890 era de 110, din cari cu frecuență regulată 78.

De la Cuca în jos spre Pechea (12 k. m.) mergi prin o vale, unde se găsește un iezișor cu zăgaz; d'aseminea tot aicea e pădurea Cotros, ce aparține proprietăței cu același nume, care se întinde până la moșia Odaia-Lupa, din com. Pechea.

Cuca : sat, reședința comunei cu același nume, plasa Siret, cu 79 familii și 345 suflete, o biserică și o școală (vedi *Cuca-comună*).

Cuca : pădure însemnată, ce-i dice și *Rădăcini*, între satele Cuca și Băleni.

Cuca-mică : hîză de moșie a Statului, numită și *Mavromol*, de 60 hr., în com. Cuca, pl. Siret; se arendează cu 700 lei.

Cucoana-Maria : numele popular și vechiul al moșiei Slobozia-

Movilă, com. Tulucești, pl. Siret (v. *Slobozia-Movilă-moșie*).

Cudalbi : com. rurală, în pl. Zimbru, la 52 k. m. de la Galați, în partea cea mai extremă despre Apus a jud. Covurlui, și comuna cea mai însemnată din acest județ în privirea populației; se mărginește la E. cu Băleni și Oasele, la S. cu Mânjina și Câlmățui, la V. Ivesti, Barcea, Dărăstî și Drăgănești și la N. Puțeni (cară toate, începînd de la Câlmățui, sunt în jud. Tecuci).

Aședată pe valea *Gerulu* (pârăul Geru trece chiar prin mijlocul Cudalbilor), această comună este formată dintr'un singur sat, cu aparență de orașel chiar, avînd o lungime de aproape 4 km. și lățime de $1 \frac{1}{2}$ km., și e locuită numai de rezași.

Populația Cudalbilor se cifrează astfel: 780 contribuabili, 1.149 familii cu 3.970 suflete, din cară 2.038 bărbați, 1.932 femei, 2.890 necăsătoriți, 869 căsătoriți, 209 vîdui, 2 divorțați, 592 sciutori de carte și 3.377 nesciutori.

Străinii sunt: 12 familii de armeni cu 46 suflete, și 16 fam. de israeliți cu 44 suflete.

Suprafața teritoriului acestei comuni se socoate la 12.970 hectare, din cară 9.952 hr. 80

arii arabile, $110\frac{3}{4}$ vii, 433 emaș și restul vatra satului, cu alte destinații și netrebnic. Pământul de aice e mănos, negru, pe une-locuri și năsipos; păduri mai nu se află de fel.

În afara de pământurile răzășești, pe teritoriul Cudalbilor se află și următoarele proprietăți mai mari: *Pleșești* (2 trupuri), *Gologanu*, *Bezmanu*, *Bătrânul-Ivoreț* și *Ciudin* și *Murgociu* (v. n. r.).

Plugăria, crescerea vitelor și cultura viilor sunt ocupările principale și ale cudălbeneilor; fruntași dintră săteni posedă pănă la 30-40 fălcăi de pământ; pluguri sistematice se numără vr'o 100. Dintre cereale, se seamănă mai mult secară și popușoi, grâu prea puțin. Producția agricolă totală în 1891 a fost de 68.376 hectolitri, sau pe specii: porumb 12.140 hl., 9.696 grâu, 11.016 secară, 16.848 orz, 12.140 ovăz, 6.424 păring, 36 cartoafe, 41 fasole, 20 mazere, 15 linte, 164 mălaiu. Producția medie pe hectar este: grâu 8 hectolitri, secară 12, popușoi 20.

Vitele cudălbeneilor se cifrează: tauri 3, boui 1.608, vaci 808, junci 83, junce 31, goniitori 40, gonitoare 31, mânzați 77, mânzate 74, viței 69; harmasări 1, epe 163, caă 407; asini 3; berbeci 188, ouă 4.196,

capre 23, țapă 5; porci scopiți, 980, vieri 390, scroafe 835, purcei 2.760.

Crâșme sunt 18, ținute parte de români parte de armeni; prăvălii de manufactură 5 (4 ținute de armeni și 1 de un evreu); meseriași dintre români puțini, croitorii 3 evrei; tot de evrei se vând pănă și icoanele bisericestii; funcționează aice o moară cu aburi.

Bugetul comunal se balansează la venituri și cheltuieli cu aceeași sumă de 12.240 lei 75 bani pe an. Contribuțiile directe se ridică în total la 25.467 lei 68 bani.

Biserici 4: *Prea Cuvioasa Paraschiva*, *Adormirea M-cel D-lui Sf. Dimitrie* și *Sf. Voevodă*; întreaga comună formează o parohie, cu catedrala P. C. Paraschiva, 1 preot paroh, 2 preuți ajutori și 6 cântăreți; bisericile, fiind rezășești, n'au pământ rural, Adormirea însă are 10 fălcăi hărăzite de das-calul Costin Chebac.

Cea mai vechiă dintre bisericile din Cudalbi e *P. C. Paraschiva*, construită antîeași dată din bârne la 1805, apoi refăcută de zid gros de aproape un metru în curgere de 15 ani (1840-55), fu sfintită la 14 Octombrie 1855. *Adormirea*, începută a fi zidită la 1861, se sfinti la 1863; e o biserică

foarte frumoasă și bine înzestrată, învelită cu scânduri, datează din 1833 luna Maiu, din timpul episcopului Meletie al Romanului. *Sf. Voevodă*, cea mai mică și cea mai nouă dintre bisericile din Cudalbi, dar și în cea mai rea stare, având chiar temelia stricată.

Scoli 3: două de băieți și una de fete; cea dintâia dintre școlile de băieți e înființată în 1864, cu 126 elevi înscriși în 1890; a doua din 1874, cu 125 școlari regulați din 139 înscriși; școala de fete numără în același an 38 eleve înscrise, din cără cu frecuență regulată 32. Ca produs al școlilor de băieți de la înființare până adî se numără vr'o 100 absolvenți, din cără cei mai mulți se ocupă cu plugăria, iar unii s'au făcut preuți, învățători sau meseriași.

Vechimea înființării satului Cudalbi este foarte depărtată. Versiunea cea mai răspândită arată că numirea acestui sat a venit de la un oare-care *Manolachi Cudalb*, oștean în timpul lui Ștefan-Cel-Mare, căruia i s'ar fi hărăzit pentru vitejia sa loc de sălășluire și de hrana în această parte a Țerei; chiar și adî există în Cudalbi, în partea din jos, un drum care se numește „*drumul lui Manolachi*”. Pe lângă acest *Manolachi Cudalb*, tradiția populară mai

citează că întemeietorii satului și pe căpitanii *Betivu* și *Obreja*, tot din oastea lui Ștefan-Vodă. Cu toate acestea un uric, scris în slavonește, din 1472 luna Iunie în 25 dile, al căruia original se află la rezășul din Cudalbi Vasile Constantin Corciovă, fiul decedatului Constantin Popa Lupu Corciovă, vorbește numai de vornicul *Ștefan Cudalb* și *Izbașa Ioan Vrabie*, cărora li s'a hărăzit o bucată de pămînt peste valea Gerului, în locul unde adî e satul Cudalbi. Iată textul acestui uric în traducția română:

« *Milostivirea mea Ștefan-Voevod stăpânitor pămîntului Moldovei; iată aș venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri ai Moldovei, slugile noastre Ștefan Cudalb vornicu și Izbașa Ioan Vrabie, în auful tuturor credincioșilor boerilor noștri mari și mici cu jalbă ca să ne milostivim asupra lor, și le-am primit cererea lor, și ne-am milostivit asupra slugilor noastre Ștefan Cudalb vornicu și Izbașa Ioan Vrabie; le-am dat o bucată de pămînt peste valea Gerului în curmeziș, spre Apus până în matca Hereteilor, și spre Răsărit până în valea Țigancei, ce se apropiie de apa Mânjinei și merge marginea din jos până la Filești și partea din sus până la Troiandolu, și capi-*

tele se hotărăsc cu moșile Bujo-
răști și Gologanu, și la această
parte de pămînt să fie volnici a
stăpâni ei și frații lor și suro-
rile lor și fețeori lor, și nepoții
lor, strănepoți și sprestrănepoți
lor, și toți cari se vor trage din
neamul lor, nestrămutuți nică-
o-dini-oară în veci, și le-am fă-
cut această foacă serisă uric dat
la mâna lor, și spre aceasta
este credința Domniei mele de
mai sus numită Ștefan-Voievod,
și credința a tuturor boerilor
noștri ai Moldovei mari și mici,
și spre mai mare tărie și întă-
ritură a tuturor de mai sus
scrise, am poroncit credincios
boerului nostru D-sale Tudor
Logofet să scrie și pecetea noa-
stră să o lege către această carte
a noastră.»

[L. S. D.] Veleatu 6980 (1472)
lunie 25 dile.

Grigorie Vis vel logofet scris
de pe ispisocu vechiu pe sérbie
de la Stefan-Voeyod Domn Te-
rei Moldovei, scris la Z. A. H.
Iunie 25 dile.

Cuza-Vodă : sat, în com. Slobo-
zia-Conachi, pl. Siret; el este
format din însurătei improprie-
tăriți pe moșia Statului în 1879
(delimitarea definitivă terminată
în 1885); numele îl poartă de
la primul Domnitor al României-
Unite, Alexandru I. Cuza, cel
ce a impropriat pe tărani
la 1864. Acest sat numără 116
case, 113 familii cu 637 suflete;
el este foarte aproape (vr'o 50-60
metri) de Slobozia-Conachi și,
ca toate satele de curînd în-
finitate, este făcut după un plan
sistematic și frumos.

D.

Dabău (-Movila lui): aflătoare pe
trupul moșiei Ceorică, com. Cu-
dalbi, pl. Zimbru, spre E. de
satul Cudalbi.

Dancu: baltă, formată de versă-
turile Prutului, în com. Foltești,
pl. Prut.

Dancăi (-Valea): pe teritoriul
com. Filești, pl. Siret.

Dârzulu (-Valea): în cuprinsul
teritoriului com. Cuca, pl. Siret;
se intinde până în dreptul pă-
durei Cotros.

Dălbăneasa : carieră de petriș în comuna Fărțănești, pl. Prut, pe un deal spre Vest.

Dănești : trup de moie, stăpânit de parte din răzașii com. Oancea, pl. Prut.

Dealul : deal aflător între pârăele Covurluiului și Suhului lui, care atinge comuna Măstăcani numai cu o parte din coasta sa despre Est, formând valea și șesul pârăului Covurlui.

Dealul-despre-Butora : ramificație a dealului dintre pârăele Covurlui și Suhului, din comuna Măstăcani, pl. Prut.

Diochetilor (-Dealul) : în cuprinsul com. Drăgușeni, pl. Zimbru.

Diochetilor (-Valea) : corespondentă dealului cu același nume.

Diocheti : moie particulară de 1.510 hectare, în com. Drăgușeni, pl. Zimbru.

Diocheti : sat, în com. Drăgușeni, pl. Zimbru, aședat pe valea și dealul omonime, în partea apusănă a reședinței comunale; numără 184 case, 184 familiî cu 843 suflete. Până la 1 Martie 1886 Diochetii formau comună a-partea.

În mijlocul acestui sat se află o ripă numită *Ripa-Gălătenilor*, nume ce se sustine că i-ar veni din timpurile vechi când, de frica Turcilor și a Tătarilor, mulți gălăteni își găsiau aice loc de scăpare.

Dodu : băltită, formată din versaturile Prutului, pe teritoriul com. Măstăcani, pl. Prut.

Doncești : vale în com. Măstăcani, pl. Prut, formată de *Dealul-despre-Butora* (v. n. r.).

Drăculești : moie particulară de 1.716 hr., în com. Măstăcani, pl. Prut. Pămîntul acestei moie se specifică așa : 1.001 hr. arabile, 35 vii, 100 feneață, 43 bălti și stuflare, 140 emăș, 394 pădure și 3 vatru satului cu același nume.

Drăculești sau Tolica : sătîșor, în com. Măstăcani, pl. Prut, în partea orientală și la depărtare de 2 kilometri de reședința comunala ; are vr'o 10 case cu 18 suflete. Locuitorii de aice sunt numai servitori ai proprietarului moiei cu același nume.

Drăgușeni : moie particulară de 600 hr., în com. omonimă, pl. Zimbru.

Drăgușeni : com. rurală, în pl.

Zimbru, la depărtare de 72 kilometri de la Galați, în regiunea nord-vestică a jud. Covurlui, se hotărăște la N. cu com. Bursucanî, la E. cu Jorăști și Crăești, la S. cu Smulți și la V. cu com. Fundeanu (jud. Tutowa). Această comună e udată de un crac al pârăului Suhului, care isvărește chiar de pe teritoriul său. În privirea situației, pămîntul e mai mult șes; sunt numai două dealuri și văi mai principale: a *Bursucanilor* și *Diocheților*.

Comuna Drăgușenî e formată din trei cotuni: *Târgul-Drăgușeni*, *Diocheții* și *Ghinghești*, cele două dintîi separate între ele numai cu 200 metri de distanță, iar a treia la depărtare spre N. cu vr'o 5 kilometri. Pe lângă aceste sate, mai este în apropiere de Ghinghești și un grupuleț isolat de câteva stâne, numit *Tălpăloaea*. În toată comuna sunt 340 case, contribuabili 268, familiî 387 cu 1.557 suflete, din cari 772 bărbați, 785 femei, 834 necăsătoriți, 623 căsătoriți, 100 vîduuvi, 229 cărturari și 1.328 necărturari. Locuitorii acestei comuni sunt români, foști clăcași împrietăriți, afară de T.-Drăgușenî, unde sunt mai mult mici negocianți și meseriași evrei. Numărul evreilor e de 46 familiî cu 269 suflete.

Natura solului com. Drăgușenî este argilo-năsipoasă. Suprafața teritoriului se cifrează la 2.548 hectare, din cari 1.875 aparțin proprietăței mari și 673 celei mici. Sunt aice două proprietăți mari: *Diocheții* și *Drăgușenî*.

Semănăturile mai obișnuite sunt: grâu, popușoi, secară, orz, ovăz, cartoafe, fasole etc. Producția agricolă totală e de 23.990 hectolitri, iar pe specii: 1.445 grâu, 6.460 secară, 4.999 orz, 7.768 popușoi, 3.228 ovăz, 90 in, 300 kilograme fasole etc. Recolta medie pe hectar e de 17 hectolitri. Se mai ocupă săteniî locali cu cultura viilor și a pomilor fructiferi, precum și cu cărăușia.

Numărul total al vitelor e de 1.234 capite, din cari 468 bouî, 2 buhaî (tauri), 264 vaci, 56 juncani, 35 junce, 38 mânzați, 38 mânzate, 46 vițeî; 74 caî, 26 epe, 4 harmasarî, 5 noatinî; 146 ouî, 2 berbeci, 59 capre; 71 mascuri (porci).

Comerçul și industria sunt reprezentate prin 11 crâșme, 10 prăvălii de manufactură, 5 băcăniî, 2 pitării, 2 căsăpii și o fabrică cu prăvălie de luminări de ceară (a unui evreu); în fie-care săptămână se face târg; ca meșteșugarî sunt: 6 croitorî, 6 ciobotari, 2 saidacari, 2 minadirii, 1 armurier, 1 boiengiu

și un stoler, iar în sat sunt căță-va rotari și lemnari; morți cu abură 4, toate aparținând proprietarilor evrei, măciuând fie-care anual câte 700 chile făină. Femeile românce în majoritate lucrează inul și cânepa; puține însă se ocupă cu cultura vermilor de mătasă; albine cultivă un singur locuitor (având vr'o 30 stupi).

Veniturile comunale se cifrează la 5.577 lei, iar cheltuielile 5.239.—Contribuțiiile directe se urcă în totul la 12.259 lei 33 b.

Biserici 2: *Sf. Ioan-Botezătorul* în Drăgușeni, vechiă de vr'o 100 ani, și *Sf. Gheorghe* în Diocheti, de vr'o 120 ani, ruinată și închisă; bisericile au 17 fâlcii pămînt; întreaga comună Drăgușeni formează o parohie cu catedrala Sf. Ioan, un preut paroh și 3 cântăreți.

Școli aseminea 2, una de băieți și alta de fete; cea de băieți cu 40 elevi regulați din 50 înscriși, absolvenți de la înființare 30; cea de fete cu 40 eleve ce urmează regulat din 55 înscrise, numărul absolventelor de la înființare fiind de 29; școala de fete de aice e cea mai frecuentată din tot județul.

Drăgușeni (-*Tárgul*): reședința com. Drăgușeni și a pl. Zimbru, târgușor locuit de 125 familii cu 567 suflete (dintre cari 46

fam. cu 269 suflete de israeliți), o biserică și 2 școli (v. *Drăgușeni*-com.).

Drumul-Brăilei; un deal, ce începe tocmai de pe teritoriul com. Lupești, pl. Horincea, și se termină la Cealmău, în fața Folteștilor; pe culmea acestuia deal se află un drum pe unde, după spusa bătrânilor, trecea în vechime hoardele turcești de la cetatea Brăilei la Hotin.

Altă versiune populară asupra *Drumului Brăilei* este: Acest drum începe de la Brăila și se finește la Hotin, în Nordul Basarabiei; de la Brăila vine pe la Vădeni (Siret), pe lângă Filești, Tulucești, apoi drumul mare drept la Cealmău, unde era *Baia-Turcească*, conac al Turcilor, și o mică autoritate pentru ghiauri (creștini); de aice pleacă spre Măstăcani și merge spre Nord pe culmea dealului cu același nume, pe moșia Pașcanilor, Vlădeștilor, Oancei și, la gura Chirileștilor (Oarbei), se coboară iarăși la calea județeană și străbate prin Rogojeni spre Nord pe culmea dealului omonim, trece pe lângă Vădeni (moșie a Statului), de unde dă în județul Tutoya la comuna Blăgești, Igești, pe lângă Epureni; de aice intră în județul Fălcii, unde se bifurcă spre Răsărit cu trecețoare prin Leova

iar la casuri prin Sculenii și chiar prin Brânza (moșie a reșoatului bărbat de Stat M. Cogălniceanu); apoī merge direct spre Bălți și apoī la Hotin.

Bâtrâni povestesc că acest drum era pretins de Turci ca drept al lor, pentru trecerea tuturor hoardelor tătărești, ie-nicorești etc.; și de multe ori nici nu lăsau pe creștinii și pă-mânenii să treacă pe el.

Drumul-lui-Arghir: cale afă-toare între Galați și Pechea, pl. Siret.

Dunărea: marele fluviu, ce se schema la Greci Ἰστρός, la Români *Danubius*; isvorăște din Pădurea-Neagră (Schwarzwald-Marele Ducat de Baden), per-curge o distanță de 680 leghe (o leghe=3 mile=4.827^{m.} 945) și atinge următoarele țări: Ducatul de Baden, Würtenberg, Bavaria, Austro-Ungaria, Serbia, România, Bulgaria și Basarabia (Rusia). Acest fluviu se împarte în trei părți: 1) Dunărea-de-sus, de la isvorul său până la vîrsarea Moravei întrînsa, lângă Presburg în Austria mică; 2) Dunărea-de-mijloc, de la Morava până la vîrsarea Cernei în ea, aproape de Orșova; 3) Dunărea-de-jos, de la Orșova până la Marea-Neagră, în care se varsă Dunărea prin

cinci guri (Delta), din cari mai principale sunt trei: *Ocea-coff-Kilia*, *Sulina* și *Sf. Gheorghe*. Brațul Sulinei este acel ce ser-vește navegației.

Dunărea udă România în par-tea stânga de la satul Orșova (jud. Mehedinți) până la Prut, iar de aice prin brațul Kilieř atinge Basarabia până la Marea-Neagră; iar în partea dreaptă teritoriul român este udat de bâtrânu fluviu din jos de Silistra (Dobrogea) iarăși până la Mare.

Cursul Dunărei e de 2.800 kilometri; răpijiciunea 7 km. pe oră; adâncimea variază: la Ulm 7 picioare, la Ratisbona 11, la Passau 17, la Galați 25^{m.}₅₀, la Sulina 17 picioare. Basinul fluviului ajunge la o lă-țime de 185 leghe, iar supra-fața totală e de 40.075 leghe patrate, e deci al douilea flu-viu european, după Volga.

Dunărea leagă Marea-Neagră cu Marea-Nordului, Constanti-nopolul cu Rotterdamul prin *Canalul Ludovic*, început de Ca-rol-cel-Mare și terminat nu de mult de Regele Bavariei. Le-gătura aceasta se va prescurta mult prin podul pe Dunărea, ce construеște acum România la Fetești (jud. Ialomița), în dreptul Cerna-Vodei, pod a că-rei temelie s'a pus la 9 Oc-tombrie 1890 și va fi cel mai

mare de pe continentul European și al treilea clasat din cîte există în lume. Acest pod va avea o lungime de 750 metri, temeliile sale sunt făcute la o adâncime de 27—30 metri, înălțimea va fi de 30 metri dăsupra apelor celor mai mari, spre a putea trece liber vapoaiele cele mai mari; pila boltită despre Fetești este adăugată la o adâncime de 16 metri de desuprătul nivelului apelor. Construi-

rea podului se va termina peste 4 ani de la punerea temeliei.

Fluviul Dunărea udă județul Covurlui în partea sudică, servindu-i ca frontieră naturală, pe o lungime de 15 kilometri, între gurile Siretului și Prutului. Adâncimea său în dreptul Galațiilor e de 25 m.⁵⁰ la apele ordinare și 29 m. la apele mari; iar pantă sa numără 443 decimilimetri pe kilometru.

E.

Elanul: pârăeș, ce izvorăște din jid. Fălcii, trece prin Tatova, iar în Covurlui numai se varsă în Prut prin balta *Rădișu*, de pe teritoriul satului Vădeni, comuna Rogojeni, pl. Horincea. El se găsește în sus de satul Vădeni și are o gârlă de scurgere numită *Haiu*.

Epeř (- Valea): în cuprinsul teritoriului com. Cudalbi, pl. Zimbru, în partea despre E. a comunei, începând de la hotarul moșiei Măcișenii și terminându-se în valea Gerulu, pe moșia Ciubucci.

F.

Fântânele: sat, în com. Tulu-cesti, plasa Siret (vedi *Tulu-cesti-com.*).

Fântânele: sat, în com. Foltești, pl. Prut, cu 131 familii, și 588 sînflite, o biserică și o școală (v. *Foltești-com.*).

Fântâna-Gerului: moșie parti-

culară în 2 trupuri, din care unul de 1.086 hectare 8 ari și altul de 672 hr. 10 ar., în comuna Mânjina, pl. Siret.

Fântâna-Mare: pârăeș în cuprinsul com. Gănești, pl. Horincea, izvorind din o rîpă cu sălcii în

apropiere de biserică Sf. Nicolae din Gănești.

Fântâna-Tiganulu: moșie particulară de 1.145 hr. 84 ar., în com. Vlădești, pl. Prut.

Fârțănești: moșie a Statului ce-*î* dice și *Mavromolul*, în întindere de 160 hectare (osebit de 357 ½ hr. pădure), în comuna Fârțănești, pl. Prut; se arendează cu 3.000 lei.

Fârțănești: com. rurală în pl. Prut, așeată pe valea Covurluiului, la distanță de 41 k.m. de la Galați; se mărginește la N. cu cot. Roșcani (com. Vlădești), la S. cu cot. Fântânele (com. Foltești), la E. comuna Măstăcani și la V. Băleni.

Această comună este udată în partea estică de pârâul Covurlui și e formată din un singur sat rezășesc; mai la o parte însă, se află un grupușor de câteva case numit *Slobozia-Butora*, care atârnă tot de Fârțănești, fără a constitui o cotaунă a-parte.

Vechimea Fârțăneștilor este foarte depărtată; numărul caselor sale e de 397, contribuabilă 293, familii 428 cu 1.726 suflete, din cari 870 bărbați, 856 femei, 889 necăsătoriți, 732 căsătoriți, 105 văduvi, 154 cu scință de carte și 1.572 fără.

Situatia teritoriului acestei comuni e mai mult ridicătură, prea puține văi și șesuri; pămentul e favorabil culturiei, mai ales partea numită *Valea-Părului* și *Valea-Rădicului*; sunt însă și terenuri mai năsipoase, favorabile mai mult culturiei ovăzului și cartoafelor.

Suprafața sa e de 4.776 hectare, din cari 2.646 arabile, 1.000 emas, 340 pădure, 540 tufăriș, 10 feneață, 18 vatra satului.— Dintr'acestea, vr'o 200 hr. sunt proprietatea Statului, cari negreșit se vor vinde în loturi sătenilor lipsiți.

Pe lângă plugărie și crescerea vitelor, locuitorii de aice se mai ocupă mult cu cultura viilor și cărăușia. — Se seamănă popușoi, grâu, secără, orz, ovăz, meiū și cânepă. — Producția mijlocie totală e de 18.264 hectolitri, iar pe specii la un hec-tar și în total vine: grâu 14 hl., total 432; secără 14, total 6.832; orz 12, total 1.440; popușoi 12, total 8.568; ovăz 8, total 720; meiū 12, total 264; cânepă 2, total 8.— Sunt apozi în Fârțănești 356 vii, în întindere de 170 ½ hectare, cari produc anual pănă la 66.880 decalitri vin.

Numărul vitelor e de 1.755 capite, din cari tauri 8, boui 738, vaci 471, junci 41, junce 36, gonitori 55, gonitoare 71,

mânzați 85, mânzate 95 și viței 155.

Pluguri 160, din cari 20 sistematice și 3 grape de fer; mașină agricolă una. — Crâșme 5, mori cu aburi 2; femeile se ocupă mult cu industria casnică, precum tesături de lână, bumbac, alesătură, scoarțe etc.; sunt renumite fărănențele în tot județul în privirea hărniciei și mai toată îmbrăcămintea, nu numai femeiască dar chiar și cea bărbătească, este produs al mânelor femeestri de aice. — Iarna sătenii din Fărănești se ocupă și cu tăietul (cositul) stufului în bălțile vecine; în majoritatea lor sunt oameni cu prinși, și această comună e una din cele mai frumoase ale județului Covurlui.

Veniturile comunale se cifrează la 5.399 lei 30 bani, iar cheltuielile la 4.102 lei 50 b.— Dările directe în total se ridică la 7.408 lei 33 bani.

O singură biserică e în Fărănești, Sf. Voievozi, vechiă și aproape ruinată, dar se construiește acum una nouă; biserică n'are pămînt; această comună împreună cu satul Puțichioaea (com. Bujor) formează o parohie, cu un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Școală aseminea una singură, mixtă; în 1889/90 avea 62 elevi,

din cari cu frecuență regulată 42; fără pămînt; de la înființare până adă a dat 50 absolvenți.

Calea județeană Galați-Bârlad trece pe lângă viile Fărăneștilor, din partea sud-vestică; mai sunt apoii căi vecino-comunale, cari leagă această comună cu Măstăcani, Puțichioaea și Roșcani.

Filești: vale în comuna omonimă, pl. Siret.

Filești: pârăeș în comuna cu același nume, pl. Siret.

Filești: comună rurală în pl. Siret, cea mai apropietă de Galați, la distanță numai de 3 km. în spre Vest, se mărginește la E. cu reședința județului și com. Tulucești, la V. cu Braniștea, la N. Foltești și la S. rîul Siret și Dunărea.

În cuprinsul teritoriului acestei comuni se găsesc apele următoare: pârăul ce trece prin mijlocul satului Filești, format din alte patru mai mici, ce curg din valea Dancău, Satu Costi, Slobozia și Filești, și care părăsă dă în Siret prin balta Cătușa; pârăeșul Filoaea sau Făloaea ce se perde în Cătușa; Siretul-Stătător și balta Gheboasa.

În comuna Filești sunt șesă

cotunii: *Filești* (reședința) ce-i dice în vorbirea populară și *Calica, Satu Costi, Bărboși, Movileni, Șendreni* (Serdaru) și *Smârdan*. Locuitorii sunt foști clăcași și însurătei improprietări; numărul tutoror contribuabililor e de 332, familiilor 457 cu 1.857 suflete, din cari 983 bărbați, 874 femei, 1.017 necăsătoriți, 772 căsătoriți, 68 văduvi, 278 sciutori de carte, 1.584 nesciutori. Străinii nu se află în com. Filești.

Suprafața teritoriului acestei comuni e de 10.384 hectare 66 arii, astfel specificate după întrebuițare: 8.183 hr. 89 ar. arabile, 1.907 hr. 62 ar. emaș, 50 feneață, 449 vii, 37 pădură 206 bălti, și restul vătrele satelor și pămînt nefolositor. Din acest pămînt, mai mult de 9.000 hr. aparțin proprietăței mari; restul sătenilor. Proprietatea mare este reprezentată prin următoarele moșii: *Filești* (Calica), *Satu Costi*, *Movileni*, *Bărboși*, *Șendreni* (2 trupuri), *Gheboasa*, *Cismelile-mici*, *Tiglina*, *Șendreni* (Serdaru). *Rusca-mare* și *Rusca-mică* (v.n.r.)

Producția agricolă a terenului lucrat în 1887 a fost 5.525 hectolitri secară, 46.608 popușoi, 20.213 orz, 12.665 ovăz, 2.770 malaii (meiū), 2.248 grâu; 200.000 kilgr. cartofe, 22.000 fasole, 6.000 linte și 16.000 mazere.

Vîi sunt foarte multe; cele mai numeroase se găsesc pe moșii particulare cu bezman sau dijmă; producția mijlocie se scoate la 7.110 hectolitri vin. Cele mai multe vîi sunt pe valea Catușa și aparțin Gălățenilor.

Numărul total al vitelor e de 4.142 capite, din cari 10 tauri, 562 boui, 595 vaci, 362 viței; 214 ca și, 151 epe, 105 mânzi, 33 mânzați, 110 mânzate; 6 bivoli, 7 bivolițe; 1.601 ouă, 11 capre; 435 porci.

Crâșme sunt 40, cari dau cel mai mare venit bugetului comunal. Veniturile comunei se urcă în total la 29.912 lei 65 bani pe an, iar cheltuielile la 19.992 lei 30 bani; e cel mai mare buget de comună rurală din acest județ. Dările directe se însumează la 39.108 lei 28 bani.

Biserici 4: *Sf. Treime* în Filești, înființată din 1852, se găsește sub îngrijirea proprietarului moșiei, care e d. D-r Aristide Serfotti, unul dintre medicii cei mai distinși din Țară; *Sf. Voevodă* în Satu Costi, din 1876-77; *Sf. Voevodă* în Șendreni, din 1872; *Sf. Gheorghe* în Movileni, a proprietăței; cele dintei trei au pămînt; la biserică din Filești este cavoul familiei Serfotti, iar la Movileni a familiei Petre Constatin.

Comuna Filești formează două parohii: *par. Filești*, cu catedrala Sf. Treime, formată din satele Filești, Satu Costi și Smârdan, 2 biserici, 1 preut paroh, 1 preut ajutor și 3 cântăreți; *par. Serdaru*, cu catedrala Sf. Voevodă, din satul omonim, formată din cot. Serdaru și Bărboși-Movileni, 2 biserici, 1 preut paroh și 3 cântăreți.

În Filești (Calica) proprietatea are o grădină frumoasă. Aice, în ținuta Sf. Treimă, cu ocazia patronului (hramului) bisericei, se face o tradițională serbare religioasă și populară, la care ie parte foarte multă lume din Galați.

Scoli 3: una în Filești, mixtă, cu 25 elevi; a doua în Șendreni, cu 36 elevi; a treia în Satu Costi, cu 35 școlari.

Pe teritoriul acestei comuni trece șoseaua națională și linia drumului de fer; iar la Bărboși se află gara cu același nume, în apropierea cărție pe Siret și podul de la Bărboși. Tot pe aici trece linia fortificațiilor Galați-Nămoloasa-Focșani. Prin satul Filești străbate șoseaua vecino-comunală precum și linia telegrafo-poștală, ce merge la Pechea.

Tot pe teritoriul com. Filești, lângă Bărboși, sunt și urmele vechei cetăți romane *Gherghina* (v. num. respect.).

Filești (Calica): sat și reședința comunei cu același nume, în pl. Siret, cu 137 familii și 486 suflete, o biserică și o școală (v. *Filești-com.*).

Filești: moșie particulară de 2.431 hectare, în comuna cu același nume, pl. Siret.

Filioara sau Făloaea: vale pe care e aşedat satul Filești și pe unde curge un pârăeș. Această vale se unește cu valea Filești spre Sud de satul omonim; prin ele curg pârăeșele ce se varsă în balta Cătușa.

Filioara sau Făloaea: pârăeș format din alte patru mai mici, în valea unde e satul Filești, pl. Siret.

Fluturele: punct teritorial principal în partea vestică a văiei Lozova, com. Braniștea, pl. Siret.

Foltești: com. rurală, în pl. Prut, la depărtare de 34 k.m. de la Galați, se mărginește la N. cu Măstăcani, la N. V. cu Fărănești, la S. Frumușia și la E. rîul Prut prin vărsăturile sale. În această comună e dealul *Baba-Draga* și valea mlăștinioasă *Cealmăul* (v. n. r.). Apă ce udă teritoriul Folteștilor e lacul *Covurlui*, pe malul sudic al căruia se află.

Trei cotuni fac parte din această comună: *Foltești* (reședința), *Fântânele* și *Stoicanii*; din aceste două din urmă, anume mai spre S. V. și a două mai spre E. de reședința communală. Mai sunt și căslisoarele *Stoicanii-Cetățuie* și *Mogoș*, care însă nu componă în cotuni a-parte. Locuitorii sunt români foști clăcași improprietări; se găsește totuși și un număr de străini în serviciul proprietăței mari, precum și vr'o 7. familiile de israeliți cu 31 suflete, care se ocupă cu prăvălii de manufactură și alte mărfuri, câci cotuna Foltești e chiar un târgușor rural. Numărul contribuabililor e de 334, familiile 601 cu 2.110 suflete, din cari bărbați 1.078, femei 1.032, necăsătoriți 1.130, căsătoriți 803, văduvi 176, divorțat 1, cu sciință de carte 311, fără 1.799.

Suprafața teritoriului întreg al com. Foltești se socoate la 12.870 hectare, din cari vr'o 11.440 aparțin proprietăței mari, formată din o singură moșie ce poartă numele comunei și care e cea mai mare din tot județul; iar restul sătenilor.

Ocupația locuitorilor e agricultura, crescerea vitelor, cultura viilor și pescăria în lacul Covurlui și în vărsăturile Prutului; iarna se ocupă și cu

tăietul stufului în băltile învecinate.

Veniturile comunale se ridică pe an la 20.637 lei 62 banii, iar cheltuielile la 19.947 lei 68 bani. Dările directe totale se cifrează la 12.244 lei 20 bani.

Biserici 3: *Sf. Voevodă* în Foltești, *Sf. Apostoli* în Fântânele și *Prea Cuvioasă Paraschiva* în Stoicanii; tus-trele așteptate 8 $\frac{1}{2}$, fălcă pămînt rural; cotunile Foltești și Stoicanii, constituind după noua aşedare a parohiilor, o singură parohie, cu catedrala *Sf. Voevodă*, i se destinează un preot paroh și 3 cantăreți; iar cotuna Fântânele e alipită de parohia *Scăntești* (v. n. r.).

Scoli asemenea 3: una de băieți în reședința communală, avea 42 elevi în 1889, alta de fete, tot în reședință, cu 18 eleve; a treia în Fântânele, mixtă, cu 24 școlari.

Chiar prin mijlocul satului Foltești trece șoseaua județeană Galați-Bârlad, precum și linia ferată cu același nume, având gară și aice.

Foltești: satul principal și reședința comunei cu același nume, în pl. Prut, pe malul lacului Covurlui, care îl disparte de Măstăcanii; numără 224 familiile cu 879 suflete, o biserică și 2 școli (v. *Foltești-com.*).

Foltești: moie particulară de vr'o 11.444 hectare, cea mai întinsă din tot județul Covurlui, în comuna cu același nume, pl. Prut. Pământul acestei moie se specifică astfel: 3.432 hr. arabile, 740 hr. 74 ar. feneață, 1.241 hr. 24 ar. emaș, 1.706 hr. bălti cu apă, pește și stuf, 304 hr. 61 ar. ezerul Covurlui cu pește și stuf, 109 hr. 67 ar. vii cu dijmă, 3.607 hr. 89 ar. pădure și tufe și 59 hr. 70 ar. în comune părți rezervate boerești, deosebit de drumuri. O-din-oară această moie a fost proprietatea locotenentului colonel I. Alexandri, fost ministrul Terrei în străinătate și fratele bardului Românișmulu Vasile Alexandri.

Frumușita: comună rurală în pl. Prut, aflătoare în valea și pe malul Prutului, a treia comună în această linie de la Galați și la distanță de 24 k. m. de la capitala județului; se mărginește la N. cu Foltești, la E. cu lacul Brates, la S. cu Șivita și la V. cu teritoriul com. Pechea. Numără 4 cotuni: *Ijdileni*, *Frumușita* (reședința), *Tămădozni* și *Scântecești*; cele trei dintreîn linie dreaptă sud-nordică, iar a patra la vr'o 9 k. m. în spre V. de reședința comunală.

Locuitorii din toate cotunile

acestei comuni sunt foști clăcași improprietari la 1864; ei se cifrează astfel: contribuabili 384, famili 668 cu 2.262 suflete, din cari 1.158 bărbați și 1.104 femei, 1.045 necăsătoriți, 1.077 căsătoriți, 140 văduvi; 90 cu sciință de carte și 2.172 fără.

Situația terenului com. Frumușita este variabilă: dealuri, văi și locuri plane. Suprafața sa se socoate la 11.286 hectare, din cari arabile 8.641, pădure 1.600, emaș 400, fenețe 200, vii 294, vatrele satelor 97 și restul pământ netrebnic. Din acestea, 9.438 aparțin proprietăței mari și 1.848 celei mici. Proprietatea mare e reprezentată prin moile *Frumușita* (2 trupuri) și *Ijdileni*.

În această comună se cultivă de proprietari, arendași și săteni în termen mijlociu ca la 4.104 hectare, din cari 1.070 pentru popușoi, 1.072 $\frac{1}{2}$ secără, 858 grâu, 429 orz, 214 $\frac{1}{2}$ ovăz. Produsul mediul e de 5—6 chile pe falce.

Vite sunt 5.344 capite, din cari 1.450 boui, 765 vaci, 87 cai, 125 epe, 270 capre și 2.439 ouă; pentru reproducție sunt: 8 buhați (tauri), 156 berbeci, 14 harmăsari și 20 țapăi.

Ocupația locuitorilor, pe lângă plugărie, crescerea vitelor și cultura viilor, e și scoaterea

rădăcinilor de copaci din pădure (mai ales în Scânteestii), spre a le aduce de vânzare la targ, precum și cu scoaterea petrișului din cărierile aflătoare în această comună și tăietul stufului; vînează apoi și păsări sălbaticice și pesce în Brateș.

Crâșme sunt 14, mori cu aburi 2, batoze de trierat 3 și de bătut popușoř 3, pluguri 331; din cari 116 de fer. Femeile se ocupă cu industria casnică.

Veniturile comunale se cifrează anual la 23.078 lei 77 banii; iar cheltuielile la 21.446 lei 99 banii. Dările directe în total 17.299 lei 64 banii.

Biserici 3: Sf. Gheorghe în Scânteestii, Sf. Împărař în Frumușita și Prea Cuvioasa Paraschiva în Tămăoană, tus-trele având pămînt rural. Cotunile Ijdileni și Frumușita formează o parohie, cu catedrala Sf. Împărař, un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți; iar cotuna Scânteestii, împreună cu cot. Fântânele (com. Foltești) formează o parohie deosebită, cu numele Scânteestii, cu catedrala Sf. Gheorghe, un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Scoli iarăși trei: una de băieți și alta de fete în Frumușita, a treia mixtă în Scânteestii. Nu-

mîrul elevilor înscriși în tus-trele școlile în anul 1889 era de 61 băieți și 16 fete, din cari cu urmare regulată 46 băieți și 8 fete; numărul absolvenților de la înfințare până azi 27; nici o școală n'are pămînt.

Calea județeană Galați-Baba-Draga străbate această comună, pe o întindere de 12 k.m., treceând chiar prin satele Ijdileni și Frumușita. Asemenea pe aice trece și linia ferată în construcție Galați-Berlad, având o gară și la Frumușita.

Frumușita: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Prut, cu 231 familiî și 916 suflete, o biserică și 2 scoli (v. *Frumușita-com.*).

Frumușita: moșie particulară în comuna omonimă, pl. Prut, în două trupuri, fie-care de câte 3.500 hectare.

Fulgerestii: foastă cotună (sat), azi mahala, în comuna Băneasa, pl. Prut.

Se povestește că numele acestei măhălăli ar veni de la un bătrân rezăș Fulger, de unde se trage familia cu același nume, care numără mulți membri în jud. Covurlui.

G.

Galați: oraș, în pl. Siret, capitala județului Covurlui și an-

téiul port de import al României.

Topografia. — Așeazăt pe malul stâng al Dunărei de-jos, la $45^{\circ} 26' 52''$ de latitudine nordică și la $25^{\circ} 41'$ de longitudine estică, la 94 mile maritime (174 kilometri) de la Marea Neagră, acest oraș are o poziție aproape peninsulară, fiind încunjurat de trei părți cu apă: la S. Dunărea, la E. lacul Brateș și mai sus (11 k. m.) rîul Prut și la V. (9 k. m.) rîul Siret. Configurația terenului Galațiilor e triunghiulară neregulată, cu o suprafață de 1.221 hectare. Nivelul variază: la *cheiul vechiului* (malul Dunărei) $6,^m\text{--}560$, la *biserica catolică* $23,^m\text{--}500$ și la *biserica Sf. Imperați*, punctul cel mai ridicat, 60 metri.

Clima e variabilă, dar sănătoasă; căldura maximă + 39 grade, minimă — 25.

După așeazărea sa, acest oraș are două părți: *Valea și Dealul*. Valea e regiunea sud-resăriteană între Dunărea și șoseaua națională spre Reni, ce-i servește și ca zăgaz în contra vărsăturilor Brateșului; are 570

hectare întindere și e cu 16 metri mai joasă de căt dealul: este partea cea mai vechiă a orașului și locul de învertire a comerciului mare; aice sunt marelle magasii, fabricile principale, cherestelele, comerțul de pescărie, docurile, agențiile de navigație, gările drumului de fer etc. În partea despre Dunărea (termul) valea e prevedută cu un cheiu în lungime de 1.224 metri. Din cauza nivelului său scoborit și a scurgerei apelor din deal, această regiune este adeseori inundață și chiar nepracticabilă în multe locuri. Partea sa mai despre N. E. se numește *Bădălanul* și e locuită de muncitori în port și de agricultori. Pămîntul de pe vale, și anume de pe cerul Brateșului, între linia ferată și șoseaua Prutului, e foarte bun pentru cărămidă și, când nu e supus inundației, se și fabrică în mare cantitate.

Dealul e regiunea sud-vestică și nordică cea mai întinsă, mai înaltă, mai sănătoasă și mai frumoasă a orașului Galați, cu suprafață de 651 hectare; aice se face comerțul în amănunt, aice sunt autoritățile naționale

și internaționale, precum și instituțiunile publice și private cele mai însemnate. Mahalalele principale ale dealului sunt numite *Vadu-Ungurulu* la N. E., *Lozoveni* și *Sf. Impărați* la N. V., *Buna-Vestire* și *Trei-Ierarhi* la V. S.

Orașul Galați în partea limitată de uscat este împrejmuit cu un șanț lung de 9.860 metri. Peste șanț, în partea sud-vestică și alipit lângă oraș chiar, s'a format de cât-va timp un sat numit *București-nou*, compus din plugari și atârnat în totul de comuna Galați.

Distanța între Galați și București, capitala Regatului Român, e de 268 kilometri pe drumul de fer. Orașele vecine din stânga Dunărei sunt: Renii Basarabiei la S. E. la distanță de 22 k. m. și ceva, Brăila la S. V. 40 k. m., Tecuci 91 k. m. Bîrlad 142 (în linie dreaptă însă 110), Fălcium pe Prut vr'o 120 k. m.; iar în dreapta Dunărei (Dobrogea) sunt Isaccia la S. E. 48 k. m. și Măcinul 37 k. m.

Eșirea și intrarea în Galați se face, osebit de șchelele de la port și gara drumului de fer, prin patru puncte, cari începând de la S. V. spre N. E., sunt: căile (barierile) *Brăilei*, *Tecuciului*, *Traian* (Bîrlad) și *Prutului* (Renilor). Trecerea din deal în vale, la Dunărea sau la

Brateș, se face prin vaduri și strade inclinate; dintre vaduri, cel mai însemnat e acel de la oraș (str. Cuza-Vodă și Mihai-Bravul) spre gară, numit *Eliade-Rădulescu* (*Vadu-Bânceanu*), în partea superioară a căruia se află o întăritura zidită și prevăzută cu un grilaj de fer. Cele-lalte vaduri în direcție nord-estică spre S. V. sunt: al *Brateșului* (*Vadu-Ungurulu*), *Prutului*, *Comisiei Europene* (Negroponte), *Comanachi*, *Sf. Nicolai* (str. Deciană), *Sf. Arhangheli-Metoc*, *Bachus* (pasajul), *Bella-Vista*, *Brașovenilor*, *Speranța*, *Sacalelor* (Rașcu), *Precista* și *Cusărmei* (fetelor).

În întreg orașul Galați sunt 8.843 case cu 263 străde. Întinderea stradelor e de 101 kilometri liniari și cu o suprafață de 872.500 metri pătrați. Din această întindere, până în anul 1890 inclusiv erau 37 k. m. 660 m. liniari pavați și 63 k. m. 345 m. nepavați; numărul stradelor pavate fiind de 104, iar al celor nepavate 161. Cele mai principale străde sunt: *la vale*: a *Basarabiei*, *Portului*, *Ceres*, *Eliade-Rădulescu* (gări de pasageri), *gări de mărfuri* (disă și No. 8) etc.; *la deal*: *Mare*, *Domnească*, *Brăilei*, *Tecuciului*, *Traian*, *Cuza-Vodă*, *Mihai-Bravul*, *Codreanu*, *Mavromol*, etc.— După autoritățile îndato-

rate după lege a le întreținè, se clasifică : căile Brăilei, Prutului și Basarabiei *năționale*, deci sub îngrijirea Statului ; Portului, Ceres, Culturei, Nouă, Piața-Negri, Gărei No. 8 și Dogăriei atârnă adăugit de administrația fondului de $\frac{1}{2}\%$ (ministerul lucrărilor publice); calea Traian (de la oborul de fén) și județană; cele-lalte sunt comunale.

Orașul Galați numără 11 piețe publice, și anume : *în vale* : a Pescăriei, Steaua României (Sf. Apostolii), Cuza-Vodă (intre burse), Bursei (Cheiul-Vechiū); *în deal* : Independenței (Făinăriei) (Târgul-Vechiū), Regală, (Fanciotti), C. Negri (Târgul-Noū), Oborul cerealelor și lenjelor, Ștefan-cel-Mare, Libertăței, Rizer (Oborul de fén și de vite). Dintr'acestea, piețile Pescăriei, Stelei României, Independenței și C.-Negri sunt pentru alimentare; din cele-lalte, unele cu destinații speciale arătate prin chiar numele lor popular, iar altele fără întrebunțare până acum. Cea mai mare și frumoasă piată e Costache-Negri, în centrul orașului.

Grădinile publice sunt 4: *Scuarul Regal*, lângă biserică Sf. Arhangheli-Metoc; *Scuarul Municipal*, în centrul orașului; *Grădina Publică*, în partea extremă nord-orientală cu privire

spre Brateș și Prut; *Bulevardul Elisabeta-Doamna*, care în 1890 s'a unit cu Grădina Publică.

Populația. — În Galați, după recensimēntul din Aprilie 1890, sunt 12.913 capi de familie cu 59.143 suflete, din cari 32.204 bărbați și 26.940 femei, 33.442 necăsătoriți și 20.517 căsătoriți, 4.934 văduvi și 250 divorțați; 22.500 cu sciință de carte și 36.643 fără.

După naționalitate, se împart : români 34.765, greci 4.196, bulgari 848, ruși 830, sérbi 129, lipoveni 36, armeni 355, nemți 2.068, englezii 80, francezi 160, italieni 385, olandezi 26, polonezi 228, unguri 1.835, evrei 13.085 și turci 115.

După religiune : 40.723 ortodoxi, 265 gregoriani (armeni), 36 lipoveni, 4.418 catolici, 499 protestanți, 13.087 israeliți (mosaiici) și 115 mohamedani.

Mișcarea populației în 1889 se cifra : căsătorii 334, din cari 257 la creștini și 77 la israeliți, 441 cununați au sciat iscali (263 băr., 178 fem.); nasceri 1.715,, din cari 1.254 la creștini și 461 la israeliți, copii legitimi 1.584 iar nelegitimă și găsiți 131; morți 1.793, din cari 1.515 creștini și 278 israeliți; născuți-morți 34.

După indeletnicirile sale, populația validă a orașului Galați se specifică așa : meșe-

riaş 3.295, industriali și fabricanți 66, comercianți 3.013, de profesii libere de ori-ce fel 534, muncitorii cu brațul (între cari numeroși plugari în părțile mărginașe ale orașului) 7.235, servitori 3.905 și funcționari publici și privați 1.447; în total 20.453.

Cultele. — În Galați este reședința episcopiei eparhiei Dunărei-de-jos. Această episcopie, înființată în 3 Noembrie 1864, în scop religios-naționalisator, fu constituită la început din județele Covurlui, Brăila, Ismail și Bolgrad (ceste din urmă județe ale Basarabiei-Sudice) și avu reședință în Ismail. După luarea de către Ruși a Basarabiei de Sud (tractatul din Berlin din $\frac{1}{13}$ Iulie 1878), scaunul eparhiei Dunărei-de-jos se strămută la Galați, anexându-i-se, în locul județelor basarabene perduite, cele două județe ale Dobrogei, Tulcea și Constanța. Această nouă stare de lucruri se fixă definitiv prin legea din 12 Februarie 1881.

Numele tuturor parohiilor ce compun eparhia Dunărei-de-jos, după determinarea Sf. Sinod din 1888, este de 217, din cari 85 urbane și 182 rurale, și anume: *Covurlui*: 53, din cari 12 urbane și 41 rurale; *Brăila*: 58, din cari 7 urb. și 51 rur.; *Tulcea*: 63, din cari

9 urb. și 55 rur.; *Constanța*: 42, din cari 7 urb. și 35 rur. Populația totală a creștinilor ortodoci din eparhie e de 61.422 familii cu 274.455 suflete, din cari 17.283 fam. cu 73.352 sufl. în parohiile urbane și 44.209 fam. cu 201.103 sufl. în cele rurale. Sunt apoī 340 biserici, din cari 60 în paroh. urb. și 280 în cele rur.; 323 preuți, din cari 80 în paroh. urb. și 243 în cele rur.; iar după noua alcătuire sinodală a parohiilor, se fixează 35 preuți parohi și 45 pr. ajutori în orașe, 182 pr. parohi și 61 pr. ajutori în sate, 20 diaconi în orașe, 115 cântăreți și 59 paraclisieri în orașe, 483 cântăreți în sate, 111 pr. actuali în plus.

De la înființare până azi, eparhia Dunărei-de-jos a fost cârmuită de trei episcopi: P. S. S. Melhisedec Ștefănescu, de la fundarea episcopiei până la 27 Februarie 1879, când a fost ales episcop al Romanului (unde a incetat din viață la 16 Maiu 1892); I. P. S. S. Iosif Georgian, fost episcop de Huși, episcop al Dunărei-de-jos de la 27 Februarie 1879 până la 22 Noembrie 1886, când a fost ales Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primat al României; și P. S. S. Partenie Clineanu, actualul episcop, ales în aceasta calitate la 10 Decembrie 1886.

Pe lângă episcopie, pentru judecătile bisericesti, e un *consistoriu* sau tribunal bisericesc; iar pentru privigherea mai d'aproape a bisericilor și clericilor, se află un protoiereu.

Cu episcopia Dunărei-de-jos Statul cheltuieste anual 45.624 lei, plus 6.000 lei chiria locului episcopal.

În Galați sunt 12 parohii cu 22 biserici ortodoxe, din cari 20 românești, una elină și alta bulgară; din cele 20 biserici românești, 6 sunt foarte monastirești întreținute de Stat și 14 comunale. Pentru bisericile întreținute de Stat se cheltuieste 23.222 lei pe an, iar pentru cele de comună 20.160.

Pe lângă bisericile ortodoxe, mai sunt și 5 eterodoxe: gregoriana (armeană), catolică, luterană, reformată-calvină și lipovană. Evreii au un templu coral în str. Cuza-Vodă, nu de mult construit, și mai multe sinagoge. Mohamedani și au pus la 1 Iulie 1890 temelia construirei unei *'moschee'*.

Cele 12 parohii ortodoxe sunt: 1). *Sf. Nicolai* cu biserică filială *Sf. Arhangeli-Metoc*; 2). *Sf. Apostoli*; 3). *Ivorul Maicii Domnului*; 4). *Intrarea în biserică* (Vovidenia); *Adormirea Maicii Domnului* (Mavromol) cu filialile *Sf. Spiridon*, *Schimbarea la față* (elină) și *Sf. Panteleimon* (bulgară); 6). *Sf. Haralambie*;

7). *Sf. Împăraș*; 8). *Nascerea Maicii Domnului* (în Vadu-Ungurului); 9). *Adormirea Maicii Domnului* (Precista) cu filialile *Sf. Gheorghe*, *Sf. Dimitrie*, *Sf. Ilie* și *Sf. Archanghel-Mantu*; 10). *Cuvioasa Paraschiva* (*Sf. Vineri*); 11). *Sf. Trei-Ierarhi*; și 12). *Buna-Vestire* cu filialile *Sf. Ioan Botezătorul* și *Sf. Sofia*.

Pentru aceste parohii se destinează 12 preuți parohi, 14 pr. ajutori, 2 diaconi, 40 cântăreți și 21 paraclisieri; astăzi însă sunt 18 preuți în plus.

Bisericile române întreținute de Stat sunt: *Sf. Nicula*, *Sf. Arhangeli-Metoc*, *Mavromolul*, *Precista*, *Sf. Gheorghe* și *Sf. Dimitrie* (ceastă din urmă e închisă de câțiva ani); celelalte sunt întreținute de comună, iar bis. greacă și bulgară de comunitățile respective.

Catedrala episcopală e *Sf. Nicola*. Dintre biserici, cele mai vechi sunt: *Precista* din 1647, *Sf. Dimitrie* din 1648 (sub Domnul Vasile-Lupu), *Sf. Gheorghe* din Aprilie 1665, *Mavromolul* din 1669 (sub Duca-Vodă-Gheorghe); apoi vin *Vovidenia* din 1790, *Sf. Arhangeli-Metoc* 1801, *Sf. Vineri* 1813, *Sf. Spiridon* 1815, *Sf. Trei-Ierarhi* 1823, *Sf. Ioan Botezătorul* 1831, *Sf. Nicolai* 1839, *Nascerea Maicii Domnului* 1840, *Sf. Apostoli* 1848, *Sf. Haralambie* 1848,

Sf. Ilie 1857, Buna-Vestire 1857,
Sf. Împărați 1857, Sf. Pantelimon 1861, Sf. Arhanghelii
Mantu 1864, Schimbarea-la-față
1866, Sf. Sofia 1872 și Isovorul
Maicei Domnului 1873.

Școlile. — Sunt în Galați 27
școli publice, din cari 7 secon-
dare și 20 primare; din cele
secondare 6 de băieți și una de
fete; din cele primare, 11 de
băieți și 9 de fete.

Școlile secondare sunt :

1) *Liceul «V. Alexandri»*, fun-
dat la 27 Noembrie 1867 ca
simplu gimnasiu cu 4 clase; de
la Septembrie 1887 i se adăo-
gară și cele 3 clase superioare
liceale; în 1889/90 avea 283
elevi; de la înființare până în
același an numerase 2.375 șco-
lari cu 183 absolvenți; din 1889
i s'a înființat și o divisionară
la clasa I, iar în 1892 altă di-
visionară la cl. II; numărul pro-
fesorilor e de 20; bugetul anual
de cheltuieli 91.256 lei.

Pe lângă liceu e și biblioteca
„Urechiă”, după numele hară-
zitorului său, d. V. A. Urechiă,
profesor al universităței din Bu-
curești și senator de Covurlui.

2) *Școala comercială «Alexan-
drul Ioan Cuza»*, după numele
primului Domn al României-
Unite, gălățan de obârșie, fu
înființată în 28 Octombrie 1864;
până la 1883/84 a avut 4 clase,
dătunici are cinci; în 1889/90

număra 227 elevi (129 români,
80 israeliți și restul alte nea-
muri); de la înființare până în
același an a fost frecuentată
de 2.200 școlari, absolvenți fiind
134 iar cu diplomă 35; buge-
tel cheltuielilor 78.530 lei pe an.

3) *Seminariul*, cu menire d'a
da preuți eparchiei, fu înfiin-
țat la Ismail încă de la anex-
area către Moldova a Basara-
biei Sudice, mai ântâi sub de-
numirea de *școală bisericescă*,
un fel de școală catihetică, în-
treținută de Consistoriul din
Ismail; apoi în 1864 Noembrie
14 fu luat pe seama Statului,
dându-i-se programul celor-
1-alte seminarie ale Terei, cu
4 clase: în 1878 fu strămutat
în Galați o-dată cu episcopia;
numără 60 elevi, interni cei mai
multă și puțini solvenți; de la
1864 până la 1889/90 a fost
frecuentat de 2.427 elevi, dând
394 absolvenți; bugetul anual
de cheltuieli 47.062 l. 95 b.

4) *Școala normală primară*,
înființată tot la Ismail în Iunie
1877 (inaugurată la 26 Oc-
tombrie același an), după per-
dereea Basarabiei, fu strămutată
și ea la Galați, cu 4 clase și
60 elevi interni; de la înfiin-
țare până la 1889 a dat 110
absolvenți; cheltuielile anuale
60.718 l. Acestei școli în 1891 i s'a
dat numele de „Costache Negri.”

5) *Școala de meserii*, înfiin-

țată de județ în 1872 în com. rurală Bujor, apoi adusă în Galați, numără 4 ateliere: de rotarie, stolerie, ferărie și mecanică, cu 40 elevi interni; sume ce cheltuieste anual județul cu ea se ridică la 37.475 l.

6) *Scoala copiilor de marină*, din 1881, cu 60 elevi, urmată de la înființare până adăugări de 190 copii; se cheltuieste cu ea 30.320 l.

7) *Scoala secundară de fete* (înființată de comună), datează din 1878, cu 5 clase și o secție profesională; în 1889/90 avea 151 eleve, fiind cercetată de la înființare până în același an de 1.293 copile, din cari au absolvit cursul complet 60; bugetul de cheltuieli 32.190 lei pe an. Din 1892 a fost luată pe seama Statului.

Totalul elevilor și elevelor școlilor secondare din Galați în 1889/90 a fost de 879, iar cheltuielile făcute cu întreținerea lor 377.651 l. 95 b.

Dintre școlile primare urbane, cea mai vechiă e școala de băieți No. 1 numită și *Școala Domnească*, înființată în 1832 Septembrie 5, având ca învățător pe *Toma Giușcă*, seminarist al Socolei, originar din com. Gănești, ținutul Covurluiului; în anul 1834 această școală avea 120 elevi, între cari înainteul la clasificare era Teodor Codrescu, veteranul autor al *Uricarului*,

trăitor și adăugări în Iași (vedi *Uricarul*, vol. VIII, Iași, p. 181).

După școala domnească, se înființără apoi treptat și celelalte, fie de comună fie de Stat, în ordinea următoare: *de băieți*: No. 2 la 1858, No. III la 1867, No. IV la 1866, No. V la 1865, No. VI la 1864, No. VII la 1881, No. VIII și IX la 1887 și No. X la 1889 (a un-spre-decea e școala de aplicatie a școalei normale, înființată și ea de vîrstă 2-3 ani); *de fete*: No. 1 la 1858, No. II la 1861, No. III și IV la 1867, No. V la 1870, No. VI la 1869, No. VII la 1881, No. VIII la 1889 și No. IX la 1891.— De la 1 Iulie 1889 toate școlile comunale au fost luate pe seama Statului. Numărul elevilor de ambele sexe ce le au frecuentat (afară de școala de aplicatie de la școala normală și cea de fete înființată în 1891) în anul școlar 1889/90 a fost de 2.871, din cari 1.856 băieți și 1.015 fete; iar cheltuielile făcute în total se ridică la 196.720 lei; din cari 107.775 pentru școlile de băieți și 88.965 pentru cele de fete.

Instrucția privată se dă în mai multe institute. Cele mai însemnate sunt: *de băieți*: C. Negri, a asociației profesorilor (fost A. Radu), A. Vieneris (elin), școlile confesionale elină și catolică; *de fete*: institutul

Notre Dame de Sion (fundat de congregația respectivă a călugăriților catolice în 26 Octombrie 1867), *Filipide, Arion*, (adă a unei asociații de profesori și profesoare), *Levides*.

Așeḍaminte grafice. — Cea dinția tipografie în Galați a fost deschisă în 1845 de reposatul Francisc Monferato, apoi treptat s'aū înființat și aū existat diferite alte imprimerii și litografii. Astădi funcționează 6 tipografii mari cu trei litografii, precum și mai multe presuete pentru lucrări mici. — Librării sunt 4; cea mai vechiă (din 1849) și mai însemnată e sub firma *G. D. Nebuneli*.

Justiția. — Orașul Galați are două judecătorii de pace, un tribunal cu 2 secții și o curte de apel cu două secții. Parchetul e reprezentat la tribunal prin un prim-procuror și 2 procuror de secție (jude-instructor fiind unul singur); iar la curte prin un procuror general și două procuror de secție. Pentru afacerile criminale e o curte cu jurați.

Curtea de Galați are în jurisdicția sa județele Covurlui, Brăila, Putna, Râmnicu-Sărat, Tecuci, Tutova, Constanța și Tulcea; pentru județele Dobrogea servește și ca curte cu jurați. Această curte funcționează mai înainte la Focșani; în Galați ea fu transferată în vir-

tutea legei din 30 Martie 1886.

Numărul advocaților înscriși pe tablou în acest oraș e de 68, din cari exercitează profesia numai 35; dintre cei înscriși, 39 sunt cu titluri academice și 19 practicanți.

Afara de arestul militar, sunt în Galați două penitenciare civile: cel preventiv al județului și arestul curtei apelative.

Sănătate și asistență publică. — În Galați exercitează profesia medicală 28 doctori în medicină, 1 patron în hirurgie și 3 medici viterinari; sunt apoi 21 sub-hirurgi, 3 dentiști, 1 vaccinator, 35 moașe, 9 farmaci și 5 droghieri. În farmacii lucrează 13 licențiați, 8 asistenți și 2 elevi. Comuna are 6 medici, unul primar, care e și medicul-șef al spitalului comunal, patru de cuartale și un medic secundar al spitalului.

Spitale sunt 5: cel *comunal* cu 50 paturi, datează de la 1860; a *Sf. Spiridon* (Spiridonie) din Iași cu 44 paturi, din 1838; *Elisabeta Doamna* cu 50 paturi, din 1 Octombrie 1877; *militar* cu 88—110 paturi, din 1884; și *israelit* cu 22 paturi, din 1848.

Pentru luarea măsurilor de higienă publică, sunt două consilie: unul al comunei președat de primar și altul al județului sub președinția prefectului.

Pentru tăierea vitelor comuna

are un abator pe moșia Tiglina, în partea vest-sudică a orașului.

În 1889 primăria Galați întreținea 53 copii găsiți, dăduse gratuit cătarea medicală la domiciliu la 9.241 bolnavi, din cari 6.109 români și 3.132 străini, iar medicamente la 1.937 bolnavi sărmani.

Comerciul și industria. — Am spus mai înainte că orașul Galați este primul port de import al Terei. Acest rol l'a avut din timpurile cele mai depărtate; ba chiar mult timp era în planul antei și în privirea exportației. Dimitrie Cantemir, Domnitorul Moldovei, în opera sa „Descrierea Moldovei“ (Descriptio Moldaviae, 1716, p. 13) îl numește „emporium totius Danubii celeberrimum“ (târgul cel mai celebru al Dunărei întregi). Sriorii străini îl numiau „Veneția și Amsterdamul Mărei Negre“, unicul port internațional al Dunărei“.

Acest oraș avu însă prosperitatea cea mai mare sub regimul porto-francului, adică de la 1834 (sub Mihai-Vodă Sturza) până la 1 Aprilie 1883, când începea acest regim.

Importanța comercială a portului Galați în 1888 se cifrează astfel: traficul total al comerциului extern 92.625.268 l., din cari mărfuri importate de 55.958.229 lei, exportate 36.667.039.

Mărfurile ce se importează mai mult prin acest port sunt: raliuri de fer și de oțel, țesături de bumbac albe sau văpsite într-o singură coloare, țesături de bumbac colorate, tipările, catifele, zahar rafinat și candel, fire de bumbac nevăpsite, pesce proaspăt, sărat, uscat și afumat, morun și nisetră, cărbuni de pămînt și cock, tutun, orez, unt-de-lemn și alte oleuri vegetale fixe, țesături de lână, lâmăi, portocale, chitri, rodii, cafea crudă, geamuri și sticla plată, negravată, sodă caustică, carbonat și bi-carbonat, azotat, acetat, stearină în masă, țesături de bumbac nealbite etc. etc. Iar cele exportate sunt cerealele și produsele lor, vinuri și surogate, raliuri de fer și de oțel, lemn de construcție, semințe oleioase, legume uscate; spirituoase distilate, vite cornute, piei crude, pesce etc. etc.

Cu deosebire în privirea lemnăriei de construcție și a pescuinii, portul Galați este anteaia piata din Țară. Lemnele vin pe plute prin rîul Siret; iar pescele se aduce aice spre negoțiere din lacul Brateș și din toate băltile Dobrogei, ba chiar și din Rusia. În 1887 prin Galați s'a exportat 29.089.561 k. g. lemn de construcție, în valoare de lei 2.908.956; iar în 1888 acest export a fost de

23.696,686 f. g., în valoare de 1.184.834 l. Aceste lemn se exportează în Turcia, Grecia, Egipt, Rusia (Batum), Spania, Italia, Franția, Algeria, India, în porturile Mării-Roșii și chiar la Panama (America). Exportul se face cu deosebire de către *Societatea Anonimă de ferestre cu vapor* (foastă Goëtz & Cie) Numărul comercianților de lemnărie e de 37.

În ce privește pescăria, din vechimea cea mai depărtată Galați a fost piața cea mai importantă a Terei; ba se poate dice că cu acest fel de marfă și-a deschis viața sa comercială. Este cunoscut istoricește că în semnătatea comercială a portului Galați începe după căderea sub puterea turcească a cetăților Moldovei Chilia și Cetatea-Albă; până atunci el nu era de cât *centru de pescarie*. Povestirea cronicarului I. Niculcea despre alegerea la Domnie a lui Petru-Rareș, „care nu era acasă, ce se templase cu măjile lui la Galați, la pesce“, confirmă aceasta (Letopis. M. Co-gălniceanu, v. II, p. 182; Cronica Romanului etc. de episcopul Melhisedec, p. I, p. 132).

În anul 1887 s'a exportat prin Galați pesce proaspăt, sărat, uscat sau afumat, morun și niștru în cantitate de 137.040 kg., valorând 82.225 lei; în 1888

exportul aceleiași mărfi a fost numai de 82.333 kgr., în valoare de 49.400 l.

De la 1 Aprilie 1889 până la aceeași dată 1890, pescele eșit din Rusia și România și trecut prin vama Galați se cifrează la 10.714.366 kgr. Este lesne de înțeles că din această cantitate parte se consumă în orașul Galați, dar cea mai mare parte se destinează pentru Țară și pentru străinătate. Numărul pescarilor gălățeni e de 22, afară de detailiști.

Cu comerциul stă în strânsă legătură și navigația. Începând de la 1847, de când se ține o statistică regulată despre vasele comerciale intrate și eșite din Dunărea, până la 1866, avem următoarele cifre: *vase cu pânze*: 68.522, cu tonaj de 12.376.963 sau hecolitri 167.188.420; *vase cu aburi*: 12.742, având 9.663.767 tone sau 130.460.882 hecolitri. Este adevărat că aice e vorba de vasele în general, ce au circulat pe Dunărea; totuși este cunoscut că cele mai multe din ele erau destinate pentru Galați.

În 1889 erau în Galați 1.474 comercianți patentari, reprezentând 38 categorii de negoț, și anume: 468 crășmară și debitanți de băuturi spirituoase, 192 băcani, 145 lipscani-manufacuriști - galantieri - bogasieri,

91 birjară, 60 cafenele, 52 expeditori și comisionari de mărfuri, 42 precupești, 39 comer. de lemnă de foc și cărbuni, 38 bancheri-zarafă-imprumutători, 38 comer. de fructe și zarzavatură, 37 cherestigă, 35 comer. de cereale, 30 misiți și mijlocitori, 25 comer. de haine, 22 pescari, 21 comer. de fer, 19 hotelieri, 17 cavafă (comer. de încăltăminte), 15 brașoveni și comer. de obiecte de construcție, 11 case de prostituție, 10 vătavă de ghiociuri și căruțași, 10 telali, 8 intreprenori de lucrări publice, 7 droghiști, 7 librară, 6 comer. de piei, 5 comer. de gaz, 5 comer. de oale, 4 comer. de mobile, 3 comer. de cuțite, 3 închirietori de vase plutitoare, 2 comer. de arme, 2 comer. de mașini agricole, 1 comer. de instrumente optice, 1 de var, 1 de trăsuri de lux, 1 de mașini de cusut, 1 de luminări de stearine și sopun.

Firme comerciale și industriale înscrise la tribunalul Covurlui sunt 2.078, din cari 1.881 individuale și 197 sociale.

Industria gălățeană este reprezentată prin 47 fabrici de diferite specii, și anume: 4 de făină (mori cu aburi), 2 pentru tăietul lemnului (ferestre cu aburi), 4 de luminări de stearină, 5 de săpun, 1 de bere, 2 de vax, 1 de frânghiă, 1 de dō-

puri de plută, 4 de apă găzoasă, 1 de căramidă, 1 de var, 1 de piei, 2 de rahat, 2 de tăhan și halva, 3 de macaroane, 1 de băuturi spirituoase, 1 turătorie, 3 de pălării, 1 de tricouri, 1 de pescării, afumate, 1 de luminări de ceară, 1 de curățit orz, 1 de tăbăcărie, 1 de văpsit stofe, 1 de ciocolată de cicoare, 1 de scaune de lemn sistem de Marsilia.

Numărul patentarilor industriași și meseriași din acest oraș e de 515, împărțiti astfel pe specialități: 69 măcelari și carnățari, 48 brutari și simigii, 36 tâmplari și stoleri, 36 bărbieri și friseri, 32 cismari, 32 tinichigii, 32 ferari, 30 croitorii de bărbați și de dame, 27 birtași, 14 cofetari, 12 modiste, 12 pălărieri-săpcări, 11 dogari, 10 bijutierii și ceasornicari, 9 farmaciști, 9 proprietari de mori cu abur, 8 argintari, 6 tipografi, 4 curelari, 5 plapomari-mindirigii, 5 proprietari de băi cu abur, 5 fabricanți de luminări de stearină, 4 fabricanți de apă găzoasă, 4 sculptori și gravori în piatră și marmoră, 4 căramidari, 4 lăptari, 3 dentiști, 3 fotografi, 3 tapițeri, 3 fabricanți de macaroane, 3 bragagii, 3 zugravi, 3 cojocari, 3 florari, 2 legători de cărti, 2 acordori de piano, 2 maestri de pompe funebre, 2 pescari-năvodari (fa-

bricanți de năvoade), 1 moran-
giu (lucrător de vase plutitoare),
1 fabricant de vase și cerneală,
1 fabricant de perii, 1 fabr. de
obiecte hirurgicale, 1 fabr. de
cântare, 1 fabr. de frânghii, 1
fabr. de cicoară, 1 fabricant de
bere, 1 fabr. de luminări de
ceară, 1 ceaprazar, 1 boiengiu,
1 societate barometrică, 1 fa-
bricant de pielărie.

În Galați este reședința *Ca-
merei de comerț* a circumscripti-
iei a VI, care cuprinde județele
Covurluiu, Tutova și Fălcu, cu
32 membri, din cari cei mai
mulți îi dă județul Covurluiu.
Asemenea aice e și bursa de
comerț, pe lângă care se află
mijlocitorii de mărturi și de
schimb, puși sub direcția ca-
merei de comerț. — Bugetul
camerei de comerț de Galați
pe anul 1889/90 prezintă ur-
mătoarele cifre: venituri 19.000
lei, cheltuieli 17.420.

Spre a se putea face îmbu-
nătățiri în port, încă de la anul
1863 s'a pus o dare de $\frac{1}{2}$ %
pe valoarea productelor și măr-
furilor exportate și importate.
Această dare, administrată de
ministeriul lucrarilor publice,
produce anual pentru portul
Galați 450.000 lei. Din acest
venit în anii 1889, 1890 și 1891
s'a u pavat mai multe străde
din partea din vale a orașului.

Docurile. — Pentru înlesnirea

comerciului și industriei, în ur-
ma disființării portului-franc,
s'a u înființat *Docurile* cari, în-
cepute a se construi în prima
vara anului 1887, fură termi-
nate și date în exploatare în
vara anului 1892. Docurile din
Galați cuprind următoarele părți
principale :

1) *Un basin*, în care intră va-
sele pentru încărcarea și dis-
cărcarea mărfurilor, cu lungime
de 500 metri la fund, adâncime
5 metri sub nivelul apelor celor
mai mici și 120 metri lărgime
minimală, care lărgime se mă-
rește spre gură, așa ca să poată
înscrie un cerc de 192 metri în
diametru; suprafața basinului
la fund e de 81.000 m. p., iar
la nivelul apelor mici 88.000
m. p.; comunicarea basinului cu
Dunărea se face prin o gură de
30 metri lățime; latura basi-
nului despre magasii are un
cheiū de 548 metri, din cari
numai 500 utilizabili; iar cele-
lalte laturi inclinate sunt îm-
brăcate cu *pereuri* și *anroșa-
ment*; adâncimea întreagă a
basinului e de 10 m. 50, fundul
seu e cu 0 m. 50 mai jos ca
fundul Dunărei la Sulina.

2) *Magasii de grânci*, care
servește la conservarea cerea-
lelor, conține 338 silosuri (ce-
lule) sau compartamente exa-
gonale formate de plăci și col-
tuři de ciment legate cu feare

pentru rezistență; aceste silosuri sunt unele de o capacitate de 100 kile (50.000 kgr.), altele de 200 kile (100.000 kgr.), și altele variind de la 20 – 200 kile; toate silosurile însumează o capacitate de 25.000.000 kgr. (52.388 kile de Muntenia sau 83.023 kile de Moldova). Înmagasinarea cerealelor se face direct din vagoane, cără varsă grânele în niște balanțe automate de o forță de 150 kile pe oră, de unde grânele sunt ridicate prin niște elevatorie de aceiași forță la partea superioară a magasiei, unde trec prin niște curătorii de neghină, iar de aice prin niște benzi de cauciuc sunt transportate la celele disponibile. Numărul balanțelor e de 16 cără, debitând fie-care 150 kile pe oră, face în total o înmagasinare de 2.400 kile pe oră. Încărcarea grânelor în vapoare se face lăsându-le să curgă din silosuri prin niște pâlnii fixate la fie-care celulă pe niște benzi de cauciuc, cără le transpoartă prin două tuneluri transversale cheiului și un tunnel menajat în lungul cheiului, de unde apoi trec în niște puțuri construite la spatele cheiului și din cără sunt ridicate prin două elevatorie mobile, cără pot avea o mișcare de translatăre și unul și de rotație; din elevatorie grânele cad în niște

balanțe automate de o putere totală de 300 kile pe oră (amândouă 600 kile pe oră); aceleași elevatorie servesc și la încărcarea directă din vagoane în vase; unul dintre elevatorie, anume cel și cu mișcare de rotație, servă pentru înmagasinarea grânelor în vase; un al treilea elevator plutitor, de o putere de 300 kile pe oră, aședat pe un ponton, servește pentru operațiile de încărcare din șlepuri în vagoane și vice-versa. Operațiile de încărcare și discarcare se fac încontinu, diua și noaptea, de oare ce totul e luminat cu lumină electrică.

3) *Magasia de mărfuri* cuprinde 5 compartimente de 20 metri lungime și 15 lățime și cu câte 2 etaje. Mărfurile se ridică la etajul de sus fie prin niște macarale exterioare de 1.500 kgr. putere fie-care, fie prin niște ascensoare hidraulice, cără sunt în mijlocul fiecarui compartiment, având fiecare aceiași forță de 1.500 kgr. Clădirea este accesibilă de ambele laturi; suprafața sa 3.000 m. p., din cără 2.400 utilizabili; pe fie-care metru pătrat se înmagazinează în mediul 1.150 kgr., este deci o capacitate de 2.760 tone sau 11.040 tone anual. Totalul mărfurilor de înmagazinat în Galați este de

23.700 tone import și 14.000 export; cum însă datele din străinătate probează că nu se întreposează de ordinar de cât a 6-a parte din mărfuri, magazia noastră e îndestulătoare, căci permite întrepositoarea a mai mult ca a 4-a parte din 3 în 5 luni.

4) *Casa de mașini* cuprinde 5 producțorie (cazane) de aburi, din cari 2 adă în funcțiune, 2 vor funcționa pentru a doua magasie, ce se va construi la necesitate, iar al 5-lea cazan de rezervă, când celelalte se curăță. Aice mai este și o mașină *Compound* de 500 cai putere, pentru punerea în mișcare a benziilor ce conduc grânele; în fine o mașină dinamo-electrică pentru producerea luminei electrice.

Aseminea pe cheiū e o macara fixă de 10.000 kgr. putere și una mobilă de 1.500 kgr., precum și o macara plutitoare de 40.000 kgr. putere, destinată a servi în toate porturile Dunării.

5) *Hangarul de transit*, construit în lemn, cu suprafață de 1.200 m. p. în total; el servește pentru clasarea, vămuirea și plumbuirea mărfurilor, ce nu se pun în deposit.

Maï sunt apoï clădiri destinate a servi administrației documentelor, serviciului vamal, al gă-

rei, pentru mostre și camere de închiriet comercianților, pentru pompieri, corpul de gardă etc.

Instituții de comunicare. — În Galați este oficiu telegrafo-postal de ântâia clasă, al 3-lea după București, care produce Statului venit anual de 389.554 l. 57 b. (bug. 1890/91), și anume: 201.978 l. 70 b. de la poșta și 187.575 l. 87 b. de la telegraf. Cheltuielile făcute cu acest oficiu se ridică la 125.404 l. pe an.

Drumul de fer are în Galați o gară principală, un arsenal și un inspectorat de circumscriptie. În anul 1889 prin stația de aice s'a dat Statului venit 1.979.784 l. 76 b.

Din anul 1887 funcționează în Galați și o rețea telefonică, care leagă primăria cu poliția, localul pompierilor, comisiile și parchetul.

Instituții financiare, de credit și osebite societăți private. — Afară de casieria generală a județului, care face operații anuale până la 13.592.445 l. 57 b., aice numărăm casa de economie a Statului, două perceptii, vama, depositul de tutun, sucursala Băncii Naționale, Creditul Agricol și societățile private.

Casa de economie a Statului, alipită pe lângă casierie, avea la finitul exercitului 1889/90 în județul Covurlui 6.232 librete

(depuñetori), cu suma de lei 316.201 b. 54. Cele două percepții din Galați, au următoarile circumscriptii: I^a cu cuartalele 1, 3 și parte din al 2; iar a II-a restul din cuartalul 2 și cuartalele al 4 și al 5-lea. Bioul vamal de Galați e al douilea din Tară, după venitul dat Statului; acest venit în 1888 se cifra la 3.495.234 l. (17,20% din total). Aice e și reședința inspectoratului circumscriptiei 4 vamala.

Prin depositul de tutun s'a debitat în 1888/89 marfă de la toate articolele Regiei de lei 1.693.830 bani 35.

Sucursala Băncii Naționale de Galați, înființată în 1881, a pus în 1889 în circulație 18.683.428 l. 7 b., producând beneficiu net 753.162 l. 22 b.

Creditul Agricol de Covurlui, constituit în 1882, avea împrumutată la 31 Decembrie 1890 suma de 630.311 l. 40 b. la 6.636 săteni.

Pe lângă casele de credit personale, cari sunt numeroase în Galați, pe lângă casa de economie a Statului și Banca Națională, funcționează aice din 1881 și o Societate de economie, formată de un număr de acționari. În 1891 această societate avea 155 acționari cu 878 acții (a 10 l. una), reprezentând un capital de 397.973 l. 23 b.

Maî există apoî diferite societăți private cu scopuri economice, de binefacere, artistice, literare, științifice și distractive. Numărul lor e de 14.

Întocmiri electorale și reprezentative. — Colegiile comunale cuprind 744 alegători în coleg. I și 3.630 în al II; din acești din urmă însă numai 940 sunt direcți, restul indirecți cari votăză prin delegați (60 la număr). Consilierii comunei Galați sunt în număr de 27, cari aleg din sînul lor primarul și trei ajutoare; unul din consilier e delegat la oficiul stărei civile.

Alegătorii pentru consiliul județean sunt aceiași ca și la Cameră; aceștia aleg 24 consilieri, câte 8 de colegiu.

Colegiul I de Covurlui pentru deputați numără 335 alegători și alege 2 reprezentanți; colegiul al II (orășenesc) are 1.073 alegători și alege 3 deputați; al III cu 730 alegători (451 direcți și 279 delegați) alege un deputat; alegătorii indirecți din Galați ai colegiului III sunt în număr de 2.438, cari aleg 41 delegați.

Colegiul I de Senat numără 263 alegători, cari aleg 2 senatori; iar al II cu 270 alegători, cari aleg tot 2 reprezentanți. Numărul elegibililor la Senat în județul Covurlui e de

55, din cari 44 in oraș și 11 in județ.

Am arătat mai înainte că Camera de comerț de Galați are 32 membri, 22 din Covurlui, 8 din Tutova și 2 din Fălcii. Alegătorii comerciali din jud. Covurlui sunt în număr de 280, din cari 79 din oraș și 201 din comunitatele rurale.

Municipalitatea. — Comuna Galați, administrată de consiliul comunal prin delegațiunea dată unui primar și la 3 ajutoare, este una din cele mai însemnante comuni urbane ale Terrei. Bugetul său pe exercițiul 1891/92 se cifrează la venituri și cheltuieli cu l. 1.852.389 b. 40, din cari 1.666.566 l. bugetul ordinar și 185.823 l. cel al pavajului. Venitul cel mai mare îl are de la taxa (acsizul) vinului indigen (450.000 lei). Asupra acestei comuni apăsa o datorie de l. 4.290.736 b. 29, din cari cel puțin 3.500.000 datorie lichidă și necontestabilă.

Ca proprietăți, comuna aceasta are două moși *Tiglina* și *Şendreni* (v. n. r.), precum și multe locuri pe malul Dunării inchiriate cherestigilor, căieilor ferate și pescarilor, diferite edificii și locuri sterpe.

Administrația județeană și polițienească. — În Galați e reședința prefecturei județului Covurlui, care e prefectură de

întâiul ordin; asemenea aice este sediul Comitetului Permanent, ales din sinul consiliului general județean pentru a se ocupa în permanență cu afacerile gospodărești ale județului.

Poliția urbiei Galați e condusă din un polițaiu, ajutat de 7 comisari, din cari 5 de quartale (dispărțiri), unul la gara Galați, altul la gara Bârboș, mai mulți sub-comisari, un comandant și un sub-comandant de gardiști, funcționari de cancelarie și 150 gardiști. Cheltuielile întreținerei poliției în mică parte cad în sarcina Statului, cea mai mare parte însă le suportă comuna. Totalul acestor cheltuieli e de 208.960 lei pe an (din cari 192.040 plătiți numai de comună).

Lucrări tehnice de îmbunătățire. — Pe lângă cheiul de pe malul Dunării, orașul Galați are următoarele mari lucrări tehnice de îmbunătățire: *canalurile de scurgere* (égouts) și *alimentarea cu apă filtrată*. Datând de la 1872, canalurile de scurgere ocupă o întindere de 4.530 metri liniari, străbătând stradele Domnească, Mavromol, Tecuci, Traian, Frumoasa, Brăilei, Sf. Ilie, Armeană, Căldărarilor și Independenței.

Lucrările alimentării cu apă filtrată există tot din 1872; usina hidraulică cu instalațiile

necesare sunt aşedate pe marginea Dunărei, în valea Țiglinei, la depărtare de 2 kilometri de la oraș; reservoarele, în număr de două, se află între barierile Tecuci și Brăila; lungimea totală a conductelor e de 28 k. m. liniari. În 1890 numărul abonațiilor era de 1.037, osebit de mori și fabrici; consumația anuală medie e de 390.000 metri cubi de apă.

Instituții militare. — În Galați își așează reședința (statul-major) corpul al III de armată, brigada a 3-a de artillerie, brigada a 2-a de cavalerie și comandamentul flotilei. Ca armată locală, aice e garnisoana regimentului 11 de *Siret*.

Flotila română își are toate serviciile sale principale în Galați; acestea sunt: 1) comandamentul flotilei, 2), personalul depositului divisiunii echipajelor și școalei flotilei, 3) inspectoratul porturilor și, 4) arsenoul. Numărul vaselor de resboiu e de 24; mai sunt apoî și 18 vase de servitute, cari țin tot de flotila română. În dreptul casărmei flotilei, la Țiglina, e și *portul de iarnă* al flotilei.

Numărul căsărmilor e de 9.

Întreținerea tuturor aşedâmiutelor și grupărilor militare din Galați costă anual 2.670.195 lei 52 bani.

Autorități internaționale și a-

gențiile de navigație. — În Galați își așează sediul două însemnate instituții internaționale: „*Comisia Europeană a Dunărei*“ și „*Comisia Mixtă a Prutului*“; antea înființată prin tratatul din Paris (din 1856 Martie ^{18/30}) și a doua prin „*Stipulațiunile privitoare la navigația Prutului*“ (din ^{3/15} Decembrie 1866). Comisia Europeană, compusă până la 1878 din reprezentanții Austro-Ungariei, Germaniei, Franției, Marea-Britaniei (Angliei), Italiei, Rusiei și Turciei (adică a puterilor mari), iar d'atunci (tractatul de Berlin din 1 Iulie 1878) și din reprezentantul României, are ca scop al existenței sale înlesnirea și privilegierea navigației pe Dunărea de la gurile ei până la Brăila; iar Comisia Mixtă a Prutului, compusă din delegații României, Austro-Ungariei și Rusiei, are aceeași însărcinare internațională pentru navigabilitatea Prutului. Bugetul Comisiei Europene a Dunării în 1889 se cifra la venituri cu 3.018.908 l. 36 b. și la cheltuieli cu 2.127.352 l. 69 b.; iar bugetul Comisiei Mixte a Prutului pe 1888 se balansa la venituri și cheltuieli cu l. 50.963 l. 45 b.

În Galați funcționează 15 consulate străine, dintre cari 7 ale puterilor mari europene (4 consulate generale) și restul ale

puterilor de al doilea ordin, și anume: Belgia, Grecia, Suedo-Norvegia, Olanda, Ispania, Danimarea și Elveția, precum și al Statelor-Unite ale Americii-de-Nord.

În fine aș în acest oraș agenții următoarele societăți străine de navigație: „*Danubiană Austro-Ungară*”, „*Lloydul Austro-Ungar*”, „*Societatea Rusă*”, „*Frais-sinet*” (franceză) și „*Florio et Rubatino*” (italiană). Societățile *Danubiană* și *Rusă* aș și inspectorate în Galați.

Amintiri istorice. — Numirea orașului Galați s'ar trage după unii de la un popor numit *Galiū*, ce aș trecut pe aice și ar fi zidit o cetate cu numele Galatilor; alții susțin că ar veni de la o colonie numită *Kulatii* (Καλατιών sau Γαλάται), fugită aice în urma unei infrângerii suferită de la Bisantini. — Mai este o altă versiune, deși neîntemeiată pe fapte istorice irecusable, cum că Împăratul Constantin-cel-Mare, întronatorul creștinismului, orândui în anul 313 pe *Cocceus Galatus* vicar în aceste locuri, i-a fundat o reședință de vicariat carea, păstrând numele său, se chiama la început *Urbs Galati*, mai în urmă *Galati*, apoi *Galați*.

Opinia precumpăratoare însă inclină către originea galică a acestui oraș; într'un asemenea

cas vechimea sa numără peste 2.163 ani.

Se amintește încă, după un document din anul 1134 d. Chrs. despre un *principat al Bărladului*, cu prințul Ivancu Rotislavici, care cuprindea între altele orașele Bărlad, Tecuci și Galați, numit fiind acest din urmă *Haliciul-mic*. Prințul Rotislavici, fiind supus Regatului *Galiției*, numită atunci *Haliciul*, pare că de aice s'ar fi dat numirea de *Haliciul-mic* orașului Moldovei de jos Galați.

Printre republicele romane înființate în Dacia-Traiană la începutul invasiilor barbare, se susține (după G. Asachi) că era și *Republica Galaților*, carea se măntinu, fie sub acest nume fie sub al *Capul-Boului*, până către 1288 d. Chrs., când toate aceste republici formară *Domnia Moldovei* sub *Dragoș-Vodă*. Despre asemenea republică amintește și N. Bălcescu; natura ei se crede a fi fost aristocratică, ca și a *Veneției*, *Pisei* și *Genuei*.

După constituirea Principatului Moldovei, despre Galați se amintește în diferite împrejurări ale istoriei noastre naționale. În timpul lui Alexandru cel-Bun, pe aice trecu Ioan, fiul lui Ioan Paleologul, Împăratul Bisantin, pitrecut fiind de Domnul Moldovei până la Galați;

oaspitele lui Alexandru-cel-Bun, cum ajunse împărat, trimese Domnitorului Moldovei titlul de *rege și coroană imperială*, iar mitropolitului Terei *mitră patriarhală* (1429).

La 1418, dintre cele 3.000 familii armene, alungate din țara lor și stabilite în Moldova, multe s-au aşedat și la Galați. În 1527, când Petru Rareș fu ales Domn al Moldovei, el se găsia la Galați cu năvoadele. La 1541 Alexandru (al III) Vodă Cornea fu ucis de boeri aice; fapt ce atrase mânia lui Petru Rareș, devenit Domn a doua oară, și pedepsi cu moarte grea și cumplită pe omorîtori, punând în același timp hatman la Galați pe Petru, fiul lui Vartic, carele a fost și pârcălab la Suceava.

Arhidaconul Paul de la Alep, în descriptia Moldovei (1650-60) spune că veni în Moldova însoțind pe Macarie, patriarhul Antiohiei, care debarcă la Galați, unde fu primit cu mari onoruri bisericești. Acest oraș, după spusa sa, avea pe atunci 8 biserici, mai toate de piatră, dintre cari cea mai vechi era *Maica-Precista*.

În 1651 Tatarii din Crimeea loviră, între alte orașe, și Galați. La 1659 Radu Mihnea, Domnul Munteniei, aliat cu Racoți, Domnul Transilvaniei, arădend și jăfuind toate cetățile

ocupate de Turci din stânga Dunărei, aceiași soartă avu și Galați. La 1702 Duca Constantin-Vodă, în a doua sa domnie, zidi și înzestră în acest oraș monastirea *Mavromol*. Sub domnia lui Nicolai Mavrocordat, târgul Galați fu aprins de salahori și imbătați din Tara-Muntească, ce mergeau la Vozia. La 1709 aice se întâlneste *mazilitul* Domn Nicolai Mavrocordat, ce mergea la Constantinopol, cu înlocuitorul său Dimitrie Cantimir. Mazepa, hatmanul Cazacilor, murind la Tighina în 18 Martie 1710, fu îngropat la biserică din satul Varnița; d'acolo în urmă fu transportat la Galați și înmormântat după unii la biserică Sf. Gheorghe, iar după alții la Maica-Precista.

Pe la 1711 (după Dimitrie Cantemir), Galați era cea mai mare piață de negoț din toată Dunărea; aice debarcau vase nu numai din locurile vecine Mărei-Negre, din Crimeea, Trezizondă, Sinop, Constantinopol, dar chiar din Egipt și însăși Barbaria, și se întorceau în țările lor încărcate cu lemn din Moldova, stejar, brad, cum și miere, ceară, sare, unt, nitru și bucate, din cari nu puțin folos scoteau toti locuitorii Moldovei.

În 18 Iulie 1711 niște Turci Ladî și Tatari au robit și jăfuit

pe toți locuitorii adunați la bis. Sf. Gheorghe din Galați; jaful și ruina aș fost generale apoī, chiar morții aș fost disgropăți și jăfuiți; bisericile rămase numai piatra; orașul era pustiu de foc și râpire.

La 1727 Grigore Ghica, numit Domn al Moldovei, a venit de la Brăila la Galați cu două seică și a fost primit aice cu mare alaiu. La 1739 Domnul fugi la Galați, îndată după intrarea feldmareșalului Münich la Iași.

Galați tot-de-ună a fost punctul, pe unde Domnii intră în Țară, când se întorceau cu Domnia de la Constantinopol, și aice erau primiți de înalții dregători ai Terei.

La 20 Noembrie 1769, Galați fu cuprins de armata rusă comandată de colonelul Fabricius din corpul lui Romanzoff. La 1776, din ordinul Porței, Domnii Moldovei și Munteniei construiesc la Galați câte un *galion* (de $41\frac{1}{2}$ coti lung), armat cu tunuri. Sub domnia Fanarioților, Galați fu de multe ori ocupat de Turci și, din cauza deselor răsboae ruso-turce, fu impedeat în progresul său. La 1789 aice fu o mare bătălie, în care Turci fiind bătuți, Rușii ocupa orașul. La 11 August 1791 la Galați se subscriv preliminarele păcei. La 1809 luna August prin dreptul Galaților Rușii

trec Dunărea contra Turcilor.

La 21 Februarie 1821 o reșcoală sângeirosă contra Turcilor are loc aice; mai mulți Turci sunt uciși de căpitanul Vasile Caravia; orașul e ars în parte. La 25 Februarie 1821 din Galați prințul Alexandru Ipsilante dă proclamația sa către elini emigranți. În luna Maiu 1821, din cauza *Eteriei*, Turci fac mare măcel în Galați, într-o luptă de 16 ore, ard și jăfuiesc totul, afară de localul consulatului austriac, unde se refugiase cății-va creștinii.

Pe la 1826 comerțul Galaților și al Moldovei întregi era monopolisat de o companie turcă a *Capanliilor* din Constantinopol, care fixa prețuri după plac și oprea ori-ce concurență.

La 22 Martie 1854 generalul rus Lüders pe aice trece Dunărea. După retragerea Rușilor, orașul Galați e ocupat de Nemți. După tractatul din Paris (1856), Galați devine reședința Comisiei Europene a Dunărei. La 12 Aprilie 1877 ecleorii generalului rus Scobelev ocupă orașul. La 10 Iunie același an, o parte din corpul generalului Zimmermann trece Dunărea pe la Galați. În 1883 se disfințează porto-francul, după o viață semi-seculară (1834 sub Mihai Sturza-Vodă). La 1887 se începu construirea docurilor.

Sub punctul de vedere militar, peninsula Galațiilor a fost tot-de-una poziție strategică de mare interes. În epoca de mărire a Moldovei, aice era reședința *Vătășieř călărașilor de Galați*, cari trebuiau să scie turcește și se întrebuințau în transportul depeșilor. Șefii ținutului acestuia se numiau în vechime *pârcălabi*. Din Galați a u obârșia primul Domnitor al României-Unite, Alexandru I. Cuza, și demnul său consilier și cooperator Costachi Negri (v. „*Dunărea și Coastele Măreř*“ de l.-col. Drăghicescu).

Galați-Bârlad : linie ferată de 110 k. m. lungime, ce leagă direct orașele Galați și Bârlad, menită a termina linia Moldovei Dorohoi-Iași-Vaslui-Bârlad. Plecând din gara Galați, noua linie e cuprinsă între șoseaua Galați-Renii și Dunărea, lasă linia ferată spre Bârboș în stânga sa, apucând pe valea lacului Brateș sau mai bine ȳis pe talvegul Prutului. În percursorul ei, această linie, afară de mici costișe ce le urcă pentru motive de economie, ocupă chiar ȳesul acestuia talveg, trecând prin satele Tulucești, Tatarca, Șivita, Ijdileni, Frumușita, Tămăoană și Stoicană.

Între Baba-Draga și Cialmău, unde pârâul Covurlui trece în

valea Prutului, linia ferată abătendu-se spre stânga, părăsește talvegul Prutului, intrând pe acela al pârâului Covurlui, pe valea căruia merge până la Golășei; aci el se abate spre dreapta, intrând pe talvegul pârâului Chineja până aproape de originea lui, unde linia atinge maxima sa înălțime.

La poalele satului Berești linia traversează muntele ce desparte valea Chinejei de valea Tălișmanului printr'un tunel de 3 kilometri lungime, și-șși continuă calea pe această din urmă vale până în gara din Bârlad, unde se și leagă cu linia Tecuci-Vaslui.

Această linie, a cărei pantă maximă s'a putut în general manține la 0.^{m.} 005 pe metru, a cărei rađe în curbele de racordare nu s'a scoborit sub 1.000 metri, cu o grosime de balast de 0.^{m.} 50, cu ȳine de 45 kgr. pe metru curent, și cu lucrările de artă definitivă se clăzează între liniile principale din Europa.

Ca lucrări de artă mai principale, pe lângă multimea de poduri și podețe, putem cita apărările pe 16 kilometri lungime contra valurilor lacului Brateș, a căruia nivel la apele mari se urcă cu 4.^{m.} 00 peste etiagi, precum și tunelul de 3.000 metri de la Berești, lu-

crări neîncercate încă în Tără pe o astfel de măsură, ba chiar în Occident nu se văd prea multe.

Ca particularitate, această linie prezintă o horizontală de 35 kilometri, și anume între Galați și Foltești.

Gările prevăzute pe această linie sunt: *Galați, Tulucești, Frumușița, Foltești, Puțchioiaia, Golășești, Pochișcani, Berești* din jud. Covurlui, Docâneasa și Bârlad în Tutova, pe lângă alte câteva halte ce se crede că se vor mai intercală.

Studiele acestei linii au început în Aprilie 1891, construcția în Martie 1892 și se speră a se termina în 1894 sau 1895.

Costul complectei construcții se estimează la 25 milioane lei.

Gănești: comună rurală, în pl. Horincea, a doua comună în direcție sud-nordică din valea Horincei, la depărtare de 84 k. m. de la Galați, se mărginește la N. și E. cu com. Blăgești (jud. Tutova) și cot. Vădeni (com. Rogojeni), la S. Căvădinești, la N. Prodănești și la V. Slivna. Pe lângă părăul Horincea, udă această comună și părăesele *Fântâna-Mare* și *Recea*. Două cotuni fac parte din comună: *Gănești* (reședința) și *Comănești*, amândouă așa de

aproape una de alta, în cât se confundă într-un singur sat. Mai era în vechime și o cotună cu numele *Christești*, dar care adă e cu totul împreunată în cele-lalte. Comuna Gănești este locuită de rezăși; numără 457 case, 361 contribuabili, 501 familiile cu 2.046 suflete, din cari 1.072 bărbați, 974 femei 1.075 necasătoriți, 861 căsătoriți, 110 văduvi, 367 sciuri carte, 1.679 nu.

Situația teritoriului Găneștilor e mai mult coastă de deal întreruptă cu rîpi, prea puțin loc să se compoziția pământului argiloasă și năsipoasă. Suprafața întreagă teritorială 2.210 hectare, din cari 1.441 pămînt arabil, 100 emaș, 2 feneață, 184 vii, 13 grădini, 450 vatra satului cu livezi și restul pămînt netrebnic; proprietăți mari nu există.

Producția agricolă mijlocie în total 21.637 hectolitri, iar după specii: 9.880 hl. popușoi, 7.440 secără, 2.860 orz, 385 grâu, 1.040 ovăz, 26 malaiu și 6 cânepă; recolta medie pe hecitar e de 10 hl.

Numărul vitelor e de 2.118 capite, specificate astfel: 548 boui, 279 vaci, 90 junci, 35 junce, 18 gonitorii, 15 gonitoare, 46 mânzați, 86 mânzate, 24 vițe, 66 caii, 47 epe, 6 mânzi; 560 ouă, 6 capre; 291 rîmători.

Crășme sunt 3, o moară cu

aburi și 2 de vînt; femeile cultivă puțin gândacii de mătasă, cânepă și inul; stupă de albine sunt vr'o 200. Casele gâneștenilor sunt încunjurate de grădină cu pomă roditori; asemenea prin multe locuri sunt și grădinițe cu zarzavaturi pentru trebuințile casnice.

Bugetul comunal se cifrează la venituri cu 4.500 l., iar la cheltuieli cu 4.227 lei 85 bani. Dările directe totale 7.907 lei 48 bani.

Biserici 4: *Sf. Gheorghe* din 1881, *Sf. Nicolai-de-jos* din 1857, *Sf. Nicolai-de-sus* tot din 1857 și *Sf. Voevodă* (Comănești) din 1796; bisericile nău pămînt; comuna întreagă constituind o parohie, cu catedrala Sf. Nicolai, are un preot paroh, un preot ajutor și 4 cântăreți.

Școli 2, una de băieți și altă de fete; cea de băieți cu 110 elevi înscrîși, urmând regulat iarna 90—96, iar vara de la 65—85.

Gânești datează de timpuri depărtate. În anul 1741 Octombrie 2, Grigorie G. Ghica dă căpitanului Ioan Giușcă voie să aducă 4 oameni străini, spre plata ospitalităței ce a dat Domnului și suitei sale la moșia sa Gânești. Ținutul Covur luiului, când Ghica-Vodă, plecând de la Roșieni, a fugit la

Galați spre a nu fi prins de oștile lui Münich. Acelor patru oameni le acordă Vodă scutire, cum se exprimă Domnitorul în hrisovul respectiv, „*de toate dăjdiile și angariile căte ar fi în Tara Domniei mele, numai la vremea hărtiilor să aibă adă de om căte un ughiu*“ (Uricarul T. Codrescu, t. II. p. 27—29).

Din acest sat e dar obârșia familiei Giușcă, din care se trage și Toma Giușcă, înființătorul și sănătății profesor al școalii Domnești din Galați (vedi *Galați*-școlile).

Gânești: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Horincea; numără 1.556 sute, 3 biserici și 2 școli (v. *Gânești*-com.).

Geminii: băltiță formată din versăturile Prutului, în com. Măstăcani, pl. Prut.

Geroșita: pădure în com. Smulț, pl. Zimbru.

Geru: pârău, ce isvorăște din pădurea *Geroșita*, com. Smulț, pl. Zimbru, și curge prin satele Gornești, Măndrești, Puțeni, Cudalbi și prin vecinătatea Mânjinei, Sl. Conachi și Valea lui Piscu, apoi se varsă în pârăul Bârlădești și prin acesta în Siret.

În Geru dă și pârăeșul Gologan

Geruluň (- Valea): corespondentă pârăului cu același nume (v. *Geru-pârău*).

Gheboasa : baltă între satele Sardaru și Movileni, com. Filești, pl. Siret.

Gheboasa: moșie particulară de 965 hectare, în com. Filești, pl. Siret.

Ghecet : moșioară particulară de 35 fâlcă, în com. Filești, la gura Siretului.

Ghereasca (-Schitul): satul cel mai nordic (depărtat) din jud. Covurlui, com. Lupești, pl. Horincea, la 5 k. m. în sus de reședința comunală; are 51 familiî cu 204 suf. și o biserică. Se susține că acest sat ar fi existând de pe la 1788; aice era un schit călăguresc, devenit proprietate a Statului în urma secularisării.

Ghereasca (-Schitul): moșie a Statului, foastă pendinte de Mitropolia Moldovei, cu pădure frumoasă; terenul cultivabil 81 hectare, care se arendează cu 2.428 lei; pădurea $400\frac{1}{2}$ hr., viile 12 hr.

Gherghicanii : vale în com. Măstăcani, pl. Prut, formată din dealul Boeresc, care e o ramificație a dealului dintre pârâele Covurlui și Suhului.

Gherghina (Ghertina, Tirighina, Tiglina): o înălțime însemnată de pămînt, pe malul stâng al Siretului, în apropiere de gura acestuia, lângă stația de drum de fer Bărboși, com. Filești, pl. Siret, unde în vechime a fost o mare cetate romană zidită de împăratul Traian. Această cetate purtă numele, după unii, de *Caput Bovis* (Capul-Boului), iar după alții *Contra Dinogetia* sau *Turris Trajani*. Numirea de Gherghina și celelalte sunt posterioare și date de popor; se crede însă că aceste numiri ar veni de la vorbele latine *Tegulina*, *Terrigena*, *Triclinia*. În anul 1703, sub domnia lui Constantin Duca, se se găsiră aice, după arătările lui Dimitrie Cantemir în *Descrierea Moldovei*, cele dintei ruini ale acestei cetăți, între cari ruini se numără statuî și lespedî de marinură cu inscripții romane, ce indică neîndoios că Traian este fundatorul ei. Tot aice, după spusa aceluiași scriitor, s'a găsit o piatră, care amintește pe Sever, împăratul Romanilor, dar pe care el (D. Cantemir), sub domnia fratelui

să Antioh, trecând prin Galați și căutând înadins acea piatră, nă găsit-o; într'un rând însă Teodori, pârcălabul de Galați, i-a adus un ban de argint, pe care sta scris: „*Const. Vict. Aug. Imp.*“. Său găsit și cărămidă cu inscripția: „*leg. Ital.*“, ceea ce dă a înțelege că paza acestei cetăți fusese încredințată legiunei I Italice.

Împrăștirea ruinilor acestei cetăți s'a inceput în secolul al XVIII, de unde s'a luat cărămidă pentru cetatea Brăilei și pentru oare-cară biserică din Galați; iar în secolul al XIX s'a scos cele din urmă resturi pentru pardosiala stradelor din Galați.

În 1836 se făcură cercetări nouă la Gherghina și în 1838 se descoperiră aice mai bine de 3.700 monede de argint de la diferiți împărați romani, p. c. Constantin, Arcadiu etc., cu inscripția *Galatii*, fapt ce însoflă presupunerea că aice ar fi fost la început orașul Galați. După aceste cercetări, se crede că *Gherghina* era aședată pe un platou cu diametru de 70 metri și la vîr'o 50 metri d'asupra nivelului ordinar al Siretului. Ea era de formă rotundă și încunjurată de un împătrit zid circular. O eșitură meșteșugită în forma unei punți, mărginită de două ziduri paralele,

legă acest platou cu cel al malului apropiet, fortificat și el; la Nordal său un zid ce eșia din al douilea mur circular coboria în linie dreaptă până în Siret. Bordurile înălțimei se măcinără dîlnic; linia drumului de fer tăiată și ea o parte a înălțimei la S. V. Orașul vechi se presupune a fi fost aședat la picioarele înălțimei. La basa muralui, care o îngrădeea spre Răsărit, s'a găsit mai multe lucruri, între cari: o statuie a zeiței *Ceres*, turnată în aramă, un număr mare de lespezi de marmoră săpate în relief și reprezentând resboaele Romanilor cu popoarele de la Dunărea: un drum pe sub pămînt, căptușit cu piatră și cărămidă, pentru a întreține comunicația cu orașul. În cetate s'a mai discoperit: o sub-terană, care conținea mormintele probabil ale unor înalte personaje romane, judecând după valoarea obiectelor găsite în jurul resturilor, și cari erau foarte îngrămădite; o multime de bani vechi de argint și de bronz, purtând efigiile împăraților Traian, Dioclițian, Constantin, Arcadiu etc. Aproape de o baie și o casă de ape, ce aducea apă din Siret prin țevi de plumb, s'a mai găsit în oraș temeliele unui templu, care era închinat *Venerei*, idee conchisă din afla-

rea în acest loc a unui *Cupidon* *ținând facla minței în mâni*; asemenea s'a mai aflat un monument cu inscripții, a căruia basă era legată de trunchiul monumentului în cheștiune cu un fus de fer, ce se află în muzeul de Iași.

După filo-românul *Vaillant*, care vizită localitatea în al 5-lea deceniu al secolului nostru, cetatea aceasta a fost ocupată de Români în perioada Antoninilor, și în apropierea ei trebuie să fi fost o mare olărie, de unde și numirea de *Tiglina* (*tegulina* — țiglă romană). Printre cărămidăi s'aflat unele purtând numele cu degetul VIIIVII, ce ar însemna că fusese ocupată de legiunea a XIX. Dacă Dacia a fost ocupată în epoca Antoninilor de Români în întregul ei, apoi desigur cetatea *Tirighina* a fost unul din posturile militare cele mai înaintate la frontiera imperiului, sentinela cămpurilor întărite de la *Tromis*, *Rakel* și *Traianopolis* sau *Trianopolis*. Înainte d'a fi ocupată Dacia de Români, este probabil să fi fost aice un stabiliment *galic*. Asemenea probabilitate există că Români fundară aice un oraș cu numele *Caput Bovis*, dărimat la părasirea Daciei, care deveni după aceea *Republica Galaților*, apoi *Gherghina* și în urmă *Tiglina*.

Cronica lui Hur pune cetatea *Capul-Boului* în stânga Dunărei la colțul natural S. V. al Moldovei, cel mai apropiet de Moesia, și primul pârcălab al ei a fost *Longin Boldur* la întemeerea Republicei Moldovei sub Dragoș.

O schiță a planului topografic al ruinilor de la Gherghina a fost luată în 1837 de către răposatul profesor din Iași G. Săulescu, care s'a ocupat mult cu această cheștiune.

Posițiunea acestei înălțimi este dominantă și încântătoare: de pe ea priveliște gara Bârboși, grădinile orașului Galați aşezate spre Sud, în colțul dintre malurile stângi ale văilor Dunărei și Siretului, fluviul și valea Dunărei până în spre înălțimile Bugeacului, Măcinului și malurile Dunărei (v. «*Dunărea și coastele Mărei-Negre*» de lt.-colonel de flotilă M. Drăghicescu).

Ghetoaea: vale în cuprinsul teritoriului com. Cudalbi, plasa Zimbru.

Ghibărteni: sat în com. Balin-testi, pl. Horincea, numără vr'o 20 case și o biserică (v. *Balin-testi-com.*).

Ghibărteni: proprietate particu-

lară de 1.072 hectare, în com. Balinetești, pl. Horincea.

Ghilanu : o bucată de pămînt afătoare în jurul unei crâșme, ce vine pe drumul mare din tre Cuca-Galați, pe teritoriul com. Frumușița, pl. Prut, moșia Ijdileni, în hotar cu teritoriul com. Șivita. Crâșma mai poartă numele și «la Moș Dumitru»; pămîntul din prejur însă se numește numai *Ghilanu*.

Ghimia : gârlă largă gura Prutului, în dreptul podului de trecere peste acest rîu, de unde se alimentează lacul Brateș cu apă.

Numirea de Ghimia, după tradiția populară, ar veni de la o corabie turcească înecată și putredină aice; căci în limba turcă *Ghimia* vra-se-dică corabie.

Aice e și punctul vamal cursal de la gura Prutului.

Ghinghești : sat în com. Drăgușeni, pl. Zimbru, la depărtare de vr'o 5 k. m. în spre N. de reședința comunală, cu 30 case, 28 familiî și 132 suflete. Se povestește din bătrânî că rîpa pe care e aședat satul Ghinghești înainte se numia *Ripa lui Ghenghaea*, de la un căpitan de hăduri cu acest nume, ce se adăpostia adeseori aice. Tot aice

în timpurile de restrîște din trecut, locuitorii gălăteni se adăpostiau de groaza Turcelor. Într-o poesie intitulată: „*Istorie de patima Galaților*“ din leat 1769 Noembrie 29 (v. revista „*Gheorghe Lazăr*“ din Bîrlad, Anul I, din 15 Octombrie 1887), se citesc următoarele versuri:

„Unu copil nu-și găsește
„alt părinte că jălește
„Cruceroaea lui Serban
„In codru Ghenghi stă un an.“

Ghionoaea : o bucată de teritoriu în com. Băneasa, pl. Prut.

Gologan : pârăeș ce curge prin satul și comuna Mânjina, plasa Siret; isvorăște de pe teritoriul Măcișenilor și se varsă în Geru, (v. num. respect.).

Gologanulu (-Valea) : în cuprinsul teritoriului com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Gologanu : moșie particulară de de 190 hectare, în comuna Cudalbi, pl. Zimbru.

Golășești : sat, în com. Bujor, pl. Prut, cu 134 familiî și 628 suflete, o biserică și o școală (v. *Bujor-com.*). Acest sat e situat la $45^{\circ} 52' 40''$ latitudine nordică și $25^{\circ} 24' 40''$ longitudine estică. Prin acest sat trece

linia ferată Galați-Bârlad, având stație și aice.

Golășei: moșie particulară, formând un trup cu Pităroaea, de 2.860 hectare, în com. Bujor, pl. Prut.

Gornești: sătışor, în com. Smulții, pl. Zimbru, la depărtare de vr'o 3 k.m. mai în spre V. de reședința comunală, având numai vr'o 9 case, locuite de foști clăcași împroprietăriți, și o biserică (v. *Smulții-com.*).

Gornești: moșie particulară de 715 hr., în com. Smulții, plasa Zimbru.

Grăpeni: sat, în com. Cavadi-

nești, pl. Horincea, la depărtare de vr'o 800 metri numai de reședința comunală, cu 41 familii și 155 suflete, are și o biserică (vedi *Cavadinești-comună*).

Greaca: pârăeș în com. Braniștea, pl. Siret, aproape de coada bălței Lozova.

Greaca: vale paralelă văiei Lozova, din com. Braniștea, pl. Siret.

Gruiului (- Valea): în cuprinsul teritoriului satului Chirilești, din com. Rogojeni, pl. Horincea.

Grumăzoaeā: vale pe teritoriul com. Măstăcani, pl. Prut.

H.

Haiu: gârlă de scurgere în Prut a bălței Rădianu, din com. Rogojeni, pl. Horincea.

Hărșești: numirea vechia a satului Piscu (v. n. r.).

Herătăuluī (- Valea): în cuprinsul teritoriului com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Hindichiurilor (- Valea): pe teritorul com. Cudalbi, pl. Zimbru.

Hliza-Precista: moșioară a Statului de 27 hr. 6.274 m. p. (mai mult vii), în com. Filești, pl. Siret; arendă 925 leî pe an.

Hodineanul: pădure (cu esență: salcie, plop, stejar și ulm), în cuprinsul com. Braniștea, pl. Siret.

Holmul: deal pe teritoriul com. Băneasa, pl. Prut. Acest deal începe de pe moșia Puțichioaei,

com. Bujor, și merge coama lui până la *Fântâna-Mare* pe moșia Obrăseni (jud. Tutova); la cot. Moscu Holmul se disface în două ramuri: o ramură care ține până la com. Slivna din sus, iar d'acolo se unește cu *Holmul-Mare*, iar altă ramură se mărginește cu Băneasa despre Răsărit. Ramurile Holmului se mai numesc *Holmul-Roșie* și *Holmul-Oseștilor*. Pe Holmul-Oseștilor se găsește o ridicatură mai pronunțată în lungime de vîr'o 400 metri, a cărei punct culminant e o movilă țuguetă de pe care, când e atmosfera curată, se vede, după spusa sătenilor din partea locului, regiunile cele mai depărtate, precum munții Vrancei, chiar Balcanii și locurile de peste Prut.

Holmului (-Dealul): punct geodesic spre S. V. de satul Chirilești, com. Rogojeni, pl. Horincea.

Horincea: pârău ce-i dice și Hurmuz, isvorăște de lângă com. Lupești, pl. Horincea (punctul numit *Fântâna-Mare*), traversă partea de Răsărit a satului Lupești, apoi trecând prin satele de pe valea Horincei, se varsă în Prut lângă lacul Sovârca; în jos de Rogojeni, după ce primește în el părăeșele Re-

cea, Mânzătești, Oarba și Zoițana.

Horincea: vale udată de pârăul cu același nume și pe care sunt aşedate comunitatele Cavadinești, Gănești, Prodănești, Tuțcani, Mălușteni și Lupești. Ea începe de jos în sus de lângă satul Rogojeni.

Horincea: plasă, a cărei numire vine de la pârăul și valea Horincea. Ea ocupă partea nord-estică a județului și cuprinde 10 comuni cu 29 sate, cu 2.959 contribuabilă, 4.192 capi de familii și 16.607 suflete; reședința la T. Berești. (v. *Cuvur-luiu*-jud. și n. r. ale comunilor și satelor).

Huetura: vale, în com. Cudalbi, pl. Zimbru, aflătoare în partea de S. V. a satului; ea începe de la poarta Cudalbilor (în drumul Ivăștilor) și până în valea Gerulu, lângă poarta de la Comșa, șoseaua Cudalbi-Mânjina.

Hulești: sătışor de câteva case, fără a fi recunoscut ca cotună, mai sus de Zérnești, com. Jorăști, pl. Prut.

Hulești: moșie particulară de 608 hr. 67 ar., în com. Jorăști, pl. Prut.

Humăria: deal, în com. Băleni, pl. Zimbru, spre N. V., lângă Suhuluiul cu apă, spre Măcișenii.

Hurmuz : (vedă Horincea părău).

I.

Iazul de-pe-Cotros: un iezisor între com. Cuca și Pechea, pl. Siret.

Iazul-Miclescului: lacușor cu baltă, ce-i dice și *Chișteala-Vechiă*, între satele Ghibărteni și Pochișcani, com. Balinestești, pl. Horincea; atârnă de moșia Pochișcani, iar numele și-l-a luat de la proprietarul moșiei, d. C. Miclescu. Suprafața lacușorului e de vî' o 5 hectare.

Iazul-Mânjinei: iezisor în partea sudică a com. Mânjina, pl. Siret.

Ibrian: moșie particulară cu 2 trupuri, unul de 429 hr. și altul de 250, în com. Tulucești, pl. Siret.

Ijdilenilor (-Dealul): în cuprinsul com. Frumușita, pl. Prut.

Ijdilenilor (- Valea): corespondentă dealului omonim, com. Frumușita, pl. Prut.

Ijdileni: sat în com. Frumușita, pl. Prut, cu 77 familii și 351 suflete; are vii frumoase cu

pomi fructiferi, în special nuci; asemenea aice e rateș însemnat cu numeroase fântâni de adăpare; prin sat trece șoseaua județeană respectivă.

Ijdileni: moșie particulară de vî' o 3.000 hr., în com. Frumușita.

Imbrului (-Valea): în partea nord-vestică a com. Pechea, pl. Siret; pe această vale sunt vii numeroase.

Independentă: comună rurală, în pl. Siret, la distanță de 24 k. m. pe șoseaua națională ce merge de la Galați în susul Moldovei; se mărginește la N. cu com. Sl. Conachi și cot. C. Negri, la E. Braniștea și la S. V. riul Siret. Afără de Siret, udă această comună și părăele Geru și Suhuluiul.

Independentă este înființată în anul 1879, pe moșia Statului Maxineni, în amintirea resboiului pentru independentă (1877/78) și e formată din insurăței improprietării în acel an (în număr de 261), precum

și din foști clăcași (135) ai vechilor sate Măxineni și Peneu, disfințate din cauza inundațiilor Siretului, în apropierea căruia se găsiau.

Trei cotuni formează această comună: *Îndependența* (reședința), *Vasile Alexandri* (formată tot din insurătei la 1879) și *Brașa* (sat mai vechi). Numărul contribuabililor e de 323, familiile 534 cu 2.124 suflete, din cari 1.089 bărbați, 1.037 femei, 1.170 necăsătoriți, 870 căsătoriți, 83 veduvă, 1 divorțat, 255 cu sciință de carte și 1.869 fară. Străini nu se găsesc în *Îndependența* de cât 2 israeliți.

Suprafața teritoriului com. *Îndependența* e de 6.844 hectare, din cari 3.576 hr. 8 ar. arabile, 2.391 hr. 26 ar. emaș, 720 hr. 45 ar. fenețe, 69 hr. păduri, 24 hr. 34 ar. vii și 12 hr. 88 ar. grădinării de zarzavaturi, osebit de vetele satelor. Proprietății mari particulare nu există; Statul posedă moșiile *Viorica* și *Măxineni*.

Vitele acestei comuni se cifrează la 2.851 capite.

În com. *Îndependența* sunt 13 crâșme și o moară cu aburi; în 1889 s'a înființat un iarmoc (bâlcui) anual, care ține de la 8 Septembrie (*Sf. Maria Mică*) până la 14 a aceleași luni (*Diua Cruciei*). Pe lângă re-

ședința comunală trece drumul de fer, ce merge în susul Moldovei, fiind lângă sat chiar gara *Îndependența*.

Budgetul comunal se balanțează la venituri cu 7.470 l. și la cheltuieli 7.258 lei 90 banii Dările directe totale 8.265 lei 85 banii.

Biserici 3: *Sf. Împărați* în *Îndependența* (zidită de la 24 Ianuarie 1886 și sfârșită la 17 Septembrie 1889), *Pr. Cuv. Paraschiva* în Brașa (vechiă) și *Sf. Treime* în V. Alexandri (în stare de construcție); biserică din *Îndependența* are 17 fâlcii pămînt, cea din Brașa $8\frac{1}{2}$; întreaga comună constituie o parohie, cu catedrala *Sf. Voievodă*, un preot paroh, un preot ajutor și 5 cântăreți.

Școli 2: una de băieți și alta de fete; cea de băieți avea în 1889 elevi regulați 66 din 77 înscriși; cea de fete cu 27 eleve; școala de băieți are 6 fâlcii pămînt; asemenea sunt 6 fâlcii pentru aceeași destinație în cot. V. Alexandri, de și nu se află până adă.

Îndependența: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Siret, cu 451 familii și 1.787 suflete; e un sat nou (din 1879), format pe un plan frumos, cu strade largi și drepte,

case aliniate și sistematic construite; are o biserică și o școală. Suprafața teritoriului ce-i aparține e de 4.826 hr. 92 ar. (v. *Independenta-com.*).

Isgon : moșie particulară de 600

hectare, în com. Braniștea, pl. Siret; e renumită prin fénul ce produce.

Itești : vale spre Nord de comuna Băleni, între aceasta și Crăești.

J.

Jiruluț (Dealul): în com. Băneasa, pl. Prut, începe de la Golășei, com. Bujor, și se finește la Cruceanu, în jud. Tutova.

Jorăști : comună rurală, în pl. Prut, la 65 k. m. de la Galați, pe valea Covurluiului-cu-apă sau a Jorăștilor, se limitează la N. cu jud. Tutova, la E. cu Balinetești și Băneasa, la S. E. cu Bujor și la V. cu Vărlezi și Crăești. Apa ce o udă e Covurluiul-cu-apă. Această comună e formată din trei cotuni cari, în linie sud-nordică, sunt: Lunca, Jorăști și Zérnești; mai sus de Zérnești, se mai află câteva case la Hulești, dar nu sunt recunoscute ca cotună aparte. Sătenii din Jorăști sunt răzași, din cele-lalte cotuni foști clăcași improprietări. Numărul contribuabililor 325, familiile 451 cu 1.769 suflete, din cari 895 bărbați, 874 femei, 921 necăsătoriți, 708 căsătoriți, 139

văduvi, 1 divorțat, 214 cătunari, 1.555 necătunari. Sunt și 3 familii de israeliți cu 11 suflete.

Pămîntul de aice e năsipos; situația lui e dealuri și văi; pe valea Jorăștilor sunt și băltițe cu sălcii numeroase. Locurile sunt favorabile agriculturie și crescerei vitelor, mai ales pe valea Covurluiului-cu-apă, unde se găsesc și fenețe minunate; păduri sunt, dar cu copaci mici și rare. Suprafața totală a teritoriului se calculează la 6.274 hectare, din cari 4.389 arabile, 264 sterpe ripoase, 138 $\frac{1}{2}$ vii, 46 fenețe, 394 emaș, 962 păduri și restul vetrele satelor. Proprietăți mari sunt: Lunca, Hulești și Roșia; Statul posedă moșile Zérnești, Perișeni și Chișteala (v. n. r.).

Vitele com. Jorăști se socot în total la 5.059 capite.

Veniturile comunale se ridică la 5.040 l., iar cheltuielile

la 4.878. Dările directe în total 11.354 l. 66 b.

Biserici 3: *Sf. Împărați* în Jorăști, zidită din 1840-41 de obștia satului; *Sf. Trei-Ierarhi* tot în Jorăști, construită din 1816 prin stăruința căminarului V. Cernat; și *Sf. Nicolai* în Lunca, zidită în 1881 de proprietarul respectiv d. Ioan Plesnilă, plugar distins al județului Covurlui; bisericile din Jorăști se bucură de pământul rural din Zérnești, unde aș fost mai înainte două monastiri, adă disființate. Întreaga comună formează o parohie, cu catedrala *Sf. Împărați*, un preut paroh,

un preut ajutor și 4 cântăreți.

Școala e una singură, mixtă, cu 37 elevi regulați din 80 înscriși.

Jorăști: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Prut, cu 308 familiilor și 1.431 suflete, 2 biserici și o școală (v. *Jorăști* com.).

Jorăștilor - (Valea): în cuprinsul teritoriului comunei omonime, pl. Prut; în linie ascendentă, valea aceasta începe de aproape de Bujor și e străbătută de pârâul *Covurluiul-cu-apă*.

L.

Lacu-Bânjeī: baltă formată din vîrsăturile Prutului în cuprinsul teritoriului com. Foltești, pl. Prut.

Lacu-Cânepēī: băltiță formată din vîrsăturile Prutului, în cuprinsul com. Măstăcani, pl. Prut.

Lacu-Cânipăriēī: baltă formată din revârsările Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Lacu-Ingrădit: un mic lac pe dealul dintre com. Tuțcani și Mălușteni, pl. Horincea. Despre acest lăcușor legenda populară

spune că în vechime era o apă mare, aşa că, pe timpul Tătarilor, un tatar ducând multe vite să le adăpe, s'ar fi înecat toate în el; după care, tatarul, adunând pârul vitelor înecate, ar fi astupat cu el isvorul lacului. La uscăciune, acest lac e aproape secat.

Lacul-Lung: baltă formată din revârsările Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Lacul-Mare: iaz pe valea *Covurluiul-sec*, între com. Vîrlezei și Bujor, apărținând (ca

hotar) ambelor comuni; acest iaz seacă la uscăciune.

Lacul-artificial-de-la-Bujor: (v. *Bujor-com.*)

Lacul-Sălcilor: băltiță formată din vărsăturile Prutului, pe teritoriul com. Măstăcani și Folești, pl. Prut.

Leahu: baltă formată din răvărișurile Prutului, în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Lahaniň: moie particulară în com. Smulți, pl. Zimbru; din partea nordică a acestei moie isvorăște pârâul *Suhuluiul-sec.*

Liscovul: pârăeș, ce isvorăște din com. Blăgești (jud. Tutova) și se varsă în satul Grăpeni, com. Cavadinești, pl. Horincea.

Liscovuluň (- Valea): în cuprinsul teritoriului com. Tuțcani, pl. Horincea.

Lozova: vale în com. Braniștea, pl. Siret, ce începe de pe teritoriul com. Cuca (Sl. Ventura).

Lozova: pârăeș, ce curge prin mijlocul văiei omonime și care e plin cu apă numai pe timpuri ploioase; el se varsă în gârla Bârlădei, apoi în Siret la V. de Șerbești.

Lozova: baltă formată de pârăeșul cu același nume, la V. N. Braniștei, pl. Siret, lungă de 4 kilometri și lată de un km.; conține pește de diferite specii (mai ales când debordează Siretul), stufo și papură.

Lozovă: sat, în com. Braniștea, pl. Siret, format de însurătei la 1879; totuși și mai înainte a existat aice un sat cu aceeași numire, dar, din cauza asupriilor, nău putut sta aice locuitorii, ci au emigrat la Galați, formând mahalaua nordvestică a orașului numită *Lozoveniř.*

Suprafața teritoriului ce aparține acestui sat e de 89 hr.; numără 21 case, 25 familiilor cu 89 suflete (v. *Braniștea-com.*).

Lozovița: vale, pe carea e așezat satul Costache-Negri, com. Tulucești, pl. Siret.

Lozovă-Tipești: moie a Statului, în com. Braniștea, pl. Siret, foastă pendinte de episcopia Romanului, împreună cu moia Braniștea de 5.698 hr. 7.850 m. p. (din cari 486 pădure); arendă 75.000 lei.

Lunca: sat, în com. Jorăști, pl. Prut, cu 61 familii și 236 suflete, are o biserică (v. *Jorăști-com.*)

Lunca: moșie particulară de 2.148 hectare, în com. Jorăști, pl. Prut.

Lungul: pădure în com. Braniștea, pl. Siret.

Lupești: comună rurală, în pl. Horincea, la distanță de aproape 100 kilometri de la Galați, comuna cea mai extremă a jud. Covurlui; se limitează la N. și V. cu com. Epurenii și Obârșenii (jud. Tutova), la S. cu cot. Șipotele (com. Berești) și la E. cu Măluștenii. La Lupești e fundul Horincei. Această comună e udată de părăul Horincea cu afluenții săi părăeșele Recea și Mânzătești. Trei cotuni fac parte din ea: *Mânzătești*, *Lupești* (reședința) și *Ghereasca*, depărtate una de alta: de la Mânzătești la Lupești 4 k. m., de la Lupești la Ghereasca 5 k. m., de la Mânzătești la Ghereasca 7. Se crede că satele Lupești și Mânzătești datează pe peste 200 ani; Ghereasca, fiind schit călugăresc, în urma secularisării, devine proprietatea Statului.

Populația com. Lupești se specifică astfel: contribuabili 259, familiile 425 cu 1.496 suflete, din cari 753 bărbați, 743 femei, 784 necăsătoriți, 578 căsătoriți, 134 văduvi, 115 sciu-

tori de carte, 1.381 nesciutori. Israiliți 3

Natura terenului de aice e argiloasă, calcaroasă, humoasă și năsipoasă. Suprafața teritoriului e de 1.950 hectare, astfel specificate după întrebuintare: arabile 1.022 hr. 21 ar., pădure 472, emaș 69 hr. 50 ar., feneață 77, vii 140, liveđi, grădini de zarzavaturi, vatrele satelor și pămînt netrebnic 170. Din acestea, 715 hectare aparțin proprietăței mari și 1.235 hr. 75 arii proprietăței mici. Proprietar mare e numai Statul cu moșia Ghreasca (v. n. r.); încolo, afară de câțăva proprietari mijlocii, nu sunt în această comună de cât proprietari mici, rezași în majoritate și puțini foști clăcași improprietăți (de aceștia la Ghreasca mai ales).

Semănăturile mai obiceinuite sunt: secără, grâu, popușoi, orz, cânepă etc., din cari se produce în mijlociu 2.597 hectolitri secără, 843 grâu, 11.800 popușoi, 1.760 orz, 380 ovăz și 60 cânepă. Recolta medie pe hec-tar: secără 12 hectolitri, grâu 13, ovăz 18, orz 12 și popușoi 16. Dintre legume, se cultivă, afară de cele ordinare, și cartofa, sfeclă, varză etc.

Statistica vitelor arată 918 capite, și anume: 356 boui, 198 vaci, 67 junci, 7 junce, 44 gonitori, 31 gonitoare, 78 mânzi,

74 mânzate, 62 viței, 1 bivolită, 608 ouă, 46 capre, 31 berbeci, căi 25.

Pluguri 107, toate de sistem vechi; crâșme 2 și o prăvălie de manufactură și bacănie; funcționează o moară cu produs anual de 600—700 lei; sunt și meseriași săteni; femeile cultivă gândaci de mătasă, cânepă și inul (acesta mai puțin); vr'o 10 locuitoră se ocupă cu albinăritul, producând anual ca la 40—45 kilograme miere și vr'o 25 kgr. ceară.

Veniturile comunale se rădăcă la 4.310 l. pe an, cheltuielile la 4.152 l. 10 b. Dările directe în total 6.870 l. 98 b.

Biserici 3: *Adormirea Maicei Domnului* în Lupești, datează de vr'o 160 ani; *Sf. Nicolai* în Mânzătești, de 152 ani; și *Sf. Gheorghe* în Ghreasca, fiindăză de vr'o 83 ani; pămînt rural are numai biserică din Ghreasca, carea însă, neavând cler special, acest pămînt serveste clerului din Lupești; comuna aceasta, împreună cu cot. Șipotele din com. Berești, formează o parohie, cu catedrala Adormirea, un preut paroh,

un preut ajutor și 5 cântăreți.

Școală e una singură, mixtă, în reședință comunală, cu 15 elevi regulați din 25 înmatriculați; are 3 hectare de pămînt; de la înființare până adăi a produs 7 absolvenți de curs complect.

În cuprinsul acestei comuni, fiind numări căi comunale și vecino-comunale, cele mai însemnate sunt cele ce duc spre Mălușteni, spre cot. Pleșea (jud. Tutova), Prodănești, Bârlad și Ghreasca.

Lupești: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Horincea, are 160 familiilor și 640 suflete, o biserică și o școală (v. *Lupești-com.*).

Lupoaea: vale în com. Bursucani, pl. Zimbru, înfundată spre E. și deschisă spre V., în apropiere de satul Bursucani; din fundul acestei văi ie nascere o apă mică (în forma unui pârăeș), care contribuie și ea la formarea *Suhuluiului-sec.* Valea aceasta înainte era acoperită cu pădure, dar adăi e loc de hrana și de emasă.

M.

Maicaș: baltă în com. Oancea și Vlădești, jumătate la o comună, jumătate la alta, pl. Prut,

formată de vîrsăturile Prutului; are întindere vr'o 600 fâlcii; conține stuf de cea mai bună

cualitate, fén și puțin pește.

Multe din bălțile aceste nu se formează direct din Prut, ci una din alta. Când apa e mare, formează aproape o singură masă de apă, conținând pește venit din Prut; la secetă însă seacă cele mai multe din ele și pasc vitele pe acolo.

Mața: baltă, în com. Rogojeni, pl. Horincea, aproape de Rădianu, de care se dispart prin stufărie; din acestea, ântăia se află în spre com. Cârja, iar Rădianu spre Blăgești (j. Tutowa), amândouă însă aproape de Vădeni.

Mavromol: sat în com. Cuca, pl. Siret, cu 25 familiilor și 118 suflete (v. *Cuca-com.*)

Mavromol: moșie a Statului de 160 hr. (osebit de pădure $357\frac{1}{2}$ hr.), în com. Fărțănești, pl. Prut; arendă 3,000 lei.

Mavromol ce-i dice și *Cuca Mică*: moșie a Statului de 60 hr., în com. Cuca, pl. Siret; arendă 700 lei.

Măcișenilor (-Valea): pe carea e situat satul cu același nume.

Măcișeni: com. rurală, în pl. Zimbru, la 65 k. m. de la Galați, se hotărăște la N. cu Smul-

țiř, la E. Băleniř, la S. V. Cudalbiř. Are trei cotuni: *Măcișeni* (reședința), *Corni* și *Urlești*. Măcișenii e aşedat pe valea omonimă, de unde curge o ramură a pârâului Geru (ce începe chiar din acest sat); Corni se găsește pe valea Smulților, pe unde curge Suhuluul; iar Urleștii ceva mai sus de Corni. Locuitorii acestei comuni sunt toți foști clăcași; contribuabilii 274, familiile 418 cu 1.523 suflete, din cari 800 bărbați, 723 femei, 758 necăsătoriți, 679 căsătoriți, 86 vîdui, 180 cu scință de carte, 1.343 fără. În Corni sunt 148 capi de familii cu 551 suflete. În Măcișeni sunt 3 familiile israelite cu 8 suflete. Suprafața teritoriului com. Măcișeni se calculează la 7.220 hr., din cari 4.504 ale proprietăței mari și restul ale sătenilor. Proprietăți mari sunt trei, cari au aceleași numiri ca și cotunile respective. Pămîntul e mai mult arabil și pășune; păduri sunt yr'o $357\frac{1}{2}$ hr. la Măcișeni și 286 la Corni; vii $86\frac{1}{2}$ hr., cari în 1889 au produs 12.000 vedre de vin.

Se seamănă aice puțin grâu, mai mult secară, orz și popușoi; proprietării mari seamănă însă și grâu de toamnă (Banat) precum și puțin arnăut.

Vitele sunt: 6 tauri, 901 boui, 372 vaci, 24 junci, 2 junce, 6

gonitori, 1 gonitoare, 12 mânzați, 19 mânzate și 6 vițe; 3 harmasari, 74 epe, 79 căi; 18 berbeci, 582 ouă, 42 capre.

Crâșme 6, prăvălii cu manufacțură 2 (ținute de evrei), mori cu aburi 2, mașini agricole 16 (la proprietarii mari), pluguri de fer la săteni nici unul; cânepe și albinile se cultivă puțin, inul de loc; iarna locuitorii se ocupă aproape numai cu scoaterea rădăcinilor de copaci, pe care le vând la orașe.

Veniturile comunale în 1889 și 1890 1. 5.620, cheltuielile 5.489 1. 18 b. Contribuțiile directe 12.439 1. 7 b.

În cot. Măcișen (reședința comunală), nu este până adănc nici biserică nici școală; în mijlocul satului e aninat un clopot mare, care servește ca anunțator religios pentru biserică din cot. vecină Corni (la 2 k. m. depărtare). În cele-lalte cotuni este câte o biserică: Sf. Voievozi în Corni, zidită în 1844 de săteni împreună cu arendașul de atunci Iordache Balaban; și Sf. Nicolai în Urlești; ambele biserici cu pămînt rural; întreaga comună formează o parohie, cu un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Măcișen: sat și reședința comunei cu același nume, pl. Zimbru, așezat pe valea Măcișenilor, pe

unde curge o ramură a pârăului Geru. Întinderea teritoriului ce aparține satului e de 3.028 hectare, din cari 454 ale proprietăței mică și restul ale proprietăței mari (v. *Măcișen*).

Măcișen: moșie particulară de 2.574 hr., în com. omonimă.

Mălina: vale în cuprinsul com. Filești și Tulucești, pl. Siret.

Mălina: pârăeș, ce străbate valea cu același nume, trece pe la E. de Șendreni (Serdaru), com. Filești și, după ce formează balta Mălina, se varsă în Siret.

Mălina: balta formată de pârăeșul omonim, în com. Filești, pl. Siret.

Mălușteni: comună rurală, în pl. Horincea, la 98 k. m. de la Galați, una dintre comurile extreme nordice ale jud. Covurlui, se mărginește la N. cu jud. Tutova, la V. cu com. Tuțcani, la S. Prodănești și Berești și la V. Lupești. Un singur sat răzășesc formează această comună, care e una din cele mai mici ale județului; numărul contribuabililor săi e de 151, familiile 215 cu 900 suflete, din cari 447 bărbați, 453 femei,

491 necăsătoriți, 349 căsătoriți, 57 veduvi, 44 sciuri carte, 856 nu. Un singur evreu e în Mălușteni.

Terenul Măluștenilor e foarte ridicat, aproape muntos și împodobit cu arbori fructiferi; natura solului e mai mult năsipoasă; ceva caracteristică găsești mai ales pe vârful dealului dintre Mălușteni și Tuțcani: năsipur e așa de mare, în câte roatele trăsuri, când străbaș acest drum, intră de o palmă și ceva în năsip; găsești apoi în aceeași regiune și plantele de munte și cele de ses și baltă: alătura cu falnicul stejar, întâlnesci salcâmul locurilor secetoase ca și salcia părților băltoase. Viî sunt în întindere de 128 $\frac{1}{2}$ hectare. Proprietăți mari nu există.

Numărul total al vitelor e de 585 capite. În genere locuitorii acestei comuni stau cam reu, din lipsă de pămînt îndestulător pentru cultură și păsunat.

Femeile ca la 25% se ocupă cu cultura vermilor de mătasă; mai toate măluștenențele însă lucrează inul și cânepa.

Veniturile comunale se urcă la 2.186 lei, cheltuielile 2.134. Dările directe în total 3.483 l. 80 b.

E o singură biserică în Mălușteni, Sf. Nicolai, zidită în

1814 de vornicul Iordache Liga; parohia Mălușteni are un preot și 2 cantăreți.

Scoală iarășă una, mixtă, cu 52 elevi înscrisi, din cari urmează regulat prea puțini.

Drumurile vecinale sunt cele ce duc la Lupești, Tuțcani și Rânzești.

Mănalachi (- Valea lui): în cadrul prinsul teritoriului com. Tulucesă, pl. Siret.

Măstăcani: comună rurală, în pl. Prut, în partea nordică a lacului Covurlui, față în față cu Foltești și la distanță de 40 k. m. de la Galați; se mărginește la E. cu Prutul, având în față satul basarabean numit *Vadul-lui-Isac* și cu cotuna Brănești (com. Vlădești), la V. cu Cuca, la S. cu Foltești și la N. cu cotuna Roșcani (com. Vlădești).

Apélé ce udă această comună sunt: lacul *Covurlui*, atingând-o în părțile nordică și estică; bălțile *Pestrițele*, *Pârliturile*, *Carasu* și *Vlasca*, aflătoare în sensul Prutului și formate prin versăturile sale; pârâul *Covurlui* și pârăeșul *Pârul* sau *Valea-Pârului*. Ea este formată din trei cotuni: *Măstăcani* (reședința) *Chiraftei* și *Drăculești* sau *Tolica*, depărtate de reședința comunală a două numai cu vr'o 300 metri și a treia cu

2 k. m. Sătenii de aice se împart aşa : la Măstăcani răzaşii, la Chiraftei foştii clăcaşii împroprietărişii, la Drăculeşti simplii servitorii ai proprietăţei mari. Numărul total al caselor 518, contribuabili 378, familiilor 545 cu 2.225 suflete, din cari 1.126 bărbaţi, 1.099 femei ; 1.132 necasătorişii, 985 căsătorişii, 168 văduvi ; 216 sciu carte, 2.009 nu. Străini sunt vr'o 7 însă, creştinii de diverse naţionalităţi ; nicăi un evreu însă.

Situatia teritoriului acestei comuni se caracterizează astfel : la Măstăcani şes şi vale, Chiraftei mai mult dealuri şi Drăculeşti platoiu ridicat şi şes (al Prutului). Natura solului, afară de şesul Prutului, unde e neagră-băltoasă, încolo e năsipo-argiloasă, şi pe alocurea amestecătură cu prundiş mic.

Suprafaţa întreagă teritorială se cifrează la 5.005 hectare, din cari arabile 2.582, vii 194, feneaţă 225, bălti şi stufoare 129, emaş 385, vetre de sate 243, pădure 991, tufăriş 257. Din acestea, 3.735 hr. aparțin proprietăţei mari şi 1.260 proprietăţei mici. Proprietatea mare e reprezentată prin moşiiile *Chiraftei* şi *Drăculeşti*.

Producţia agricolă în 1888/89 a fost 1.290 hl. grâu, 3.650 secară, 2.200 orz, 5.706 popușoi, 210 ovăz, 18 cânepă, 24.580 kg.

cartoafe, 12.400 fasole, 900 linte; vin 6.800 hectolitri. Recolta mijlocie pe hectar grâu şi secără 12 hectolitri, orz, ovăz şi popușoi 16 ; vin 35 la pogon.

Pe lângă plugărie, crescerea vitelor şi cultura viilor, locuitorii de aice se mai ocupă şi cu pescăria, facerea rogojinilor, cosirea stufului şi cărăuşia.

Crâşme sunt 4 şi o prăvălie cu diverse mărfuri ; ca mese-riaşii se află : 2 croitorii, 2 cojocari, 4 dogari, 2 tâmplari şi mai mulţi ferari ; e şi un cazan de fabricat rachiū ; albine se cultivă prea puţin, aseminea şi gândaci de mătase ; puşine femei lucrează inul, cânepa mai multe ; cu ţesăturile casnice însă, precum şi cu lăptăria şi crescerea paserilor se ocupă mai toate. Ca unelte agricole se află o maşină de treer, una de bătut popușoi şi o vînturătoare, 150 pluguri, din cari 16 sistematice.

Bugetul comunal se cifrează la venituri cu 13.489 l. 94 b. şi la cheltuieli 13.251 l. 89 b. contribuţiile directe totale leî 9.186 b. 44.

Biserici 2 : în Măstăcani şi Chiraftei, ambele cu patronul *Sf. Voevodă* ; cea din Măstăcani zidită din 1802—1805 de către răzaşii locali, de cearură, învelită cu stuf, în stare rea, are 5 fâlcăi pămînt date de ob-

știa satului; cea din Chiraftei, construită în 1823 de familia d-lui A. Codreanu, proprietarul moiei, cu $8\frac{1}{2}$ fâlcî pămînt rural; după noua aşedare a parohilor, com. Măstăcani formând o parohie, cu catedrala Sf. Voevodă din reședință, i s-a fixat un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Scolă iarași 2: una de băieți și alta de fete, ambele în reședință comunală; cea de băieți din 1 Decembrie 1865, în 1888/89 avea 94 elevi înmatriculați, din cari urmau regulat 80—85, prezenți la examine 66, promovați 36, școală fără pămînt; cea de fete din 10 Octombrie 1870, cu 21 copile înscrise, din cari cu frecvență regulată 10—15, promovate 3.

Această comună este străbătută de calea județeană Galați-Bujor-Bârlad, care trece pe moiea Chiraftei pe o lungime de vr'o 3 k. m.; aseminea și Galați-Fâlcău prin moiea Drăculești, iarași vr'o 3 k. m.

Măstăcani: sat rezășesc și reședința comunei cu același nume, cu 341 case locuite de 368 familii cu 1.558 suflete. Întinderea moiei ce-i aparține e de 859 hectare; are o biserică și două școli V. C. Măstăcani—com.).

Măturei (-Valea): a cărei fund este despre Mânzătești, com. Lupești, pl. Horincea; ea dă în valea Chinejei la N. de S. Berești.

Măxineni: moie a Statului, foastă pendinte de monastirea Bistrița, cu 3.562 hr. (din cari 37 hr. pădure și $37\frac{1}{2}$ vii), în com. Independența, pl. Siret; se arendează cu 50.000 lei.

Măxineni: fost sat și comună în pl. Siret, lângă Piscu, disființat de cății-va anii, din cauza inundațiilor Siretelui (v. Independența—com.). El se compunea din cotunile Măxineni, Brăina și Vișorica.

Din acest sat a fost originar răposatul Ioan Maxim, profesor distins de limba latină la liceul Sf. Sava din București și membru al Academiei Române. El era fiul preutului C. Maxim.

Mănăstireni sau Mănăstirea

Tuțcani: sat în com. Tuțcani, pl. Horincea, la depărtare de un kilometru și jum. de reședința comunală, cu 305 suflete și 1 biserică.

În privirea înființării acestui sat, legenda populară spune că Tuțcu, întemeitorul satului Tuțcani (v. n. r.) a căsătorit pe sora sa Chindia cu un grec Po-

lihronie și, fiind că din această căsătorie nu s'a născut nică un copil, Chindia a făcut o monastire mică de maice, pe locul care vine pe coasta văiei despre Liscov, dăruind partea sa de moșie călugărițelor; acestuia așeazăment i-a rămas numele de *Mănăstirea Tuțcani*. Cu timpul monastirea s'a disfițat și fiind că mai mulți rezași au luat pămînt acolo, s'a înfițat satul respectiv. Se dice că în mijlocul monastirei este o piatră, pe care stă scris tot istoricul acestor imprejurări, dar e confundată adînc în pămînt, din cauza că biserica a fost prefăcută de trei oră.

Mândrești: fost sat, al căruia locuitorii au contribuit la formarea Piscului de aș, pl. Siret.

Mânjina: comună rurală, în pl. Siret, la 43 kilometri de la Galați, se hotărăște la V. cu pârăul Geru, ce o dispărte de com. Câlmățui (j. Tecuci), la N. Cudalbi, la E. cot. Oasele (com. Čuca) și com. Pechea, și la S. Sl. Conachi. Drumul către Mânjina trece prin o vale numită *Potârnichea*; prin acest sat curge pârăeșul *Gologan*, ce formează și *Iazul Mânjinei*.

Constituită din un singur sat locuit de foști clăcași, această comună e una din cele mai mici ale

jud. Covurlui; numără 175 case, 144 contribuabili, 196 familiile cu 800 suflete, din cari 406 bărbați, 394 femei, 416 necăsătoriți, 342 căsătoriți, 41 vîdui, 1 divorțat, 61 cu sciință de carte, 739 fără. Evrei sunt 2 familiile cu 11 suflete.

Suprafața teritoriului Mânjinei e de 6.239 hectare, din cari 4.234 arabile, 1.500 emas, 415 fenețe, 25 vii și 60 vatra satului; pădure mai de loc. Din acestea, 5.720 hr. sunt ale proprietarilor mari și 514 ale proprietarilor mici. Proprietății mari sunt: moșiiile *Mânjina*, *Negrea-Potârnichea-Cocoraș* și *Fântâna Gerului*.

Pămîntul e mai mult șes, cu puține văi și ridicături; este prea favorabil culturăi cerealelor. În 1889 producția agricolă se cifra în total la 27.489 hectolitri, din cari grâu de toamnă 3.564, grâu de primăvară 1.458, secără 2.827, orz 4.280, popușoi 14.320, ovăz 1.040. Media pe hecitar: grâu de toamnă 9 h.l., secără 11, orz 10, popușoi 8, ovăz 10, malaiu (meiu) 6.

Numărul vitelor în același an era: 13 tauri, 544 bou, 323 vacă, 49 junci, 20 junce, 20 gonitori, 5 gonitoare, 46 mânzăți, 24 mânzate și 15 viței; 9 harmasar, 68 epe, 68 cai; 2 asini; 18 berbeci și 1.293 ouă.

Crâșme 3 și o prăvălie cu diferite mărfuri.

Veniturile comunei se ridică la 4.426 l. 12 b., iar cheltuielile 4.375. Dările directe totale 8.821 l. 31 b.

Biserică una, *Sf. Apostoli Petru și Pavel*, începută a se zidi la 1872 și sfînțită la 29 Iunie 1883, cu 25 fâlcii pămînt înzestrare; parohia Mânjina are un preut paroh și 2 cantăreți. Aice e cavoul familiei Hristodor Alexandri, proprietarul moșiei principale.

Școală aseminea una, mixtă, cu 24—30 elevi; de-și înființată în 1870, n'a funcționat însă regulat de cât de la 1881.

Prin Mânjina trece calea vecino-comunală Pechea-Mânjina-Pechea.

Întreaga moșie Mânjina a fost odini-oară proprietatea marelui patriot și bărbat de Stat Costache Negri. În satul Mânjina s'aținut multe din conciliabulele bâtrânilor noștri patrioți din ambele țări surori (Moldova și Muntenia), cari lucrau pentru renascerea națională a Românilor și pentru unire; dar, pentru că causa redeșteptării neamului român și a recăstigării drepturilor de neatârnare ca Stat cereau sacrificie mari, C. Negri, care nu crăța nimică pentru aceasta, fu nevoit să o vinde, și astfel trecu în alte

mâni (v. *C. Negri*, biografie istorică de G. Missail, București, 1877). Casa, în care a locuit Costache Negri și în care se țineaște sfaturile patrioților ambelor țări române, e și adăpost în Mânjina.

Mânjina: moșie particulară de 2.145 hectare, în comuna cu același nume, pl. Siret.

Mânzătești: pârăeș, ce udă satul omonim, în com. Lupești, pl. Horincea, și se varsă în Horincea.

Mânzătești: sat în com. Lupești, pl. Horincea, la distanță de 4 k. m. mai jos de reședința comunală; numără 121 familiile cu 546 suflete și o biserică (v. *Lupești-com.*).

Memeșul: loc, a căruia numire poate că derivă de la *nemeșul* (*nobil, boer*, în ungurește), în com. Pechea, pl. Siret, nu departe de satul Oasele (com. Cuca), unde tradiția populară spune că s-ar fi întâmplat un resboiu între Unguri și Turci.

Merea: pârăeș, în com. Berești, pl. Horincea, ce isvorăște din pudurea Bazanului, în fundul văieții omonime, și se varsă în Chineja, ceva mai sus de la

punctul numit Braniștea, spre Meadă-di de T-Berestî.

Merea: vale prin care curge pârăeșul cu același nume și pe care e aşedat de o parte și de alta satul Merea, din com. Berestî, pl. Horincea.

Merea: sat, în com. Berești, pl. Horincea, de la pârăeșul omonim, ceva mai spre Răsărit de reședința comunală, cu 72-case, 61 contribuabili, 70 familiî și 327 suflete, o biserică și o școală (v. *Berești-com.*).

Mijloceniî: trup de moie rezășiacă, în com. Oancea, pl. Prut.

Milești: moie în com. Smulți, pl. Siret, foastă a monastirei Adam și a Statului, adîne cum-părătă de rezășii smulteni. Pe această moie se află o piatră de marmură însipătă în pămînt de 1^m. 50, unde a fost o biserică Sf. Ioan și casele lui Fotache și Păuna, proprietarii primitiv ai moiei, pe care o hărăziră apoi monastirei Adam. Inscriptia însă nu se poate decifra, fiind vechiă și ștearsă.

Miloaei (-Valea): spre Răsărit în com. Bujor, pl. Prut, începe despre N. de la moia Moscu și se termină la S. la cot. Puțchioaea.

Mititelu: dealul dintre pârăele Valea Pârului și Covurlui; el vine despre N. și se termină în lacul Covurlui, moia și satul Chiraftei, com. Măstăcani, pl. Prut.

În partea despre E., împreună cu alt deal, formează Valea Pârului și despre V. Valea-Paveluca (v. n. r.).

Mogos: vechiu han și rateș cu cășle d'ale moiei pe lângă el, în com. Foltești, pl. Prut, în apropiere de cot. Cotros din com. Cuca.

Moinești: trup de moie rezășiacă, în com. Oancea, pl. Prut.

Mormântul-Tătarului: movilă prelungită la E. V. văieți Lovozova, în com. Braniștea, pl. Siret.

Moscu: sat rezășesc pe valea Chinejei, în com. Bujor, pl. Prut, în sus de Golășei, cu 124 familiî și 594 suflete, o biserică și o școală (v. *Bujor-com.*). Până în 1886 Moscu forma comună a parte.

Movila-lui Niță: în com. Piscu, pl. Siret, în spate cot. Vameș.

Movila-viilor: în com. Piscu, pl. Siret, la capul viilor despre pârăul Suhului.

Movila-fundulni-Moșieř: în com. Piscu, pl. Siret, pe valea Sulului lui.

Movila-de la-Aria-Posesieř: în com. Piscu, pl. Siret, adă pe teritoriul stăpânit de săteni.

Movile (-Patru): aproape una de alta, pe teritoriul moșiei Vameș, com. Piscu, pl. Siret, în spre hotarul moșiei Sl. Conachi.

Movila-Turculni *(disă și Monete):* moșie particulară de 400 hr., în com. Tulucești, pl. Siret.

Movila-Ini-Popescu: punct geodesic lângă marginea satului

Chirilești, com. Rogojeni, plasa Horincea.

Movila-Vîrcolici: punct ridicat geodesic, în com. Rogojeni, pl. Horincea, pe dealul și lângă drumul Brăilei.

Movileni: sat, în com. Filești, pl. Siret, cu 28 familië și 114 suflete, precum și o biserică (v. Filești-com.).

Movileni: moșie particulară de 572 hr., în com. Filești, plasa Siret.

Murgociu: moșie particulară de 321 hr., în comuna Cudalbi, pl. Zimbru.

N.

Negrea -Potârnichea - Cocoraș : moșie particulară de 1.430 hec-

tare, în comuna Mânjina, plasa Siret.

O.

Oancea: pârăeș, ce trece prin satul Oancea și se varsă în Prut.

Oancea: comună rurală, în plasa Prut, a cincea comună a jud. Covurlui de pe malul Prutului, a cărei numire vine de la pâ-

răeșul Oancea ce-o străbate, la 58 k. m. de la Galați, în dreptul orașului basarabean Cahulul, se mărginește la N. cu com. Rogojeni, la E. cu Prutul și la S. V. cu teritoriul com. Vlădești. Ea este formată din două cotuni: *Oancea* (reședința) și

Slobozia Oancea sau *Onești*, înțeia la distanță de vr'o 4 k. m. mai sus ca cea de a doua și locuită numai de răzăși, iar locuitorii Sl. Oancei sunt foști clăcași improprietăriți.

Oancea (satul) are înfățișarea unui orășel și servește ca mic port pe Prut și ca trecătoare în Basarabia, având și biurou vamal. Populația acestei comunități se cifrează astfel: contribuabilă 407, familiilor 555 cu 2.231 suflete, din cari 1.103 bărbați, 1.128 femei, necăsătoriți 1.115, căsătoriți 935, văduvi 140, divorțat 1, cu sciință de carte 370, fără 1.861. Sunt în Oancea 3 familiilor israelite cu 11 suflete.

În Oancea proprietatea mare e reprezentată prin moșiiile *Slobozia-Oancea* a d-lui *Mihail Onu*, ambasador al Rusiei la Atena (român băstinaș din Oancea, născut pe la 1834—35, din părinții medelnicerul *Constantin Onu* și soția sa *Elena* născută *Străjescu*), precum și *Oancea* împărțită în trei trupuri mici; iar proprietatea mică e a răzășilor și foștilor clăcași improprietăriți la 1864.

Ocupația căpitanică a locuitorilor e agricultura și creșterea vitelor; se face însă și puțin negoț; femeile cultivă pe o scară întinsă vermi de mătase (în Oancea se găsesc mulți duzii);

albinile nu se cultivă de cât de vr'o 3—4 săteni.

Numărul total al vitelor e de 1.343 capite.

Veniturile comunale se ridică la 15.768 l. 83 b., cheltuielile 9.041 l. 42 b. Dările directe în total 16.379 l. 42 b.

Biserici 2: *Sf. Arhanghel*, în partea din vale a Oancei, de lut și învelită cu stuf, vechiă de peste 100 ani; și *Adormirea Maicei Domnului*, în partea din deal, de piatră, construită de vr'o 70 ani de familia *Onu*; ambele biserici fără parament; comuna toată constituie o parohie, cu catedrala *Adormirea*, un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Scoli 2: una de băieți și una de fete; înțeia înființată la 1865, cu 2 învățători, în 1889 numără 119 elevi, din cari absolvisese cursul complet 6; cea de fete din 1869, cu 32 eleve. Pentru ambele școli s'a clădit în anii 1889—90 un local duplu din fondul de 50.000 ruble, hărăzit în acest scop de către filantropii soții *Stroescu*, români basarabeni din Odesa; cu acest local s'a cheltuit peste 20.000 l.

Vechimea Oancei este depărtată. Cu privire la formarea acestui sat, iată ce se spune într'un *suret* de la *Ștefanita-Vodă* (cel-Tenăr), Domnul Moldovei:

„Facem înscriințare precum aș venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri, slujile noastre: Barbul și cu frateșeu Șerban, fețeori lui Ivascu Plop de nimeni săliți și aș impărțit între sine a lor drepte ocine și aș remas împăcate slujele noastre. Barbulu partea lui, satul anume Sérbi, în gura Oancei, unde a ședut Judjula și pre din sus de Scheea și cu jumătate de Ezurcani și jumătate din sat de Grăpeni pe Horincea; iar din partea frăți-ne său slujei noastre, lui Șerban, a remas satul anume Dănești și la Prut Sovârcanii și jumătate de sat din Grăpeni pe Horincea și jumătate de Ezurcani. Deci noi vădend a lor bună inviolă și împărțială, așisdere și de la noi am dat și am întărit slujei noastre Barbului, pe cele de mai sus arătate, anume: Sérbi in satul Oancea, unde a ședut Judjula și pre din sus de Scheea și cu jumătate de Ezurcani și pre jumătate de sat din Grăpeni pe Horincea, ca să fie lui de la noi uric cu tot venitul, lui și copiilor lui, nepoților și strănepoților și tot neamul ce se va alege mai aproape, nerăsluit niciodată în veci. Iar hotarul acelor sate ce său dis mai sus, anume Sérbi la gura Oancei și cea mai de sus Schee, și cea

jumătate de Ezurcani și jumătate de sat din Grăpeni pe Horincea, să le fie lor de pe toate părțile după hotarul cel vechi, pe unde aș amblat din veci. Pentru aceea, cine va fi Domn Terei această să nu strice a noastră danie și întăritură, ci mai vîrtoș să dea și să întărească, de vreme ce le am dat și le am întărit, pentru a lor dreaptă și încredințată slujbă, și pentru întărire a celor de mai sus scrise, am poroncit domnului credinciosului boerul nostru Trotușanu, vel logofet să scrie, și a noastră pecete către această carte să o lege.“

Anul Creațiunei 7029 (1521 d. Chris.) Aprilie 20.

Oancea: sat rezășesc și reședința comunei cu același nume, pl. Prut, mic port pe Prut și trecețoare în Basarabia, cu biurov vamal; numeră 409 familii cu 1.835 suflete, 2 biserici și 2 școli (v. Oancea-com.).

Oancea: moșie particulară în trei trupuri, odini-oară unite la un loc, din care unul de 170 hectare, altul de 146 și al treilea de 150, în com. Oancea, pl. Prut.

Orba: părăș, ce isvorăște din trei locuri și anume: văile Carpeni, Gruiu și Viilor, trece

prin satul Chirilești, com. Rogojeni, pl. Horincea, și se varsă în jos de Rogojeni (la marginea sudică a satului) în pârăul Horincea, apoi împreună în Prut (v. n. r.).

Oarbeș sau Chirileștilor (-Valea): pe care se află satul Chirilești, din com. Rogojeni, pl. Horincea (v. *Chirilești* sat).

Oasele: satul cel mai mare (de și nu e reședință) din com. Cuca, pl. Siret, la 4 kilometri în partea nord-vestică a reședinței comunale, format din puțini răzăși, mai mulți foști clăcași și însurătei improprietări, cu 182 case, 209 familiilor și 886 suflete, o biserică și o școală (v. *Cuca* com.).

Acest sat situat în valea și pe coasta ce vine despre Mează-noapte de la Băleni, către Sud spre Pechea, are un teritoriu în întindere de 4.860 hectare, din cari 2.431 arabile, 514 hr. 80 ar. pădure, 715 emaș și restul vii și vatra satului. Terenul său e în mare parte năsipos și clisos.

Legenda spune că numele de *Oasele* ar veni de la un resboiu întâmplat aice, în urma căruia au murit mai mulți oșteni, ale căror rămășiță (*oase*) au fost înmormântate în acest loc.

Oasele: moșie a Statului, foastă pendinte de monastirea Sf. Sava, în com. Cuca, pl. Siret; întindere 1.350 hectare; arendă 20.600 l.

Obreja (Trupul): moșioară a Statului de 12 stânjeni, în com. Cudalbi, pl. Zimbru; arendă 178 l. Numele i-ar veni de la un străneput a lui Cudalb, frate cu Bețivu și Palade, cări și aceștia și-au avut trupurile de moșioare ce poartă numele lor.

Odaia-Lupa: moșie particulară de 715 hr., în com. Pechea, pl. Siret.

Odaia-Maria: moșie particulară de 2.864 hr., în com. Pechea, pl. Siret; ea este un trup din marea moșie Pechea, foastă proprietate a reșopasului prinț Alexandru Moruzi.

Odaia - Iuț - Mănălachi : moșie particulară de 500 hr., în com. Tulucești, pl. Siret.

Odaia-Iuț-Mănălachi : sat, pe moșia cu același nume, în com. Tulucești, pl. Siret, în partea vest-sudică a reședinței comunale, cu 54 familii, o școală și o biserică (v. *Tulucești*-com.).

Odaia - Pochiș (Popel): numele popular al satului Vameș, com.

Piscu, pl. Siret (v. *Vameş-sat*).

Onciu : sat, format din foști clăcași improprietăriți, în comuna Slivna, pl. Horincea, mai jos de reședința communală, tot pe valea Slivnei, cu 26 familiî și 116 suflete (v. *Slivna-com.*).

Onciu : moșie particulară de 500 hr., în com. Slivna, plasa Horincea.

Onciului (-Iazul): în dreptul satului omonim; acest iaz, când sunt apele mari, ajunge la mărime de 4 fâlcî.

Onești: grupuleț de case, ce se prenumără la cotuna Ruginenî,

com. Cavadinești, pl. Horincea.

Onești : (v. *Slobozia-Oancea sat*).

Orsoaea : deal în centrul moșiei Piscu, com. Piscu, pl. Siret, în direcția spre Sl. Conachi și Pechea.

Oseștilor (-Dealul) : în cuprinsul teritoriului com. Băneasa, ce se hotărăște cu cot. Roșcani (com. Vlădești).

Oticu : moșie particulară de 227 hr., în com. Pechea, pl. Siret.

Ouei (-Valea) : pe teritoriul com. Băleni, la Nord, între această comună și Vîrlezî.

P.

Parja : baltă în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Paveluca : vale în com. Măstăcani, pl. Prut (v. *Mititelu-deal*).

Păcuraru : punct terestru însemnat între comuna Tulucești și Șivița.

Părul sau Valea-Părulu : pârăeș, fără isvor, se formează numai din plouă și din topirea zapezei, are albie curgătoare;

el începe din pădurea Chirilești, com. Rogojeni, din locul numit *Ciucioveni*, trece prin satul Roșcani (com. Vlădești), traversează moșia Măstăcani de la N. spre S. pe valea cu același nume și, aproape de vîrsătura lui în lacul Covurlui, între Măstăcani și Chiraftei, i se dă numele de *Chiraftei*.

Părulu (-Valea) : pe teritoriul com. Măstăcani și Fărțănești, pl. Prut, prin mijlocul căriea

urge pârăul cu același nume (v. num. respect.).

Pășcani (*-Slobozia*) : sat ce-i dinea în vechime și *Busuioaca*, în com. Vlădești, pl. Prut, cu vr'o 600 metri mai jos de reședința comunală, numără 45 case, 49 familii și 162 suflete, precum și o biserică. Întinderea teritoriului ce aparține acestui sat e de 2.288 hectare, din cari cea mai mare parte sunt ale proprietăței mari (v. *Vlădești-com.*).

Pășcani : moșie particulară de 1.718 hr. 76 ar., în com. Vlădești, pl. Prut.

Pășcanu : baltă pe moșia Pășcanii (Busuioaca), formată din vîrsăturile Prutului, în com. Vlădești, pl. Prut; are întindere de peste 270 fâlcăi, iar lumina apei ca la 12 fâlcăi; conține stuf, fén și pesce.

Pârliturile : baltă în com. Măstăcani, pl. Prut, formată din vîrsăturile Prutului.

Pechea : comună rurală din pl. Siret, reședința acestei plăși, la 30 k. m. de la Galați; aşedată pe frumoasa vale a pârăului Suhuluiulu (pârăul trece chiar prin mijloc), ea se mărginește la E. cu teritoriul com.

Frumușița și Șivița, la S. cu Sl. Conachi, la V. cu Mânjina și la N. cu Cuca (cot. Oasele). Situația sa geografică se indică astfel : $45^{\circ} 38'$ latitudine nordică, $25^{\circ} 25' 50''$ longitudine estică.

Numirea *Pechei* ar veni de la vorba turcească *pechi-bun*, explicată, după legendă, prin faptul că aice găsiau călătorii turci apă bună de băut.

Această comună numără două cotuni: *Târgul-Pechea* și *Satul Pechea*, cari până în 1887 formau comuni a-parte; d'atunci însă s'a împreunat în o singură comună. Satul e format din foști clăcași împroprietăriți la 1864, iar târgul din plugari și vr'o 36 neguțitori și meseeriași. Evrei sunt vr'o 11 famili cu 44 suflete.

Populația com. Pechea se cifrează așa: 440 contribuabili, 571 familii cu 2.295 suflete, din cari 1.163 bărbați, 1.132 femei, 1.209 necăsătoriți, 1.006 căsătoriți, 76 văduvi, 259 sciuri carte, 2.036 nu.

Numărul caselor e de 479, osebit de vr'o 39 bordeie; mai sunt și câșle de argăți pe la moșiile ce aparțin Pechei, și anume la *Odaia-Maria*, *Lupa* și *Lozova*, fără însă a fi socotite ca cotuni.

Suprafața teritoriului comun. Pechea se socoate la 10.044 hr.,

32. arii (7.024 fâlcă). Întreaga moie apartinea în vechime prințului Alexandru Moruzi, ce-i dicea din această cauză și *Pecheanul*, în urmă însă s'a împărțit prin vînzare la mai mulți. Astă-dî din vechea moie s'a format următoarele proprietăți mari: *Pechea* (*Lozova*), trupul din *Pechea* sau *Odaia-Maria*, *Odaia-Lupa*, *Cioara-Elena* și *Oticu*, osebit de alte trupuri mai mici. Pămîntul Pechei, după întrebunțare, se specifică astfel: 6.878 hr. 30 ar. arabil, 3.166 emăș (în cari intră și vr'o 143 hr. pădure); lîvedî cu pomi roitori nu prea sunt, asemenea nici locuri de fenețe și grădinării.

In jurul acestei comuni se află frumoase vii (vr'o $72\frac{1}{2}$ hectare), pe lângă cari se găsesc plantații de salcâm și plop, destinate a servi pentru haragi.

In 1889 producția agricolă se cifra în total la 90.417 hectolitri, din cari grâu 12.625 hectolitri, secară 19.224, orz 24.412, popușoř 28.400, ovăz 5.652; recolta mijlocie pe hec-tar e de 12 hl. la grâu și se-cară, 8 la orz, 19 la popușoi și 12 la ovăz.

Numărul vitelor pe specii este: 12 tauri, 1.011 bou, 694 vaci, 179 junci, 114 junce, 60 gonito-ri, 51 gonitoare, 216 mânzați, 133 mânzate, 47 viței, 2 har-

masari, 151 epe, 343 caи, 2 asină, 156 berbeci, 3.824 ouă și 43 capre.

Crâșme sunt 24, alte prăvălii 8, ținute mai mult de evrei; sunt și câțiva meseriași cismari și stoleri; funcționează 3 mori cu vapor ale proprietarilor mari; albine se cultivă pu-tine; mașini agricole în număr de 12 la marii cultivatori, plu-guri de fer la locuitorî 160.

Budgetul ordinar al com. Pechea (1890/91) se balanseză la venituri cu 16.337 lei, iar la cheltuieli cu 15.071: cel al drumurilor: venituri 3.287 lei, cheltuieli 2.100. Dările directe totale se ridică la 19.197 lei 90 bani.

În Pechea e o singură biserică, *Adormirea Maicei Domnului*, construită din 1871 pe locul alteia mai vechiă și sfînțită la 23 Aprilie 1873; biserică e mare și aşedată la poziție frumoasă, posedă 37 fâlcă pămînt; în 1889/90 bugetul său propriu se cifra la venituri și cheltuieli cu suma de 2.163 lei, cât nu este nici un alt buget de biserică rurală din jud. Covurlui. Comuna Pechea, după aşedarea sinodală din 1888, formând o parohie, are ca personal deservit un preot paroh, 2 pretenți ajutori și 2 cântăreți.

Scoli 2: una de băieți și alta de fete, amândouă aşedate în-

tr'un local propriu clădit între anii 1882/89, pe un loc de 75 arii, situat alătura cu biserică și dăruit de principesa Adela Moruzi, văduva fostului proprietar al Pechei, prin inițiativa și stăruința unui comitet de fruntași locali, în capul căror se afla arendașul d'atunci al moșiei Pechea, d. C. Drăgănescu, fost în urmă președinte al Comitetului Permanent județean. Școala de băieți, înființată în 1864, avea în 1890 elevi înscrise 104, din cari cu urmare regulată 90, absolvenți în același an 4; școala de fete datează de la 1869, cu 65 eleve înscrise, din cari cu frecuență regulată 47, de la înființare au absolvit cursul întreg 12 fete. Ambele școli fără pămînt.

În Pechea, pe lângă cancelaria sub-prefecturei de Siret, funcționează și una din cele două judecătorii de pace rurale din jud. Covurlui, care are în jurisdicția sa următoarele comuni: Pechea, Cudalbi, Mânjina, Băleni, Măcișeni, Cuca, Sl. Conachi, Piscu, Independența, Șivita, Frumușita, Foltești, Bujor, Fărănești, Măstăcani și Vlădești. În anul 1888 au venit la această judecătorie, afară de autentificări, 917 cause, din cari 639 civile, 42 apeluri comunale (ale judecătorilor comunale), 12 tutele; și s'a judecat

și hotărît 522 procese civile (cu comerciale) și 239 penale (delictă de contravenții), restul parte suspendate parte împăcate; acte autentificate 468.

Se mai află în Pechea o infirmerie județeană de 15—20 paturi, clădită în 1890 pe locul hărăzit de soții Paraschiv și Maria Vasiliu, proprietari a unui trup însemnat din moșia Pechei; aceleași persoane au mai dăruit tot în folosul infirmeriei și 300 fâlcă pămînt. Există asemenea aice un biurou telegrafo-poștal întreținut de județ, garnisoana companiei I a regimentului de Siret, precum și reședința medicului plăsești respective.

Locuri mai însemnate pe teritoriul com. Pechea sunt *Meneșul* și *Cetățuia* (v. n. r.).

Întrarea în Pechea se face prin o tăietură de deal, pe unde merge soseaua județeană Galați-Pechea-Tecuci.

Pechea (-Târgul): târgușor și reședința comunei cu același nume, pl. Siret, cu vr'o 120 familii de plugari, comercianți și meșeriași; în deosebi comercianți sunt 36, din cari 8 evrei. Târgușorul e aședat pe $7\frac{1}{2}$ fâlcă ale fostului proprietar a moșiei Pechea, reposatul prinț A. Moruzi, în temeiul unui act de învoire reînnoit în 1858 pe 30 ani și expirat la 23 Aprilie 1888, fără

a mai fi reînființat. În virtutea acestui act, locuitorii târgovești plătiau niște taxe anumite ; de la 1888 însă taxele nu se mai percep, iar afacerea e în litigiu ; se urmează totuși tratări între târgovești și nou proprietar al Pechei, d. Alexandru Mareș, pentru răscumpărarea locului.

Forma Pechei e tot ca a celor-lalte târgușoare rurale, adică cu o stradă principală și cu casele aproape lipite una de alta ; însă n'are aşa mulți evrei și e mai curățel : strada principală e largă și dreaptă, bine întreținută și plantată chiar cu arbori pe margini. Biserica, școlile și cele-lalte instituțiuni ale comunei omonime sunt în târgușor (v. *Pechea-com.*).

Pechea (-Satul) : sat alăturea de târgușorul cu același nume, în comuna Pechea, plasa Siret, cu vr'o 450 familių. Locuitorii de aice sunt foști clăcași împroprietăriți la 1864 ; numărul împroprietărilor era atunci de 237 ; vatra satului în întindere de 40 fâlcă 24 prăjini (v. *Pechea-com.*).

Pechea ce-i dice și Lozova : moșie particulară de 3.102 hr., în comuna cu același nume, plasa Siret.

Pelineiř : trup de moșie reză-

șiască, în comuna Oancea, pl. Prut.

Peneu : fost sat între Piscu și Independența, pe valea Suhului, disființat în 1884, din cauza inundațiilor Siretului, și a căruia locuitori s'au alipit la com. Independența (mai ales cot. Braîna), pl. Siret. Peneu aparținea comunei Piscu.

Perja : baltă, în com. Rogojonî, pl. Horincea, mai sus de balta Pochina, cu care se unește printre un *barc* (gârlă-canalaș natural).

Perișeni : moșie a Statului, în com. Jorăști, pl. Prut.

Petroasei (-Valea) : pe teritoriul satului Chirileștilor, în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Piscu : comună rurală, în pl. Siret, la vr'o 30 k. m. de la Galați ; aședată între două văi udate de pârâele *Suhului* și *Geru*, ea se hotărăște la E. și S. cu moșia Măxineni și com. Independența (dispărțită de Suhului), la V. Siretul și la N. pârâul Geru și com. Sl. Conachi. Regiunea dintre Piscu și Independența este o luncă sămănată cu osebite insulete, traversând'o prin mijloc șoseaua națională Galați-Tecuci și, ceva

mai sus, drumul de fer care trece prin marginea nordică a satului Piscu.

Această comună are două cotuni: *Piscu și Vameș*, ceastă din urmă e depărtată spre N.-V. cu 4 k. m. de cea dintea și se mai numește și *Odaia-Pochiț* (Popei). Locuitorii de aice sunt foști clăcași și însurătei împrietăriți în 1864 și 1879; numărul contribuabililor 229, familiilor 400 cu 1.536 suflete, din cari 801 bărbați, 735 femei, 714 necăsătoriți, 658 căsătoriți, 64 vîduvî, 273 sciу carte, 1.263 nu. Străină sunt 20 suflete, din cari 6 creștini și 14 israeliți.

Suprafața teritorului comun. Piscu se calculează la 3.746 hectare 60 ar., din cari 1.724 hr. 38 ar. arabile, $81\frac{1}{2}$ pădure de salcie (cu halm), vr'o 6 hr. pădure de gârneață, 1.232 hr. emaș și fenețe, 115 vii, 39 hr. 32 ar. vatra satului și restul pămînt netrebnic și rîpi. Din acest pămînt, vr'o 703 hr. 56 ar. aparțin Statului cu moșia *Piscu-Hărșești*, 916 hr. proprietăței mari particulare cu 2 trupuri în Vameș; iar restul sătenilor.

În partea despre Apus a teritoriului piscan e șesul (lunca) Siretului, ce produce fenețe bune; iar în partea despre Răsărit și Meadă-noapte e valea Suhuluiului, rezervată numai

pășunatului vitelor; ceastă din urmă nu se ară nici-o-data, căci pămîntul e sărat.

În această comună se seamănă în deosebi grâu de toamnă și secără, iar de primăvară popușoi, orz, ovăz, meiū și păring. Producția totală agricolă în 1891 a fost de 14.086 hect., din cari grâu de toamnă 3.592, secără 2.630 de primăvară, orz 1.170, ovăz 816, popușoi 5.668, malaiu 210. Recolta medie variată între 5—6 kile de falcea la grâu, 5—10 secără, 6—10 orz și ovăz, 7—9 meiū, 5—10 popușoi și 6—12 păring.

Producția vinicolă pe 1890 hectolitri 2.191, iar în 1891 mai puțin cu 800. În același an așa fost 115 stupă de albine, producând 105 kgr. miere și 45 kgr. ceară.

Statistică vitelor arată: boui 493, vaci 404, mânzați 263, viței 190, tauri 6; caî 249; ouă 1.902.

Crâșme 7, din cari 4 în Piscu și 3 în Vameș, precum și o prăvălie cu măruntișuri; femeile lucrează puțin cânepe, asemenea se ocupă cu țesăturile casnice de lână și bumbac.

Bugetul comunal se balansează la venituri cu 7.567 lei și la cheltuieli 7.194. Contribuțiile directe în total 7.735 lei.

Biserici 2: *Adormirea Maicii Domnului* în Piscu, zidită în 1785 și sfintită în 1786, ve-

chiă și aproape ruinată, în locul ei însă este aproape gata acum una nouă, de cărămidă și cu temelia de piatră; *Nascerea Maicii Domnului* în Vameș, construită de cărămidă în 1857 de Hagi Lupu; comuna Piscu formând o singură parohie, i se destinează un preut paroh și trei cântăreți.

Școală una singură, mixtă, în reședința comunală, înființată în 1859, una din cele mai vechi școli rurale din jud. Covurlui, are localul său propriu construit de mult de Stat, cu 75 elevi înscriși, din caruț urmează regulat 60; de la 1872 școala din Piscu a fost urmată de 260 copii; din caruț au absolvit cursul 160; de cât-va timp se învață aice și împletitul pălăriilor; școala are 6 fâlcă pămînt pe moșia Măxineni (comuna Independența).

Pe teritoriul acestei comuni, în întindere de 8 k. m., trece calea națională Galați-Tecuci, străbătând cotuna Vameș; asemenea drumul de fer, care are chiar la Vameș gara cu același nume.

Până în 1835, comuna Piscu facea parte din jud. Tecuci; moșia apartinea monastirei Cașinului.

Piscu: satul principal și reședința comunei cu același nume, în pl. Siret, aşedat în adevăr

pe un *pisc* de deal între văile străbătute de pârâiele *Suhuliu* și *Geru*; numără 359 famili cu 1.351 suflete. Suprafața teritoriului său e de 1.920 fâlcă, din caruț 816 arabile, 37 pădure de salcie (cu halm), $461\frac{50}{80}$ e-măș, $35\frac{56}{80}$ vii, $27\frac{40}{80}$ vatra satului și 7 netrebni; are o biserică și o școală (v. *Piscu*-com.).

Se crede că satul Piscu este vechi de vîr'o 400 ani; de demult se numea *Hărșești*, după o vale a moșiei din partea nordică, care și adă poartă aceeași numire. Se povestește încă că aice ar fi fost un oraș și, în sprijinul acestei aserționi, se aduce faptul că în apropierea localului de școală este o stradă unde pururea, când se sapă la o adâncime de jumătate stânjin, se găsesc fel-de-fel de hârburi de oale, străchină, ulcioare etc., semn că aice ar fi fost o stradă a olăriei. Asemenea e un beciu, de dată imemorabilă, unde și până adă se cără de săteni gunoae spre astupa. Chiar unde e localul de școală, facîndu-se un șant nu de mult, s'aū găsit o multime de oseminte de oameni, probă că aice a fost vîr'un cimitir.

Legenda mai spune că pe apa dintre Piscu și Peneu staționaū în vechime vase plutitoare, dar

că în urmă, apa retrăgându-și cursul, a rămas aice numai o gârlă alimentată de plouă, din vărsăturile Siretului și din matca Gerului. Această gârlă înconjură Piscu din trei părți, așa că-i dă faptura unei peninsule.

De asemenea se susține că la început, când s'a înființat satul Piscu, locuitorii lui au venit din alte trei sate disfințate, și a-nume: Căpriorenii, veniți de la Căprioara, ce astăzi e pădure de salcie pe malul Siretului, tot în această comună; Mândrești, veniți din altă parte a comunei; și Hărșești tot așa, formând astfel Piscu de astăzi.

Piscu-Hărsești: moșie a Statului în comuna Piscu, plasa Siret.

Piscu-Juți-Peste: deal între comuniile Băleni și Vîrlezii, spre Nord.

Piscu-Serei: dealul cel mai mare în comuna Bujor, plasa Prut.

Plăcinta: numele vechiului și popular al moșiei și satului Slobozia-Conachi (v. *Sl.-Conachi*-comună).

Pleșești: moșie particulară în com. Cudalbi, pl. Zimbru, cu 2

trupuri, din cări unul de 572 hr. și altul de 207.

Plevna: sat, în com. Cuca, pl. Siret. Acest sat e format din însurăței improprietăriți la 1882 și i s'a dat numele de la îngrozitoarea cetate naturală din Bulgaria carea, împresurată și luată de armata româno-rusă în 28 Noembrie 1877, a decis de soarta răsboiului d'atunci. Cotuna Plevna numără 23 familiile cu 102 suflete.

Plopilor sau Copacilor (-Dealul): în cuprinsul com. Măstăcani, pl. Prut; acest deal e o ramificație a dealului mare dintre părăiele Covurlui și Suhului.

Pochina: baltă în marginea despre N. E. a satului și comunei Rogojeni, pl. Horincea.

Pochișcani: sat vechi de vr'o 150 ani, în comuna Balinesti, pl. Horincea, cu vr'o 29 case, (v. *Balinestii*-comună). Pe aice trece drumul de fer Galați-Bârlad, fiind și o stație cu numele satului.

Pochișcani: moșie particulară de 3.346 hr., în com. Balinesti, pl. Horincea.

Podișul: deal ce vine în partea spre Răsărit a com. Băleni, pl.

Zimbru, lângă sat, din spre Puțchioiaia.

Podişul : aşeđatura dintre satul Băleni, pl. Zimbru, și Balcanu, alt podiş.

Pogoneştiilor mari : pădure particulară însemnată, în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Pogoneştiilor mici : pădure particulară, în com. Rogojeni, plasa Horincea.

Poleitul : dealul cel mai însemnat și mai întins din jud. Covurlui. Începe din jud. Tutova (Rădești), traversează prin plășile Zimbru și Prut, printre părăele Suhului și Covurlui, trece prin partea răsăriteană a Bursucanilor, dă peste Crăești, apoi se îndreaptă spre Apus de Vérlezî și la Băleni se bifurcă în două ramuri, din cari una trece spre Apus pe la Oasele și merge paralel cu Suhului, iar a doua ramură, cea mai principală, de la Băleni trece spre Est de Cuca și continuă până la Galați. Poleitul formează, așa dicând, spinarea și ridicătura întregului județ și simoște toate părăele și părăeșele să apuce unele la dreapta, iar altele la stânga.

De la Băleni la Cuca Poleitul trece prin pădurea printu-

lui Cantacuzino și prin Rădeçină. De la Cuca, el străbate prin următoarele puncte : Mogoș, Ghilanu (Moș-Dumitru), Tatarcă, Bacal-Bașa și Galați (v. n. r.).

Poloboc : punct teritorial pe drumul mare Cuca-Galați, la hotarul moșiei Chiraftei despre V. (și aparținând acestei moșii), unde înainte era o crâșmă, care purta numele de Poloboc.

Crâșmele de la drumurile mari mai în general așe căte o bucată de pămînt arabil sau emăș împrejurul lor, care se arendează la un loc și poartă numele lor. Așa e și cu crâșma de la Poloboc, care astă-dî nu-i de cât un simplu bordeiu pentru paza moșiei. Numele de Poloboc vine sau de la crâșma carea, neavînd tocmai multă consumație, avea numai un singur vas (poloboc) cu vin sau cu rachiû în ea; sau, cum dic bătrâni, pentru că, în locul din jurul crâșmei, ne fiind fântăni cu apă, locuitorii ce-l cultivau erau nevoiți să-și aducă apa pentru ei și vitele lor de la alte fântăni depărtate într'un poloboc cu carul tras de bou.

Porecului (-Dealul) : format de valea omonimă, începând de pe teritoriul com. Berești (în dreptul T.-Berești) și se termină

aproape de Balinetești la punctul Branistea.

Porcului (- Valea): intre comunitatele Bursucani și Berești.

Potârnichea: vale pe care trece drumul de la Pechea la Mânjina, pl. Siret.

Prodănești: comună rurală, în pl. Horincea, la depărtare de 87 kilometri de la Galați, se mărginește la N. cu com. Lupeni, Mălușteni și Tuțcani, la E. și S. cu Gănești și Slivna și la V. cu cotuna Aldești (com. Berești). Această comună este aşedată pe o măchiă de deal, în partea apusenă a Horincei, într-o poziție foarte frumoasă, de unde se văd că într-o străchină satele învecinate ale Horincei, și anume: Sipenii (acesta-i chiar în față), Tuțcani, Mălușteni, Aldești și Puricanii.

Trei cotuni fac parte din comună: Prodănești, Puricanii și Săsenii, cari sunt aproape una de alta, iar cele din urmă mai impreună. Locuitorii din toate cotunile sunt rezași; numărul lor e de 259 capi de familie cu 999 suflete, din cari 513 bărbați, 486 femei, 525 necăsatoriți, 417 căsatoriți, 56 vîdui, 1 divorțat, 84 cu scîntă de carte și 915 fără.

Terenul Prodăneștilor e foarte

accidentat; dealul în direcția Slivnei mai ales e plin de rîpi și pârăeșe; în fundul fie căreia rîpi, fiind albia unui pârăeș, cresc înșirate în ambele părți numeroase și regulate sălcii. Aice, d'alt-fel ca mai în toate comunitatele din valea și fundul Horincei, sunt apoii frumoase și bogate grădini cu pomi roditori, în special meri, peri, perji, nuci, vișini etc.

Pămîntul arabil al acestei comunități se socotește la 1.129 hr.; mai sunt apoii $97\frac{1}{2}$ hr. vii, 12 fenețe, 20 emaș, 10 tufăriș, osebit de rîpi și locuri netrebnice; proprietăți mari nu există.

Agricultura, crescerea vitelor, cultura viilor și a grădinilor cu pomi fructiferi sunt ocupațiile căpitanice ale locuitorilor de aice; ei sunt gospodăroși; casele în bună stare și bine îngădăite, cu garduri vii de drăcili și ulmi, precum și încunjurate cu plantații; un fruntaș are până la 40 fâlcă pămînt.

Numărul total al vitelor e de 729 capite.

Veniturile comunale se ciștează la 2.755 lei, iar cheltuielile la 2.693 l. 65 b. Dările directe în total 5.107 l. 17 b.

Biserici 2: Sf. Voevodă în Prodănești și Sf. Dimitrie în Săsenii; comuna Prodănești împreună cu cotuna Aldești (com. Berești), constituie o parohie,

cu catedrala Sf. Dimitrie, 1 preut paroh, 1 preut ajutor și 5 cântăreți.

Școală una singură, mixtă, avea în 1889 elevi 25—30 regele din 60 înscriși.

Comuna cea mai învecinată de Prodănești spre V. e Slivna, la depărtare de 3 k. m.

Prutețul: pârăeș ce se varsă în lacul Brateș.

Prut: rîu, la Greci se numia *Poras* sau *Pyretus* (Herodot), la Romani *Hierasus* sau *Gerasus* (Ptolomeu) și *Porota* (Amian Marcellin citat de Dimitrie Cantemir), în limba scitică însemnează *trecătoare* (Hájdéu). Uniș dic că se dirivă de la *Brutus*, prin transformarea lui *B* în *P* (Vaillant citat de col. Drăghicescu în *Dunărea și coastele Mării-Negre*).

Acest rîu izvorăște din Carpați la târgul Văscuți în Galitia, intră în România la satul Boianu, curge spre R. și la târgul Rădăuți face cea mai mare cotitură, întorcându-se spră S. și formând marginea României despre Basarabia (Răsia) până în jos de Galați și în sus de Reni, unde se scurge în Dunărea.

Tot cursul Prutului e de 125 mile sau 340.000 stânjini, din cari 25 mile în Bucovina și 120 în Moldova.

Jud. Covurluiu e udat de Prut pe o întindere de 80 kilom., la frontieră sa orientală. Acest rîu e plutitor și se scoboară pe el plute cu lemn din pădurile Bucovinei și produse din țară la Galați.

Prutul primește în sine d'a dreapta : rîul Jijia și pârăeile Herța, Humaria, Prutețul, Moșna, Cozia, Covurluiul; iar d'a stânga: pârăeile Sărata, Nînova, Lăpușna, Câlmățiu, Tigheciu, Larga, Strâmba-de-Apus, Strâmba-de-Răsărit. Apa Prutului este cea mai usoară și mai sănătoasă, însă turbure, din cauza năsipului ce duce cu sine; puind'o cine-va însă într'un vas să stea, năsipul se aşeză în fund și apa rămâne foarte curată și limpede. O litră de apă de Prut e mai usoară cu 30 dramuri de cât alte ape. (*Dictionar-topografic și statistic al României* de Frunzeșcu).

Prutului (- Valea): ce se intinde d'a lungul riuluui cu același nume, de la Galați până la Vădeni (com. Rogojeni), și pe care sunt aședate următoarele sate : Tulucești, Tatarca, Șivița, Ijdileni, Frumușita, Tămăoană, Stoicană, Drăculești, Brănești, Pășcană, Vlădești, Slobozia-Oancea, Oanca, Rogojeni și Vădeni (v. n. r.).

Prut : plasă, a cărei numire îi

vine de la rîul omonim ce formează frontiera estică a județului; suprafața teritoriului acestei plăși e de 94.070 hect.; numără 10 comuni cu 29 sate, 4.442 contribuabili, 5.275 capi de familie cu 20.072 suflete. Reședința e Târgul-Bujor; iar comurile și satele ce-i aparțin poartă următoarele numiri: 1) Bâneasa, cu satele Slobozia-Bâneasa și Bâneasa; 2) Bujor cu Golășei, Târgu-Bujor, Moscu, Puțichioaia și Umbrărești; 3) Fărănești; 4) Foltești cu Fântânele, Foltești și Stoicanî; 5) Frumușita cu Ijdileni, Frumușita, Scânteestî și Tămăoani; 6) Jorăști cu Lunca, Jorăști și Zérnești; 7) Măstăcanî cu Chiraftei, Drăculești și Măstăcanî; 8) Oancea cu Slobozia-Oancea și Oancea; 9) Sî-

vîța cu Tatarca și Șivița; 10) Vlădești cu Brănești, Pășcani, Roșcani și Vlădești (v. Covurlui-județ și n. r. ale comunilor și satelor).

Puțichioaia: sat în com. Bujor, pl. Prut, cu 139 familiî și 585 suflete; are o biserică și o școală mixtă; biserică este face parte din parohia Fărănești (v. n. r.) Pe aice trece linia drumului de fer Bîrlad-Galați, având și o stație cu numele acestui sat.

Puțichioaia: moșie particulară de 2.788 hectare, în com. Bujor, pl. Prut.

Puțul-Jugănaruluî: punct însemnat în partea estetică a văii Lozova.

R.

Rădăcinî: (v. Cuca-pădure).

Rădeștilor (- Valea): începe de la N. de com. Rădești (Tutova), și merge spre S. până aproape de teritoriul com. Jorăști, lăsând această comună la E., și d'acolo începe a se perde, formând în capul despre S. un mic podis în lungime de 2 k.m. aproape; apoi treptat începe a

se forma valea Covurluiulusec, ce vine spre Est de comuna Vîrlezî, merge spre Sud și se termină la Sud de Puțichioaia. Valea-Rădeștilor merge în linie dreaptă spre Sud și dă în valea Covurluiulusec; această vale aparține parte teritoriului comunei Rădești, parte comunei Crăești și parte Jorăștilor.

Rădianu: balta lângă Prut pe teritoriul cotunei Vădeni, com. Rogojeni, pl. Horincea.

Rădiciuluř (- Valea): în com. Bujor, pl. Prut; începe din apropierea văii *Miloacă* (v. n. r.) ceva mai spre R., și se termină în comuna Fărțănești.

Rareš: pădure lângă Cuca, pl. Siret, a cărei numire vine său de la fostul Domn al Moldovei Petru-Rareş, care se scie că adeseori se găsea prin aceste părți înainte d'a fi Domn, câci se occupa cu pescăria pe lângă Brateş, sau de acolo că foasta pădure era formată din copaci rari.

Recea: pârăeş ce udă cotuna Gherăeasca, din com. Lupeştii, plasa Horincea, și se varsă în Horincea.

Recea: pârăeş ce isvoreşte din o rîpă omonimă, plină de sălcii, în partea despre Apus a satului Găneşti, pl. Horincea; acest pârăeş serveşte ca hotar între satele Găneşti și Comăneşti, din comuna Găneşti.

Rădiu-Turciř: pădure în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Rădiu-Văsculuř: pădure în com. Rogojeni.

Rogojeni: comună rurală, în pl. Horincea, a şesea și ultima comună covurluiană aşedată pe malul Prutului, la depărtare de 70 kilometri de la Galați, se mărgineşte la N. cu jud. Tuttova prin com. Blăgeşti (spre V.) și Carja (spre E.), la S. cu Oancea, la E. cu Prutul și la V. cu Cavadineşti.

Apele ce o udă sunt: rîul Prut, pârăul *Horincea*, pârăiaşul *Oarba* (Chirileşti), lacul *Sovârca*, precum și alte bălti mai mici formate de vîrsăturile Prutului. Această comună e formată din trei cotuni: *Rogojeni* (reședința), *Chirileşti* și *Vădeni*, depărtate una de alta astfel: de la Rogojeni la Chirileşti 5 kilometri spre V., de la Rogojeni la Vădeni 7 k. m. spre N., de la Vădeni la Chirileşti 6 k. m. În intreaga comună Rogojeni sunt 517 case, contribuabili 409, familiile 574 cu 2.299 suflete, din cari 1.164 bărbați, 1.135 femei, 1.225 necăsătoriți, 956 căsătoriți, 118 văduvi, 261 cu sciință de carte și 2.038 fără.

Cea mai populată cotună e Chirileşti. Numărul străinilor în intreaga comună e de 8 familiile cu 50 suflete, din cari 3 familiile grece cu 15 suflete și 5 fam. israelite cu 35 suflete.

Situația teritoriuă Rogojenilor se caracterizează astfel: mai mult dealuri (costișe) și

păduri, pe lângă satul Rogojeni e un mic săș, pe unde curge Horincea. Suprafața sa teritorială se socoate la 9.438 hectare, din cari 3.718 arabile, 4.290 păduri, 371 hr. 80 ar. emaș, 228 hr. 80 ar. fenețe, 211 viii, 20 grădinări și 143 liveți și vetrele satelor.

Din acest pămînt, Statul posedă 1.601 hr. 60 arii în moșia Vădeni; proprietatea mare particulară este reprezentată prin moșile Rogojeni și Chirilești ale moștenitorilor defunctului Alexandru Calimah, în întindere de 5.750 hectare (din cari peste 4.000 numai pădure); iar sătenii din treile cotunile posedă 1.801 hr. 80 ar.

Toți locuitorii din com. Rogojeni sunt foști clăcași împrietăriți în 1864, iar în Vădeni și însurătei împrietăriți la 1880.

Vitele în 1888 se cifrau astfel: 1.198 boi, 481 vaci, 170 viței 150 mânzați, 150 mânzate, 7 tauri; armăsari 56, ca și 60, epe 140.

Pe lângă plugărie și creșterea vitelor, sătenii acestei comuni se ocupă puțin și cu pescaria și cu facerea rogojinilor, precum și cu cărăușia și tăietul stufului, mai ales iarna. Se seamănă aici în deosebi: pușoi, secară, orz, ovăz și puțin grâu. Producția agricolă în 1891 în total a fost de 21.069 hec-

tolitri, iar pe specii: grâu 4.644 hl., secară 7.668, orz 5.910, ghircă 1.146, popușoi 1.183 (în alti anii e mult mai mare, păna la de șeze ori atât), ovăz 168, meiu 60, cânepă 252, in 40, cartoafe 3.600 kgr., fasole 2.400.

Comerciul e reprezentat prin 13 crâșme și 4 prăvălii cu alte mărfuri, cele dintei ținute de români, ceste din urmă de evrei; funcționează aici o moară cu aburi a arendașului moșiei; mașine agricole pentru treerat 2; pluguri în total 300, din cari numai 25 sistematice; femeile cresc în mare parte gândaci de mătasă, cultivă duzi, in și cânepă; asemenea se ocupă cu industria casnică; puțin săteni cultivă albine.

Veniturile comunale se ridică la 9.875 lei, iar cheltuielile la 8.798. Contribuții directe în total 15.223 l. 41 b.

Biserici 3: Sf. Voevodă în Rogojeni, vechiă, de vălătuci, cu 17 fâlcii pămînt; Sf. Spiridon în Chirilești, din vălătuci, în stare ordinară, învelită cu stuf, are $8\frac{1}{2}$ fâlcii; și Sf. Pantelimon și Sf. Voevodă în Vădeni, în paiante, iarăși cu $8\frac{1}{2}$ fâlcii pămînt rural. După alcătuirea sinodală din 1888, com. Rogojeni formează două parohii: Rogojeni cu cotuna Vădeni, având catedrală bis. Sf. Voevodă din reședința comunală, un preut

paroh și 3 cântăreți; și *Chirilești*, formată din cotuna cu același nume, un preut paroh și 2 cântăreți.

Scolii iarăși 3, toate mixte: una în Rogojeni, cu 64 elevi înscriși, din cari urmează regulat vîr'o 25, a scos de la înființare până adî 25 absolvenți; a doua în Chirilești, cu 38 elevi (din cari 6 fete), iar eu frecuență regulată vîr'o 21, absolvenți de la înființare 18; a treia în Vădeni, cu 47 școlari înmatriculați, din cari urmează regulat 15. Scolile din Rogojeni și Chirilești n'aú pămînt, cea din Vădeni are 10 hr. și 2 ar.

Pe teritoriul acestei comuni trece calea județeană ce merge la Fălcii, pe o întindere de 3 k.m. Din satul Rogojeni până la calea județeană e un crâmpieū de șosea petruită, în întindere de un kilometru.

Rogojeni: satul principal și reședința com. cu același nume, în pl. Horincea, pe malul Prutului; numără 170 case, 200 familiî cu 843 suflete, o biserică și o școală (veđi *Rogojeni-comună*).

Se susține că acest sat e înființat de pe la anul 1670; la început erau aice niște simple colibî de pescari, în urmă însă s'aú înființat de către niște călărași un târgușor, care a pur-

tat mult timp numele lor de *Călărași*.

Rogojeni-Chirilești: moșie particulară de 5.750 hectare, în com. Rogojeni, pl. Horincea.

Roșcani: sat, în com. Vlădești, pl. Prut, cu 157 familiî și 571 suflete, o biserică și o școală (v. *Vlădești-com.*). Tradiția populară susține că acest sat și-ar avea numele de la un om mare cu numele *Roșca*, rămas, se dice, în urma răsboiului între *Ioan-Vodă-cel-Cumplit* și Petru Schiopu (1574) și că acest Roșca ar fi bătut cel ântîu par în Roșcani.

Roșcani: moșie particulară de 2.864 hectare 60 arii, în com. Vlădești, pl. Prut.

Rosia: moșie particulară de 429 hr. 64 ar., în comuna Jorăști, plasa Prut.

Rosia: pădure pe valea și dealul omonime (v. n. r.).

Rosiei (- Valea): între Bursucani și Berești, pl. Horincea, aparține teritoriului Bereștilor; această vale începe de la *Tabára*, partea de Mează-noapte, iar mai în urmă se contopește în valea Jorăștilor.

Rosieř (-Dealul): corespondent văieř omonime.

Ruginenř: sat în com. Cavadi-
nești, pl. Horincea, cu 221 fa-
miliř și 755 suflete, precum și
o biserică (v. *Cavadinești-com.*).

Rusca-mare: mošie particulară de 743 hr., în comuna Filești,
pl. Siret.

Rusca-mică: mošie particulară de 286 hr., în comuna Filești,
pl. Siret.

S.

Saca: trup de mošie răzășască
în com. Oancea, pl. Prut.

Satu-Costi: vălcică, pe carea e
așeđat satul omonim, în com.
Filești, pl. Siret.

Satu-Costi: sat în com. Filești,
pl. Siret, în spre N. de reșe-
dința comunală la 4 k.m.; are
89 familiř cu 365 suflete, o bi-
serică și o școală (v. *Filești-*
comună).

Satu-Costi: mošie particulară de
950 hr., în com. Filești, plasa
Siret.

Săracilor (-Dealul): în cuprinsul
teritoriului com. Cudalbř, pl.
Zimbru; acest deal se întinde
în coasta despre N. a comunei
până la hotarul com. Puțeni,
mergând în paralel cu malul
stâng al pârâului Geru, de la
Nord la Sud.

Sărăcuțeř (-Dealul): pe terito-
riul com. Frumușia, pl. Prut.

Sărdaru: sat (v. *Sendreni-sat*).

Săsenř: sat în com. Prodănești,
pl. Horincea, are 59 familiř cu
225 suflete și o biserică (vedi
Prodănești-com.)

Scânteestř: sat, în com. Frumu-
șia, pl. Prut, la vr'o 8 kilom.,
în spre V. de reședința comu-
nală; numără 240 familiř cu
1.018 suflete, o biserică și o
școală; împreună cu cotuna
Fântânele (com. Foltești) for-
mează o parohie a-partea, având
catedrala Sf. Gheorghe, un preut
ajutor și 4 cântăreți (v. *Fru-
mușia-com.*)

Serbiř: trup de mošie răzășască,
în com. Oancea, pl. Prut.

Sipenř: sat, în com. Tuțcani,
pl. Horincea, așeđat pe muchia

dealului răsăritean a văiei Tuțcanilor și la depărtare cu 3 ½ k. m. spre Est-Sud de la reședința comunală; are vr'o 607 locuitori (suflete), o biserică și o școală.

Sipenii e un frumos și vechiș sat răzășesc; legenda spune că numirea sa i-ar veni de la un oare-care *Sipu*, frate a lui *Tuțcu*, aprodat a lui Ștefan-cel-Mare și intemeetorul Tuțcanilor, căruia, la împărțeala pământului dat de Ștefan-Vodă, i-a venit regiunea sudică ce aparține răzășilor din Sipeni (v. *Tuțcani-com.*).

Siret: rîu, ce atinge județul Covurlui la frontiera sud-vestică, pe o întindere de 32 kilometri. Acest rîu, numit în vechime *Tiarandos* (Herodot), *Jerasus* (Ptolomeu), *Gerasus* (Amian), *Seretos* (C. Porfirogenitul), în evul-mediu *Seret* (Hajdău), iar oare-când a purtat și numele de Halup (Miron Costin). Vorba primitivă e scitică și însămează fluviu; iar *Tiarandos* vra-se dică *Sărat*. După Miron Costin (*Letopis. Moldovei* ed. M. Cogălniceanu, pag. 505), iată legenda originei numirei de Siret, cuprinsă în canticul al II al unei poeme scrise în limba polonă și dedicată Regelui acelei țări: « *Regele Ungurilor Vladislav, împreună cu Românii, împing*

*pe Tătarî de la munte și, gomindu-i apoi fără preget prin câmpie, ajunseră până la Siret, unde se află orașul Roman. Aici urmează o nouă bătălie. Înfrângă Tatarii se aruncă în undele Siretelui, iar Românii urmărindu-i fără cruce, astupă fluviul cu cadavrele dușmanilor. Regele, transportat la viderea acestei bătălii tătărești, strigă cu veselie în limba maghiară: « Seretém, Seretém », îmi place, îmi place, și cuvențul regal, prefăcându-se în numele rîului, eternizează gloria victoriei » (v. Drăghicescu, *Dunărea și coastele Mărei-Negre*).*

Siretul isvorăște de sub poalele Carpaților, aproape de satul Pursușeū în Bucovina, intră apoi în Moldova mai sus de satul Căndești, jud. Dorohoiu, trece mai prin mijlocul ei și face o încordătură mică în jud Roman, d'acolo merge drept în jos până la s. Fundeni în jud. Putna, de unde apucă spre Răsărit, mergând în linie dreaptă o oră, de aice taie spre Sud, face cea mai mare cotitură în cursul său și se varsă în Dunărea prin două guri mai sus de Galați, la distanță de trei kilometri. Primind foarte multe ape din țară, se face plutitor, scoborindu-se pe dânsul multe plute cu cherestele și produse din munți la Galați. Întinderea

totală a Siretului e de 280.000 stânjini. El primește în sine d'a stânga sa rîul Bîrlad și părăele Molnița, Părul-Negru, Părul-Roșu, Mălină, Geru, Lozova și Suhuluiul; iar d'a dreapta primește părăeșele Sagna, Somuz, Cucova, Scurta, Căregna și Leica. Este o apă lată și adâncă; dar fiind că în tot locul este cuprins de dealuri și păduri, având în multe părți și ostroave de năsip, de aceea nu e încă pe deplin navigabil (*Dicț. topografic și statistic de Frunzescu*).

Siret: plasă, a cărei numire vine de la rîul Siret, ce formează în mare parte frontieră vestică a județului Covurlui. Teritoriul acestei plăși are o suprafață de 102.716 hectare; ea numără 10 comuni, între cari și orașul Galați, cu 33 sate, 8.097 contribuabili, 16.879 capi de familie și 75.122 suflete. Reședința plăsei e la Târgu-Pechea. Comunile rurale și satele sunt: 1) Braniștea cu cotunile Braniștea, Lozova, Șerbești-Vechi și Traian; 2) Cuca cu Cotros, Cuca, Mavromol, Oasele, Plevna și Slobozia-Ventura; 3) Filești cu Bărboși, Filești (Călica), Movileni, Satul-Costi, Șendreni sau Sărdaru și Smârdan; 4) Independența cu Braîna, Independența și Vasile Alexandri;

5) Mânjina; 6) Piscu cu Piscu și Vameș (Odaia-Popii); 7) Slobozia-Conachi cu Cuza-Vodă și Sl. Conachi; 8) Pecheu cu Târgul și Satul Pechea; și 9) Tulucești cu Cișmele, Costachi-Negră, Fântânele (Soltanu), Odaia-lui-Manalachi, Slobozia-Movilei, Tulucești și Vînători (v. *Covurlui-județ* și numele comunilor și satelor respective).

Siretului (-Valea) sau șesul Siretului, începe de la punctul foastei cotuni Preval (com. Tudor-Vladimirescu, jud. Tecuci) și se termină la punctul Măxineni, com. Independența, jud. Covurlui.

Siretul-Stătător: apă stătătoare, având în mijloc o insulă cu vii, în apropiere de gara Bărboși spre E. Păna în 1861, Siretul curgea pe aice; d'atunci însă, schimbându-și cursul său, vechia albie a rîului a rămas un lac în forma unei zale de lanț, ale cărei extremități par a se întruni la S. E. (sub solul unei păduri), formând în centru-înălță o bogată insulă în planătii (v. Drăghicescu «*Dunărea și Coastele Mărei-Negre*»).

Siretelul: vale pe teritoriul com. Măstăcani, pl. Prut.

Slivna: părăeș ce isvorăște din

fundul văiei omonime, având mai multe ramificații, cărătoate se împreunează mai jos de Onciu și formează o singură apă, ce se varsă în Chineja la satul Moscău, com. Bujor, pl. Prut.

Slivna: comună rurală, aşedată în valea omonimă din pl. Horincea, la 85 kilometri de la Galați, se limitează la N. E. cu Prodănești, Gănești și Cavadinești, la S. Balințești și la V. Berești. Numără 2 cotuni: *Slivna* (reședința) și *Onciu*, ceastă din urmă mai spre Sud. Locuitorii din Slivna sunt rezași, cei din Onciu foști clăcași improprietări. Populația se cifrează astfel: contribuabili 180, familii 230 cu 996 suflete, din cari 511 bărbați, 585 femei, 540 necăsătoriți, 422 căsătoriți, 33 văduvi, 1 divorțat, 255 cărturari și 741 necărturari.

Din teritoriul com. Slivna 500 hr. aparțin proprietăței mari reprezentată prin moșia *Onciu*; restul sătenilor.

Se seamănă aice cu deosebire grău, secară, orz și popușoi.

Numărul vitelor e aproape 1.000 capite.

Deși aparența caselor din Slivna e frumoasă, plantații de pomi fructiferi în abundență, totuși locuitorii slivneni sunt săraci în cea mai mare parte.

Sunt în această comună 2

cazane de fabricat rachiū de drojdii pentru trebuințele casnice.

Bugetul comunal se cifrează la venituri cu 2.375 lei 79 bani, iar la cheltuieli 2.374 l. 98 b. Dările directe în total 8.088 l. 15 b.

Biserici 2: *Sf. Ioan Botezătorul* și *Sf. Nicolai*, amândouă în reședința comunală; formând o singură parohie, cu catedrala *Sf. Nicolai*, comuna Slivna are un preot paroh și 2 cantăreți.

Scoală una, mixtă, cu 35 elevi, cără învață și impletitul pălăriilor.

Slivna: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Horincea, are 207 familii cu 883 suflete, 2 biserici și o școală (v. *Slivna-com.*).

Slivnei (-Valea): pe teritoriul comunei cu același nume, plasa Horincea.

Slivnei (-Dealul): corespondent văiei omonime.

Slobozia: vale, prin care curge pârâul cu același nume, în com. Filești, pl. Siret.

Slobozia: pârâul, în com. Filești, pl. Siret.

Slobozia-Băneasa: sat, în com.

Băneasa, pl. Prut, are vr'o 34 familii cu 146 suflete și o biserică (v. *Băneasa*-com.).

Lămurile :

Cu privire la *slobozii*, numire ce se dă multora din satele noastre și care vorbă e de origine slavă (Свобода-Слобода-novae plantationes), d. V. A. Urechiă, profesor de istoria și literatura Românilor la Universitatea din București și membru al Academiei Române, susține (v. *Notițe despre Slobozii*, București, 1888) că erau înainte acele sate, ai căror locuitori, ca să vie în Țară, se scutiau de birurile și obligațiunile în genere impuse pămânenilor. Aceste *slobozii* la început se făcură fără formalitățile ce le aflăm mai târziu la aşedarea lor. De la secolul al XV, înființarea unei *slobozii* fu considerată ca o chestiune de Stat. Din acel moment, pentru a se înființa o *slobozie*, nu era de ajuns ca cineva să aibă o moșie stearpă ori o siliște vechiă și să se invioască cu locuitorii de peste hotare, ca să-i aducă spre a popula ocina, siliștea; mai trebuia, înainte de toate, un *hrisov domnesc*, autorizând înființarea *sloboziei*. Colonisările acestea se făceau nu numai pe moșii particulare, ci și în jurul monastirilor, din poșlușnicii sau oamini de serviciu ai

monastirilor. Coloniștii erau *leși*, *ruși*, *cazaci*, *unguri*, *turci*, *sérbi*, *bulgari*, *munteni* (iar în Muntenia *moldoveni*).

Pe lângă acest scop al *slobozilor*, mai era și acela al rechemării în patrie a locuitorilor emigrați, fie din cauza răsboanelor, fie în urma unei fapte criminale. *Slobozile* se făceaau în aceste condiții: a) scutind pe un număr de ani pe slobozeni de ori-ce dări și angarii; b) dându-le o jurisdicție specială, care le garanta pacea și nesupărarea; c) învoindu-le libertatea deplină de cult și de limbă.

Slobozia-Băneasa : moșie particulară de 1.144 hr. în com. Băneasa, pl. Prut.

Slobozia-Butora : grupuleț de câteva case, fără a fi cotună recunoscută, dependentă și mai la o parte de com. Fărănești, pl. Prut.

Slobozia-Conachi : comună rurală, în pl. Siret, a cărei numire vine de la marele logofăt al Moldovei și poet Constantin Conachi, întemeetorul satului cu același nume. Așezată pe valea pârâului Suhului lui, la distanță de 35 kilometri de la Galați, această comună se hotărăște la E. cu teritoriul satului C. Negri

(com. Tulucești), la S. Independență și Piscu, la V. com. Tudor Vladimirescu (jud. Tecuci), de care e dispărțită prin pârăul Geru, și la N. Pechea.

Două cotuni formează această comună: *Slobozia-Conachi* (reședința) și *Cuza-Vodă*; antîea e formată din foști clăcași improprietăriți la 1864 și a doua din însurătei improprietăriți la 1879. Ambele cotuni sunt foarte aproape una de alta (vr'o 50-60 metri).

Numerul total al caselor din întreagă comună e de 371, contribuabili 271, familiile 404 cu 1.755 suflete, din cari 909 bărbați, 846 femei; 993 necăsătoriți, 695 căsătoriți, 67 vîdui; 193 cărturari, 1.562 necărturari.

Teritoriul com. Sl.-Conachi e udat de trei părăe: *Geru*, *Suhului* și *Lozova*. Atât spre V. dar mai ales spre E., se află dealuri cu teren foarte accidentat; încolo pămîntul e cultivabil, înfățișând platouri înținse și terenuri fertile. Amândouă dealurile ripoase conțin petriș și piatră de construcție. În anul 1888 s'a discoperit la marginea satului Sl. Conachi, despre N. V., o carieră de piatră de construcție, ce se exploatează de județ, și din care s'a scos în 1890, pe lângă o cantitate de petriș, și peste 700 metri cubi piatră mare, cu care s'a

lucrat podețele șoselei Pechea-Mânjina.

Suprafața teritorială a întregiei comuni e aproape de 7.971 hectare 97 arii, astfel specifice după întrebuițare: 6.356 hr. 68 ar. arabile, 320, 38 pădure, 999, 60 emaș, 71,60 fenețe, 28,64 vii, 60,14 vatra satului și livezi cu pomă în Sl. Conachi, 81,13 idem în Cuza-Vodă, precum și 13,80 loc neterminic și terenuri ripoase. Din acestea. 4.567 hr. 04 ar. aparțin proprietăței mari, 1.002 hr. 47 ar. Statului și 2.372 hr. 56 ar. proprietăței mici (sătenilor). Proprietar mare în Sl.-Conachi e contele Emanoil Rospoli din Roma (Italia), care a luat în căsătorie a doua pe unica fiică a lui Conachi, Ecaterina Vogoride, adă decedată.

Recolta mijlocie pe falce este: grâu 3—4 kile, secără, orz și popușoi 4—5.

Numărul vitelor e de 2.049 animale cornute, 377 ca și epe, 1.466 ou și capre.

Crâșme 8; pluguri 220, din cari 70 de fer; femeile se ocupă mult cu țesături casnice. În genere locuințile sătenilor din com. Slob.-Conachi sunt bune, bine îngrădite ca plantații de salcâm în mare parte și puțini pomi roditori; strada principală din reședința comunală e șoseluită,

Veniturile comunale se urcă la 5.886 lei, cheltuielile la 5.841 lei 11 bani. Dările directe în total 15.714 lei 51 bani.

O singură biserică e în com. Sl.-Conachi: *Sf. Treime*, zidită între anii 1814-18 de către proprietarul d'atuncii al moșiei Constantin Conachi și rezidită de locitorii în 1873; biserică are pămînt; toată comuna formează o parohie, cu un prut paroh și 2 cântăreți.

Școli 5, mixte: una în Sl. Conachi din 1866 și alta în Cuza-Vodă din 1886; cea din Sl. Conachi avea în 1889 înscriși 45 elevi, din cari cu frecvență regulată 33, în ea se învață și impletitul pălăriilor de paie; iar cea din Cuza-Vodă cu 40 elevi înscrisi, din cari urmează regulat 25, și aice se învață impletitul pălăriilor; școala din urmă are 6 fâlcă pămînt.

Slobozia-Conachi: satul principal și reședința comunei cu același nume, din pl. Siret, cu 255 case, 291 familii și 1.118 suflete, o biserică și o școală (v. *Sl.-Conachi-com.*).

Acest sat a fost înființat între anii 1800—1810 de Constantin Conachi, proprietarul moșiei de aice, poet însemnat și mare logofet al Moldovei; iar locitorii săi sunt români veniți de din-

colo de Siret, mai ales din județele Brăila, Râmnicu-Sărat și Ialomița, ceea ce se constată și prin nuanța muntească de vorbire a sătenilor de aice, vorbire ce nu se mai observă în alt sat din județul Covurlui, și prin portul lor asemuit sătenilor de peste Siret.

În graiul popular Slobozia Conachi se numește și *Plăcintă*. Asupra formărei acestui sat tradiția populară se exprimă astfel: se dice că cu mult mai înainte de formarea satului, prin această localitate și-ar fi avut turmele un fost proprietar și iconom de vite pronomit *Plăcintă*, unde era și o fântână numită în urmă «fântâna lui Plăcintă.» Această fântână era cunoscută foarte mult de către locitorii de pe malul Siretelui, ce-și-aveau pe aice drumul la Galați. Mai în urmă însă C. Conachi, devenind proprietar al moșiei, o mulțime de locitorii de pe la Maluri, Cuca, Lămotesti etc. se grăbiră a veni la vestea că el face sat la fântâna lui Plăcintă și că acordă multe înlesniri celor ce se vor aședa aice. Dar după aceea însă, se vede că înlesnirile nu se mai acordară și că din contra boerescul ar fi ajuns foarte împovărat, de oare-ce o mulțime de familiile de săteni au fost silite să părăsiască satul Sl.

Conachi și să se ducă spre a se sălăștui aiurea, mai ales prin mahalalele Galațiilor și ale Brăilei.

Într-o carte bisericească (octoih) din biserică Sloboziei Conachi se citește scris cu mâna lui Conachi următoarele cuvinte:

«*Acet octoih s'a afierosit de către mine păcătosul sf. biserici a Sf. Troițe de la satul meu Slobozia lui Conachi de pe valea Suhuluilului 1814 Iunie.*»

C. Conachi agă și cavaler.

Inscriptia e în litere cirilice și cu o caligrafie aleasă.

Slobozia-Conachi : moșie particulară de 4.719 hr., în com. omonimă, pl. Siret.

Slobozia-Conachi : moșie a Statului de 1.002 hr. 47 ar., în com. cu același nume, pl. Siret.

Slobozia-Movilei : sat, în comuna Tulucești, plasa Siret, cu 42 familiî (vedi *Tulucești*-comună).

Slobozia-Movilei : moșie particulară de 700 hr., în comuna Tulucești, pl. Siret.

Slobozia-Oancea (Onești) : sat, în com. Oancea, pl. Prut, în valea Prutului, ceva mai în spre Sud de reședința comunală (4 k.m.),

cu 46 familiî și 396 suflete (v. *Oancea-com.*).

Slobozia-Oancea : moșie particulară de 572 hr. 87 ar., în comuna Oancea, pl. Prut.

Slobozia-Ventura sau Vînturoaea : sat, în com. Cuca, pl. Siret, a cărei numire vine de la fostul său proprietar Constantin Ventura; are 63 familiî cu 286 suflete și o biserică (v. *Cuca-com.*).

Slobozia-Ventura : moșie particulară de 2.860 hr., în comuna Cuca, pl. Siret.

Smârdan : sat, în com. Filești, pl. Siret, a căruia nume vine de la localitatea întărâtă omonimă din Bulgaria, carea a fost luată cu eroism de către armata română în resboiu neutărării din 1877/78. Acest sat e format din însurătei improprietări după răsboiu; numără 82 familiî cu 253 suflete (v. *Filești-com.*).

Smulți : comună rurală, în plasa Zimbru, la 62 kilometri de la Galați și a doua în populație din tot județul; se mărginește la N. cu com. Fundeanu (jud. Tutova), la S. cu com. Măcișenii, la E. cu Crăești, la V. cu Corod (jud. Tecuci) și la N.E. cu Drăgușeni. Prin mijlocul Smul-

ților trece pârăul *Suhuluiulu*, iar prin partea vestică a satului curge *Gerul*.

Această comună e formată din două cotuni: *Smulți* (reședința) și *Gornești*; înțeia locuită numai de rezași, iar a doua, de căpătă cu 3 kilometri de reședință comunală, are vr'o 9 case și e populată de foști clacași împroprietăriți. Populația întreagă a comunei se cifrează: contribuabilă 529, familiile 726 cu 2.750 suflete, din cari 1.424 bărbați, 1.327 femei, 1.344 necăsătoriți, 1.266 căsătoriți, 141 văduvi, 352 cu sciință de carte și 2.399 fără. Ca străini sunt vr'o trei-patru familii armene și 3 familii israelite cu 9 suflete.

Teritoriul com. Smulți e format din 7 văi și 9 dealuri, numerotate în direcție est-vestică, adică din Crăești până în Corod, și cari merg de la N. spre S. Pămîntul în genere e negru-năsipos și prea puțin argilos. Suprafața teritoriului se calculează la 2.426 hectare și 82 ar. lucrătoare (din cari 245 1/2 vii), 30 hr. netrebnice și 30 vatra satului. Din acestea, 715 hectare aparțin proprietăței mari, iar restul sătenilor. Singura proprietate mare e moșia *Gornești*.

Posiția Smulților este foarte frumoasă; acest sat e împodo-

bit cu liveđi; iar viile sale numeroase formează ca un colan în jurul său și mai cu seamă d'a-lungul lui despre Răsărit și Apus, producând un venit desigur de însemnat.

Sătenii din această comună sunt gospodăroși și în mare parte cuprinși; se găsesc fruntași, cari au până la 72 hectare pămînt, 30 vite cornute etc.; mai mult de 30 locuitori au câte 2 pluguri; casele sunt frumoase și bine îngrădite, unele învelite cu tablă, cele mai multe cu stuf și unele chiar cu paie. În Smulți sunt foarte multe fântâni.

Negrișit că, ca în oricare comună rurală, agricultura și crescerea vitelor e și aice ocupația principală a locuitorilor. Se seamănă în special: popușoi, grâu, secară, orz și evăz. Recolta medie pe hektar este: grâu, popușoi și secară 12 hektolitri, orz și ovăz 16, cânepă 16.

Numărul vitelor este: 871 boui, 5 tauri, 501 vaci, 110 cai, 2.176 ouă și 200 berbeci.

Crâșme 8 și o prăvălie de mărfuri diverse, trei crâșme se țin de armeni, restul de români; morți de vînt 9, de aburi 1; pluguri în total 217, din cari 20 sistematice; femeile lucrează mai toate cânepă și inul; vr'o 8 săteni cultivă albinele.

Veniturile comunale se urcă

la 14.691 lei, iar cheltuielile la 12.467 lei 69 b. Contribuțiiile directe totale se cifrează la 13.134 l. 47 b.

Biserici 5: 4 în Smulți și 1 în Gornești. Dintre acestea, numai trei din Smulți funcționează, și anume: *Sf. Gheorghe*, zidită în 1849, *Sf. Nicolai* din 1810 și *Sf. Arhangheli și Modest* din 1831; a patra din Smulți e ruinată cu totul; iar cea din Gornești, cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*, este închisă din 1873. Bisericile n'au pămînt, fiind rezăsești. După noua aşedare sinodală, comuna Smulți constituie o parohie, cu catedrala *Sf. Gheorghe*, un preut paroh, un preut ajutor și 4 cântăreți.

Școală e una singură, mixtă, cu localul de curând construit (1889/90) lângă biserică parohială; înființată din 1864, numără 180 elevi înscriși în 1890, din cari cu urmare regulată 98 (nici o fată însă), se învață în această școală și impletitul păläriilor; de la terminare până adăi așă absolvit cursul de aice vîr'o 180 tineri, din cari 8 au devenit preuți, 10 învățători, vîr'o 15 studiază acum în școli secondare și superioare, iar restul prin armată și plugari în comună; școala din Smulți nu are pămînt.

Comunicația smulțenilor cu

restul și capitala județului este anevoiasă cu totul, mai ales iarna, din lipsă de căi bune. De la Smulți se îndreaptă următoarele căi vecino-comunale: către Băleni de 10 kilometri, către Corni de 4 kilometri și către Diocheți 3.

Smulți: satul principal și reședința comunei cu același nume, pl. Zimbru, (v. *Smulți-com.*).

Sora și Prosie: moșie particulară de 212 hr., în com. Crăești, pl. Zimbru.

Sovârcea: lac, în com. Rogojeni, pl. Horincea, între Rogojeni și Oancea, format din părăele Horincea, Oarba etc. și având o mică scursoare în Prut; el are ca la $5\frac{1}{2}$ kilometri în lungime și vîr'o $2\frac{1}{2}$ în lățime.

Spahiul: pădure, în com. Branăștea, pl. Siret.

Stârcaria: balta formată din versăturile Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Stoicană: sat în comuna Foltești, plasa Prut, în partea sud-vestică de reședința comunală, lângă Prut; numără 92 familiile cu 419 suflete și o biserică (v. *Foltești-com.*).

Stoicanii-Cetățuei: grupuleț de cășle pe moșia Foltești, com. cu același nume, pl. Prut.

Strachina (-Valca): punct teritorial principal în valea Lozovei, com. Braniștea, pl. Siret.

Suceveni: trup de moșie răză-șiască pe teritoriul com. Oancea, pl. Prut.

Sultanu: moșie a Statului, foastă pendinte de monastirea Slatina, în com. Tulucești, plasa Siret; întinderea 881 hectare; arendă 26.900 lei.

Suhuluiul: părău în partea vest-sudică a județului Covurlui; are două ramificații: *Suhuluiul-cu-apă*, care izvorăște din sus de satele Diocheți și Smulță, trece prin Corni și, în dreptul comunei Băleni, se unește cu ramura a doua, *Suhuluiul-sec*, care aceasta pleacă din sus de

Zimbru (com. Bursucani), trece prin centrul acestei comuni, iar amândouă împreună străbat prin centrul com. Pechea și Sl. Conachi, prin vecinătatea orientală a com. Pisecu și se varsă în Siret la Sud de com. Independența.

Pe șesul format de acest rîuleț se află mai multe grădinări de zarzavaturi, cari se alimentează cu apă din el. Suhuluiul nu e curgător de cât primă-vară, toamna și iarna, când nu e înghețat. Vara, mai ales la secetă, albia sa este uscată în cele mai multe locuri.

Suhuluiul-cu-apă: părăș (vedă *Suhuluiul-părău*).

Suhuluiul-sec: părăș (v. *Suhuluiul-părău*).

Suhuluiul (-Valca): corespondentă părăulu de același nume.

§.

Sendreni: sat, ce-i dice și *Sărdaru*, în com. Filești, pl. Siret, nu departe de rîul Siret, cu 97 familii și 390 suflete; are o biserică și împreună cu conurile Movileni și Bârboși formează parohia *Sărdaru*, cu catedrala Sf. Voevodă, un preut

paroh și 3 cântăreți (v. *Filești*-comună).

Sendreni: moșie particulară. În com. Filești, pl. Siret; această moșie are două trupuri, din cari unul de 643 hectare și altul de 529.

Şendreni: moie, ce-i dice și Sărdaru, în com. Filești, în întindere de 457 hr., proprietatea comunei Galați, obținută în 1889 prin hărăzirea răposatului fiantrop Alecu Radovici Casapu.

Serbești: stație de drum de fer în com. Braniștea, plasa Siret (v. *Braniștea-com.*).

Serbești-Vechi: sat, în com. Braniștea, pl. Siret, la depărtare de $4\frac{1}{2}$ k. m. în spre S. E. de reședința communală; teritoriul ce-i aparține e de 1.283 hr.; numără 36 case cu 42 familii și 148 suflete (v. *Braniștea-com.*).

Serbești-Vechi: moie particulară de 900 hr., în com. Braniștea, pl. Siret.

Sipotele: sătișor, în com. Berești, pl Horincea, la depărtare de 4 k. m. în sus de Berești; de acest sătișor atârnă și grupulețul de case *Pănășești*, cu care împreună numără 18 contribuabili, 18 familiilor și 80 suflete (v. *Berești-com.*).

Şivita: comună rurală, în plasa Prut, a doua comună de la Galați aședată pe malul Prutului, la distanță de 19 k. m.; ea se mărginește la N. cu Ijdileni (com. Frumușița) și Fol-

tești, la E. Prutul, la S. Tulucești și Galați și la V. teritoriul com. Pechea. — De Galați această comună se dispare prin moia Balta-Brates, ce ține de Șivita.

Două cotuni constituiesc comună: *Tatarca* și *Şivita* (reședința), la depărtare de două kilometri între ele; mai sunt și sub-cotunile *Frumușița* cu vr'o 7 case și 30 suflete precum și *Tămăoani* cu 10 case și 50 suflete. — Locuitorii sunt foști clăcași improprietări; numărul caselor 329, contribuabili 267, familiilor 397 cu 1.432 suflete, din cari 719 bărbați, 713 femei, 735 necăsătoriți, 563 căsătoriți, 127 văduvi, 7 divorțați, 201 sciu carte, 1.231 nu. Ca străini sunt 2 evrei.

Întinderea teritoriului comunei Șivita e de vr'o 6.835 hectare, din cari cea mai mare parte aparțin proprietăței mari, reprezentată prin moile particulare *Tatarca* și *Şivitele Galați* și *Frumoasa*, precum și moile Statului *Balta-Brates* și *Balta-Bădălanului* (v. n. r.). Sătenii posedă numai vr'o 700 hectare pămînt.

Pe lângă plugărie și crescerea vitelor, locuitorii șiviteni se mai ocupă și cu tăietul stufului, pescuitul, facerea de rogojini și vîndarea de năsip în Galați.

Numerul vitelor în total în

1890 era de 3.453 capite, specificate astfel: 17 armăsari, 94 cați, 114 epe; 3 măgarăi; 6 tauri, 608 boui, 333 vaci, 121 vițe; 1.718 ouă, 98 berbeci; 10 țapiri, 29 capre; 99 porci scopiți, 140 scroafe și 63 vieri.

În anul agricol 1890/91 s-au sămănat aice 82 hectare secără, 371 porumb, 386 orz, 28 ovăz, 7 meiū, 57 păring; pentru fenețe au fost 357 hectare.

Comerçul în com. Șivița e reprezentat prin câteva crâșme și prăvălii de băcănie; un articol însemnat și bănos pentru sătenii locali e lucrarea și vindecarea rogojinilor, cu cări se îndeletnicește mult.

Veniturile comunale se cifră anual la 10.930 lei 70 banii, iar cheltuielile 8.311 lei 48 banii.—Dările directe în total ajung la 10.337 lei 71 b.

Biserici 2: una în Șivița Adormirea Maicii Domnului, con-

struită în 1881, cu 17 fâlcăi pămînt; alta în Tatarca, *Sf. Arhanghel*, construcție vechiă, cu $8\frac{1}{2}$ fâlcăi pămînt; întreaga comună formează o parohie, cu catedrala Adormirea, 1 preot paroh și 3 cântăreți.

Școli 3: una de băieți și alta de fete în Șivița, a treia mixtă în Tatarca; cea de băieți din Șivița e înființată în 1865 și are 35 elevi, cea de fete cu 35 eleve, iar cea din Tatarca are vrăjitoare 20—30 școlari de ambele sexe; nici-o școală nu posedă pămînt.

Șivița: satul principal și reședința comunei cu același nume, are 213 case cu 297 familiile și 951 suflete, o biserică și 2 școli (v. *Șivița*-com.).

Șivitele Galata și Frumoasa: moșie particulară de 315 hr., în com. Șivița, pl. Prut.

T.

Tău: balta în com. Foltești, pl. Prut, formată din vărsăturile Prutului.

Tălpăloaea: grupuleț de câteva case (mai mult stâne), în proprietatea de satul Ghinghești, com. Drăgușeni, pl. Zimbru.

Tămăoană: sat, în com. Frumușita, pl. Prut, în sus de reședința comunală, cu 90 familiile și 438 suflete, precum și o biserică (v. *Frumușita*-com.).

Tanipa: pădure, în com. Bursucani, pl. Zimbru.

Tătarea: sat, în com. Șivița, pl. Prut, cu 99 case, yr'o 100 familiî și 403 suflete; are o biserică și o școală (v. *Șivița*-com.).

Tătarea: moie particulară de 1.031 hr., în com. Șivița, pl. Prut,

Telejin: baltă formată din vîr-
sărurile Prutului, în com. Rogojeni, pl. Horincea, între sa-
tele Rogojeni și Vădeni, în sus
de Perja (v. n. r.).

Terchileni (-*Voinetești-Bazan-Că-
ușan*): trupuri de moie parti-
culară împreunate și de întin-
dere totală 858 hectare, în com.
Berești, pl. Horincea.

Trăian: sat, în com. Braniștea,
pl. Siret, cu 36 case, 39 familiî
și 115 suflete, are și o bi-
serică în construcție; teritoriul
ce-i aparține are întindere de
730 hr. (v. *Braniștea*-com.).

Trăian: moie particulară de 450
hr., în com. Braniștea, pl. Șiret.

Tufele-Ini-Păcuraru: trupușor
de moie a Epitropiei Sf. Spi-
ridon din Iași, în com. Berești,
pl. Horincea.

Tulucești: una din cele mai apro-
piate comuni rurale de Galați pl.
Siret, la distanță de 14 kilo-

metri și ântîia de pe malul
Prutului; aședată la coada lacu-
lui Brateș, ea se mărginește
la N. cu Șivița, la E cu balta
și lacul Brates, la S. cu Ga-
lați și la V. cu teritoriul com.
Filești, Braniștea, Independența
și Sl. Conachi.

A doua în populație din toate
comunile rurale ale județului Covurlui, această comună e
formată din 7 cotuni: *Tulucești* (reședința), *Costache-Negri*, *Ciș-
melele*, *Fântânele*, *Odaia-luă-la-
Mănalachi*, *Slobozia-Movilei* și
Venătorii. Locuitorii sunt foști
clăcași improprietări; numărul
contribuabililor 482, al familiilor 815 cu 2.976 suflete, din
cari 1.564 bărbați, 1.412 femei,
1.608 necăsătoriți, 1.138 căsă-
toriți, 206 vîduvi, 24 divorțați,
252 cu sciință de carte, 2.623
fără. Cotuna Fântânele are 111
familiî cu 693 suflete. Israilei sunt 3 familiî cu 10 suflete.

Întinderea totală a teritoriului
acestei comuni se socoate cu
aproximație la 11.440 hectare
(8.000 fâlcii). Din acestea, cea
mai mare parte aparține proprie-
tăței mari, reprezentată prin
moiile particulare *Odaia Mănalachi*,
Slobozia-Movilei, *Ibrian*,
Movila-Turcului disă și *Monete*,
precum și moiile Statului *Tu-
lucești*, *Sultanu* și *Cișmelele*
(v. n. r.).

Osebit de plugărie și cres-

cerea vitelor, locitorii din Tulucești se ocupă cu viticultura, pescuitul, tăetul stufului prin balțile din apropiere (ale Brateșulu și Prutului), facere de rogojini și căratul năsipulu. *Năsipurul de Tulucești* este renumit în tot județul în privirea calităței sale superioare; cu el se face mare comerț; cariera de unde se scoate năsipurul, este proprietatea Statului și se arendează ca și cele-lalte bunuri ale sale.

Numărul vitelor se calculează în total la 3.499 capite.

În genere însă locitorii com. Tulucești nu sunt instăriți; rare găsești sătean cu plugul lui; casele sunt învelite cu stuf, fără îngrădiri, fără curți îndestulătoare sau plăntări; ele se întaproape în sir unele de altele, nici o aliniare nu se observă în aşedarea lor.

Bugetul comunal se cifrează astfel: venituri 27.004 l. 78 b., cheltuieli 21.833 lei 84 bani. Contribuțiile directe în total 20.094 l. 12 b.

Biserici 2: în Tulucești *Sf. Arhangheli* și în Odaia-Mănălachi *Sf. Gheorghe*, ambele având pămînt conform legei rurale; după întocmirea sinodală din 1888, comuna Tulucești formează două parohii: *Tulucești*, alcătuită numai din reședința comunală, cu catedrala *Sf. Ar-*

hanghelî, 1 preut paroh și 2 cântăreți; și *Odaia-Mănălachi*, formată din cotunile *Odaia-Mănălachi*, *Vînători*, *Fântânele* și *Cișmele*, cu 1 preut paroh și 2 cântăreți.

Școli 5: 2 în Tulucești, din carei una de băieți ce avea 37 elevi în 1888/89 și alta de fete cu 15 eleve; una mixtă în Odaia-Mănălachi; a patra iarăși mixtă, în Fântânele; și a cincea, de fete, în Vînători.

Prin teritoriul com. Tulucești, și anume începând de la coada Brateșulu, trece Valul-lui-Trăian sau a lui Atanarie, cum susține istoricul iașan d. A. D. Xenopol (v. *Istoria Românilor*, v. t. p. 315—316). Aseminea pe parte din teritoriul său se întind și lucrările de fortificație cunoscute sub numele de Galați-Nămoloasa-Focșani.

Prin mijlocul satului Tulucești trece șoseaua județeană Galați-Bîrlad-Fâlcău; asemenea va trece linia căieř ferate Galați-Bîrlad, având și o stație cu numele Tulucești.

Tulucești: satul principal și reședința comunei omonime, pl. Siret, cu 251 familiî și 850 suflete, o biserică și 2 școli (v. *Tulucești-com.*).

Tulucești: moșie a Statului de 1.778 hr. 78 m. p., foastă a-

târnătă de monastirea Cetățuia din Iași, în com. Tulucești, pl. Siret; arendă anuală 34.000 lei

Turcinul: pădure mare a Statului, în com. Bursucană, pl. Zimbru.

T.

Terușele: baltă, formată din vîrșaturile Prutului, în com. Foltești, pl. Prut.

Tiglina: unul din numele dat foaiei cetăți romane *Gherghina* de lângă Bărboșă (vedi *Gherghina*).

Tiglina: moșie de 1.144 hr. a primăriei Galați, aproape de oraș, în partea sud-vestică, aparținând din punctul de vedere administrativ com. Filești, plasa Siret. Această moșie este destinate în special pășunatului vițelor orășenești; aice se găsesc însă și usina pentru alimentarea cu apă, cazarmele și arsenaliul flotilei, abatorul și un număr însemnat de depozite de gaz și praf de pușcă, proprietate particulară sau a Statului. Moșia Tiglina a fost până în 1869 Decembrie 10 proprietatea Statului, foastă dependentă de monastirea Mavromol, iar comuna Galați poseda un trup de moșie în Slobozia-Conachi; d'atunci, însă, în vederea nevoieștei de emaș pentru vitele târgoveștilor mărginași, s'a făcut schimb între ambele moșii.

Tipești-Serbești: moșie a Statului în comuna Braniștea (pl. Siret), foastă dependentă de Episcopia de Roman; întindere 5.698 hr. 7.850 m. p. (din cari 486 hr. pădure); arendă anuală 75.000 I.

Tolica: numirea vechiă și populară a satului Drăculești, com. Măstăcani (v. *Drăculești-sat*).

Tuțcanilor (- Valea): în mijlocul căriei curge un pârăeș numit *Zoițana*, începe de la satul cu același nume.

Tuțcanilor (-Dealul): corespondent văiei omonime.

Tuțcani: comună rurală, în pl. Horincea, aședată la punctul de întâlnire a dealurilor ce formează ambele laturi ale văiei Tuțcanilor, la distanță de 93 k. m. de la Galați, formând împreună cu Mălușteni și Lupești cele mai extreme comuni nordice ale județului Covurlui. Această comună se mărginește la N. E. cu jud. Tutova (com. Sărățeni-Schineni, Igești și Blăgești), la S. cu Gănești și la V. cu satele Mălușteni și Mân-

zătești, Aldești și Prodănești. Prin mijlocul Tuțcanilor curge un pârăeș, care izvorăște din partea nordică a comunei prin valea numită *Valca-Satului* și se varsă în Horincea drept Prodănești.

Cum merge cineva pe valea Horincei în sus, satul Tuțcanii se prezintă ca o frumoasă panoramă de grădini, în mijlocul căror se pierd casele locuitorilor; iar pe muchia dealului apusul al satului se zărește din depărtare maestoasa biserică a Tuțcanilor, care dominează întreaga regiune de aice. Tuțcanii e una din cele mai frumoase comuni rurale ale jud. Covurlui, dacă nu cea mai frumoasă din toate.

Trei cotuni constituiesc această comună: *Tuțcani* (reședință), *Mănăstireni* și *Sipeni*, locuite toate numai de răzăși și depărtate de reședința comunală astfel: Mănăstireni de $1\frac{1}{2}$ k. m. spre N., iar Sipeni de $3\frac{1}{2}$ k. m. spre S. E. Contribuabili sunt 344, capi de familie 536 cu 2.107 suflete, din cari 1.007 bărbați, 1.100 femei, 1.131 necăsătoriți, 936 căsătoriți, 50 văduvi, 296 cu sciință de carte și 1.811 fără. Israilei 2 familii cu 6 suflete.

Situatia teritoriului comunei Tuțcani este mai mult deluroasă și împodobită cu plantații;

suprafața sa se calculează la 2.236 hr. 80 ar. (1.560 fâlcii), din cari 1.601 hr. 60 ar. arabile, 57 hr. 20 ar., braniște, 371 hr. 80 ar. vii și liveđi (din cari vii 212 $\frac{1}{2}$) și 214 hr. 50 ar. vetrele satelor și loc netrebnici.

Plugăria, creșterea vitelor și cultura viilor e ocupația căpitanică a tuțcanenilor; în această comună nu se află proprietăți mari. Se seamănă cu deosebire: popușoi, secără și orz; producția totală mijlocie după specii este: 2.140 kile popușoi, 150 grâu, 2.400 secără și 450 orz; recolta medie pe falce e de 3 kile. Producția vinicolă se urcă până la 60.000 vedre anual.

Vitele se cifrează astfel: 559 boui, 312 vaci, 86 junci și juncă; 88 cai; 641 ouă; 551 porci.

Pluguri sunt 240; crâșme 5, prăvălii de lipscanie 2 (ambele ținute de evrei); dintre săteni sunt câțiva stoleri și cismari; vrăjitoare cultivate duzi și gândaci de mătasă, precum și cânepă; stupi de albine sunt 410; femeile se ocupă cu industria casnică pentru nevoile lor proprii. Sub punctul de vedere higienic și estetic locuitorii de aice stațău bine; hrana însă e puțin nutritivă ca mai pretutindene la sate; în schimb însă poziția locului și casele sunt bine conformată și plantate înprejur, ceea ce face ca

sânatatea să meargă bine; fie care sătean apoī are grădina sa de pomī roditorī și de zarzavat (cultivă și cartofe); vaci cu viței însă nu prea au, din lipsă de emăș indestulător.

Budgetul comunal se cifrează astfel: venituri 7.833 lei, cheltuieli 7.830 lei 60 bani.— Contribuțiile directe totale se ridică la 9.477 lei 75 bani.

Biserici 3: *Sf. Voevodă* în Tuțcani, construită în 1884 pe locul alteia vechiă; *Sf. Dimitrie* în Mănăstireni, de dată îndepărtață, de trei ori rezidită; și *Sf. Gheorghe* în Sipeni, zidită în 1868 în locul alteia anterioare. Dintre biserici, numai cea din Sipeni are pămînt dat de demult de către un bîtrân pios (cu venit anual de 270 lei); cele-lalte două n'au. — După noua aşedare sinodală din 1888, com. Tuțcani formează o parohie, cu catedrala *Sf. Voevodă*, un preut paroh, un preut ajutor și 5 cântăreți.

Scoli 2, ambele mixte, în Tuțcani și Sipeni; numărul total al școlarilor regulați e de 80, din 131 înscriși; din școala din Tuțcani au absolvit cursul întreg de la înființare până adăi 75 tineri; nici una din școli n'are pămînt.

In privirea numirei și a vechimei Tuțcanilor, există următoarea legendă:

Se crede că acest sat este înființat de un oare-care *Tuțcu*, aprobat de lui Stefan cel Mare. Se povestește că Stefan-Vodă, după bătălia de la Racova (1475 d. Chr.), punând piciorul pe locul ce formează adăi platoul de la Nord, a dat pămîntul spre Sud lui Tuțcu, iar la Vest lui Gembet, din cari se trag Măluștenii. Locul acesta se numește *Lacul-Îngrădit*, unde se concentrează 7 hotare: al *Măluștenilor*, *Ghereasca*, *Sturzoaca*, *Bârlalești*, *Schineni*, *Sărățeni*, și *Tuțcani*. Tuțcu a avut două frați și o soră, numiți *Hărăe*, *Sipu* și *Chindia*; densusul să așează în valea unde e satul Tuțcani, casa ar fi avut-o chiar în centrul de adăi al comunei, iar pămîntul l'a împărțit între frații și sora sa, dând în partea sudică pe o vale loc lui Sipu, de unde se trag rezașii din Sipeni, iar partea estică fratelui său Hărăe, și mai sus surorei sale Chindia, unde este monastirea Tuțcani. Intr'o zi, viind Hărăe ca să are o dumbravă, care adăi e platoul spre Est între Tuțcani și Lătești, înscințiat Tuțcu de aceasta, se infuriă și luând sabia, merse la plug, luă în goană pe Hărăe, îl ajunse pe coasta văei cei ce se lasă spre pârăul Liscov și-l tăia în bucăți; iar unde l'a tăiat, a pus hotar moșieș, existând

și adă în acel loc o piatră mare ca de 2 stânjini de lungă și jumătate stânjin de lată cu numele *Piatra-lui-Hărâe*, ce servește de hotar între Tuțcani și Lătești, și chiar între județul Covurlui și Tutova. Hărâe a avut copii și pămîntul li-a rămas lor, fără a-i supăra Tuțcu; Tuțcu d'aseminia a avut fiți, nu

se scie însă numele lor (se vorbește de o fată *Droșca*), cărora le-a rămas pămîntul, formând satul Tuțcani.

Tuțcani: satul principal și reședința comunei omonime, din pl. Horincea, cu 1.091 suflete, o biserică și o școală (v. *Tuțcani*-comună).

U.

Uliu: o parte teritorială însemnată în com. Bursucanî, plasa Zimbru, acoperită cu pădure mică (de nuele) și prin mijlocul căreia se află o vale înfundată spre Apus și deschisă spre Răsărit.

Umbrărești: moșie particulară în comuna Bujor, pl. Prut; în patru trupuri, din cari unul de 204 hr. 50 ar., altul de 310 hr., al treilea 429 hr. și al patrulea de 286 hr.

Umbrărești: sat, în com. Bujor, pl. Prut, în jos de reședința comunală, pe valea Covurluiului, cu 103 familii și 452 suflete, precum și o biserică (v. *Bujor*-comună).

Uncani: moșie a Statului de vr'o

170 fâlcă, în com. Crăești, pl. Zimbru.

Urechești: moșie particulară de 309 hr., în com. Bujor, plasa Prut; această moșie începe din cot. Moscu, de la poarta țărnei, și ține până la alt pămînt numit *Ghionoaea*, din comuna Băneasa.

Urleasca: vale, pe teritoriul comunei Măstăcani, pl. Prut.

Urlești: moșie particulară de 786 hr., în com. Măcișeni, pl. Zimbru.

Urlești: sat, în com. Măcișeni, pl. Zimbru, ceva mai sus de cotuna Corni, aceeași comună (v. *Măcișeni*-com.).

V.

Vacei (-*Valea*): pe teritoriul comunei Băleni, pl. Zimbru, între această comună și Vărlezi.

Valea-Cailor: cracul sudic al unei văi mici în direcție sud-nordică, din com. Braniștea, pl. Siret.

Valea-Cucoșului: pădure în com. Rogojeni, pl. Horincea, spre Apus de satul Rogojeni.

Valea-de-la-Cruceanu: începe din teritoriul com. Bursucani și dă în valea Jorăștilor.

Valea-Tarnei: deal, în comuna Piscu, pl. Siret, în aceeași direcție cam spre R. de valea omonimă, spre Pechea.

Valea-Tarnei: vale, pe teritoriul com. Piscu, pl. Siret.

Valea-Rea: deal, în com. Băleni, pl. Zimbru, spre Apus, între Suhului-cu-apă și valea Braniștea, spre Cudalbi.

Valea-Rea: vale corespondentă dealului omonim.

Valea-Satului: în mijlocul sa-

tuluī Tuțcani, pl. Horincea, prin care curge un mic pârăeș.

Valea-Șeasă: vale cu pădure pe ea, pe teritoriul com. Berești, pl. Horincea, începe de la hotarul jud. Covurluiu despre Vinderei și merge spre Meadă-di, dând în valea Jorăștilor.

Valea-Șeasă: deal, corespondent văiei omonime.

Vălcica-Stoeneștilor: pe moșia Vlădești, din com. cu aceași nume, pl. Prut, spre N. V. de Vlădești, această vălcică are pădure și mai multe isvoare.

Se povestește că la 1821 (în timpul Eteriei) în pădurea a cestei vălcele s'aș adăpostit, de frica Turcilor, peste 500 familiilor din Galați; și astă-dî se văd locurile bordeilor de adăpostire.

Valul-lui-Traian: urmele acestui mol sau sănț de pămînt roman, recunoscut până în timpurile din urmă ca făcând parte din marea lucrare cu aceași nume a împaratului Traian, cuceritorul Daciei (104—115 d. Chris.). În jud. Covurluiu acest val începe din spre Apus de ruinile cetăței Gherghina (com.

Fileşti), și anume dintre satele řerbești-Vechi (ca la 500 m.) și Braniștea, trecând prin cotuna Fântânele până la coada Brateșuluř, lângă Tulucești; dăcolo trece în Basarabia.

După arătările ultime ale d-lui A. D. Xenopol, profesor de Istoria Românilor la Universitatea din Iaři (*Istoria Românilor*, v. I, p. 315-316), pe temeiul unui pasaj din *Ammianus Marcellinus* și pe alte fapte și isvoare, valul din judeřul Covurluiului n'ar face parte din marea operă a împăratului Trăjan, ci este lucrarea lui Atanaric, un ſef al Gořilor, ce l'a ridicat pe la 375 d. Chrs. spre a se apăra contra Hunilor.

„Este adevărat“ — dice istoricul precitat — „că pe aice un val roman nu ar fi avut nică-o rařiune d'a fi, mai anteiuř intru cât exiſta valul cel mare, într'adevăr apărător al Moesiei inferioare, pe care l'am vădut că trece prin Basarabia și Moldova sudičă de la Akermař prin vadul lui Isac pe Prut peste Siret și până la Carpaři; apoř la ce ar fi slujit Romanilor un val tras între Brateš și Siret, care n'ar fi conſtituit nică-o linie de apărare pentru posesiunile lor sud-dunărene, singurul al căror ſcut il aveauř în videre ridicarea unor astfel de întărituri?“

În așa numitul val al lui Trajan, ce leagă coada Brateșuluř cu malul Siretului, avem înaintea noastră rămășițele aceluř ridicat de Atanaric pentru a se opune năvălirei Hunilor.

Se constată din isvoarele tim-puluř că pe la 375 d. Chrs. Gořii locuiau către Nistru și părțile orientale, când s'ă întâmplă năvălirea Hunilor. Auđind Atanaric, ſeful ramurei celei mai occidentale a Gořilor, că vin asupra sa Hunii, trimese în recunoaștere un corp de oſtire, iar el se ſcobori către Dunărea și căută să se întăriască, trăgând un zid cu ſanř din malul Siretului până în acel al Dunărei. *Valul de pămînt*, din care se văd până adă urme în judeřul Covurlui, n'ar fi de cât o rămășiță a acelei întărituri alui Atanaric. Din malul Siretului până în acel al Dunărei, trebue a înțelege: *din malul Siretului în dreptul satului Cotu-Lung până în coada Brateșuluř, com. Tulucești, intru cât lacul Brateșuluř, nefind de cât o formăriune a Dunărei, arătarea lui Ammianus nu se poate referi de cât la el, iar nu la Dunărea propriu ſă disă.*“

Vameș: sat ce-i dice și Odaia-Popeř (Pochiř), în com. Piscu, pl. Siret, la depărtare de 4 kilometri în spre V. N. de reše

dința comunală; teritoriul ce-i aparține consistă din 357 hr. 50 ar. arabile, peste 572 hr. fenețe și emaș, 28 hr. 60 ar. cuhalm (pădure de salcie și de gârneață) și 5 hr. 72 ar. rîpi. Numărul familiilor 75 cu 264 suflete, are și o biserică (vedă *Piscu-com.*).

Numele acestui sat vine de la bunicul proprietarilor moșiei, frații Dimitrie (Tache) și Petre Șerbănescu, care se numia *Gheorghe Vameșul.*

Vameș: moșie particulară, în com. Piscu, pl. Siret, în două trupuri, fie-care de câte 458 hr.

Vameș: stație de drum de fer a liniei ce merge spre Roman, după numele satului cu același nume, în com. Piscu, pl. Siret.

Vasile Alexandri: sat, în com. Independența, pl. Siret, puțin mai jos de reședința comunală, format din însurăței improprietăriți în 1879/81 și purtând numele marelui bard al Românișmului — Vasile Alexandri. — Numără 45 familiи cu 160 suflete și o biserică. Teritoriul ce-i aparține e de 1.374 hr. 98 ar.; moșia pe care e aşedat satul se numia înainte *Viorica Vechiă sau Crăciuna* (v. *Independența-com.*).

Vădeni: moșie a Statului de 1.120 fâlcii (cu vii cu tot), în com. Rogojeni, pl. Horincea, foastă pendinte de monastirea Dobrovăț; arendă 18.550 lei.

Vădeni: sat, în com. Rogojeni, pl. Horincea, cel mai nordic sat al jud. Căvurluiu pe malul Prutului, la depărtare de 5 k. m. de la reședința comunală și la 76 kilometri de la Galați; teritoriul ce aparține sătenilor de aice e de 320 fâlcii; numărul caselor 97, familiи 100 cu 390 suflete; are o biserică și o școală (v. *Rogojeni-com.*).

Vămeșeni: moșie particulară de 609 hr. 18 ar., stăpânită în-de-vălmăsie de 76 locuitori din com. Filești, pl. Siret.

Vălcica-Draga: vale mică în com. Bujor, pl. Prut, spre R. de Golașei, formând un semi-cerc.

Velichea: vale în com. Bujor, pl. Prut; începe din valea Covurului-sec și se termină între com. Cuca și Băleni.

Vînători: sat, în com. Tulucești, pl. Siret, nu departe de Galați, cu 147 familiи; biserică face parte din parohia *Odaia-Mănălachi* (v. *Tulucești-comună*).

Vîrlezî : comună rurală, în pl. Zimbru, la 58 k. m. de la Galați și la 4 k. m. spre N. V. de la Bujor. Așeată pe două dealuri numite *Lucești* spre Apus și *Bugeanu* spre Răsărit, se mărginește la V. cu cotuna Urlești (com. Măcișenii) și com. Smulții, la S. cu teritoriul com. Bălenii și parte din Bujor, la E. cu com. Bujor și parte din Jorăști și la N. V. cu Crăești.

Formată dintr'un singur sat rezășesc, această comună are o poziție încântătoare, fiind încunjurată de jur-imprejur cu vii și liveđi; în mijlocul satului e un isvor cu apă gustoasă, ce pleacă din dealul despre Apus, formând în curgerea sa pârăeșul *Vîrleaza*; aseminea pe teritoriul acestei comuni trece și o ramură a pârăului Suhului. Numărul contribuabililor din comuna Vîrlezî e de 268, al familiilor 564 cu 1.601 suflete, din cari 807 bărbați, 794 femei, 850 necăsătoriți, căsătoriți 658, văduvi 87, divorțați 6, cu scință de carte 324, fără 1.277. Ca străini sunt numai 2 israeliți.

Situația terenului de aice e mai mult șeasă, dar sunt și dealuri. Întinderea teritorială se cifrează la 6.168 hr., din cari 1.300 aparțin proprietăței mari și 4.868 rezășilor. Pământul rezășilor se specifică astfel: 3.756 hr. arabile, 743 păduri

și tufăriș pentru emaș, 28 fenețe, 143 vii, 25 liveđi și 175 vatra satului. Proprietatea mare e reprezentată prin moșile *Vîrleaza-Itești* și *Vîrleaza-de-sus și de-jos*.

Se seamănă mai ales: popușoi, grâu Banat, grâu coloz (moldovinesc), secără, orz și ovăz. Producția totală mijlocie e de 118.756 hectolitri, iar pe specii: popușoi 45.756 hr., grâu Banat 5.300, grâu coloz 2.000, secără 59.000, orz 3.700, ovăz 3.000. Recolta medie pe hectar e de 6 kile.

Numărul total al vitelor corunute din com. Vîrlezî e de 1.242 capite, dintre cari 608 bouă, 326 vacă, 103 junci, 52 juncă, 53 mânzați, 48 mânzate. 52 vițeři.

Pluguri în toată comuna sunt 149, din cari 20 sistematice; crâșme 7 și o prăvălie cu manufacțură; sunt și mici meseeriași; aseminea funcționează 4 mori de vînt; albine cultivă numai vr'o 3 săteni; 14 femei cresc vermi de mătasă, iar inul și cânepa se lucrează mai de toate. În genere sătenii vîrlezieni staă bine.

Veniturile comunale se ridică la 6.769 leă, iar cheltuielile la 4.956 leă 83 bană; dările directe în total se cifrează la 9.383 leă 88 bană.

Biserici 3: *Sf. Ioan-Boteză-*

torul, construită din 1833; *Sf. Voevođă*, din 1832; *Adormirea M-cel D-lui*, din 1852; bisericele nău pămînt; parohia Vîrlezî are ca catedrală biserică *Sf. Ioan-Botezătorul*, un preut paroh și 2 cântăreți.

Școli 2: una de băieți și una de fete; cea de băieți cu 66 elevi regulați din 78 înscriși, cea de fete cu 20 eleve ce urmează regulat din 22 înscrise; nici școlile nău pămînt

În Vîrlezî își au obârșia familiile covurluene Cernat, Plesniă, Balaban, Vârgolici etc.

Prin teritoriul acestei comuni trece calea județeană ce merge spre Bîrlad. Ca căi vecino-comunale sunt: spre Răsărit la Bujor, spre Apus la Crăești și spre Sud-Vest la Băleni.

Vîrleaza: părăș, format dintr'un isvor aflător în mijlocul satului Vîrlezî, pl. Zimbru, și care se varsă în părăul Covurluju, la satul Puțchioaea. Apa de unde isvorăște acest părăș este foarte gustoasă.

Vîrleaza de-sus-și-de-jos: moșie particulară (în trupuri) de 600 hr., în com. Vîrlezî, plasa Zimbru.

Vîrleaza-Itegă: moșie particulară de 700 hr., în com. Vîrlezî, pl. Zimbru.

Viereasca: vale, în com. Măstăcani, formată de dealul Plopilor sau Copacilor, și care e o ramură a dealului dintre părăele Covurlui și Suhului.

Viilor (- Valea): în com. Rogojeni, pl. Horincea, pe teritoriul cotunei Chirilești.

Viorica-Vechia: ce-i dicea în vechime și *Crăciuna*, foastă moșie a Statului, pe care e așezat satul Vasile Alexandri, din com. Independența, pl. Siret (v. n. r.).

Vlașca: baltă, în com. Măstăcani, pl. Prut, formată din vărsăturile Prutului.

Vladnicu: moșie a Statului, în com. Măcișeni, pl. Zimbru foastă pendinte de monastirea Nicorița; întindere 66 hr. 4.777 m. p.; arendă 410 lei.

Vlădești: comună rurală în pl. Prut, a patra comună covurluană de pe malul Prutului, la 52 k. m. de la Galați, se mărginește la N. E. cu teritoriul com. Rogojeni și Oancea, la E. cu Basarabia prin rîul Prut, la N. V. cu Băneasa și Bujor, și la S. V. cu Măstăcani și Fărănești.

Pe lângă rîul Prut, teritoriul acestei comuni e udat de băl-

tile *Maicaș* și *Pășcanu*. Patru cотунii fac parte din ea: *Roșcani*, *Vlădești* (reședința comunală), *Pășcani* și *Brănești*, astfel depărtate una de alta: Roșcanii la 7 k. m. în sus de Vlădești, Pașcanii la 600 metri în jos de reședința comunală, și Brăneștii tot în partea sudică la $3\frac{1}{2}$ k. m. de la Vlădești. Numărul total al caselor e de 458, contribuabili 335, familiile 541 cu 2.013 suflete, din cari 991 bărbăți, 1.022 femei, 1.008 necăsătoriți, 884 căsătoriți, 121 vîdovi, 177 căturari și 1.836 necărturari. Străini sunt: 4 capi de familie israeliți cu 21 suflete și 4 familiile grecești cu 12 suflete.

Suprafața teritoriului com. Vlădești se calculează la 11.251 hr. 24 ar., din cari 3.718 în Roșcani, 3.078 hr. 79 ar. în Vlădești, 2.288 hr. în Pășcani și 2.166 hr. 45 ar. în Brănești. Din acestea, 9.721 hr. 14 ar. aparțin proprietăței mari și 1.530 hr. 10 ar. sătenilor. Proprietatea mare este reprezentată prin moșurile *Roșcani*, *Pășcani-Vlădești*, *Fântâna-Tiganului*, *Pășcani* și *Brănești* (v. n. r.).

Afară de plugărie și crescereea vitelor, sătenii din această comună se ocupă cu cărăușia și pescuitul. Sămănăturile mai obiceiuite sunt: secără, popușoi, orz, ovăz și puțin grâu. Recolta

anului 1888/89 a dat următorul rezultat:

Secără de falce 4 chile, 840 falci a produs 3.360 chile.

Popușoi de falce 3 chile, 1.084 falci a produs 3.252 chile.

Orz de falce 6 chile, 704 falci a produs 4.224 chile.

Ovăz de falce $1\frac{1}{2}$ chile, 155 falci a produs $232\frac{1}{2}$ chile.

Grâu de falce 2 chile, 165 falci a produs 330 chile.

Producția viilor în același an a fost de 25.500 vedre. Vitele se cifrează astfel: tauri 7, boui 700, bivoli 17, vaci 450, juncani 118, juncă 44, gonitorii 63, gonitoare 45, mânzați 114, mânzate 78, viței 278; harmasari 8, cai 82, epe 78, noatină 36; ouă 1.438, berbeci 104, capre 114, țapă 15; rîmători 403.

Crâșme sunt 11, prăvălii de manufactură 2 (în Roșcani); plугuri 132, din cari număruți 25 sistematice; locuitorii de aice fac rogojini; vrăjăi 15 femei număruți din Brănești cultivă gândaci de mătasă; inul și cânepa însă se cultivă în genere; prea puțin se ocupă sătenii cu cultura albinilor. Locuitorii de aice stațău rău, în Brănești însă stațău ceva mai bine.

Bugetul comunei se balanțează astfel: venituri 7.832 l. 50 b., cheltuieli 7.371 l. 71 b. Contribuțiile directe se ridică în total la 13.070 l. 74 b.

Biserici 4: în Vlădești *Sf. Voievozi*, construită de vr'o 125 ani, din vălătuci, invelită cu stuf, în stare proastă; în Roșcani *Adormirea Maicii Domnului*, zidită în 1827 de fostul proprietar Mihail Chicuș, pe ruinele alteia mai vechi, în stare bună; în Brănești *Sf. Voievozi*, din 1848, iarăși construită în locul alteia mai vechiă, aqđ aproape ruinată; și în Pășcani tot *Sf. Voievozi*, construită în 1843, în stare bună; toate bisericile aă pămînt rural (câte 8 $\frac{1}{2}$ fâlcii).

Afară de cotuna Roșcani, ce e alipită bisericește la Bâneasa, încolo întreaga comună Vlădești formează o parohie, cu catedrala *Sf. Voivodă* din reședința communală, un preut paroh și 4 cântăreți.

Scoli 3: una în Vlădești, mixtă, înființată în 1865, cu 18 elevi regulați din 42 înscriși, absolvenți de la înființare păna adă 176; a doua în Roșcani, tot mixtă, din 1883, cu 18 elevi regulați din 28 înscriși; a treia în Brănești, cu 21 elevi regulați din 34 înscriși. Nică o scoală n'are pămînt.

Prin comuna Vlădești trece calea județeană Galați-Fâlcii, pe o întindere de 8 kilometri.

Vlădești: satul ce servește de reședință comunei cu același

nume, în pl. Prut, cu 131 case, 131 familii și 532 suflete, o biserică și o școală (v. *Vlădești*-comună).

Pămîntul ce-i aparține are o suprafață de 2.288 hectr. cări, după mărimea proprietăței și întrebuințare, se specifică astfel: proprietatea mare: 858 hr. arabile, 614 hr. 90 ar. baltă, 100 hr. 10 ar. fenețe și 982 hr. 41 ar. emaș și pădure; proprietatea mică: 437 hr. 58 ar. arabile, 48 hr. 62 ar. vîi și 37 hr. și 18 ar. vatra satului.

Vlădești-Pășcani: moșie particulară de 1.154 hr. 84 ar., în com. Vlădești, pl. Prut.

Vlamnicul: pârăeș spre N. V. de comuna Băleni, pl. Zimbru, între pârăele Suhului-cu-apă și Suluhuiul-sec; acest pârăeș e sec mai tot-de-a-una.

Voinești: pădure, în com. Berestii, pl. Horincea, de unde isvorăște pârâul *Chineja* (v. n. r.).

Voinești-Topeni: moșie particulară de 572 hr., în com. Berestii, pl. Horincea.

Vulturulu (-Dealul): în comuna Frumușița, pl. Prut.

Z.

Zăgancea : moie particulară de 1.289 hr. în c. Băleni, pl. Zimbru.

Zăgancea : sat, în com. Băleni, pl. Zimbru, mai jos și depărtată de reședința comunală cu 5 kilometri; numără 14 familiile cu 48 suflete (v. *Băleni-com.*)

Zăgancea : șes, în com. Băleni, pl. Zimbru, pe drumul spre Pechea.

Zăvoiu : moie particulară de 214 hr., în com. Cuca, pl. Siret.

Zărnești : sat în com. Jorăști, pl. Prut, la 4 k. m. în sus de reședința comunală; numără (împreună cu grupulețul *Hulești*) 39 familiile cu 181 suflete.

Zărnești-Perișeni și Chișteala : trupuri de moși ale Statului în com. Jorăști, pl. Prut, foastă pendinte de monastirea Varatecu (cu puțină pădure); arenda 13.000 lei.

Zimbru sau Schitul-Zimbru : sat în com. Bursucană, plasa Zimbru, ceva mai sus de reședința comunală, numără 30 familiile cu 110 suflete și o biserică (v. *Bursucană-com.*)

Zimbru : una din cele patru plăși ale județului Covurlui, întocmită prin organisarea administrativă de la 1 Noembrie 1892; își are numirea de la satul *Zimbru* sau *Schitul-Zimbru* și formează partea nord-vestică a județului. Teritoriul său are o suprafață de 51.034 hectare, 8 comuni cu 15 sate, 2.817 contribuabili, 4.135 familiile și 14.839 suflete; reședința e Târgul-Drăgușeni.

Numele comunilor și satelor sunt : 1) *Băleni* cu satele (cotunile) Zăgancea și Băleni; 2) *Bursucană* cu Schitul-Zimbru și Bursucană; 3) *Crăești*; 4) *Cudalbi*; 5) *Măcișeni* cu Corni, Măcișani și Urlești; 6) *Smulți* cu Gornești și Smulți; 7) *Târgul-Drăgușeni* cu Diocheti, Drăgușeni și Ghinghești; 8) *Vărleză*.

Zimbru : moie particulară de vî'o 1.200 hr., în comuna Bursucană, plasa Zimbru.

Zoitană : pârăeș, ce izvorăște din com. Mălușteni, pl. Horincea, curge prin valea Tuțcanilor și se varsă în Horincea tot pe teritoriul Tuțcanilor.

